

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล
ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น

Guidelines to Develop Lifelong Learning According to Good
Governance Principles of Women Group under the Fund for Women's
Role Development in KhonKaen Province.

โดย รองศาสตราจารย์วิไลวัลย์ กฤษณะภูติ และคณะ

กันยายน 2559

สัญญาเลขที่ RDG5740051

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล
ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น

Guidelines to Develop Lifelong Learning According to Good
Governance Principles of Women Group under the Fund for Women's
Role Development in KhonKaen Province.

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์วิไลวัลย์ ฤกษ์งาม	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ภูวนิดา คุณผลิน	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นางสาวลักขณา อินทร์บึง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นางสาวนุชชิตา โยสัย	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นางสาวทัศนพร วงชมพู	นักวิจัยอิสระ

ชุดโครงการ “ความเท่าเทียมกันด้านความเสมอภาคและ
โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยครั้งนี้ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น และเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์บริบทชุมชน
แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)
แนวทางการสังเกต (Observation guide) เพื่อสังเกตพฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม
แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guidelines) และแบบสอบถาม
อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก
เครื่องมือดำเนินการประชุมอบรม ได้แก่ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม
เครื่องมือใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินผล

กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ กลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัด และตำบล

การเลือกพื้นที่

ได้เลือกจังหวัดขอนแก่นเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจาก เป็น เมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับงบประมาณสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน 130 ล้านบาท ขณะที่จังหวัดอื่นได้รับงบประมาณสนับสนุนเพียง 100 ล้านบาท และได้เลือกโครงการจากกลุ่มสตรีที่ได้รับเงินหมวดเงินทุนอุดหนุน 5 หมู่บ้าน 5 โครงการหรือ 5 กลุ่มสตรี จากหมวดเงินทุนหมุนเวียน 5 หมู่บ้าน 5 โครงการ หรือ 5 กลุ่มสตรี 5 ประเภท ประกอบด้วย ประเภทพัฒนาศูนย์ คหกรรมอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม รวมเป็น 10 โครงการหรือ 10 กลุ่มสตรี 10 หมู่บ้าน 8 อำเภอ ในจังหวัดขอนแก่น จำนวนหมู่บ้านให้ข้อมูล หมู่บ้านละ 18 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1.1 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการ บ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตในการจัดการฝึกอบรมครั้งแรกๆ กรรมการกลุ่มยังไม่มีประสบการณ์ ได้เรียนรู้และได้รับคำแนะนำและจัดดำเนินการโดยประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตในกระบวนการฝึกอบรม การจัดประชุมครั้งที่ 2 กรรมการซึ่งมีประสบการณ์จากการฝึกอบรมครั้งแรกก็สามารถจัดฝึกอบรมด้วยตนเองได้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายและความโปร่งใสในการจัดการงบประมาณ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกิดจากการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ การสังเกตแล้วนำมาปฏิบัติเอง

1.2 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่ม บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญได้มีการจัดอบรมกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า ด้านการจัดทำแผนและเทคนิคการเขียนโครงการได้เชิญประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมาร่วมเป็นวิทยากร ด้านการจัดทำแผนและการเขียนโครงการ กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าได้มีโอกาสในการเรียนรู้ สามารถเขียนโครงการเสนอของบประมาณได้ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนคอยเป็นพี่เลี้ยงได้ให้คำแนะนำเท่านั้น สามารถส่งโครงการไปขอรับการสนับสนุนด้านการเงินมากขึ้น และได้รับอนุมัติจากจังหวัดมากยิ่งขึ้นจัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการสอนการเรียนรู้ในกลุ่ม

1.3 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มเกี่ยวกับการฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เกี่ยวกับการเขียนโครงการ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลนาจั่ว เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการประชุม อบรม ได้ให้การแนะนำและช่วยจัดประชุม อบรม ตามขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การจัดหาผู้เข้าอบรม จัดหาสถานที่อบรม เชิญวิทยากร การรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจ ประการสำคัญ การดำเนินงานของกลุ่มได้ใช้หลักธรรมาภิบาล เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรับผิดชอบต่องานที่ได้มอบหมาย ความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้โครงการนี้ได้มีเครือข่ายสนับสนุนจากองค์กรภายนอก เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้ช่วยเป็นวิทยากรซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการสร้างเครือข่ายกับภายนอก

1.4 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแวงนางบัว ตำบลหนองแวงนางบัว อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า ประธานกรรมการ มีความสนใจการทอผ้ามาตั้งแต่เด็กๆ โดยการสังเกตที่แม่ทอผ้าไหม ทั้งย่า ยาย บรรพบุรุษก็ทอผ้าไหม เมื่อลูกหลานโตขึ้น ย่า ยาย และแม่ได้สอนได้แนะนำให้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจึงมีความรักความสนใจการทอผ้า และได้ช่วยแม่ทอผ้าไหม หัดทอผ้า แม่เป็นผู้สอน ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานให้สืบสานภูมิปัญญาต่อไป

การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ดำเนินการในกลุ่มและเครือข่ายในกลุ่มกรรมการจะสอนกันเอง และสอนสมาชิกใหม่ กลุ่มมีสมาชิก 20 คน การแปรรูปผลิตภัณฑ์และการสร้างลวดลายสีสันทัดจากการสังเกต เช่นสังเกตจากงานขายสินค้า สังเกตจากโทรทัศน์ รูปภาพ เมื่อเห็นลวดลายสวยๆก็จะจดจำ และถ่ายภาพมาดัดแปลงเป็นลวดลายของผ้าตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั่นเอง

1.5 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “คู่คนดีของสังคม” บ้านโคกใหญ่ ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า สตรีกลุ่มนี้ได้มีบทบาทในการอบรมเยาวชน อายุ 15 ปีขึ้นไป รุ่นละ 150 คน อบรมรุ่นละ 1 วัน การให้คำปรึกษาแนะนำแก่กลุ่มสตรีนี้คือ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการแนะนำให้ความรู้ ความคิด แก่กรรมการกลุ่มเน้นความรับผิดชอบและความโปร่งใส

1.6 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองกง ตำบลปลาหมอ อำเภอนาคู จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า กรรมการกลุ่มนี้ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่เด็กๆ ซึ่งเขาได้สนใจ ทอผ้ามาตั้งแต่อายุได้ 10 ขวบ เห็นแม่ ยาย ทอผ้าก็สนใจ ได้สังเกตการณ์ทอผ้า ช่วยทอผ้าไหมเห็นแม่ทำก็จะจดจำทำตาม บางครั้งแม่ก็สอนให้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จดจำมาตั้งแต่เด็กๆ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สืบทอดกันมาจากอดีต ประธานกรรมการเมื่อไปร่วมประชุม เช่น สตรีเข้มแข็ง วันสตรีสากล เมื่อประชุมแล้วก็จะมาเล่าให้แม่ ให้ยายและกรรมการคนอื่นได้ฟังได้ถามไถ่กัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเครือข่ายภายนอก การออกแบบลายชนิดต่างๆ ใช้วิธีจำจากแบบอื่นๆมาดัดแปลง บางลายมัดหมี่เมื่อเห็นพระเทพฯฉลองพระองค์ด้วยเสื้อผ้าลายชนิดที่สวยงาม ก็จะจำมาออกแบบ เรียกว่า “ลายขอพระเทพฯ” การจดจำนำมาดัดแปลง จัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.7 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาร้าทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนั้นนอกจากจะได้รับการบ่มเพาะ การสังเกต การทำตามกันแล้วยังสามารถดัดแปลงภูมิปัญญาเดิม มาสร้างองค์ความรู้ใหม่และถ่ายทอดกันต่อไปได้ การทำปลาร้าสมัยก่อนทำเพื่อบริโภค ปัจจุบันการทำปลาร้าอบ นอกจากจะบริโภคในครัวเรือนแล้วยังทำเพื่อขาย จึงต้องเลือกปลาที่เนื้อแน่นเก็บไว้ได้นาน เช่นใช้ปลานิล ปลากระดี่ สมัยนี้จะใช้น้ำมะขามเปียกแทนน้ำ จึงจะไม่ขึ้นรา เก็บไว้ได้นาน นับว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.8 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อผ้าบ้านโนนทอง ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้จากการแนะนำการสอนมาตั้งแต่อดีต โดยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ได้สอนการตัดเย็บเสื้อผ้า ขึ้นต่อมาได้พัฒนาเป็นกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า ประธานกรรมการได้แนะนำและสอนกรรมการกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่มเกี่ยวกับการตลาด บางครั้งได้ขายผลิตภัณฑ์ที่บ้าน บางครั้งก็จะนำไปขายกับองค์กรภายนอก เป็นการสร้างเครือข่ายการตลาด และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.9 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรี นวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ บ้านแสงอรุณ ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกรรมการมีความสนใจการนวดแผนไทย ได้เรียนและฝึกอบรมมาหลายแห่ง สามารถสอบได้ใบประกอบวิชาชีพนวดแผนไทย จากกรมการพัฒนาการแพทย์ไทย เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้ไปนวดหลายแห่ง เช่น นวดที่บ้านตนเอง นวดที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น นวดที่ถนนคนเดิน อำเภอเมือง ขอนแก่น นวดทุกวันเสาร์ตอนเย็น และได้ไปเรียนรู้วิธีการนวดแผนไทยที่ใหม่ ๆ ตลอดซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง แต่การ

บริหารจัดการกลุ่มไม่ได้รับความร่วมมือกับกรรมการกลุ่ม กรรมการกลุ่มไม่มีความรู้การวางแผนไทย
การจัดการกลุ่มไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

1.10 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านผือ ตำบล พระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า ประธานกรรมการเป็นผู้มีประสบการณ์ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์มาก่อน เป็นคน
ทำจริง กรรมการกลุ่มจึงได้เลือกผู้ที่มีประสบการณ์ด้านนี้ ทั้งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติพี่น้องกัน
เมื่อนำเงินไปใช้หนี้กองทุนซึ่งยืมมาปลูกผัก 50,000 บาท จะได้เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยาก แต่เมื่อได้รับเงินกู้
จากหมวดเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งต้องส่งคืนครึ่งหนึ่งภายใน 1 ปี อีกครึ่งหนึ่งได้ส่งคืนเมื่อครบกำหนด 2
ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 3 เป็นที่สังเกตว่า กลุ่มนี้ได้นำเงินมาแบ่งครึ่งกัน ได้รับคนละ 25,000 บาท กลุ่ม
หนึ่งปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ อีกกลุ่มหนึ่งนำไปซื้อวัวพันธุ์มาเลี้ยง ทำให้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน
การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวกับการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ เฉพาะประธานกรรมการ ยังไม่ได้ถ่ายทอด
ความรู้แก่กรรมการคนอื่น ทั้งไม่ได้ปรึกษาคนที่มีความรู้เกี่ยวกับผักไฮโดรโปนิคส์ปลูกหน้าฝน จะเน้นมี
เชื้อรา ไม่ได้ผล ซึ่งไม่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น การบริหารจัดการกลุ่มล้มเหลว ได้เลิกทำการปลูกผักไฮโดร
โปนิคส์ เปลี่ยนเป็นปลูกผักในดินที่นาและแปลงข้างบ้าน

2. ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่ม สตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

2.1 ปัญหาการ นำวิธีการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรี ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการ บ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
ในการเขียนโครงการ กรรมการกลุ่มได้จัดการประชุมอบรมแล้ว ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประธานกองทุน
พัฒนาบทบาทสตรีตำบล แต่ยังขาดการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกอบรมเรื่องการเขียน
โครงการ ซึ่งไม่สามารถจะทราบได้ว่าผู้รับการอบรม จะได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ปฏิบัติได้
เพียงใด หรือมีปัญหาอะไรหรือไม่

2. การขาดงบประมาณในการฝึกอบรม สมาชิกกลุ่มในการเขียนโครงการเพื่อ
ต้องการเพิ่มศักยภาพของสตรีหากงบประมาณไม่เพียงพอ จะทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2.2 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการให้แก่สมาชิก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

1. ตามเงื่อนไขในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออก
เขียนได้ แต่เมื่อเข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏว่าได้มีสตรีบางรายที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เข้าร่วมรับ
การฝึกอบรมด้วย ทำให้การฝึกอบรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไป
ดำเนินการปฏิบัติ

2. ปัญหางบประมาณในการจัดฝึกอบรม ซึ่งงบประมาณมีจำนวนจำกัด ทำให้การจัด
อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร กลุ่มจึงต้องการจะได้รับงบประมาณให้
มีจำนวนมากกว่าเดิม เพื่อจะได้จัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มสตรีจะได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรี พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. ระยะเวลาในการอบรมการพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีใช้เวลาอบรมน้อย ไม่เพียงพอในการได้รับความรู้ และไม่ได้ติดตามผลการอบรม จึงไม่สามารถจะทราบว่าเมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้วจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้เพียงใด
2. กรรมการและสมาชิกกลุ่มยังไม่เข้าใจคำว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายความว่าอะไร ควรจะอย่างไร”ซึ่งจะเป็นปัญหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
3. สถานที่ให้การฝึกอบรมมีบริเวณคับแคบเป็นศาลากลางบ้าน สถานที่ไม่เพียงพอกับผู้ที่มารับการฝึกอบรมที่มีจำนวนมาก ทำให้ผู้มารับการฝึกอบรมมีความอึดอัดคับข้องใจ ทำให้การฝึกอบรมไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร
4. ปัญหางบประมาณที่ใช้ฝึกอบรมมีจำนวนจำกัดทั้งๆที่ความต้องการของกลุ่มสตรีประสงค์จะให้การฝึกอบรมกลุ่มสตรีเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพกลุ่มสตรีต่อไป และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแวงนางแบ ตำบลหนองแวงนางแบ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการตลาด เนื่องจากเป็นตลาดที่ไม่กว้างไกล ปกติกลุ่มจะขายสินค้าที่ศูนย์สาธิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเมืองพล (ร้านตุ้มโฮม) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านแหล่งหรือศูนย์ของการเรียนรู้ หรือไม่ฝากขายตามร้านค้า และฝากขายตามรายศูนย์ OTOP ซึ่งเป็นตลาดที่ไม่กว้างไกลทำให้การขายสินค้าไม่ได้จำนวนมากตามความประสงค์ก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
2. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่ได้มีกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างไกล เช่น ใช้ Internet ซึ่งมีผลเชื่อมโยงถึงการตลาด การขายสินค้า ไม่ได้อยู่ในตลาดที่กว้างไกล
3. ปัญหาการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น กลุ่มยังขาดการแปรรูปผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ที่เด่น น่าสนใจ ตลอดทั้งประวัติของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้
4. ปัญหาทุนในการผลิตมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการผลิต จึงทำให้การผลิตสินค้าไม่ทันตามรายการสั่งของลูกค้า

2.5 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” บ้านโคกใหญ่ ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. การขาดการติดตามผลประเมินผล หลังจากที่ได้ฝึกอบรมเยาวชนสตรีแล้ว คณะผู้จัดฝึกอบรมไม่ได้ติดตามผลและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ เยาวชนส่วนใหญ่จะแยกย้ายไปศึกษาต่อ หรือทำงานที่จังหวัดอื่น จึงมีความยากลำบากในการหาข้อมูล
2. กลุ่มสตรีนี้ ไม่มีกฎระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่ม ทั้งประธานกรรมการคนแรกได้ลาออก และย้ายไปประกอบอาชีพที่จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้กลุ่มไม่เข้มแข็งแต่ก็มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรรมการกลุ่ม เช่นไปรับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

2.6 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรี อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการถ่ายทอดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่นการตลาดของผ้าไหมมัดหมี่ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้การกระจายผลผลิต หรือการจำหน่ายผลผลิตอยู่ในวงแคบ มีผลทำให้การเพิ่มรายได้ของกลุ่มอยู่ในวงแคบเช่นกัน
2. ปัญหากรรมการ ซึ่งทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นผู้มีอายุมาก ได้มีปัญหาด้านสุขภาพ หากนุ่งนานจะมีอาการปวดเมื่อย ปวดหลัง ปวดศีรษะ ตามัว มองไม่ค่อยเห็น อันเป็นอุปสรรคในการทอผ้าไหมมัดหมี่ดังกล่าว และการให้คำแนะนำแก่กรรมการกลุ่มและเป็นปัญหาแก่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
3. ปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างทั่วถึงและขาดการประชาสัมพันธ์ทาง Social Media ทำให้การจำหน่ายสินค้า/ผลิตภัณฑ์อยู่ในวงแคบเช่นกัน ซึ่งจะทำให้กลุ่มได้รับรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์มีจำนวนน้อย
4. ปัญหาการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ โดยขาดการบรรจุภัณฑ์ ขาดประวัติของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะมีผลต่อการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

2.7 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวโพดทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

1. กลุ่มมีปัญหาด้านการตลาด การตลาดไม่กว้างพอเพราะขายกันในหมู่บ้าน ซึ่งมีผู้ซื้อน้อยราย หรือไม่ก็นำไปขายตามงานอำเภอเคลื่อนที่
2. กลุ่มไม่มีเครือข่ายจากองค์กรข้างนอกเข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้และเป็นปัญหา ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การทำกล่องที่น่าสนใจ การทำประวัติผลิตภัณฑ์

3. ปัญหาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลยังไม่ชัดเจน เนื่องจากกลุ่มยังไม่มีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มีการทำบัญชีรับจ่าย ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้

2.8 ปัญหาการเรียนรู้ นำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ บ้านโนนทอง ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

1. ปัญหาการตลาดยังแคบ ขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง เป็นแต่เพียงผู้ที่มาซื้อผลิตภัณฑ์ได้บอกต่อกันหรือไม่ก็นำไปขายให้ร้านค้าที่เคยซื้อขายกัน ไม่ได้ขยายการตลาดในวงกว้าง ซึ่งต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ
2. ปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนซึ่งกู้ยืมจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้ส่งคืนตามกำหนด แต่ก็มีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการซื้อวัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม หากขาดเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยการผลิต ก็จะทำให้ความก้าวหน้าของกลุ่มหยุดชะงักลงได้
3. กรรมการกลุ่มยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต นั้นหมายถึงอะไร จัดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ

2.9 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ บ้านแสงอรุณ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้ได้แก่ ปัญหาลักษณะของการเป็นกลุ่มอย่างถูกต้องแท้จริง เป็นกลุ่มแต่ในนาม ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน แม้จะมีความสนใจการนวดแผนไทย กรรมการอีก 4 คน ไม่สามารถจะนวดแผนไทยได้ เนื่องจากนวดแผนไทยยังไม่เป็นนั่นเอง
2. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์ไม่มีการใช้สื่อ เช่น Internet ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง แต่ได้ใช้การประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคลโดยการใช้ปากต่อปาก หรือการบอกต่อ ซึ่งเป็นผลต่อปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2.10 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ของกลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มไม่ได้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ได้ยืมเงินมาเพื่อพัฒนาอาชีพปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ แต่เมื่อกู้เงินมาแล้วได้แบ่งเงินเป็น 2 ส่วน/ครอบครัว ซึ่งครอบครัวแรกนำไปซื้อวุ้นพันธุ์มาเลี้ยง ครอบครัวที่สองนำเงินไปปลูกผักไฮโดรโปนิคส์
2. ในฤดูฝน ผักระบบไฮโดรโปนิคส์จะมีเชื้อราทำให้เน่าในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม กันยายนและตุลาคม จึงไม่สามารถปลูกผักในฤดูฝนได้
3. ปัจจัยการผลิตผักไฮโดรโปนิคส์ คือปุ๋ย ซึ่งต้องใส่ไว้ในน้ำไปเลี้ยงผักตามท่อ ราคาแพงมาก ราคาชุดละ 1,000 บาท/แปลง แปลงใหญ่ราคาปุ๋ย 4,000 บาท สามารถใช้ได้ 2 ชุด ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพง

ผลการประเมินหลังจากการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า

3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึก พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด และหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ของโครงการต่าง ๆ ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรี ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการบ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มสตรีควรมีการติดตามประเมินผลที่ได้ฝึกอบรมกลุ่มสตรีในการเขียนโครงการ เพื่อจะได้ทราบว่า กลุ่มสตรีที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว เขาสามารถจะเขียนโครงการได้หรือไม่เพียงใด และได้เขียนโครงการขอทุนก็โครงการมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง
2. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
3. ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านวิชาการและวิทยากรเพื่ออบรม แสวงหาความรู้ตลอดเวลา โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล มีความพอประมาณ การมีส่วนร่วมความ

รับผิดชอบ และความโปร่งใส เพื่อจะได้เป็นแหล่งการเรียนรู้ และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้

4. ประการสำคัญ รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพสตรี เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสตรี เพื่อเพิ่มรายได้ เพื่อจะได้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะสามารถพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียน ควรจะให้การสนับสนุนแก่กลุ่มสตรี ร้อยละ 50 เท่ากัน

3.2 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มสตรีควรแสวงหาความรู้ในสิ่งใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง เช่น การไปร่วมประชุมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง แล้วนำความรู้ประสบการณ์มาถ่ายทอดเผยแพร่ต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2. การฝึกอบรม ควรเพิ่มระยะเวลาเป็น 2 วัน โดยวันแรกเป็นการอบรมเรื่อง หลักการ และทฤษฎี วันที่ 2 ควรเป็นการฝึกปฏิบัติ และแบ่งกลุ่มย่อยแต่ละหมู่บ้าน จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย เฉพาะการเป็นแหล่งการเรียนรู้

3. ควรส่งเสริมอาชีพให้แก่กลุ่มสตรี เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ และมีความโปร่งใส ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการเปลี่ยนทั้งศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรี

3.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. ควรจะเพิ่มระยะเวลาในการอบรมให้มากกว่านี้ และควรติดตามดูผลการอบรมว่าเขาสามารถจะนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติได้เพียงใด

2. เกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรม ควรจะจัดหาสถานที่ให้พอเพียงกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ทั้งมีความสะดวกในการติดต่อเดินทางไปกลับ และควรเป็นสถานที่ มีสัดส่วน มีความเหมาะสมสำหรับการจัดประชุม

3. งบประมาณ ควรเพียงพอในการใช้ฝึกอบรม นอกจากนี้ กรรมการกลุ่มและ กลุ่มสตรี ที่มารับการฝึกอบรม ได้เสนอความคิดเห็นว่า หมวดเงินอุดหนุน เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี และหมวดเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ ควรปรับเป็นร้อยละ 50 เท่ากันกับหมวดเงินอุดหนุน

4. ควรมีการประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มสตรีและผู้สนใจอีก เพื่อจะได้เข้าใจการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

3.4 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองแวงนางบัว ตำบลหนองแวงนางบัว อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. กลุ่มควรให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการการตลาดของผลิตภัณฑ์แก่กลุ่มสตรีการตลาด เป็นการติดต่อระหว่างผู้ประกอบการ และผู้บริโภคโดยการใช้สื่อทุกรูปแบบ โดยเฉพาะสื่อ Internet เพื่อจะช่วยให้การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ได้อย่างกว้างไกลยิ่งขึ้น
2. กลุ่มควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อจะได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น และจะได้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้
3. กลุ่มควรส่งเสริมการศึกษาดูงานของกลุ่มสตรี เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายด้วยมือที่หมู่บ้านอื่นตามความต้องการของกลุ่ม
4. กลุ่มควรฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อฝึกทักษะพื้นฐาน ตามความต้องการของกรรมการและสมาชิกกลุ่ม
5. เนื่องจากโครงการนี้ ได้ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล รู้จักประมาณตน ซื่อสัตย์ มีความพอเพียง สามารถช่วยเหลือชุมชนให้เกิดรายได้เสริม มีการปันผล ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะมีหุ้น สิ้นปีสามารถจะแบ่งกำไรตามหุ้นที่ถือไว้ได้ เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อหมู่บ้าน สามารถสร้างรายได้แก่คนในชุมชน ได้มีกลุ่มต่างมาศึกษาดูงานเป็นประจำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งของการเรียนรู้ การจัดการกลุ่มมีความโปร่งใส ได้สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทุนการผลิตยังมีน้อย ไม่พอต่อการผลิต และผลิตสินค้าไม่ทันตามรายการสั่งของลูกค้า ดังนั้นกลุ่มสตรีนี้ควรประสานงานกับเครือข่ายและหน่วยงานต่างๆ ให้สนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มต่อไป

3.5 แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านโคกใหญ่ ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

หลังจากการสนทนากลุ่มของกลุ่มกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม และการสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. แม้ว่าเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมบางราย จะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ องค์กรที่จัดประชุมอบรมควรมีการติดตามประเมินผลที่จัดฝึกอบรมแล้ว เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่อไป
2. กลุ่มสตรีนี้ควรมีกฎระเบียบ และข้อบังคับของกลุ่ม เพื่อจะได้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง
3. รัฐบาลควรที่จะปรับหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินหมุนเวียนเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพของสตรีทั้งด้านภาวะผู้นำ และเศรษฐกิจอีกด้วย
4. ในการฝึกอบรมเยาวชนสตรี ควรจะให้เยาวชนชายมาร่วมฝึกอบรมด้วย ทั้งนี้จะได้รับข้อมูลข่าวสารด้วยกัน และจะได้ช่วยกันป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยกัน

3.6 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทอผ้าไหมมัดหมี่ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองกุ้ง ตำบลปลาหมอ อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา

สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. กลุ่มควรมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการทอผ้าไหมมัดหมี่แก่ ประชาชนข้างนอก โดยเฉพาะในวัยรุ่นชายหญิงเพื่อจะได้สืบสานภูมิปัญญาต่อไป
2. ควรมีการตรวจสอบสุขภาพของกรรมการกลุ่มสตรีทอผ้าไหมมัดหมี่ เพื่อจะได้รับการ รักษา และป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากกรรมการกลุ่มมีอายุมาก เวลาทอผ้าจะรู้สึกปวดเอว ปวดขา ปวดหลัง ตาไม่ดี
3. ควรมีการพัฒนามูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ การเขียนประวัติการผลิตของ ผลิตภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อ Social Media เข้ามาช่วย ในการประชาสัมพันธ์

3.7 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวโพดทรงเครื่องสมุนไพร กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอนครชัย จังหวัดนครราชสีมา

สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. กลุ่มควรพัฒนาด้านการตลาดให้กว้างยิ่งขึ้น โดยใช้กลไกของการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น ทั้งสื่อพื้นบ้าน และสื่อทาง Internet
2. ควรสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เพื่อรับการอบรมด้านการตลาด การเพิ่ม มูลค่าผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การบรรจุภัณฑ์ การทำประวัติ เรื่องราวของการทำปลาข้าวโพดทรงเครื่อง สมุนไพร เป็นการนำภูมิปัญญาเดิมมาพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน เป็นองค์ความรู้ ใหม่ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. กลุ่มควรมีการจัดบันทึกข้อมูล เวลาการประชุม ควรจัดทำบัญชีรายรับจ่าย เพื่อ ก่อให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
4. กลุ่มมีความสนใจ ต้องการจะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ในการพัฒนาทักษะ ควรจะได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ในการพัฒนาทักษะ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

3.8 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีตัดเย็บ เสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านโนนทอง หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดของการตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ เพื่อให้มี ตลาดในการจำหน่ายผลผลิตกว้างขวางและแน่นอนกว่านี้ ตลอดทั้งควรใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมทุกรูปแบบและใช้ Internet เพื่อให้การประชาสัมพันธ์กว้างไกลกว่านี้
2. ควรหาองค์กรเพื่อสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มสตรีเพื่อจะได้ใช้ในการซื้อ วัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งต่อไป

3. ควรให้กรรมการกลุ่มสตรีเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดทั้งการอบรมเรื่องการเขียนโครงการ เพื่อจะได้เขียนโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

3.9 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านแสงอรุณ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสัมภาษณ์ประธานกรรมการ พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรพัฒนากลุ่ม ให้มีลักษณะเป็นกลุ่มอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มด้วยกัน

2. ประธานกรรมการ ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในการนวดแผนไทย ควรกระตุ้นให้กรรมการกลุ่ม ซึ่งมีความสนใจในการนวดแผนไทย ให้เข้ากลุ่มเพื่อแนะนำและสอนวิธีการนวดแผนไทย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่ม ขั้นตอนต่อไปควรส่งเสริมให้กรรมการไปรับการฝึกอบรมการนวดแผนไทยกับหน่วยงานภายนอกจะเป็นการเรียนรู้ต่อยอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

3.10 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการกรรมการกลุ่มสตรี พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน สรุปได้ว่า

1. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กรภายนอก โดยเชิญผู้รู้มาเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ จะได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกผักมีเชื้อรา เน่า และไม่ได้ผล

2. เนื่องจากการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ และแผนที่กำหนดของโครงการ ไม่มีกฎระเบียบของกลุ่ม เมื่อกู้เงินมาพัฒนาอาชีพปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ 50,000 บาท แล้วนำมาแบ่งเป็น 2 ครอบครัว ครอบครัวละ 25,000 บาท ครอบครัวแรกปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ ครอบครัวที่ 2 นำไปซื้อวัวพันธุ์ ดังนั้น การบริหารจัดการกลุ่ม ควรดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืมเงิน ควรมีธรรมาภิบาล มีคุณธรรม ซื่อสัตย์โปร่งใส ตรวจสอบข้อมูลได้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการ พัฒนาการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น ได้ประสบความสำเร็จดังความมุ่งหมายทุกประการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีพระคุณหลายท่านที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนงานวิจัยนี้ นับตั้งแต่ ศ.ดร.ยุพา วงศ์ไชย รศ.ดร. อภิศักดิ์ อธิระวิศิษฐ์ ผู้จุดประกายการวิจัยนี้ และสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ ตลอดทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่ายิ่ง อาทิ รศ.ดร.ทนต์ศักดิ์ คุ่ม ไช้ น้ำ รศ.ดร.เอื้อมพร ทองกระจ่าง และ รศ.ดร.สมจิต แดนศรีแก้ว จึงขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณ ผศ.ดร.กนกอร บุญมี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุน อย่างเต็มที่ และขอขอบคุณ คุณศรีสุดา ราชธา ผู้ชำนาญ การพิเศษ จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดขอนแก่น คุณอุทุมพร แก้วบ้านเหล่า สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น ที่ช่วยเหลือให้ข้อมูล ด้านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ฯ

ประการสำคัญ หากไม่มีท่านเหล่านี้ งานวิจัยนี้ก็ยากที่จะสำเร็จ ลุล่วงลง ได้ด้วยดี อาทิ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดขอนแก่นและตำบล คณะกรรมการและสมาชิก กลุ่มสตรีทั้ง 10 กลุ่ม กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตลอดทั้งผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ อบต. เทศบาล. ซึ่งให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือในการให้ข้อมูลการวิจัย และร่วมกิจกรรมต่างๆ จึงใคร่ ขอขอบคุณเป็นพิเศษ

ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วน ช่วยเหลืองานวิจัยนี้ที่ได้ระบุนามให้ครบถ้วนได้ ทำยที่สุดขอมอบ คุณค่าของงานวิจัยนี้ แก่สตรีผู้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีศักยภาพ นำไปสู่ความเท่าเทียมกัน ของชายหญิงอย่างแท้จริง ในสังคมไทยซึ่งมีค่านิยมชายเป็นใหญ่ยังคงดำรงอยู่

คณะผู้วิจัย
กันยายน 2559

ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุน

พัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์วิไลวัลย์ ฤกษ์อนุญติ

ดร.ภูวนิดา คุณผลิน

นางสาวลักขณา อินทร์บึง

นางสาวนุชธิดา โยสัย

นางสาวทัศนพร วงชมภู

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา สภาพ ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่ม พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และ จังหวัด พื้นที่วิจัย 10 หมู่บ้าน 8 อำเภอ ในจังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แนวทางสัมภาษณ์ แนวทางสังเกต แนวทางสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก แบบประเมินผล ใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data-Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณสถิติใช้ t-test และ Chi-Square การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ กรรมการและสมาชิกกลุ่มสตรีมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่เด็ก ๆ เห็นแม่ และยายทอผ้า ได้สังเกต จดจำ และฝึกหัดทอผ้า เมื่อเป็นสมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้จากที่ปรึกษากลุ่มหลายประการ เช่น การจัดอบรมเรื่องการเรียนรู้โครงการต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ภายในกลุ่ม เป็นการค้นหาความรู้เดิม และเสริมสร้างความรู้ใหม่ นอกจากนี้ ยังได้รับการฝึกอบรมจากองค์กรภายนอก ซึ่งเป็นเครือข่าย เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ดำเนินงาน และเกิดปัญหา ได้แก่ ปัญหาการขาดการติดตามของโครงการฝึกอบรม งบประมาณมีจำกัด ขาดการประชาสัมพันธ์ ปัญหาการตลาดของผลิตภัณฑ์ การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล บางโครงการขาดการทำบัญชีรับจ่าย ไม่สามารถตรวจสอบได้ ขาดความโปร่งใส
3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีการติดตามประเมินผลโครงการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ ของกลุ่มสตรี ควรสนับสนุนงบประมาณ ให้เพียงพอ ควรพัฒนาวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัย และกว้างไกล ควรส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ กลุ่มควรบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล หมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียนควรปรับเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน

คำสำคัญ : การเรียนรู้ตลอดชีวิต กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

TITLE Guidelines to Develop Lifelong Learning in Line with Good Governance Principles for Projects of Women Groups Supported by the Fund for Development of Women's Roles in KhonKaen Province.

AUTHORS Associate Professor Wilaiwatt Grisanaputi

Dr.Poowanida kunpalin

Miss Lakkana Inbueng

Miss Nutida Yolai

Miss Tasaneeporn Wongchompu

North Eastern University 2559

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the practice and the problems of lifelong learning and to seek guidelines to develop lifelong learning in line with good governance principles for projects of women groups supported by the Fund for Development of Women's Roles in KhonKaen province. An action research, the target group consisted of women groups which received financial support from the Fund for Development of Women's Roles in KhonKaen ; the informants included committees and members of the groups, community development officials, community leaders, officials of local administrative organizations, chair persons of the Fund at tambon and provincial levels. The research area consisted of 10 villages in 8 districts of KhonKaen. The instruments for data collection were : semi – structured interview form, interview guideline, observation guidelines, focus group discussion guidelines, questionnaires camera, field notes, materials for meetings, evaluation form. The techniques data triangulation and descriptive analysis were used to treat the data.

The research found the following :

1. The practice of lifelong learning : Committees and members of women groups began learning since childhood, observing and accompanying their parents engaged in various activities as well as participating in those activities. As group members, they learned from advisors on matters of group organizing, project writing, searching for knowledge old and new. Besides, they received training from their networks. A lifelong and continuous process, they learned to improve life quality and development.
2. As for the problems, the main ones included : lack of training follow-ups, limited budget, lack of public relations. Marketing their products was also a problem. The management lacked good governance ; some projects did not keep receipts and expenditures book, thus unaccountable and lack of transparency.

3. Guidelines to develop lifelong learning of the women groups : Follow up and evaluation of the women training projects should be undertaken, as well as more adequate budgetary support up-to-date public relations and product marketing, The groups should emphasize efficiency and transparency as per the principles of good governance in their management. The budget should be adjusted to be 50% each between support and revolving fund categories.

Key words: Lifelong learning, Fund for Development of Women's Roles.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร		ก
บทคัดย่อ		ฅ
กิตติกรรมประกาศ		ฅ
สารบัญ		
สารบัญรูปภาพ		
สารบัญตาราง		
บทที่ 1 บทนำ		1
ความสำคัญของการวิจัย		1
คำถามการวิจัย		3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย		3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		4
ระยะเวลาในการวิจัย		4
นิยามศัพท์เฉพาะ		4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง		6
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต		6
แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล		12
แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี		19
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ		23
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		26
บริบทหมู่บ้าน		29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		45
กรอบแนวคิดในการวิจัย		50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย		51
หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์		51
กลุ่มเป้าหมาย		51
การเลือกพื้นที่และเลือกผู้ให้ข้อมูล		51
จำนวนผู้ให้ข้อมูล		56
ขอบเขตของการวิจัย		56
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล		57
ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ		57
การวิเคราะห์ข้อมูล		59

บทที่ 4 ผลการวิจัย	61
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปผลการศึกษา	98
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก	
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง	117
ภาคผนวก ข	
แนวทางการสัมภาษณ์	120
ภาคผนวก ค	
แนวทางการสัมภาษณ์ (สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน)	122
ภาคผนวก ง	
แนวทางการสนทนากลุ่ม	124
ภาคผนวก จ	
แบบสอบถามการวิจัย (การวิจัยเชิงปริมาณ)	126
ภาคผนวก ฉ	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	131
ภาคผนวก ช	
โครงการการประชุมอบรมเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี	154
ภาคผนวก ซ	
โครงการเวทีแสดงความคิดเห็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต	159
ภาคผนวก ฌ	
รายนามผู้ให้ข้อมูล	164
ภาคผนวก ฎ	
ประวัตินักวิจัย	176

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงรายชื่อโครงการ พื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูล	52
ตารางที่ 2 ตารางขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน	57

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1 กลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	20
รูปภาพที่ 2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์กองทุน	22
รูปภาพที่ 3 3 ห่วง 2 เงื่อนไข	28
รูปภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์	50

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จะให้ประชาชนมีการอยู่ดี กินดี มีความสุข ปลอดภัยในชีวิต การพัฒนาต้องพัฒนาทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชายหญิง กลุ่มเยาวชน คนชรา ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ทุพพลภาพผู้ยากจน คนชายขอบ กรณีกลุ่มสตรี ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบุคคล กลุ่มต่างๆ ที่จะต้องได้รับการพัฒนา เนื่องจากสตรีมีปัญหาหลายอย่าง หลายประการ เช่น การถูกระงับการรุนแรงในครอบครัวถูกเลือกปฏิบัติ ขาดโอกาสในทางสังคม ทั้งโอกาสในการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ สตรียังมีน้อยด้วยเหตุนี้เองรัฐบาล ซึ่งมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายในการพัฒนาบทบาทสตรีให้มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้มากยิ่งขึ้น จึงได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไป คือ การยกระดับและเสริมสร้างศักยภาพสตรี สร้างสังคมเสมอภาค เป็นสังคมสร้างสรรค์และสันติสุข วิสัยทัศน์ของกองทุนคือ สร้างสรรค์พลังสตรีให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลและจังหวัด, 2555) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้ริเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเงินทุน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบทบาทสตรีให้มีศักยภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยจัดสรรเงินให้กองทุนเฉลี่ยจังหวัดละ 100 ล้านบาท ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2555 วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่าย และเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาบทบาทสตรี แก้ปัญหาและพัฒนาสตรี (จุลสารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี , 2556)

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ การพัฒนาศักยภาพสตรี เป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ สตรีทุกวัย มีทักษะชีวิต ค่านิยมสร้างสรรค์ ศักยภาพภาวะผู้นำและบทบาทในการพัฒนารายได้ เจตคติที่ดี และความเสมอภาค ยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายของยุทธศาสตร์คือ สตรีในวัยแรงงาน มีอาชีพและมีรายได้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีและผู้ด้อยโอกาส เป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ สตรีมีความสุข ภาวะความมั่นคงในชีวิต และสังคม มีเจตคติที่ดีต่อสตรี ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ การพัฒนาศักยภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ กองทุนบทบาทสตรีมีระบบและการบริหารที่มีศักยภาพ (เอกสารโครงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นยุทธศาสตร์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 4 ภาค ,2556)

จังหวัดขอนแก่น เป็นเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นศูนย์ของการคมนาคมขนส่ง การศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข การบริการ มีประชากร 1,820,110 คน เป็นชาย 896,252 คน หญิง 923,858 คน ประกอบด้วย 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน และ 389 ชุมชน (2556 เว็บไซต์) จังหวัดขอนแก่น ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทั้งหมดเป็นจำนวนเงิน 130 ล้านบาท

ผลการอนุมัติโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในภาพรวมของจังหวัดขอนแก่น ในปีพ.ศ. 2556 ประเภทเงินอุดหนุนได้รับอนุมัติ 157 โครงการ เป็นเงิน 1,500,694 บาท ประเภทเงินหมุนเวียน อนุมัติ 1,370 โครงการ เป็นเงิน 91,950,852 บาท ซึ่งมีเพียง 2 ยุทธศาสตร์เท่านั้นที่กลุ่ม

สตรีได้กู้ยืมเงิน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพสตรี ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอาชีพสตรี ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีฯ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาองค์กร ยังไม่มีการ กู้ยืมเงินไปพัฒนา (รายงานสรุปแบบเสนอโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดขอนแก่น, 2557)

สำหรับเจตนารมณ์และนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สรุปได้ดังนี้ เจตนารมณ์ ของ คสช. ยุติความขัดแย้งของคนในชาติสร้างเสถียรภาพทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ยกระดับการศึกษา สร้างมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนโยบายในการ บริหารราชการของ คสช. ประกอบด้วย 14 ด้าน (นโยบายหัวหน้า คสช. 2557) งานวิจัยนี้จะเน้นด้าน สังคมจิตวิทยา เป็นการปลูกฝังและต่อต้านการคอร์รัปชัน และด้านการพัฒนาอาชีพและรายได้โดย กระจายรายได้ทุกระดับ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยิ่งในปัจจุบันการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ในสังคมจะต้องพัฒนา ตนเองให้มีเครือข่ายในการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองและเรียนรู้ตลอดเวลา ปัจจุบันความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีมาก ทำให้การสื่อสารเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว การ เรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อ เรียนรู้ได้จริง การเรียนรู้ที่ จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต เจริญศักดิ์ (2557, ออนไลน์)

ดังนั้นบุคคลในองค์กรในชุมชนหรือในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จะต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การปรับวิธีคิด (เรียนรู้ชีวิต) สาธิตวิธีทำ (เปิดโลกทัศน์เรียนรู้ชุมชนอื่น) นำมาปฏิบัติ (เข้าถึงตนเอง ประเมินตนเอง) และพัฒนาถ่ายทอด (วางแผนการเรียนรู้ต่อเนื่อง) นอกจากนี้เนื้อหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิธีการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การเรียนรู้บนฐานวิถีชีวิตของชุมชนผู้เรียน และมีเครือข่ายการเรียนรู้ (สุภาวดี วาทิกทินกร, 2552) นอกจากนี้วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น จะต้องยึด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์เศรษฐกิจ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงพระองค์เน้นให้กำหนดความพอดี ให้กับตนเองแต่ละคน อยู่อย่างพอดี ประหยัดอดออม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เศรษฐกิจพอเพียงสามารถ ใช้ได้กับคนในเมือง คนชนบท ทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และมี 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2553)

ธรรมาภิบาลจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน หรือ กลุ่มเป้าหมายของธรรมาภิบาลก็คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคส่วนของสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ธรรมาภิบาลมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมให้กับทุกภาคส่วนในสังคม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542) องค์ประกอบของธรรมาภิบาลมี 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

จากการสัมภาษณ์เบื้องต้น ได้พบว่า กลุ่มสตรีบางกลุ่มที่กู้เงินจากประเภทเงินหมุนเวียน มาประกอบอาชีพโดยใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้นว่ากลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มผลิตอาหาร

สำเร็จรูปปลาร้าบองทรงเครื่อง กลุ่มการตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ ตลอดจนกลุ่มนวดแผนไทย กรรมการกลุ่มมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยในกลุ่มมีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ มีการสอนกันเอง มีการสังเกตลดทอนการทอดผ้า แล้วนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งมีเครือข่ายการให้ความรู้ เช่น การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการกลุ่มได้ใช้ หลักธรรมาภิบาล แต่ได้ประสบปัญหาด้านการตลาด ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการจัดการ งบประมาณและผู้ที่เกี่ยวข้องเงินหมุนเวียนอุดหนุน เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพสตรี เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เมื่อกู้เงินมาแล้ว มาจัดฝึกอบรมกรรมการกลุ่ม บางกลุ่มยังไม่เคยบริหารกลุ่ม ไม่เคยมีประสบการณ์จัดฝึกอบรม บางกลุ่มประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ซึ่งมีประสบการณ์จะเป็นผู้บริหารการจัดฝึกอบรม กรรมการกลุ่มจะเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ ซึ่งบางกลุ่มยังไม่ได้ติดตามผลและไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ทั้งการกระจายเงินสู่แก่สตรีทุกระดับ จนถึงระดับคนชายขอบและดำเนินด้วยความโปร่งใส ก็ไม่ได้ติดตามผลการดำเนินการ ดังนั้นผู้วิจัย ซึ่งเป็นกรรมการติดตามและสนับสนุนโครงการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น เป็นนโยบายของรัฐบาล พ.ศ. 2555 ในการดำเนินงานของกลุ่มสตรีและนโยบายของ คสช. 2557 ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการบริหารจัดการกลุ่ม และบริหารโดยเน้นหลักธรรมาภิบาล เช่น หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และความคุ้มค่า ในการดำเนินงาน จึงมีความสนใจประสงค์ จะวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เน้นหลักความโปร่งใสในจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างไร
2. ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดขอนแก่นคืออะไร
3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่นควรจะเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถทราบถึงสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น
2. สามารถทราบถึงปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
3. สามารถทราบถึงแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น
4. ผลการวิจัยจะได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดขอนแก่น
5. กลุ่มสตรีจะมีสถานะเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น มีเครือข่ายในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความโปร่งใสในการทำกิจกรรม สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างดีมีสุข ชุมชนและสังคมจะมีสถานะเศรษฐกิจดีขึ้น มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี มีความรัก ความสามัคคี สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างผาสุก

1.5 ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่ ตุลาคม 2557 ถึง กันยายน 2559

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมายถึง วิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้แบบผสม ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ค้นหาความรู้เดิม สร้างความรู้ใหม่ และมีเครือข่าย การเรียนรู้ สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 4 ด้าน

1.1 เรียนรู้เพื่อรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ทำ ได้แก่ วิธีการ เทคนิค ที่กลุ่มปฏิบัติมาเริ่มตั้งแต่การเลือกประธานกรรมการ กรรมการ การให้คำปรึกษาแนะนำ ต้องมีการเรียนรู้

1.2 เรียนรู้เพื่อปฏิบัติ หมายถึง เมื่อมีความรู้แล้ว สามารถทำได้หรือไม่

1.3 เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน หมายถึง ผู้ที่ทำงานในกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ ถ้าไม่สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ หมายความว่า ไม่ได้รับการเรียนรู้

1.4 เรียนรู้เพื่อที่จะเป็น หมายถึง ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับสตรีอะไร อย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต เน้นการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สภาพคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่

ด้านนิติธรรม หมายถึง ระเบียบข้อบังคับที่เป็นธรรม ชุมชนยอมปฏิบัติตามข้อบังคับเหล่านั้น

ด้านคุณธรรม หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ยึดหลักความถูกต้องให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

ด้านความโปร่งใส หมายถึง เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ร่วมแสดงความคิดเห็น รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมตัดสินใจ

ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ต้องปฏิบัติ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านความคุ้มค่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ มีความคุ้มค่า การวิจัยนี้จะเน้นด้านความโปร่งใส

2. ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ หมายถึง ข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน 4 ด้าน และธรรมาภิบาล 6 ด้าน เน้นความโปร่งใสในจังหวัดขอนแก่น

3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางการปรับปรุงการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4 ด้าน ตามธรรมาภิบาล 6 ด้าน ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
3. แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
5. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
6. บริบทชุมชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 ความหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต (2555) นิยามคำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้ ทักษะ หรือ ประสบการณ์จากการศึกษา หรือจากกิจกรรมในวิถีชีวิตที่ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ (2555) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในการตอบสนองหรือพฤติกรรม ซึ่งเกิดขึ้น ทั้งหมด หรือบางส่วน จากประสบการณ์ ทั้ง โดยตั้งใจ และไม่ ตั้งใจ จากเกิดจนตาย การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นพฤติกรรมของ ผู้เรียนอาจเป็นฝ่ายจัด กระบวนการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ ตนเองก็ได้ เช่นการวางแผนการเรียนรู้เอง ใช้สื่อต่างๆ ด้วยตนเอง วิเคราะห์ และสรุปผลด้วยตนเอง หรือผู้เรียนอาจได้รับ ประสบการณ์จากผู้อื่นจัดให้ ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ได้ ตั้งใจ

อนันท์ งามสะอาด (2553) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) หมายถึง การ รับรู้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของบุคคลจากการเรียนรู้ด้วยวิธีเรียนต่างๆ และสามารถทำให้บุคคลนั้น เกิดการพัฒนาตนเองได้

ปิยากร หวังมหาพร (2552) อ้างอิงจากคณะกรรมการที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป (European Economic Area Consultative Committee-EEACC, 2551: 6) อธิบายการเรียนรู้ตลอด ชีวิตหมายถึง การเรียนรู้ของคน พลเมืองและสังคม ตลอดจนการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับ งาน เป็นการเรียนรู้ทั้งในระบบอย่างเป็นทางการ และนอกระบบการศึกษา การเรียนรู้โดยการฝึกอบรม ตลอดชีวิตและวงจรการทำงาน ทั้งนี้การเรียนรู้ ตลอดชีวิตจะครอบคลุมการศึกษาระดับอนุบาล ประถม มัธยม อุดมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่

กล้า สมตระกูล (2551) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) หมายถึง การรับรู้ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตั้งแต่เกิดจนตายจากบุคคลหรือสถาบันใดๆ โดยสามารถ จะเรียนรู้ด้วยวิธีเรียน ต่างๆ อย่างมีระบบหรือไม่มีระบบ โดยตั้งใจหรือโดยบังเอิญก็ได้ ทั้งนี้สามารถทำให้บุคคลนั้นเกิด การพัฒนาตนเอง

ชูเกียรติ ลิสุวรรณ (2543, ออนไลน์) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้ นิยามของปรัชญาพัฒนาการนิยมอย่างแท้จริงโดยกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ล้วนมุ่งให้ความสำคัญต่อบุคคลซึ่งเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การศึกษาทั้งในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึง เน้นการให้เรียนรู้วิธีเรียน วิธีแสวงหาความรู้ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์มีทักษะในการแสวงหาความรู้และใช้ความรู้แก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตัวเองในทุกๆช่วงของชีวิตซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้ นิยามของปรัชญาพัฒนาการนิยมก็คือ การปลูกฝังนิสัยและทักษะในการเรียนรู้ให้แก่บุคคล ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกโอกาส

สรุปความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้แบบผสมทั้งในระบบ ทุกระดับการศึกษา ทั้งอนุบาล ประถม มัธยม อุดมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่ และเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย เรียนรู้ทุกโอกาส ทุกสถานที่

1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยิ่งในสังคมปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ประชากรในชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง มีเครือข่ายในการพัฒนาองค์ความรู้และเรียนรู้ตลอดเวลา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557, ออนไลน์) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็วความรู้เดิมจะล้าสมัยเร็วขึ้นและมีประโยชน์น้อยลงเมื่อนำมาใช้กับโลกแห่งความเป็นจริงการเรียนรู้ตลอดชีวิตการมีค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องการเรียนรู้จะทำให้คนไทยสามารถปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบันได้ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ 1.การเรียนรู้เพื่อรู้ 2.การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง 3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน 4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต

คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (Council of the European Union) 2544: 5-6 กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรปไว้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงชีวิตการทำงาน ธรรมชาติของงานเปลี่ยนแปลงไปและความต้องการ ทักษะจากลูกจ้างและผู้จัดการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ความต้องการความรู้ที่เพิ่มขึ้นเรื่องสินค้า การเพิ่ม สัดส่วนแรงงานในภาคบริการ องค์กรต่างๆ ต้องการทักษะใหม่ๆ และบทบาทของเจ้าของกิจการในการ ฝึกอบรมจะต้องนำความรู้มาใช้พัฒนากิจการ โดยเฉพาะในด้านตลาดแรงงาน เพื่อพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

2. การเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงของประชากรและการอพยพ โยกย้ายถิ่น เช่น สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มากขึ้น อายุที่ยืนขึ้นของประชากร คนที่มีทักษะและอายุน้อย เริ่มขาดแคลน โดยเฉพาะในประเทศที่มีแรงงานน้อย จะส่งผลต่อการศึกษาและ การฝึกอบรมจะทำให้ประชาชนต้องเรียนรู้ไม่ผ่านระบบการศึกษา การฝึกอบรมหรือผ่านการ เรียนรู้จากการทำงานเพื่อสามารถทำงานต่อไปได้

3. โอกาสที่เท่าเทียมกันของคนในสังคม การศึกษาและการฝึกอบรมเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล การเข้าถึงจะช่วยสร้างทักษะตลอดชีวิตของประชากรเพื่อไม่ให้คนเหล่านั้นถูกแยกออกจากสังคม ดังนั้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี

โดยสรุป การเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เพื่อสามารถให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3 คุณลักษณะของแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (รักกิจ ศรีสรินทร์, 2547)

คุณลักษณะของแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4 ประการ ได้แก่

- 1) มีมุมมองอย่างเป็นระบบ
- 2) มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3) มีแรงจูงใจที่จะเรียน
- 4) มีวัตถุประสงค์ของนโยบายการศึกษาที่หลากหลาย

1.4 ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต (www.kroobannok.com/54487)

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ได้นำยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตมาใช้โดยคำนึงถึงทรัพยากร 3 ประการคือ

- 1) การมีทรัพยากรเพียงพอหมายถึง การมีทรัพยากรที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตประเภทต่าง ๆ แต่ละช่วงเวลาของอายุ
- 2) การมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ความคุ้มค่าของงบประมาณ หมายถึง ผลที่ได้รับนั้น ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร

1.5 กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีความเหมาะสมกับการใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย (สุภาวดี วาทิกทินกร, 2549-2552)

- 1) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ปรับวิธีคิด (เรียนรู้ชีวิต) ขั้นที่ 2 สาธิตวิธีทำ (เปิดโลกทัศน์ เรียนรู้ชุมชนอื่น) ขั้นที่ 3 นำมาปฏิบัติ (เข้าถึงตนเอง ประเมินตนเอง) ขั้นที่ 4 พัฒนาต่อยอด (วางแผนการเรียนรู้ต่อเนื่อง)
- 2) เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย การเรียนรู้การปรับกระบวนการคิด การเปิดโลกทัศน์ และการเข้าถึงตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตหรือพัฒนาต่อยอดได้
- 3) วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ชวนกันมาคิด ชวนกันมาคุย ชวนกันค้นหาความรู้เดิม และสร้างความรู้ใหม่ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการเรียนแบบชั้นเรียนบ้างเป็นบางครั้ง
- 4) เรียนรู้บนฐานวิถีชีวิตของชุมชน ผู้เรียน คือ คนทุกคนในชุมชน
- 5) มีเครือข่ายการเรียนรู้ พัฒนาต่อยอดความรู้ให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง

สรุป กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ขั้นตอนในการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้บนพื้นฐานวิถีชีวิตของชุมชน ชวนกันคิด การพูด สังเกต ทำ ค้นหาความรู้เดิม สร้างความรู้ใหม่ และการมีเครือข่ายการเรียนรู้ ในการวิจัยนี้จะเน้นการมีเครือข่ายการเรียนรู้

1.6 การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี (เอี่ยมพร ทองกระจาย, 2558) การเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ เป็นการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง และสิ่งที่ต้องทำการประเมินผ่านมุมมองของการเรียนรู้ มีทั้งหมด 4 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เรียนรู้เพื่อรู้ (เป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ทำสิ่งที่ปฏิบัติ เช่น วิธีการ เทคนิค ฯลฯ ของกลุ่มที่ได้ปฏิบัติมา)
2. เรียนรู้เพื่อปฏิบัติ (เมื่อมีความรู้แล้ว สามารถทำได้หรือไม่)

3. เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (พิจารณาว่าคนที่เข้ามาทำงานในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ ถ้าไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและอยู่กับผู้อื่นไม่ได้ นั่นหมายความว่า บุคคลนั้น ๆ ไม่ได้มีการเรียนรู้)
4. เรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (เป็นจุดศูนย์กลางที่สำคัญ โดยมองเรื่องของประสบการณ์ชีวิตว่าที่ผ่านมามีทำอย่างไรบ้าง มีเป้าหมายอย่างไร ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต)

เมื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ก็ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เช่น ชุมชนปลาร้าบอง ชุมชนร้อยดอกไม้ม (ชุมชนศิลา) ชุมชนบ้านหนองปลาแซ่ เป็นชุมชนที่ขายกล้วย ขายปลา ขายผัก แต่ชุมชนนี้มีแต่ของที่ดี ๆ เวลานำไปขายก็ขายราคาสูงขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าเมื่อมีการเรียนรู้ก็จะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

และอีกประเด็นคือ ผู้หญิงนอกระบบ แต่ในความนอกระบบเรามีระบบในการจัดการของเราในตัวอยู่แล้ว สิ่งต่างเหล่านี้ช่วยให้เราเข้าถึงทรัพยากร (เงิน) นำไปสู่ผู้หญิงที่เป็นผู้นำชุมชน นำไปสู่บทบาทใหม่ในการทำงานพัฒนาชุมชนให้เกิดคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพสังคม พัฒนาชุมชนที่ดีขึ้น ที่จริงแล้วผู้หญิงเป็นคนที่ทำให้โลกหมุนได้ และขับเคลื่อนงานได้จนประสบความสำเร็จซึ่งต้องมีทักษะ มีการปฏิบัติ และต้องควบคุมตนเองให้ได้มาก ๆ และต้องมีความสามารถให้ครบทั้ง 8 ด้าน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราสามารถนำข้อมูลไปประเมินความสำเร็จได้

ความสำเร็จของการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์

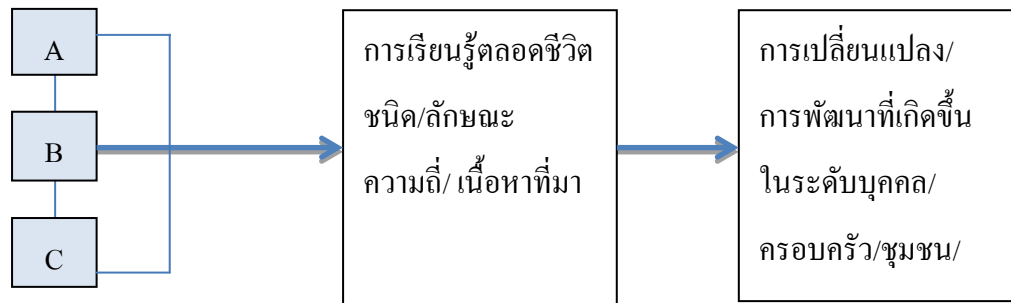
ความสำเร็จของการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย ทักษะ (Skill) การลงมือปฏิบัติ (Practice) และการควบคุมตนเอง (Control) เราต้องสำรวจตนเองว่าตนเองมีทักษะใหม่ มีการลงมือปฏิบัติหรือไม่ และมีการควบคุมตนเองไหม นอกจากนี้แล้วจะต้องพิจารณาความสามารถ 8 ด้านที่เป็นความสามารถในภาพรวมของการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ ดังนี้

- 1) การสื่อสารภาษาแม่ สามารถสื่อสารภาษาแม่ได้หรือไม่ ภาษาแม่ก็คือภาษาไทยของพวกเรา
- 2) การสื่อสารแบบอื่น อาทิ การสื่อสารภาษาแม่ผ่านทาง Line E-mail สามารถสื่อสารโดยไม่ใช้วาจาได้หรือไม่
- 3) ความสามารถทางคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี ความสามารถทางคณิตศาสตร์จะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน เช่น การคิดเลขเวลาทอนเงินซื้อขายสินค้า เป็นต้น ส่วนความสามารถทางวิทยาศาสตร์จะไม่ใช้รูปแบบการทดลองเสมอไป เช่น การทำเหมมหมู ผู้ที่ทำเป็นประจำจะสามารถคำนวณเครื่องปรุง และเวลาคั้นเนื้อหมูเขาจะรู้สึกได้เลยว่าเนื้อได้ที่แล้ว เหมาะสมแล้วจะสามารถนำไปห่อได้ เพราะการทำเหมมหมูห่อใบตองถ้าทำไม่เป็นเนื้อหมูก็จะเน่าได้ การทำเหมมหมูจึงต้องอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ว่าจะต้องคั้นนานเท่าไร เนื้อจึงจะแข็งได้ที่พอที่จะนำไปห่อได้
- 4) ความสามารถด้านเทคโนโลยี สามารถใช้ IT ในการสื่อสารได้หรือไม่
- 5) ความต้องการเรียนรู้มีหรือไม่
- 6) สมรรถภาพทางสังคมการเมืองมีหรือไม่
- 7) ความริเริ่ม/การเป็นผู้ประกอบการเป็นอย่างไร มีหรือไม่
- 8) ความเข้าใจวัฒนธรรมของตนเอง มีหรือไม่

จากความสามารถในภาพรวมของการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ เราสามารถแทรกเข้าไปวัดได้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ต้องวัด ต้องวัด

เมื่อนักวิจัยจะทำการวิจัย ถ้าเราเป็นนักวิจัยร่วมกับนักวิจัยหลัก นักวิจัยร่วมไม่ใช่ผู้ถูกวิจัย **ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง**กับการวิจัยอาจประกอบไปด้วยปัจจัย A B C ที่**ต้องวัด**การเรียนรู้ตลอดชีวิต ชนิด/ลักษณะ ความถี่/เนื้อหาที่มา อาทิการเรียนรู้เรียนรู้อย่างไร อบรมกี่ครั้ง ลักษณะของการอบรมเป็นอย่างไร ความถี่ของการอบรม อบรมบ่อยเพียงใด 1 ครั้ง/ปีหรือ 2 ครั้ง/ปี เนื้อหาที่อบรมเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้จัดการอบรม เป็นต้น ต่อมา **ต้องวัด**การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่อาจจะวัดในระดับตนเอง (ระดับบุคคล) เบื้องต้น ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจเป็นชีวิตครอบครัวดีขึ้นไหม “ผัวอีกเมียแพง” จากเดิมที่เคยทะเลาะกัน ก็เลิกทะเลาะกันกินอิ่มขึ้นหรือไม่ ชุมชนดีขึ้นหรือไม่ มีการสังเกตหรือไม่

ในส่วนรูปแบบของการวิจัยน่าจะเป็นแบบผสม Mixed Methods สมมุติว่ามีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 120 คน อาจจะพิจารณากิจกรรมที่ยอดเยี่ยมหรือล้มเหลว Best/Good/Failure Cases

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญ บางคนก็อาศัยเครือข่าย เช่น เป็นภรรยาผู้ใหญ่บ้าน จึงมาร่วมกิจกรรม ที่นี้ได้ เพราะว่าสามีเป็นผู้ใหญ่บ้านก็จะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมนี้ได้ จึงทำให้การมีอิทธิพลของผู้ให้การสนับสนุนมีผลต่อการมีอาชีพ การมาร่วมกิจกรรมหรือเครือข่ายจะมี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะที่เป็นเครือข่ายญาติหรือเครือข่ายอุปถัมภ์เนื่องจากพ่อเป็นผู้ใหญ่บ้านพ่อเป็นกำนันหรือสามีเป็นผู้ใหญ่บ้านได้รับการสนับสนุน 2) ลักษณะเครือข่ายที่เป็นเครือข่ายจริง ๆ เกิดจากการรู้จักของบุคคลที่ทำงานฉะนั้นเวลาที่เสนอ Model การพัฒนาทุกคนไม่สามารถจะเป็นภรรยาผู้ใหญ่บ้านได้หมด เราจะต้อง development Model ที่เอาใจใส่กับผู้หญิงที่ไม่มีพรรคพวกหรือผู้อุปถัมภ์

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอาจวัดผ่าน 1) ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ (Self Reliance) ในมิติต่าง ๆ 2) การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) 3) การมีทักษะและเทคนิคอาชีพ (Technical & Vocation skills) การมีทักษะที่สามารถประกอบอาชีพได้ เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้าได้ ซึ่งอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นอาชีพที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ประกอบการของผู้หญิงที่ชัดเจนที่สุดและเป็นผู้ประกอบการที่มีอิสระสูง 4) การมีโอกาสร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (Engagement & Participation) 5) การมีพลังอำนาจ (Empowerment) ควบคุมชีวิตตนเองได้และมีอิทธิพลต่อผู้อื่น (Power) ลักษณะผู้หญิงที่มีพลังแค่ทำทางเดินก็สามารถบ่งบอกได้ และการแนะนำตัวก็เป็นเรื่องสำคัญต้องให้เกียรติตนเองจากเดิมที่เคยแนะนำตัวว่า "นางเอี่ยมพร เป็นภรรยาของผู้ใหญ่บ้าน" เป็นการแนะนำตัวที่บ่งบอกว่าเราอยู่ในกรอบของสามี ให้เปลี่ยนเป็น "นางเอี่ยมพร เป็นประธานกลุ่ม/รองประธานกลุ่ม/ฝ่ายการตลาด" และ 6) การหลุดพ้นจากความยากจน (Alleviate poverty) สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้หรือไม่ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นหรือไม่

สาระน่ารู้เพิ่มเติมของอาชีพที่น่าสนใจสำหรับผู้หญิงในอนาคตในอีก 20 ปี พบว่ามี 10 อาชีพที่ทำนายผู้หญิงไทย ซึ่งทั้ง 10 อาชีพผู้หญิงไทยสามารถทำได้และมีบางอาชีพที่ผู้หญิงในชุมชนก็สามารถทำได้ เช่นกัน ได้แก่

1) นักสถิติ เป็นอาชีพที่ผู้หญิงไทยทำได้ แต่ผู้หญิงในชุมชนจะทำได้ยากอย่างไรก็ตามเขาก็สามารถทำสถิติในชุมชนได้ เช่น สถิติการทำปลาร้าของกลุ่ม จากการทำปลาร้า 10 ไห จะมี 1 ไหที่ล้นเหลวที่อาจจะเกิดจากการใส่เกลือไม่พอ ฉะนั้นในกลุ่มที่จะต้องมีคนใดคนหนึ่งใส่เกลือไม่พอเป็นต้นสิ่งเหล่านี้เป็นสถิติ ซึ่งคุณสมบัติของนักสถิติจะต้องเป็นคนที่สุดอดรู้สุดเห็นต้องคิดแบบวิเคราะห์สามารถอ่านท่าทางของผู้คนได้ ลักษณะเช่นนี้ผู้หญิงในชุมชนอาจทำได้

2) นักโฆษณาและส่งเสริมการขาย มั่นใจว่าผู้หญิงในชุมชนมีบุคลิกที่ดีสามารถทำได้ เช่น แนะนำสินค้าขึ้นโหนด ขึ้นโหนดน้ำใช้ ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี ต้องฝึกให้สมาชิกกลุ่มมีความรอบรู้เพราะปัญหา OTOP คือ การตลาด ตั้งแต่สมัย ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ก็คือปัญหาการตลาดวิธีแก้ไขคือใช้การขายสินค้าแบบสัญจร

3) นักคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ระบบ ผู้หญิงในชุมชนอาจจะทำไม่ได้

4) ทันตภิบาลดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้หญิงในชุมชนอาจจะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ

5) นักส่งเสริมการตลาด มีความเป็นไปได้ที่ผู้หญิงในชุมชนจะสามารถทำได้

6) เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาบุคลากรยังไม่แน่ใจว่าผู้หญิงจะทำได้หรือไม่

7) นักอาชีวบำบัดผู้หญิงในชุมชนอาจจะทำได้

8) นักกายภาพบำบัด ถ้ามีการตีความว่าการนวดก็คือกายภาพบำบัด ผู้หญิงในชุมชนก็สามารถจะทำได้

9) นักประชาสัมพันธ์ ผู้หญิงในชุมชนสามารถทำได้

10) นักจิตบำบัด อาทิ ผู้ป่วยโรคเครียดกลองเสียงที่มีปัญหาเรื่องการพูด ซึ่งต้องฝึกการพูด หรือเด็กที่มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ช้า ซึ่งเด็กผู้ชายบางคนจะเรียนรู้ช้าเรียกโรคลักษณะนี้ว่า LD (Learning Disabilities) ส่งผลให้ผู้ป่วยมีความยากลำบากในการเรียนรู้ไม่สามารถบอกเลขได้ มองเห็นไม่ชัดเจน เรียนรู้ช้า แต่ก็มีคุณแม่บางรายสามารถจะสอนลูกเองได้

อาชีพที่กล่าวมาทั้ง 10 อาชีพ มีบางอาชีพที่ต้องศึกษาในระบบเท่านั้นจึงจะสามารถประกอบอาชีพได้ ดังนั้นหากผู้หญิงในชุมชนที่เข้ารับการศึกษาระบบก็สามารถประกอบอาชีพทั้ง 10 อาชีพได้เช่นกัน

นอกจากนี้แล้วยังมีการศึกษาสถิติค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของทั่วโลก พบว่า รายได้ 100% ถูกแบ่งไปเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ดังรายการต่อไปนี้ 1) ที่อยู่อาศัย 20% 2) การเลี้ยงดูบุตร 25% 3) อาหาร 25% 4) สุขภาพอนามัย ความเจ็บป่วย 5% 5) การเดินทางและภาษี 10% 6) ทำบุญและกิจกรรมสังคม 10% และ 7) ใช้จ่ายส่วนตัวแต่ละบุคคล 5% ในส่วนของสถิติค่าใช้จ่ายในครัวเรือนทั่วโลกจะแบ่งออกเป็นข้อ 1-5 เท่านั้น ส่วนข้อ 6-7 เป็นสถิติค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้น และยังมีงานวิจัยในอินเดียที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายในครัวเรือนระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย พบว่า วันที่รับเงินเดือนหรือรับค่าตอบแทน (บางแห่งจ่ายทุก 2 สัปดาห์) นักวิจัยสงสัยว่าทำไมคนที่เข้าแถวรับเงินจึงเป็นผู้ชายทั้งหมดจึงเข้าไปถาม คำตอบจากผู้ชายให้เหตุผลว่าถ้าให้ผู้หญิงที่เป็นภรรยาได้รับเงินเดือนภรรยาจะนำเงินไปใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายหมด แต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นปรากฏว่าหลังจากที่ผู้ชายรับเงินทั้งของตนเองและภรรยาไปแล้ว 95% ของเงินที่ได้รับจะนำไปใช้จ่ายส่วนตัวทั้งหมด อีก 5% เหลือกลับถึงบ้าน ขณะเดียวกันหากเปรียบเทียบโดยการให้ผู้หญิงเป็นผู้มารับเงินเดือนเอง จะใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ซื้อแปรง

ลิปสติก หวี เป็นต้น เพียง 5% ส่วน 95% เหลือกลับถึงบ้าน เป็นที่น่าสนใจว่า หากผู้ขายคิดว่าผู้หญิงเป็นคนสุร่ยสุร่ายนี้จะไม่จริง

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ประวัติความเป็นมาของธรรมาภิบาลในประเทศไทย

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” หมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ,2546)

หลักธรรมาภิบาลได้เข้ามาเผยแพร่สู่สังคมไทยในช่วงปีพ.ศ. 2539 - 2540 ซึ่งเป็นช่วงของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลมาจากความบกพร่อง และการหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากการขาดการบริหารจัดการที่ดีหรือที่เรียกว่า “อธรรมาภิบาล (Bad Governance)” นั้นเองจากวิกฤตการณ์ในครั้งนั้นทำให้ไทยต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นจำนวนเงินถึง 7.2 พันล้านบาทเพื่อนำมาฟื้นฟูและพัฒนาประเทศประกอบกับสถานการณ์ในขณะนั้น ได้เกิดกระแสการตื่นตัวในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดีจากองค์กรพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักวิชาการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงทำให้องค์กรต่างประเทศที่ให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations)ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ควบคู่ไปกับการช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และในการนำเงินไปใช้นั้นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสถานการณ์ที่ได้กล่าวไปนี้ส่งผลให้การขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) นั้น ไทยต้องนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและการบริหารงานภาครัฐ มีการปรับปรุงการบริหารให้มีคุณภาพมีการบริการสาธารณะต่างๆ เป็นที่พึงพอใจของประชาชน หลักธรรมาภิบาลมีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดแผนโครงการเพื่อปรับปรุงในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมีลี, 2546) จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปสาเหตุที่นักวิชาการ และองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศนั้นให้ความสนใจในหลักธรรมาภิบาลได้ว่าเป็นเพราะในขณะนั้นสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ประสบปัญหาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ไม่เป็นระบบและไม่มีความโปร่งใส เกิดการทุจริตคอร์รัปชั่นขึ้น อีกทั้งผู้บริหารทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจึงทำให้สนใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นวิถีทางที่นำไปสู่ผลเชิงปฏิบัติในการช่วยเสริมให้แนวทางของประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

2.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

คำว่า Good Governance เริ่มนำมาใช้กันเมื่อช่วงต้นพ.ศ. 2523 ซึ่งในช่วงนั้นนักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องกันว่าแนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลาและมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปและปรับปรุงรูปแบบการปกครองใหม่ในช่วงเวลาดังกล่าวมีองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนนานาชาติได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองที่ดีเรียกกันทั่วไปว่า Good Governance หรือธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤตคือ **ธรรม** กับ **อภิบาล** ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2525 ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ธรรม : คุณความดีคำสั่งสอนในศาสนาหลักประเพณีปฏิบัติในศาสนาความจริงความถูกต้องความยุติธรรมกฎเกณฑ์กฎหมายสิ่งทั้งหลาย

อภิบาล : บำรุงรักษาปกครองปกป้องหรือคุ้มครองดังนั้น **ธรรมาภิบาล** จึงมีความหมายตามนัยนี้ว่า “วิธีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืนอันได้แก่ความรุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวง” ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) ได้ให้คำนิยามไว้ว่าธรรมาภิบาล มีความหมายรวมถึงโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ทางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

วรภัทร โตธนะเกษม (2542) อธิบายคำว่า Good Governance หมายถึง การกำกับดูแลที่ดีหรือหมายถึง การใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง โดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โดยหัวใจสำคัญของธรรมาภิบาล คือ ความโปร่งใส (Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ (Accountability) การกำกับดูแลที่ดีมีความจำเป็นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนในกรณีภาครัฐจะเรียกว่า Good Political Governance ผู้เป็นเจ้าของคือประชาชน ซึ่งใช้สิทธิของตนเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาบริหารประเทศในทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่วนในภาคเอกชน เรียกว่า Good Corporate Governance ผู้เป็นเจ้าของคือ ผู้ถือหุ้น ใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริษัท เข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบาย คัดเลือกและกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารเพื่อความเจริญก้าวหน้าของบริษัท สมตามเจตนารมณ์ของผู้ถือหุ้น และยังได้กล่าวถึง วิธีการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรว่าต้องเริ่มจาก

1) คณะกรรมการบริหาร และผู้บริหารระดับสูงต้องทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการเป็นธรรมาภิบาล

2) คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงควรทบทวนกระบวนการกำกับดูแลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของตนว่า มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด

3) ปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการกำกับดูแลให้ดีขึ้น และส่งเสริมการดำเนินการ
ไชยวัฒน์ คำชู (2545) อธิบายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การมีส่วนร่วม คือ ความโปร่งใสตรวจสอบได้และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่า เสี่ยงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากร

เกษม วัฒนชัย (2546) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล เป็นคำที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Good Governance คำว่า Good แปลว่า ดี Governance แปลว่า การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงเป็นหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าในองค์กรจะไม่มี การฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ด้อยประสิทธิภาพ ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาจะช่วยประกันเรื่องนี้ได้ เพราะ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยของเรามีการโกงกินกันในทุกระดับ และบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ

เสรี พงศ์พิศ (2547) ได้อธิบายถึง ธรรมาภิบาล (Good Governance) ไว้ว่า เริ่มใช้เมื่อไม่นานมานี้เอง โดยการริเริ่มขององค์การสหประชาชาติด้านการพัฒนา (UNDP) ซึ่งเป็นการใช้อย่างสัมพันธ์กัน และเป็นเงื่อนไขสำคัญของ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Sustainable Development) โดยขยายความจาก คำว่า “อภิบาล” ซึ่งสัมพันธ์กับคำว่า “รัฐบาล” (Government) และผู้อภิบาล “ผู้ว่าการ” “ผู้ว่าราชการ” (Governor) ในขณะที่คำว่า อภิบาล หมายถึง กระบวนการและระบบซึ่งรัฐและผู้อภิบาล นำมาใช้ หรือที่สรุปความหมายสั้น ๆ ได้ดังที่ สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ได้อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็น เรื่องของจริยธรรม ความดีงามและความถูกต้อง

ณดา จันทรสม (2548) อธิบายว่า การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และการนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะและสิทธิมนุษยชน โดยหลักการบริหารจัดการที่ดีต้องปราศจากการบิดเบือนการใช้ประโยชน์ในทางที่ผิดและคอร์รัปชัน และเป็นไปตามกฎแห่งกฎหมาย

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัยขยมงคล) (2548) ได้เขียนหนังสือเรื่องหลักธรรมาภิบาลและ ประมุขศิลป์มีใจความตอนหนึ่งว่าการปกครองการบริหารแบบบูรณาการ (Integration) ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO – Chief Executive Officer) ขององค์กรต่างๆไม่ว่าจะเป็นองค์กรของทางราชการในส่วนกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องครุรัฐวิสาหกิจและองค์กรธุรกิจเอกชนก็ต้องครุทางศาสนา และองค์กรสาธารณะอื่นๆที่ดีจะให้บังเกิดผลสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงจะต้องมีหลักการบริหารที่ชื่อว่าการบริหารการปกครองที่ดี(Good Governance) นั้นประมวลรวมย่อลงใน “ หลักธรรมาภิบาล ”

พล.อ .เปรม ติณสูลานนท์ (2548) ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง จริยธรรมของการบริหารภาครัฐเมื่อวันที่9กรกฎาคม2547ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการจัดงานครบรอบ50ปีคณะรัฐประศาสนศาสตร์กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหารเพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันบางกรณีเป็นเรื่องเดียวกันจริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรมการใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐภาคเอกชนผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไปสิ่งเหล่านี้คือ

1. ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและของผู้บริหารความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึงการประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย
- 2 . กฎหมายเป็นที่ยอมรับกันว่ากฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพกฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติมิชอบไว้เท่านั้นแต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย
- 3 . ความเป็นธรรมบอกยากกว่าความเป็นธรรมคืออะไรบ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหารก็ไม่น่าจะถูกนักเพราะผู้บริหารลำเอียงได้คำนวณส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่าเป็นธรรม
- 4 . ประสิทธิภาพเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้คือในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรมกรณีนี้จริยธรรมมีความสำคัญมากร

สามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ความโปร่งใสหรือความเป็นธรรม

5 . ความโปร่งใสเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกันปัจจุบันมีการเรียกร้องหาความโปร่งใסקันมาเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารบัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนการหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

6 . ความมั่นคงของรัฐเราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ของรัฐความมั่นคงของรัฐคือผลประโยชน์ของรัฐความมั่นคงของรัฐคือประโยชน์ของรัฐอย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงหาความสมดุลให้ได้

7 . ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าความร่ำรวยสร้างชื่อเสียงเกียรติยศและฐานะได้จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรมสิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีในตาราคือความรักมีคนกล่าวกันว่าความรักเป็นสิ่งที่ดีเลิศเป็นความปรารถนาเป็นความห่วงหาอาทรใครก็ตามที่มีความรักย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุขมีความเจริญมีความมั่นคงองค์การก็ทานเองเดียวกันถ้าเรารักองค์การเราจะปรารถนาเราจะมุ่งมั่นเพื่องค์การเราจะมุ่งมั่นนาจริยธรรมและคุณธรรมไปใช้ในการบริหารองค์การมีคนกล่าวภาษาอังกฤษว่า “To love is not to give to love, is to care” น่าจะให้ความกระจ่างชัดจะกระทำการสิ่งใดถ้าเราไม่มีความรักในสิ่งนั้นก็ป่วยการเปล่าไม่มีทางสำเร็จผู้บริหารใดมีความรักองค์การของตนจะใช้จริยธรรมในการบริหารและจะได้ผลสัมฤทธิ์เป็นเลิศ

ปัญญา ฉายะจินตวงศ์ และรัชณี ภูตระกูล (2549) ได้เขียนหนังสือเรื่องธรรมาภิบาลกับสังคมไทย มีใจความตอนหนึ่งว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนการมีอำนาจในการพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

สรุป ธรรมาภิบาล หมายถึง การจัดระเบียบให้สังคมและรัฐ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความสามัคคี มีจริยธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

2.2 ความสำคัญของธรรมาภิบาล

เสรี พงศ์พิศ (2547) ได้อธิบายถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายและกระบวนการนำการตัดสินใจนั้นหรือนโยบายนั้นไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะสถาบันสาธารณะทั้งหลายที่ดำเนินงานเพื่อสาธารณะ บริหารทรัพยากรของส่วนรวม และดูแลให้เกิดความเคารพในสิทธิมนุษยชน เป็นการดำเนินงานที่ปลอดคอร์รัปชันและเคารพต่อกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้นก็คือว่าธรรมาภิบาลมีอยู่ 3 ฐาน คือ เศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารจัดการ เกี่ยวข้องกับทุกระดับของรัฐบาลและราชการ และรวมไปถึงประชาสังคมอันเป็นกลไก กระบวนการ และสถาบัน ซึ่งพลเมืองและกลุ่มต่างๆ แสดงออกถึงผลประโยชน์และดำเนินการตามสิทธิของตน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ธรรมาภิบาลด้านเศรษฐกิจเป็นกระบวนการตัดสินใจที่มีผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศและความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจอื่น ๆ ส่งผลต่อความเท่าเทียม ความยากจน และคุณภาพชีวิต และธรรมาภิบาลด้านการเมืองคือ กระบวนการตัดสินใจในการสร้างนโยบาย ธรรมาภิบาลด้านการบริหารจัดการคือ การดำเนินการตามนโยบายนั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสำคัญของธรรมาภิบาลนั้นมีบทบาทความสำคัญที่เชื่อมโยงโดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ความสำคัญของธรรมาภิบาล สามารถสรุปลักษณะสำคัญแบบสากล ดังนี้ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542)

1) เป้าหมายของธรรมาภิบาล (Objective) คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ธรรมาภิบาลมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม ไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง ได้แก่ การที่สังคมใดมีกลไกประชาธิปไตยที่ดี หรือมี “Governance” นั้นเสมือนมีกลไกที่เป็นพลังขับเคลื่อนที่ดีเป็นเครื่องยืนยันว่าการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองนั้น จะตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคงเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งรวมถึงเรื่องของประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มผู้ยากจน มีกระบวนการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นธรรมต่อคนในสังคม มีการจัดการระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การดำเนินการของสังคมเพื่อรักษาความสมดุลภายในของระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จะมีความมั่นคง มีเสถียรภาพ และประชาชนมีความสุข

2) โครงสร้างและกระบวนการของธรรมาภิบาล (Structure and Process) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้จะต้องเป็นโครงสร้างและกระบวนการที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศที่ทุกภาคไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคประชาสังคม ภาคปัจเจกชนและครอบครัว มีส่วนร่วมกันผนึกพลังขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้าโครงสร้างการบริหารจัดการที่ดี และกระบวนการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งทุกภาคในสังคมมีส่วนร่วมและผนึกกันเป็นหนึ่งเดียวกันเองที่จะทำให้เป้าหมายและสาระของธรรมาภิบาลเกิดขึ้นได้จริง ดังนั้น หากจะกล่าวว่าโครงสร้างและกระบวนการที่ทุกภาคมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของธรรมาภิบาลก็เห็นจะไม่เกินความจริง

3) สาระของธรรมาภิบาล (Substance) คือ การบริหารจัดการทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ต้องสร้างความสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสังคมมีเสถียรภาพ ซึ่งมีความสมดุลของการจัดสรรทรัพยากรของสังคมให้ทุกภาคมีส่วนได้ที่เหมาะสมและยอมรับได้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งที่เป็นสาระของธรรมาภิบาล การเสียดุลในการจัดสรรทรัพยากรของสังคมที่ทำให้ภาคใดภาคหนึ่งได้ตลอดเวลา และอีกภาคหนึ่งเสียตลอดเวลา จะนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ความขัดแย้ง และท้ายที่สุดก็คือ ความไม่มั่นคงและไร้เสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีข้อสังเกตคือ

ประการแรก ความสมดุลของการจัดสรรทรัพยากรในสังคมน่าจะเป็นผลโดยตรงมาจากโครงสร้างและกระบวนการธรรมาภิบาล ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หากภาคส่วนใดเป็นผู้มีสิทธิอำนาจในโครงสร้างและกระบวนการตัดสินใจเพื่อจัดสรรทรัพยากรก็ย่อมเป็นการแน่นอนว่าภาคนั้น ๆ กลุ่มนั้น ๆ ย่อมต้องจัดสรรทรัพยากรของสังคมให้ภาคส่วนของตนมากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงภาคส่วนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรนั้นเสียความสมดุลและนำมาซึ่งความขัดแย้งและความไม่มั่นคงทางสังคมในที่สุด ในทางตรงกันข้าม หากในโครงสร้างและกระบวนการการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรนั้น ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีฉันทมติ (Consensus) ในการจัดสรรทรัพยากรให้ทุกภาคส่วนได้บ้างเสียบ้าง แต่ไม่มีภาคส่วนใดได้ร้อยละ 100 อีกภาคส่วนหนึ่งได้ศูนย์ ก็จะทำให้เกิดความสมดุลของทรัพยากร และจะทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ประการที่สอง เครื่องมือที่ใช้ในการจัดสรรทรัพยากรในสังคมที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ กฎหมาย สำหรับบทบาทของกฎหมายนั้น คนทั่วไปมักพิจารณาแต่เฉพาะบทบาท 2 ประการสำคัญ คือ บทบาทควบคุมสังคมของกฎหมาย (Social Control) และบทบาทชี้ขาดข้อพิพาทให้ยุติ หรือที่เรียกว่า

ยุติธรรม ทั้งที่ความจริงแล้วบทบาทของกฎหมายที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งก็คือ กฎหมายเป็นผู้กำหนดการจัดสรรทรัพยากรในสังคม (Allocation of resources) โดยเฉพาะกฎหมายเศรษฐกิจและสังคม เพราะกฎหมายเป็นผู้จัดสรร “สิทธิ” ซึ่งแท้จริงคือ ประโยชน์ให้บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ กฎหมายนี้เองที่จะกำหนดว่าใครได้อะไร

2.3 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

จากกรอบความคิดและการนิยามความหมายของธรรมาภิบาลสากลข้างต้น ได้นำไปสู่ข้อสรุปในการจัดองค์ประกอบและคุณลักษณะในเชิงการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องบริหารจัดการประเทศให้เป็นไปตามกติกาและเงื่อนไขที่กำหนด เมื่อปี 2542 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ 6 ประการ ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2546)

1) **หลักนิติธรรม** เป็นการตรากฎหมายและข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมาย

2) **หลักคุณธรรม** เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยซื่อสัตย์ จริใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) **หลักความโปร่งใส** เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4) **หลักความมีส่วนร่วม** เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

5) **หลักความรับผิดชอบ** เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) **หลักความคุ้มค่า** เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สุดจิต นิमितกุล (2543) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบคือการมีส่วนร่วมความยั่งยืนสิ่งที่ชอบธรรมความโปร่งใสความเป็นธรรมและความเสมอภาคความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ความเสมอภาคทางเพศความอดกลั้นอดทนหลักนิติธรรมความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำกับดูแลเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นไปทางด้านบริหารการปกครองการพัฒนาและการกระจายอำนาจโดยมีความหมายดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานเพื่อสอดคล้องประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน

- 2 . ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ
- 3 . ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน
- 4 . มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้
- 5 . ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน
- 6 . มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน
- 7 . ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promotion of gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น
- 8 . การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้
- 9 . การดำเนินการตามหลักธรรม (Operating by rule of law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม
- 10 . ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่
- 11 . การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมโอนงานบางอย่างไปให้องค์การท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

2.4 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ของประเทศไทย

หลังวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน พ.ศ. 2540 สังคมไทยตื่นตระหนกกับปัญหาทางเศรษฐกิจและวิกฤตทางสังคม ที่ส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวของภาครัฐในการปกป้องคุ้มครองประเทศให้รอดพ้นจากการคุกคามทางเศรษฐกิจภายนอกและความอ่อนแอของภาครัฐ รวมถึงระบบราชการในการบริหารกิจการบ้านเมือง ประเด็นการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยได้รับการยอมรับและให้ความสนใจอีกครั้งเมื่อประเทศที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขจากการที่รัฐบาลต้องขอกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund - IMF) เป็นจำนวนถึง 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการเงินการคลังของประเทศ ส่วนหนึ่งของเงื่อนไขที่รัฐบาลต้องปฏิบัติตามคือ การสร้างธรรมาภิบาล ในขณะที่หลังวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน พ.ศ. 2540 ภาคธุรกิจเอกชนมีการขับเคลื่อนในการปฏิรูปกระบวนการการทำงานและระบบการกำกับดูแลให้เป็นไปตามระบบและหลักธรรมาภิบาล ซึ่งต่อมาเรียกว่า “บรรษัทภิบาล” (Good Corporate Governance) โดยการนำของคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในยุคของนายสิงห์ ตังทัต-สวัสต์ เป็นกรรมการผู้จัดการ ซึ่งได้ร่วมมือกันกำหนดกติกา มาตรฐานการดำเนินธุรกิจตามหลักบรรษัทภิบาล รวมถึงการกำหนดกลไก

กำกับดูแลที่เข้มงวดมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นจัดกำเนิดของแนวความคิดให้บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยึดเป็นกฎกติกาปฏิบัติต่อ ๆ กันมา (เจริญ เจษฎาวัลย์, 2545) ส่วนในภาคราชการยังไม่ได้ดำเนินการใด ๆ จนในปี พ.ศ. 2542 โดยการผลักดันของคณะทำงานด้าน “ Good Governance ” ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้นำรายงาน “ ข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลไทย ” ซึ่งได้มาจากการศึกษาวิจัยของสถาบันฯ และจัดเวทีระดมความคิดเห็นที่รวบรวมข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ส่งผลให้คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการส่งเสริมธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะในภาคราชการ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ระเบียบฯ ได้กำหนดสาระสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 หลักการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยได้กำหนดให้ส่วนราชการทุกส่วนดำเนินการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เร่งดำเนินการปรับปรุงระเบียบเงื่อนไขกติกาที่จะนำพาสังคม ซึ่งรวมภาคธุรกิจเอกชน ภาคราชการและภาคประชาชน ให้มุ่งสู่สังคมที่มีธรรมาภิบาล และให้สำนักงาน ก.พ. เป็นแกนนำในการเร่งรัด ติดตาม และรายงานต่อคณะรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544)

3. แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

สมัยโบราณสตรีจะมีบทบาทในครอบครัวเป็นอย่างสูง สตรีจะเป็นผู้ดูแลครอบครัว เลี้ยงดูบุตร ปฏิบัติต่อสามี เชื้อฟังสามี ปัจจุบัน บทบาทสตรีด้านครอบครัวจะเปลี่ยนแปลงไป สตรีได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการครอบครัว มีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกันกับสมาชิกครอบครัว และมีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการเมือง การปกครอง ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น (วิไลวัจน์ ฤกษ์ขณะฤดี, 2557) ถึงแม้ว่าสตรีจะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ร่วมกับผู้ชายแล้ว สตรีบางกลุ่ม บางวัย ได้ประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ปัญหาถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ขาดโอกาสด้านสังคม ประสบปัญหาการเลือกปฏิบัติ ประการสำคัญ โอกาสในการตั้งศักยภาพของสตรียังมีน้อย จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาอีกอย่างมาก ดังนั้น “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” จึงได้จัดเป็นนโยบายของรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ยกย่องและเสริมสร้างศักยภาพของสตรีทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างหญิงชาย นำมาใช้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็ง สามารถร่วมสร้างสรรค์สังคมไปสู่ความเสมอภาค มีสันติสุข เคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย รัฐบาลจะทำงานร่วมกับองค์กรสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีทุกพื้นที่ ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา เพื่อสตรีทุกคน โดยความร่วมมือของหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสตรีขับเคลื่อนกองทุนและใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยมีวิสัยทัศน์ “สร้างสรรค์พลังสตรีให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ” (คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ต้าบล, 2555)

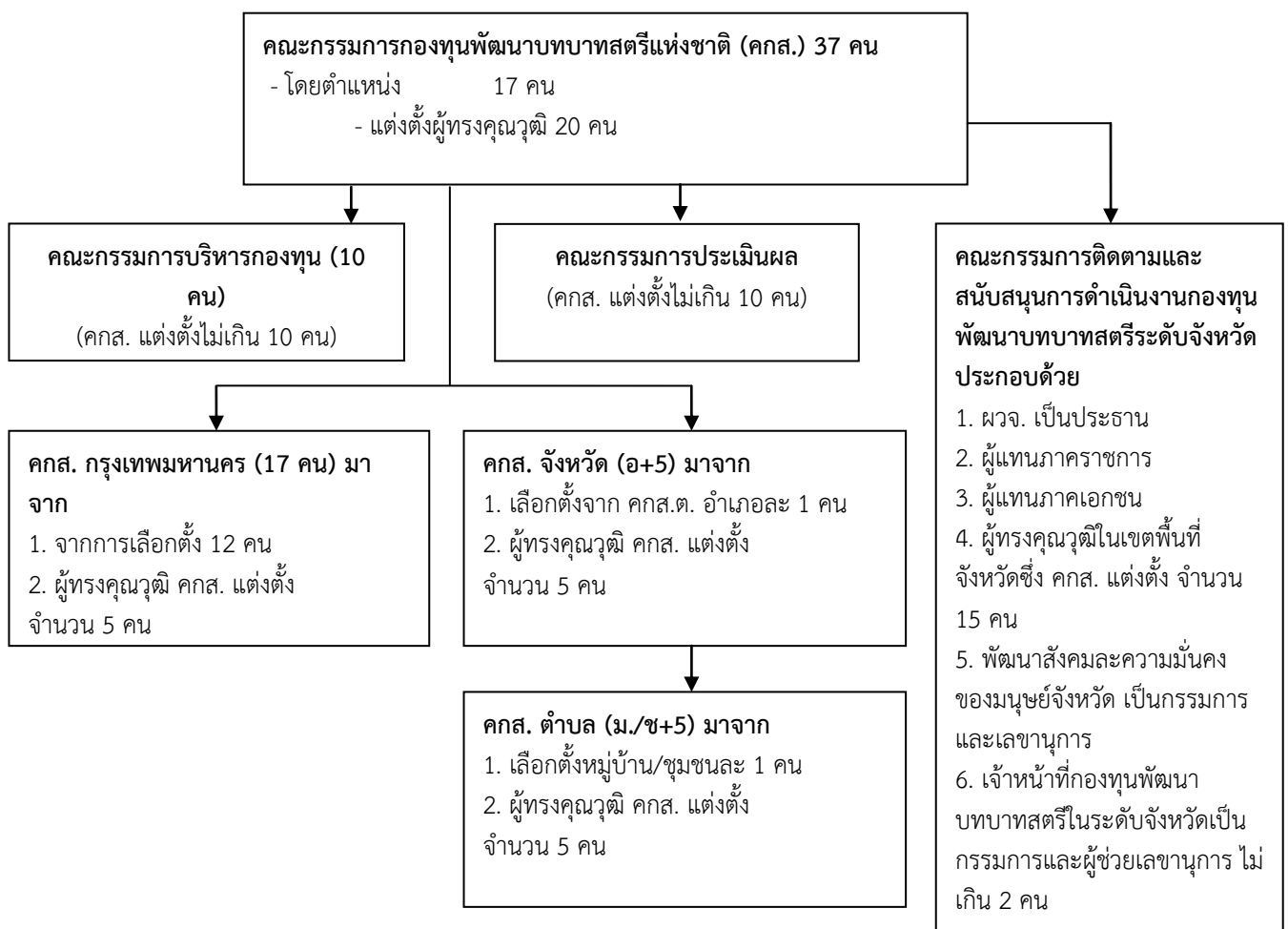
สำหรับวัตถุประสงค์สำคัญของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรี

2. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี การเฝ้าระวังและดูแลปัญหาของสตรี ตลอดจนการช่วยเหลือเยียวยาสตรีที่ประสบปัญหาในทุกรูปแบบ การรณรงค์ให้สังคมเข้าใจปัญหาสตรีในทุกมิติ และการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี
3. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรีและแก้ไขปัญหาดังกล่าวขององค์กรต่าง ๆ การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสตรี
4. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาสตรี ตามที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติพิจารณาเห็นสมควร

กลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2555 โดยมีกลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตั้งแต่มีกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติหรือระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น เช่น ตำบล หมู่บ้าน ดังแผนภูมิแสดงกลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ที่มา : คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ตำบล, 2555

ยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2556-2559 โดยมีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์พลังสตรีให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพสตรี กลยุทธ์ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาศักยภาพผู้นำสตรี และสร้างภาวะผู้นำ
- 2) สร้างเสริมทักษะชีวิต และค่านิยมสร้างสรรค์ของเยาวชนสตรีไทย
- 3) ส่งเสริมบทบาทสตรีในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และการเมืองทุกระดับ ตามหลัก

ธรรมาภิบาล

- 4) ส่งเสริมบทบาทสตรีและองค์กรสตรีในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาอาชีพสตรี สร้างงาน สร้างรายได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กลยุทธ์ประกอบด้วย

- 1) สนับสนุนการเข้าถึงองค์ความรู้ แหล่งทุน ทรัพยากร ปัจจัยเอื้อในการประกอบอาชีพและบริการต่าง ๆ
- 2) พัฒนาทักษะฝีมือและยกระดับฝีมือแรงงานสตรี
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้ประกอบการสตรี ให้ความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี และสตรีผู้ด้อยโอกาส กลยุทธ์ประกอบด้วย

- 1) สนับสนุนการจัดชุมชนสวัสดิการ
- 2) เสริมสร้างระบบในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครอง และช่วยเหลือดูแลสตรีและผู้ด้อยโอกาส
- 3) ส่งเสริมสุขภาพและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของสตรี

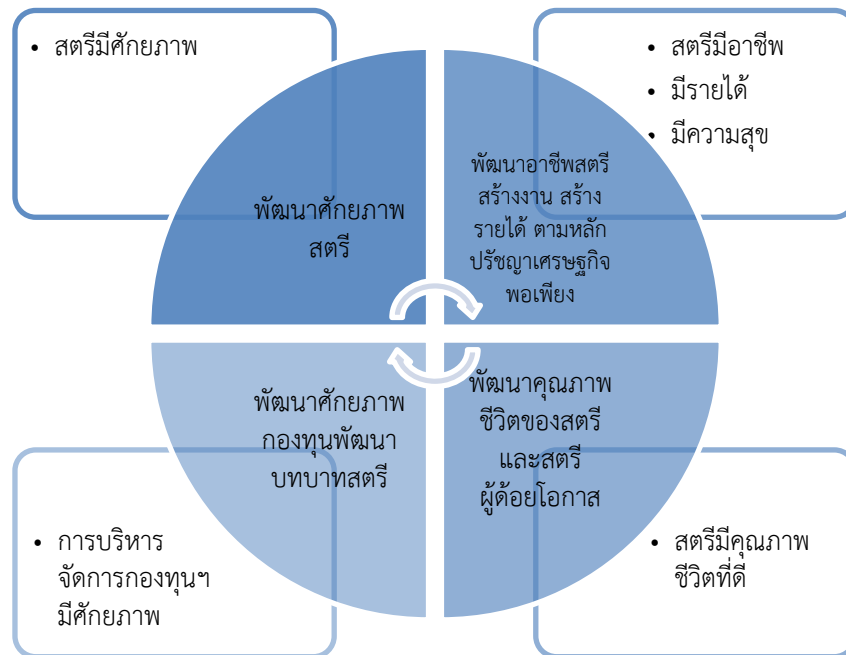
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กลยุทธ์ประกอบด้วย

- 1) ส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
- 2) พัฒนาระบบสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
- 3) สร้างเครือข่ายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

สำหรับตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พัฒนาสตรี พ.ศ. 2557-2559 มีดังนี้

2557-2559 มี

ตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์กองทุน

ที่มา : กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2557-2559 วันที่ 28 สิงหาคม 2556.

รูปภาพที่ 2

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

4.1 ความหมายการบริหารจัดการ

ปราโมทย์ กรมสูงเนิน (2552) อ้างอิงมาจาก ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ(2545) ได้ให้ความหมาย การจัดการ คือ กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหารมี 3 ประการ คือ การบริหารทรัพยากร อันได้แก่ 4 M's ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และการจัดการ (Management) การผลิตและการบริการที่เต็มโตและพัฒนาขึ้น อีก 2 M's ได้แก่ เครื่องจักรกล (Machine) และ การตลาด (Market) ในขณะเดียวกันการทำงานที่มองเห็นถึงคุณค่าทางจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน จึงเพิ่มขวัญและกำลังใจ (Morale) และการก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์จึงได้เพิ่ม ข้อมูลข่าวสาร (Message) รวมเป็น 8 M's ประการต่อมาคือ หน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องกระทำในปัจจุบัน คือต้องยึดถือหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ POLC การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ประการสุดท้ายคือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ ที่นำออกมาจากกระบวนการแปรรูป เป้าหมายขององค์การสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ องค์การที่มีเป้าหมายมุ่งแสวงหากำไร และองค์การที่มีเป้าหมายไม่มุ่งแสวงหากำไร หรืออาจแบ่งเป็นองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้า กับองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการก็ได้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552) อธิบายไว้ว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการหรือกระบวนการบริหารจัดการ เรียกว่า เฟมส์-โพสดอร์บ (PAMS-POSDCORB) มาประยุกต์ใช้ในทางวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์โดยยกตัวอย่างการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงานภาครัฐ คือเทศบาล ในเวลาเดียวกัน ก็ได้ใช้ PAMS-POSDCORB เป็นกรอบแนวคิดหรือแนวทางในการนำเสนอและอธิบายกระบวนการบริหารจัดการของเทศบาลอีกด้วย

PAMS-POSDCORB นั้น ประกอบด้วย 11 ขั้นตอน ได้แก่ (1) นโยบาย (Policy) (2) อำนาจหน้าที่ (Authority) (3) จริยธรรม (Morality) (4) จิตวิญญาณ (Spirit) หรือในบางกรณี หมายถึง สังคม (Social) ก็ได้ (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organization) (7) การบริหารงานบุคคล หรือการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) (11) การงบประมาณ (Budgeting)

นอกจากนี้ **วิรัช วิรัชนิภาวรรณ** (2550) ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” (Administration) หมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้รัฐ คือรัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร หรือกำไรสูงสุด สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะสุขทั้งหลายแก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้อาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management Administration)

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2549) อ้างอิงมาจาก ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) ได้อธิบายว่า คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrators) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร สำหรับ “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ”

(Manager) จะหมายถึง บุคคลในองค์กร ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงาน อื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

ธงชัย สันติวงษ์ (2543) กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลหนึ่งปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ธงชัย สันติวงษ์ (2537) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่า หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่มซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ ซึ่งสามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์กรให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2534) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กรซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ

4.2 หน้าที่หลักในการบริหาร

สมคิด บางโม (2538) กล่าวถึง หน้าที่หลักในการบริหาร ประกอบด้วยกิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการ หรืออาจแบ่งในลักษณะที่เป็นขั้นตอนดังนี้

1) การวางแผน (Planning)

เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคตซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่ต้องการการวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าพื้นฐานของการจัดการโดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหาร การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จ เพราะว่า การจัดการองค์กร การจูงใจ การจัดบุคคลเข้าทำงานและกิจกรรมควบคุมขึ้นอยู่กับวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กร

การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอกและทำให้เกิดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผน ประกอบด้วย การพัฒนาภารกิจ (Mission) การคาดคะเนเหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคต และแนวโน้ม การกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกกลยุทธ์ที่ใช้

การวางแผนจะช่วยให้ธุรกิจปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงของตลาดและสามารถกำหนดเป้าหมายได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นจะต้องให้องค์กรติดตามในลักษณะเชิงรุก (Proactive) มากกว่าจะเป็นเชิงรับ (Reactive) องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องควบคุมอนาคตขององค์กรมากกว่าที่จะรอรับผลจากอิทธิพลสภาพแวดล้อมภายนอกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจ (Decision Making) ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน การปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะว่ามีการเปลี่ยนแปลงของตลาด เศรษฐกิจ และคู่แข่งขั้นทั่วโลก จุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ดีของธุรกิจคือ การวางแผนที่เหมาะสม เห็นผลได้จริง ยืดหยุ่น มีประสิทธิผล และทรงประสิทธิภาพ

2) การจัดการองค์กร (Organizing)

จุดมุ่งหมายของการจัดการองค์กรคือการใช้ความพยายามทุกกรณีโดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่ การจัดการองค์กร หมายถึง การพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการทำและผู้ที่จะทำ วิทยานิพนธ์มีตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของธุรกิจที่มีการจัดองค์กรที่ดี สามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันและสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ธุรกิจที่มีการจัดองค์กรที่ดีสามารถจูงใจผู้บริหารและพนักงานให้มองเห็นความสำคัญของความสำเร็จขององค์กร

การกำหนดลักษณะเฉพาะของงาน (Work Specialization) โดยการแบ่งงาน ประกอบด้วยงานที่กำหนดออกมาเป็นแผนก การจัดแผนก และการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegating Authority) การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการพัฒนารายละเอียดของงาน (Job Description) และคุณสมบัติของงาน (Job Specification) เครื่องมือเหล่านี้มีความชัดเจนสำหรับผู้บริหารและพนักงานซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน

การกำหนดแผนกในโครงสร้างขององค์กร (Organization Structure) ขนาดของการควบคุม (Span of Control) และสายการบังคับบัญชา (Chain of Command) การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ต้องการการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง เพราะตำแหน่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นหรือลดลงหรือรวมกัน โครงสร้างองค์กรจะต้องระบุถึงวิธีการใช้ทรัพยากรและวิธีการซึ่งวัตถุประสงค์มีการกำหนดขึ้นในธุรกิจ การสนับสนุนทรัพยากรและกำหนดวัตถุประสงค์ตามสภาพทางภูมิศาสตร์จะแตกต่างจากโครงสร้างด้านผลิตภัณฑ์หรือลูกค้า

รูปแบบทั่วไปของการจัดแผนกคือ ตามหน้าที่ (Functional) ตามฝ่าย (Divisional) ตามหน่วยธุรกิจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Business Unit) และด้านเมทริกซ์ (Matrix)

3) การนำหรือการสั่งการ (Leading/Directing)

เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้ หรือเป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกันได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเข้าใจอย่างยาก การนำหรือการสั่งการจึงต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป อาทิ ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การจูงใจ การติดต่อสื่อสารในองค์กร และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น หน้าที่ในการนำหรือการสั่งการนี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นแผนที่วางไว้ ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้น การสั่งการจึงเป็นเรื่องของความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะชักจูงให้พนักงานร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้องค์กรประสบความสำเร็จตามต้องการ

4) การควบคุม (Controlling)

การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนดไว้ องค์กรหรือธุรกิจที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวอาจเกิดจากการขาดการควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ และหลายแห่งเกิดความไม่ใส่ใจในเรื่องของการควบคุม ละเลยเพิกเฉย หรือในทางกลับกันคือ มีการควบคุมมากเกินไปจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหารที่มีความสำคัญตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหาร

การควบคุมเป็นการตรวจตราและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่า จะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้ การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแสดงถึงข้อมูลย้อนกลับเรื่องของการผลการดำเนินงานในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับ

การปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย ซึ่งบทบาทสำคัญของการควบคุมได้แก่ มาตรฐาน (Standard) การวัดผล (Measurement) การเปรียบเทียบ (Comparison) และการปฏิบัติ (Take Action) โดยการควบคุมจะครอบคลุมดูแลพื้นที่ 4 พื้นที่ใหญ่ ๆ ของการบริหาร กล่าวคือ พฤติกรรม บุคคลในองค์กร การเงิน การปฏิบัติการ และข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากร ประกอบด้วย มนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ตลอดจนทรัพยากรข้อมูลขององค์กร

ในการวิจัยนี้จะใช้การบริหารจัดการ 3M ได้แก่ Man (บุคลากร) Money (การเงิน) Management (การบริหารจัดการทั่วไป)

5. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ออกเกิด วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ

แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ทรงเน้นให้กำหนดความพอดีให้กับตัวเองของแต่ละคน ให้อยู่อย่างพอดี ประหยัดอดออม อาจจะมีรายได้แต่ต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น เศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้กับ คนในเมืองและชนบท ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (วิโรจน์ มังคะลสมณี, แหลมทอง ร่มสนธิ, 2550)

5.2 ความหมายของคำว่า “พอเพียง”

“คำว่า พอเพียง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอใช้สำหรับใช้ของตัวเอง มีความหมายว่า พอมีพอกิน ให้พอเพียงนี้หมายความว่ามีความพอมีพอกินอยู่ ไม่พุ่มพวย ไม่หุ่หุ่หุ่ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูพุ่มพวยแต่ทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ” “คนเราถ้าพอในความต้องการมันก็มีโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข” (ทิพยา กิจวิจารณ์, 2549)

ความหมายของความพอเพียงประกอบด้วย

3 คุณลักษณะ ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องมีความเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล
เงื่อนไขเพื่อให้เกิดความพอเพียงประกอบด้วย 2 เงื่อนไข คือ

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

คำว่า “พอเพียง” มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้ของเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ “Self Sufficiency” นั้นหมายความว่า ผลดีอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง “คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณไม่สุดโต่ง มาโลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข” (พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : 5 ธันวาคม 2541)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งให้มีการพัฒนาไปตามขั้นตอนเป็นระยะ ๆ ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรจึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ค่อยอดมาเสริมฐานไปจึงจะยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจสำหรับคนยากคนจน ไม่ใช่เศรษฐกิจที่จะต้องมารัดเข็มขัด ตระหนี่ถี่เหนียว พระองค์ทรงสอนให้ร่ำรวย แต่ร่ำรวยแล้วต้องรักษาให้คงอยู่ ร่ำรวยแล้วต้องยั่งยืนและต้องกระจายรายได้อย่างทั่วถึง พระองค์ท่านรับสั่งให้คำไว้สามคำเป็นหลักสามประการ และเงื่อนไข ประกอบสองประการ เป็นแนวทางของการพัฒนาประเทศ และจะนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรใด ๆ ก็ได้ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง อย่าใช้กิเลสตัณหาเป็นเครื่องนำทาง อย่าทำตามกระแส ต้องมีความกล้าหาญเพียงพอที่จะเลือกหนทางว่าประเทศไทยต้องการจะพัฒนาไปทางไหน ไม่จำเป็นต้องตามกระแสของโลก รักษาสติและปัญญาให้มั่นคง

ประการที่สอง ทำอะไรพอประมาณ การพอประมาณคือ ตรวจสอบศักยภาพของตนเองก่อนว่ามีจุดแข็งตรงไหน ฐานของตนเองอยู่ตรงไหน การจะพัฒนาอะไรต้องดูจากศักยภาพแต่ละเรื่องว่าอยู่ที่ไหน เรามีขีดความสามารถควบคุมได้หรือไม่ และยึดเส้นสายกลาง ความพอดีสมดุล

ประการที่สาม ทำอะไรให้มีภูมิคุ้มกันตลอดเวลา เพราะไม่รู้ว่าจะพรั่งขึ้นจะเกิดอะไรขึ้น ปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การวางแผนพัฒนาทำได้ยาก มีปัจจัยความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีวิสัยทัศน์และเดินไปสู่จุดนั้น

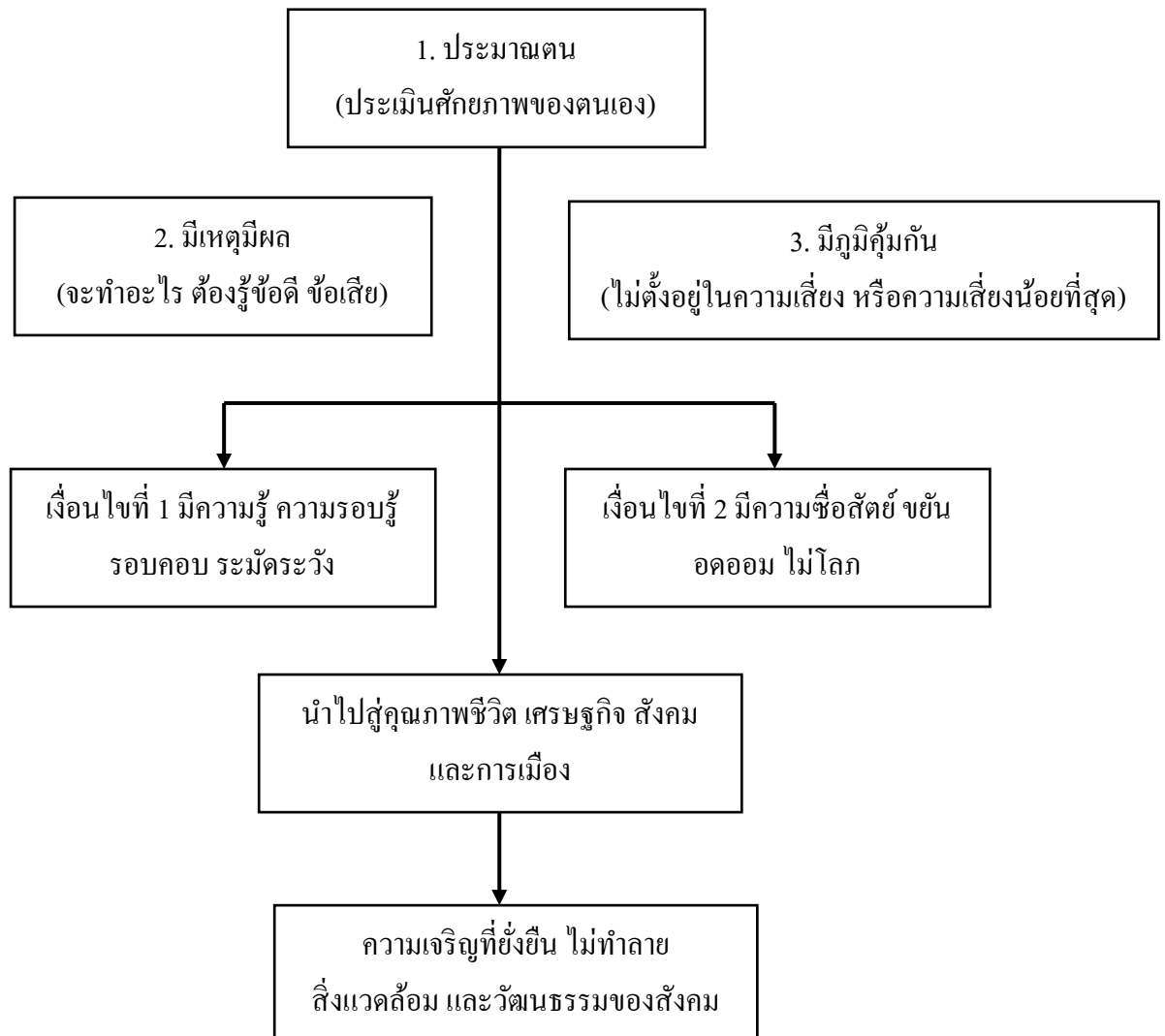
และที่กล่าวมาทั้งหมดพระองค์ท่านยังทรงให้มีเงื่อนไขสองประการ คือ คนต้องดี ด้วย ต้องมีจริยธรรมและคุณธรรม มีธรรมาภิบาล และดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ

เศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่ยึดหลักธรรมในการปฏิบัติเช่นเดียวกับศาสนาทั้งหลายที่สอนให้ทุกคนทำความดี รักษาความดีเป็นที่ตั้ง ต้องดำรงอยู่อย่างมีคุณธรรม เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรก็ตาม จะเป็นนักธุรกิจ นักศึกษา ประชาชนทั่วไป สามารถปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ทั้งสิ้น (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2553)

สรุปหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบรู้และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ แนวทางแบบเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแสดงให้เห็นเข้าใจชัดเจนด้วยภาพ ดังนี้

3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ที่มา : สุเมธ ตันติเวชกุล

รูปภาพที่ 3

6. บริบทชุมชน

บริบทชุมชนของหมู่บ้านบ่อนกเขา หมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ในราวปี พ.ศ. 2475 แรกเริ่มเดิมทีได้มีชาวบ้าน 4-5 ครอบครัว ได้มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ที่เนินคือ โนนหัวหินซึ่งอยู่ทิศใต้ลำน้ำพอง เมื่อตั้งบ้านเรือนเสร็จเรียบร้อยแล้ว คนเฒ่าคนแก่จึงปรึกษากันว่าพวกเราจะต้องซื้อหมู่บ้านว่าอะไร ผลสุดท้ายก็ตกลงกันซื้อบ้านว่า บ้านนกกเขา หมู่ 9 ตำบลโคกสูง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพราะใช้ชื่อหนองบ่อและนกกเขามารวมเข้ากัน เพราะหนองบ่อนี้เวลาเย็นจะมีฝูงนกนานาชนิดบินมาจากเขาภูพานคำ มาตมกินน้ำและดินละเอียดเป็นประจำ ฝูงนกส่วนมากมีนกกเขาคอยอยู่ด้วย ผู้เฒ่าผู้แก่จึงใช้ชื่อหนองและชื่อนกเขาเข้ากัน จึงตั้งชื่อบ้านว่า บ้านบ่อนกเขา มาจนถึงทุกวันนี้

อาชีพชาวบ้านส่วนใหญ่ ทำไร่ ทำนา และหาปลาในลำน้ำพอง ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ทางราชการได้สร้างเขื่อนกันแม่น้ำลำพอง ทางราชการจึงได้ถมหนอง บ่อ เป็นสนามฟุตบอล ต่อมาปี พ.ศ. 2517 ทางราชการได้มาก่อตั้งกิ่งอำเภอน้ำพอง มีนายภานุพล เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอคนแรก จึงมาปรับปรุงหมู่บ้านต่าง ๆ หมู่บ้านบ่อนกเขา หมู่ 9 ตำบลโคกสูง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เปลี่ยนเป็น บ้านบ่อนกเขา หมู่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น ตราบเท่าทุกวันนี้ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายสุนทร ตาแสง

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านบ่อนกเขา หมู่ที่ 1 มีสภาพภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูง อยู่ติดกับทางเข้าเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และใกล้กับลำน้ำพอง มีถนนลาดยางรอบหมู่บ้าน การเดินทางส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ส่วนตัว สามารถติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดได้สะดวกทุกฤดูกาล

3. สภาพทางชีวภาพ

การปลูกพืช การปลูกพืชจะเป็นการปลูกไว้บริโภคในครัวเรือน ส่วนมากจะเป็นพืชผักสวนครัว เช่น ผักกาด ต้นหอม ข่า ตะไคร้ ต้นมะกรูด มะนาว

การเลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ วัว ไก่ พันบ้าน ไก่ชน เป็ดบาหลี่ เป็ดพื้นบ้าน และมี 1 ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงปลา ได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานวลจันทร์ ปลานิล และปลานิล

ปัญหาการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ปัญหาที่พบในการปลูกพืชคือ ดินเหมาะแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างดี แต่มีพื้นที่ไม่มาก ซึ่งแต่ละครอบครัวมีที่ดินจำนวนน้อยและยังมีปัญหาในการถือครองที่ดิน เพราะไม่มีเอกสารสิทธิ์ ในหมู่บ้านมีเพียง 10 ครัวเรือนเท่านั้นที่มีเอกสารสิทธิ์ทำให้ไม่มีพื้นที่ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เท่าที่ควร

4. สภาพเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพของประชากร ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เนื่องจากหมู่บ้านนี้มีพื้นที่น้อย สตรีจึงมีอาชีพเสริมในชุมชนคือการเป็นแคดดี้ ทำงานที่สนามกอล์ฟของเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งไม่ไกลจากหมู่บ้าน มีรายได้ประมาณวันละ 1000 บาท ประการสำคัญ หมู่บ้านนี้ประชาชนมีปัญหาระหว่างงาน เป็นวัยแรงงานอายุ 20-50 ปี นอกจากวัยรุ่นอายุ 20 ปีขึ้นไป ก็ประสบกับปัญหาระหว่างงาน ทั้งไม่ได้เรียนหนังสือในระดับสูงขึ้น ชุมชนประสบปัญหาคนว่างงานไม่มีอาชีพ อายุระหว่าง 40-50 ปี วัยรุ่นอายุ 20 ปีขึ้นไปก็ว่างงาน

5. สภาพทางสังคม

จำนวนครัวเรือน 195 ครัวเรือนจำนวนประชากรทั้งหมด 659 คน เป็นชาย 322 คน หญิง 337 คนลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่ด้วย ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ประมาณ 10 % ประชากรส่วนใหญ่ จบ ป. 4 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบเครือญาติ มีความสามัคคีกัน

ความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชน มีความสัมพันธ์ที่ดี มีการเอื้ออาทรต่อกัน

ความสัมพันธ์ของสถาบันชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) มีความสัมพันธ์ในการพัฒนาท้องถิ่น เวลาที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งสามสถาบันให้ความสำคัญร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ด้วยกัน

ด้านศาสนา จารีตประเพณีท้องถิ่น ชุมชนมีประเพณีตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ ตามประเพณีอีสานทุกเดือน และมีบุญประเพณีที่สำคัญคือ บุญบั้งไฟ ตักบาตรเทโว ซึ่งถือว่าเป็นงานประจำปีของเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ที่มีการจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในตัวด้วย

ด้านการปกครอง การปกครองเป็นไปในรูปแบบประชาธิปไตย พังเสียงข้างมาก และฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแล นำโดยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะ อสม. ประชาชนชาวบ้าน

กลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านเรียกว่ากองทุนเงินล้าน และกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ปัญหาของชุมชน ชุมชนประสบกับปัญหาหลายอย่าง ปัญหาที่รุนแรงที่สุดคือ ปัญหายาเสพติด คนในชุมชนมีการซื้อขายยาเสพติดอย่างแพร่หลาย ไม่เกรงกลัวต่อความผิด ทำให้วัยรุ่นที่ตกงานหันมาติดยาเสพติด จึงเกิดเป็นปัญหาของชุมชนและปัญหาสังคมที่ต้องแก้ไขต่อไป

บริบทชุมชนของหมู่บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ที่ 13

ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ภูมิลำเนาเดิมของประชาชนอยู่ที่บ้านเหล่า สาเหตุที่ย้ายมาเนื่องจากบ้านเดิมขาดแคลนแหล่งน้ำบริโภคในฤดูแล้ง สำหรับฤดูฝนไปมาติดต่อดำบาก เพราะมีลำห้วยขวางกั้น จึงมีคนกลุ่มหนึ่งพูดคุยกัน ไล่ต้อนโค กระบือ ข้ามลำห้วยมาจากบ้านเหล่ามาปักหลักสร้างบ้านอยู่ริมหนองน้ำ ซึ่งเต็มไปด้วยป่าไม้น้อยใหญ่ขึ้นปกคลุมหนาที่บและต้นไม้ใหญ่มีชื่อว่าต้นชาตจำนวนมากเกิดขึ้นริมหนองน้ำ กลุ่มที่อพยพมากลุ่มแรกคือ หลวงนรินทร์ มีอยู่ประมาณ 7 – 8 ครัวเรือน หลังจากนั้นหมู่บ้านก็ขยายหลายครอบครัวมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านหนองชาต หลังจากนั้นต่อมาคณะกรรมการหมู่บ้านหนองชาตและชาวบ้านเห็นว่าการปกครองไม่ทั่วถึง จึงได้แบ่งแยกและจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2542 ให้ชื่อว่าบ้านหนองสุขเจริญ หมู่ที่ 13 จนถึงปัจจุบัน

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ที่ 13 อยู่ในเขตการปกครองของตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝางจังหวัดขอนแก่นการเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านจากศาลากลางจังหวัดขอนแก่นสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถยนต์โดยสารประจำทางโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 12 สายถนนมะลิวัลย์ ขอนแก่น - หนองเรือ จากศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ไปทางทิศตะวันตก ผ่านอำเภอบ้านฝาง รวมระยะทาง 29 กิโลเมตร สามารถแวะพักผ่อนและรับประทานอาหารได้ที่ บ้านฝางรีสอร์ท ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน ร้อยละ 90 เป็นพื้นที่ราบ เหมาะสำหรับการทำเกษตรมีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุม มี 3 ฤดู ได้แก่ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

- บ้านหนองสุขเจริญ มีพื้นที่รวม 845 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับ ทำการเกษตร ทำนา และเลี้ยงสัตว์
- การใช้ประโยชน์จากที่ดิน แยกเป็นที่อยู่อาศัย 237 ไร่ ที่สาธารณะ 13 ไร่ พื้นที่ทำนา 595 ไร่
 - ครัวเรือนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองต้องเช่า จำนวน 20 ครัวเรือน จำนวน 80 ไร่
 - ครัวเรือน มีที่ดินทำกิน แต่ต้องเช่าเพิ่ม จำนวน 110 ครัวเรือน จำนวน 595 ไร่
 - ประเภทเอกสารสิทธิ์มีเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด รวมทั้งหมด 595 ไร่

ทรัพยากรธรรมชาติ

ป่าไม้ ในหมู่บ้านมีป่าชุมชน จำนวน 6 ไร่ ไม้ที่มีในป่าชุมชนได้แก่ มะพร้าว ยูคา สะเดา การบริหารจัดการ / การใช้ประโยชน์ / การดูแลรักษา / ปัญหาดินเค็ม

แหล่งน้ำ ในหมู่บ้านมีแหล่งน้ำ 1 แหล่ง คือ หนองพุฒ ใช้ในการเก็บน้ำสำหรับอุปโภค แต่สภาพในปัจจุบันตื้นเขิน

สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ถนน ที่ใช้เดินทางไปที่ว่าการอำเภอเป็นถนนลาดยางส่วนถนนภายในหมู่บ้านร้อยละ 90 เป็นถนน คสล ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.

ไฟฟ้า จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 142 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

น้ำประปา จำนวนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ จำนวน 142 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

3. สภาพทางชีวภาพ

พืชและสัตว์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ คือ ตำลึง กระจับปี่ สัตว์ธรรมชาติ กบ ปู ปลา นก

พืชที่ชุมชนปลูกและสัตว์ที่ชุมชนเลี้ยง

พืชที่ปลูก คือ ข้าวโพด หม่อน ผักต่าง ๆ สัตว์เลี้ยงคือ โค กระบือ หมู ไก่ เป็ด สุนัข

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านหนองสุขเจริญมีจำนวน 142 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 560 คน เป็นชาย 284 คน หญิง 276 คน ประชากรวัยแรงงาน อายุ 15-60 มีจำนวน 407 คน ชาย 198 คน หญิง 209 คน ประชาชนมีอาชีพหลักคือ การทำนา มีจำนวน 125 ครัวเรือน

ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน / ชุมชน

- อาชีพหลัก (1) ทำนา	จำนวน	125	ครัวเรือน
- อาชีรอง (1) เลี้ยงโค	จำนวน	50	ครัวเรือน
(2) รับจ้าง	จำนวน	100	ครัวเรือน
- อาชีพเสริม (1) เลี้ยงกบ	จำนวน	30	ครัวเรือน
(2) เลี้ยงปลา	จำนวน	40	ครัวเรือน
(3) เลี้ยงจิ้งหรีด	จำนวน	5	ครัวเรือน
(4) เลี้ยงหม่อนไหม	จำนวน	10	ครัวเรือน

ร้านค้า / บริการ

- ร้านค้าของชำ จำนวน 4 แห่ง
- ร้านขายอาหาร จำนวน 1 แห่ง
- โรงแรม / รีสอร์ท จำนวน 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ ห้องสมุด จำนวน 1 แห่ง
- โทรศัพท์ประจำบ้าน จำนวน 2 ครัวเรือน
- โทรศัพท์มือถือ จำนวน 250 เครื่อง

- โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 1 แห่ง
- โรงสี จำนวน 2 แห่ง

แรงงานภายในหมู่บ้าน / ชุมชน

ประชากรวัยแรงงาน ช่วงอายุ 15 – 60 ปี จำนวน 407 คน เป็นชาย 198 คน หญิง 209 คน
 วัยแรงงานร้อยละ 20 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 50 จบการศึกษาในระดับชั้น
 มัธยมศึกษา ร้อยละ 5 จบการศึกษาในระดับอนุปริญญา (ปวช . ปวส . ปวท .) ร้อยละ 2 จบการศึกษา
 ในระดับปริญญาตรี อัตราค่าจ้างแรงงานในหมู่บ้าน ช่วงฝีมือวันละ 185 บาท แรงงานทั่วไป วันละ 150
 บาท

คนในหมู่บ้านที่มีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ไปทำงานนอกชุมชน มีดังนี้

- ไปทำงานชั่วคราว จำนวน 100 ครั้วเรือน 150 คน อาชีพ รับจ้างในโรงงาน
- ไปทำงานต่างจังหวัด จำนวน 20 ครั้วเรือน 50 คน อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ข้อมูลรายได้ รายจ่าย หนี้สิน เงินออม ในชุมชน

- รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 35,410 บาท/ครั้วเรือน/ปี
- รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 147,295 บาท/ครั้วเรือน/ปี
- รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี 2554) 42,845 บาท/คน/ปี
- รายรับจากบัญชีครั้วเรือน 158,315 บาท/ครั้วเรือน/ปี
- รายจ่ายจากบัญชีครั้วเรือน 94,815 บาท/ครั้วเรือน/ปี
- หนี้สินจากบัญชีครั้วเรือน 29,819 บาท/ครั้วเรือน/ปี
- เงินออมจากบัญชีครั้วเรือน 2,366 บาท/ครั้วเรือน/ปี

5. สภาพทางด้านสังคม

บ้านหนองสุขเจริญมีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง มีครู 17 คน มีนักเรียนทั้งหมด
 325 คน เป็นชาย 150 คน หญิง 175 คน เปิดสอนในระดับอนุบาล – มัธยมต้น การเข้าไปมีส่วนร่วมของ
 คนในหมู่บ้านในการพัฒนาโรงเรียน / การใช้ประโยชน์ เป็นสถานศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน และหา
 บประมาณสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษา

วัด มีวัดในหมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง มีพระสงฆ์ เป็นเจ้าอาวาส ปัจจุบันมีพระจำพรรษาในวัด
 จำนวน 4 รูป การเข้าไปมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านในการพัฒนาวัด / การใช้ประโยชน์ บำเพ็ญบุญกุศล
 ปฏิบัติธรรม

กลุ่ม ในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนฯ กลุ่มแคปหมูโบราณปรุงรส กลุ่มผู้
 เลี้ยงจิ้งหรีด นอกจากนี้มีการเลี้ยงกบ ปลาตก จิ้งหรีด ตั๊กแตนหม่อนไหม

ในหมู่บ้านนี้มีกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีโครงการพัฒนาศักยภาพสตรีคือ โครงการ
 สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผน และฝึกทักษะ เทคนิคการเขียนโครงการให้แก่สมาชิกกองทุน
 พัฒนาบทบาทสตรี

บริบทชุมชนของหมู่บ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตำบลนาจั่ว อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

สภาพของบ้านนาโพธิ์ ได้มีต้นโพธิ์ขึ้นเป็นจำนวนมาก ผู้เฒ่าผู้แก่จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านนาโพธิ์ จนถึงปัจจุบัน บ้านนาโพธิ์แยกจากบ้านนาจั่ว หมู่ที่ 1 เป็นบ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 7 ในปี พ.ศ. 2537 โดยนโยบายของอำเภอ ที่หมู่บ้านไหนมีขนาดใหญ่ให้แยกออกมาได้ จึงได้แยกออกมาเป็นบ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 7

2. สภาพทางกายภาพ

หมู่บ้านนี้มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง เหมาะแก่การทำการไร่ อยู่ห่างจากจังหวัดลพบุรี ประมาณ 70 กิโลเมตร การคมนาคมติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดสะดวก เนื่องจากห่างจากถนนมิตรภาพ ประมาณ 4-5 กิโลเมตร สามารถติดต่อกับหมู่บ้านได้ทุกฤดูกาล

3. สภาพทางชีวภาพ

การปลูกพืช พื้นที่เหมาะแก่การเกษตร โดยปลูกอ้อยประมาณ 40% ปลูกมันสำปะหลัง 30% ทำนา 20% และยางพารา 10%

การเลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน โดยจะเลี้ยงไว้ตามทีนา ส่วนมากจะเป็นหมู และไก่พื้นบ้าน

4. สภาพเศรษฐกิจ

หมู่บ้านนี้มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 315 ครัวเรือน ประชากรรวม 1,193 คน เป็นชาย 556 คน หญิง 637 คน

การประกอบอาชีพ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึง 90 % ในชุมชนมีเงินหมุนเวียนดี มีร้านค้าจำนวน 8 ร้าน มีโรงสี 2 โรง ถือเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจที่ดี ทำอาชีพรับจ้างได้ตลอดทั้งปีการย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่นมีส่วนน้อย จังหวัดที่ไปคือ กรุงเทพฯประมาณ 10 ราย

5. สภาพทางสังคม

ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย โดยเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่ด้วย

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบเครือญาติ มีความสามัคคีกันดี

การปกครองเป็นไปในรูปแบบประชาธิปไตย และยังแบ่งการออกเป็นคุ้ม 5 คุ้ม โดยหัวหน้าคุ้มจะเป็นตัวแทนในการประสานงานและเป็นตัวแทนทำกิจกรรมของหมู่บ้าน

ความสัมพันธ์ของสถาบันชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) ความสัมพันธ์ของสถาบัน วัด บ้าน โรงเรียน ดีมาก เวลาที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งสามสถาบันให้ความสำคัญช่วงกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ

ประเพณีและวัฒนธรรม

จารีตประเพณีท้องถิ่น ชุมชนมีประเพณีตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ ตามประเพณีอีสานทุกเดือน และมีบุญประเพณีที่สำคัญคือ งานแห่เทียนพรรษา ถือเป็นงานใหญ่ของชุมชน เพราะถือว่าเป็นช่วงที่ผู้อาวุโสของหมู่บ้านเข้าไปรักษาศีลที่วัดในช่วงเข้าพรรษา รองลงมาคือการร้อง สารภัญญะ ในเดือน 10 มีการแข่งขันกันอย่างยิ่งใหญ่หมู่บ้านต่าง ๆ เข้าร่วม 50 - 60 หมู่บ้าน

บริบทชุมชนของบ้านหนองแวงนางเบา หมู่ที่ 1
ตำบลหนองแวงนางเบา อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านหนองแวงนางเบา หมู่ที่ 1 ตั้งมาได้ประมาณ 80-90 ปี เดิมชื่อ หนองแวงอีเบา เนื่องจากหมู่บ้านนี้มีเบาฤดูจี่ชั้วมาก ซึ่งฤดูจี่ชั้วสมัยก่อนชาวบ้านนิยมนำมาบริโภคได้ จัดว่าเป็นอาหารที่มีโปรตีนชนิดหนึ่ง ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นหนองแวงนางเบา

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านหนองแวงนางเบา มีลักษณะเป็นโคก มีป่าไม้ เป็นโคกทำเล ประมาณ 300 - 400 ไร่ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ เช่น ต้นเต็ง รัง กุง แดง และมีพื้นที่เป็นป่าชุมชน มีสมุนไพร และต้นไม้ต่างๆประมาณ 10 ชนิด มีหนองน้ำหลายแห่ง เช่น หนองแวง หนองฝายบ้าน หนองฝายหลวง มีถนนลาดยางผ่านหมู่บ้าน และมีรถประจำทาง 3 คัน เพื่อรับนักเรียนไปโรงเรียน จึงมีรถรอบเช้า และช่วงบ่าย เพื่อให้บริการ

รับ - ส่ง นักเรียน

3. สภาพทางชีวภาพ

บ้านหนองแวงนางเบา ได้มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

การปลูกพืช ได้แก่ การทำนาข้าว ทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และการปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านได้เลี้ยงวัว ควาย เนื่องจากมีพื้นที่เลี้ยงสัตว์ และมีแรงงานในการเลี้ยง นอกจากนี้ยังมีเลี้ยงไก่ ไก่บริโภค และเลี้ยงหมูสำหรับครัวเรือนที่มีโรงสี หมู่บ้านนี้มีโรงสีข้าว 4 แห่ง

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านหนองแวงนางเบา หมู่ที่ 1 มีจำนวน 206 ครัวเรือน มีประชากร 866 คน เป็นชาย 417 คน หญิง 449 คน

อาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม ทำนาทำไร่มันสำปะหลัง รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการในจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังไปทำงานที่กรุงเทพฯ และไปทำงานที่ประเทศเกาหลี ประมาณ 6 ราย

5. สภาพทางสังคม

หมู่บ้านหนองแวงนางเบา มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี มีวัด 1 แห่ง คือ วัดศรีทอง ซึ่งประชาชน หมู่ที่ 2 กับ หมู่ที่ 1 มาร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดแห่งนี้ด้วยกัน วัดศรีทอง มีพระภิกษุ 4 รูป โรงเรียน หมู่บ้านนี้มีโรงเรียนหนองแวงนางเบา มีการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยม 3 มีครูจำนวน 11 คน นักเรียน 106 คน

การปกครอง ได้มีผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน คือ นายบุญมี แสนศักดิ์ดา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 10

ด้านศาสนา มีประเพณีที่สำคัญ ตามฮีตสิบสองคองสิบสี่

ปราชญ์ชาวบ้าน มีหมอสูชัญญ (แตงแก่) หมอยาสมุนไพร คือ ลุงเดือน อายุ 66 ปี มียาแก้ริดสีดวง ทวาร เป็นยาต้ม ขยายเม็ดละ 20 บาท

กลุ่มทางสังคม มีกลุ่มอาชีพเสริมเช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดขอนขาว กลุ่มทำดอกไม้จันทน์ กลุ่มเลี้ยงกบ กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มทอผ้าไหม และกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งมีตลาดนัดทุกวันวันเสาร์และวันจันทร์ที่ศาลากลางบ้าน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน ซึ่งมี นางวังไพร โนนทะคำจันทร์ เป็นประธานกลุ่ม

บริบทชุมชนของหมู่บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 10
ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

จากคำบอกเล่าของคนเฒ่า คนแก่ ในหมู่บ้านเล่าว่า ชาวบ้านอพยพมาจากหมู่บ้านโสกนกเอี้ยง ซึ่งเกิดโรคระบาดร้ายแรง(โรคฝีดาษ) มาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้ขนาดใหญ่ แหล่งน้ำธรรมชาติ เหมาะสำหรับการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ (ตามกฎหมาย) เมื่อพ.ศ.2456โดยตั้งชื่อว่าบ้านโคกใหญ่ เนื่องจากที่ตั้งหมู่บ้านมีป่าไม้ขนาดใหญ่อุดมสมบูรณ์ และได้แยกออกจากหมู่ที่ 8 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 ตั้งเป็นบ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 10

2. สภาพทางกายภาพ

หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอบ้านฝาง และมีระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอลงหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นถนนคอนกรีตโดยใช้ระยะเวลาเดินทางโดยรถยนต์/จักรยานยนต์ถึงที่ว่าการอำเภอบ้านฝางประมาณ 5 นาทีมีแหล่งน้ำ 3 แหล่ง อ่างเก็บน้ำท่ามะลีย์ เนื้อที่ 32 ไร่ มีน้ำตลอดปี มีฝายกกแดน เนื้อที่ 32 ไร่ มีน้ำตลอดปีในการเกษตร ฝายป่าบัว เนื้อที่ 10 ไร่ เพื่อการเลี้ยงสัตว์ เป็นแหล่งอาหาร มีน้ำตลอดปี

ขนาดพื้นที่ของหมู่บ้าน จำนวน 4,405 ไร่ โดยแยกออกเป็น ดังนี้

- 1) พื้นที่อยู่อาศัย (บ้านวัด/โรงเรียน) จำนวน 155 ไร่
- 2) พื้นที่ทำการเกษตรกรรม (ทำนา/ทำไร่/ทำสวน/เลี้ยงสัตว์) จำนวน 4,180 ไร่
- 3) พื้นที่สาธารณะ จำนวน 70 ไร่

3. สภาพทางชีวภาพ

การปลูกพืช ได้ปลูกข้าว ทำไร่ ทำสวน

การเลี้ยงสัตว์ ได้เลี้ยงโค กระบือ ไก่ หมู

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

หมู่บ้านนี้มี 130 ครัวเรือน ประชากร 499 คน เป็นชาย 247 คน หญิง 252 คน

ด้านรายได้ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อคนต่อปี (ตามข้อมูลจปฐ.ข้อ23)

- ปี 2557รายได้เฉลี่ยประชากร จำนวน 68,028บาท/คน/ปี

ด้านกลุ่มอาชีพ OTOP และกลุ่มออมทรัพย์ฯ จำนวน 3 กลุ่ม

1) กลุ่มอาชีพ OTOP กลุ่มแปรรูปข้าวแตนสมุนไพร สมาชิก 70 คน เงินทุน 200,000 บาท จัดตั้งเมื่อ 8 ก.ย.42 ชื่อประธานกลุ่มนางมาลี แสนวันดี

2) กลุ่มอาชีพ OTOP กลุ่มสตรีทำไข่เค็มเสริมไอโอดีน สมาชิก 37 คน เงินทุน 50,000 บาทจัดตั้งเมื่อปี 2542 ชื่อประธานกลุ่ม นางสมปอง พิทอง

3) กลุ่มเงินสัจจะ สมาชิก 110 คน เงินทุน 80,000 บาท ประธานกลุ่ม นายสมพงษ์ คำมะวัน

ด้านกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนอื่น ๆ

1) กองทุนหมู่บ้าน ตั้งเมื่อ 9 ก.ค.44 สมาชิก 144 คนเงินกองทุน (บัญชี 1) 1,206,226.77 บาท และเงินหุ้น/เงินออมสัจจะ 408,938.72 บาท ประธานกองทุนคือ นายจำนงค์ เขตหนองบัว

2) กองทุนศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน เงินทุนปัจจุบัน 13,100 บาท

3) กองทุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน (กพสม.) สมาชิก 30 คน เงินทุน 50,000 บาท จัดตั้งเมื่อปี 2544 ชื่อประธานกลุ่มนางหนูพร้อม พิทองอายุ 45 ปี

4) กองทุนปุ๋ย สมาชิก 83 คน เงินทุน 70,000 บาท ประธาน นายทองพูน โคตรบุรี

5) กลุ่มเลี้ยงโค สมาชิก 83 คน เงินทุน 19,600 บาท จัดตั้งปี 2519

ชื่อประธานกลุ่มนายวีระ อนุสุเรนทร์

6) ร้านค้ากองทุนสาธิตการตลาด สมาชิก 125 คน เงินทุน 134,300 บาท จัดตั้งเมื่อปี 5 ก.พ. 2541 ชื่อประธานกลุ่มนายวีระ อนุสุเรนทร์

7) กลุ่มฌาปนกิจผู้สูงอายุ สมาชิก 240 คน เงินทุน 143,300 บาท จัดตั้งปี 2547 ชื่อประธาน นายสงกรานต์ อนุสุเรนทร์

5. สภาพทางด้านสังคม

ข้อมูลด้านการปกครอง และการเมือง

ด้านการปกครอง

ผู้ใหญ่บ้านนายสะท้อน เอตริตนะ อายุ 45 ปี

การปกครอง แบ่งออกเป็น 7 คຸ່ມ ได้แก่

1. คຸ່ມไผ่สีทอง
2. คຸ່มศรีรุ่งเรือง
3. คຸ່มสามัคคีพัฒนา
4. คຸ່มสันติสุข
5. คຸ່มอโศก
6. คຸ່มสว่างศรีวิไลการเกษตร
7. คຸ່มประชารัฐเร่งพัฒนา

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (จากการเลือก สว. ปี 2551) จำนวน 521 คน มีผู้มาใช้สิทธิ 321 คน คิดเป็นร้อยละ 61.61

โรงเรียนประถมศึกษา ชื่อโรงเรียนโคกใหญ่ประชารัฐวิทยา9 ตั้งอยู่ที่ ม.10 จำนวนครู/อาจารย์ 9 คน /จำนวนนักเรียน รวม 122 คน เป็นชาย 62 คน เป็นหญิง 60 คน ชื่อผู้บริหารนายปรีชา อุบบัว

ด้านศาสนา

วัด /สำนักสงฆ์/มัสยิดภายในหมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง

- วัดโนนศรีเรืองฉายาเจ้าอาวาสพระครูโสภาส กิจจานุรักษ์จำนวนพระสงฆ์ 4 รูป /สามเณร 6 รูป

- วัดปารัตนรามฉายาเจ้าอาวาสหลวงปู่คำออค จิตโตจำนวนพระสงฆ์ 3 รูป

ด้านวัฒนธรรม /ประเพณีท้องถิ่น (ฮัตสิบสองคองสิบสี่) โดยหมู่บ้าน/ชุมชนได้สืบทอดและถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

- 1) ประเพณีทำบุญส่งท้ายปีเก่า-ต้อนรับปีใหม่ดำเนินการ/ปฏิบัติในเดือน ม.ค.
- 2) ประเพณีบุญช้างจี-บุญพะเหวด ดำเนินการ/ปฏิบัติในเดือน 3-4 ของทุกปี
- 3) ประเพณีสงกรานต์ ดำเนินการ/ปฏิบัติในเดือน เมษายน ทุกปี
- 4) ประเพณีบุญบั้งไฟดำเนินการ/ปฏิบัติในเดือน พฤษภาคม
- 5) ประเพณีเข้าพรรษา-ออกพรรษาดำเนินการ/ปฏิบัติในเดือนก.ค.กรกฎาคม
- 6) ประเพณีลอยกระทงดำเนินการ/ปฏิบัติในเดือน พฤศจิกายน

ด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัย

- สถานพยาบาลที่ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ไปใช้บริการประจำ จำนวน 2 แห่ง

1) สถานีอนามัยบ้านแก่นเท่า

2) โรงพยาบาลบ้านฝาง

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้าน 1 แห่ง สมาชิก 23 คน

- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 14 คน

ชื่อประธาน อสม. นายทองพูน โคตรบุรี

- กลุ่มออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (แอโรบิคแดนซ์) จำนวน 1 กลุ่ม สมาชิก 25 คน

ข้อมูลด้านสิ่งสาธารณะในหมู่บ้าน

- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 2 แห่ง
- หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง
- ศาลาประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง
- ห้องสมุด/ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์สาธิตการตลาด/ร้านค้าสหกรณ์ชุมชน จำนวน 1 แห่ง
- ธนาคารข้าว/ยุ้งฉาง จำนวน 1 แห่ง
- สนามกีฬาประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง

ผู้มีองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน/ชุมชน ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร/แพทย์แผนไทย/หมอพื้นบ้าน

- 1) ชื่อนายเสียน เขตหนองบัว ภูมิปัญญาด้านหมอแผนไทย

2. ภูมิปัญญาด้านอนุรักษ์วัฒนธรรม/ประเพณีท้องถิ่น (หมอพราหมณ์/สูตร)

- 1) ชื่อนายพรม อินกัณหา ภูมิปัญญาด้านหมอพราหมณ์/สูตร
- 2) ชื่อนายเคน เติร์ตนะ ภูมิปัญญาด้านหมอพราหมณ์/สูตร

3) ภูมิปัญญาด้านความเชื่อ/โหราศาสตร์/ไสยศาสตร์ (หมอดู)

- 1) ชื่อนายสงวน แพงมา ภูมิปัญญาด้านหมอดูโหราศาสตร์

4) ภูมิปัญญาด้านการเกษตรกรรม (ขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ / ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ / ผักปลอด

สารพิษ / เพาะเห็ด / เลี้ยงไหม / หมอดิน / หมอสัตว์ เป็นต้น)

- 1) ชื่อนายนิกม ไหล่ลา ภูมิปัญญาด้านหมอดิน
 - 2) ชื่อนายทองพูน โคตรบุรี ภูมิปัญญาด้านปศุสัตว์
- #### 5) ภูมิปัญญาด้านช่าง (ช่างไม้/ช่างปูน/ช่างตัดผม/ช่างตัดเย็บ/ช่างแกะสลัก/จักสาน)

- 1) ชื่อนายสะท้อน เติร์ตนะ ภูมิปัญญาด้านตัดผม
- 2) ชื่อนายสมใจ พุดชา ภูมิปัญญาด้านช่างไม้
- 2) ชื่อนายสังคมพิทอง ภูมิปัญญาด้านช่างไม้
- 3) ชื่อนายสนิท เณรจิม ภูมิปัญญาด้านช่างปูน
- 4) ชื่อนายวิเชียร สารแก้ว ภูมิปัญญาด้านช่างไม้/ปูน

6) ภูมิปัญญาด้านการถนอมอาหารและแปรรูปอาหาร

- 1) ชื่อนางสมปอง พิทอง ภูมิปัญญาด้านแปรรูปอาหารไข่เค็ม
- 2) ชื่อนางอภิรณ อนุสุเรนทร์ ภูมิปัญญาด้านแปรรูปอาหารขนมข้าวแต่น นม

นางเล็ด ข้าวเกรียบ

หมู่บ้านนี้มีกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีขอสังคม” หมู่ที่ 10ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง

บริบทชุมชนของหมู่บ้านหนองกุ้ง หมู่ที่ 1
ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านหนองกุ้งได้ถือกำเนิดขึ้นมาโดยมีกลุ่มหนึ่งอพยพมาจากบ้านเปือยใหญ่ จ.ขอนแก่น มาตั้งรกรากบริเวณใกล้หนองน้ำ จึงได้ตั้ง ชื่อหมู่บ้าน “หนองกุ้ง” โดยมีนายผิว สิ้นเฮว เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ต่อมาปี 2528 ได้มีประชากรเพิ่มขึ้น มีนายคำพันธ์ แนนเกลี้ยง เป็นผู้ใหญ่บ้านและต่อมาปี พ.ศ. 2539 นายคำพันธ์ แนนเกลี้ยง ได้เสียชีวิต นายทอง กาศี ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน จนถึงปี พ.ศ. 2553 ได้หมดวาระลง และได้ทำการเลือกตั้งแทนได้ นายนาจำเริญ นาคำ เป็นผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านหนองกุ้ง หมู่ที่ 1 อยู่ในเขตการปกครองของตำบลหนองปลาหมอ อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านจากศาลากลางจังหวัดขอนแก่นสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถยนต์โดยสารประจำทางโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพจากศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ไปทางทิศใต้ผ่านอำเภอบ้านแฮด อำเภอบ้านไผ่ รวมระยะทาง 75 กิโลเมตร สามารถแวะเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ศูนย์วิทยาศาสตร์ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

3. สภาพทางชีวภาพ

3.1 การปลูกพืช

พื้นที่อยู่อาศัย 29 ไร่พื้นที่ทำการเกษตร 2,209 ไร่ ทำนาปีละ 1 ครั้ง
พื้นที่ทำนา 2 ,129 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 131 ไร่ พืชไร่นี้อาจได้แก่ มันสำปะหลังและอ้อย

3.2 การเลี้ยงสัตว์

- คนในหมู่บ้านจะเลี้ยงวัวเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากมีทุ่งนาเหมาะแก่การเลี้ยงวัวและมีแรงงานที่จะเลี้ยงวัวได้
- มีเลี้ยงหมูและไก่พันธุ์ไข่ ไก่พันธุ์พื้นเมือง

3.3 แหล่งจำหน่ายผลผลิต

- ถ้าเป็นวัวส่วนใหญ่จะมีพ่อค้ามาติดต่อซื้อที่บ้านของผู้เลี้ยง
- ส่วนไก่และไข่ก็จะขายในตลาดในหมู่บ้าน

3.4 ปัญหาการปลูกพืช

-ดินขาดธาตุอาหารและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นดินทรายทำให้ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ ในฤดูการทำนาจึงต้องร่อนน้ำฝนเท่านั้น

4. สภาพเศรษฐกิจ

4.1 การประกอบอาชีพ

อาชีพหลัก (1) เกษตรกรรม จำนวน 128 ครัวเรือน
(2) เลี้ยงโค จำนวน 150 ครัวเรือน
อาชีพเสริม (1) ปลูกผัก จำนวน 2 ครัวเรือน
(2) เลี้ยงไก่ จำนวน 5 ครัวเรือน
(3) ทอผ้า จำนวน 100 ครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของหมู่บ้าน คิดเป็นมูลค่า 500,000 ต่อปี

รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 70,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 50,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี 255

8) 70,000 บาท/คน/ปี

4.2 จำนวนร้านค้าและโรงสี

มีร้านขายของทั่วไป 2 ร้าน (1 ร้านคือศูนย์สาธิตการตลาดบ้านหนองกุ้ง)
มีโรงสี 2 แห่ง

4.3 การถือครองที่ดิน

ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินมีโฉนดทั้งหมดทุกครัวเรือน ในหมู่บ้านจะมีที่ดินเป็นที่ทำกินของตนเอง

5. สภาพทางสังคม

จำนวนครัวเรือน 128 ครัวเรือนประชากรรวม 295 คน เป็นชาย 130 คน หญิง 165 คน
ประชากรวัยแรงงาน ช่วงอายุ 15 – 60 ปี จำนวน 295 คน เป็นชาย 130 คน หญิง 165 คน
วัยแรงงานร้อยละ 53.9 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 64.41 จบการศึกษาในระดับชั้น
มัธยมศึกษา ร้อยละ 20.33

โรงเรียน มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง มีครู 18 คน มีนักเรียนทั้งหมด 210 คนเป็น
ชาย 100 คน หญิง 110 คน เปิดสอนในระดับตั้งแต่อนุบาล 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3

ร้านค้า / บริการ

- ศูนย์เรียนรู้ชุมชน 1 แห่ง
- ร้านค้าของชำ จำนวน 1 แห่ง
 - ร้านค้าชุมชน จำนวน 2 แห่ง ศูนย์สาธิตการตลาด 1 แห่ง
 - ร้านซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 1 แห่ง
 - ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ จำนวน 1 แห่ง
 - ร้านเสริมสวย จำนวน 1 แห่ง
 - ร้านตัดผมชาย จำนวน 1 แห่ง
 - ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน / ห้องสมุด จำนวน 1 แห่ง
 - โทรศัพท์ประจำบ้าน จำนวน 2 ครัวเรือน
 - โทรศัพท์มือถือ จำนวน 200 เครื่อง
 - โรงสี จำนวน 2 แห่ง

วัด มีวัดในหมู่บ้านจำนวน 1 วัด พระครูพิมลปัญญาสาธ .เป็นเจ้าอาวาส ปัจจุบันมีพระ
จำพรรษาอยู่ที่วัด จำนวน 4 รูปการเข้าไปมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านในการพัฒนาวัดการใช้ประโยชน์
ชาวบ้านเข้าไปช่วยทุกงานทั้งประเพณีงานบุญต่างๆ

การปกครองแบบประชาธิปไตย ฟังเสียงข้างมาก และฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีผู้นำชุมชน
เป็นผู้ดูแล นำโดยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะ อสม. ประชาชนชาวบ้านและมีการแบ่งการดูแล
ออกเป็น 2 คุ่ม คือ คุ่มลาดพร้าว และคุ่มตะวันตก

ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นประเพณีวัฒนธรรมอีสานฮีต 12 คอง 14

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหมอยาสมุนไพร คือ นายบุญชิต ทองดี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ กลุ่มการ
จักสานหัวหน้ากลุ่มคือนายแถม สีนขาวกลุ่มการทอผ้าไหม หัวหน้ากลุ่มคือนางสงวน บุรีโส

6. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ในหมู่บ้านมีสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทั้งหมด 150 คนและได้มีการคัดเลือกประธานระดับ
หมู่บ้านคือ นางอภิญญา ชวนะวิบูลย์กุล เป็นประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับหมู่บ้านและได้
มีการรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อเขียนโครงการขอรับกู้ยืมเงินทุนประเภททุนหมุนเวียนจากคณะกรรมการ

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบลเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของ กพส.จ.ขอนแก่นในที่สุดบ้านหนอง
กุงได้รับการอนุมัติเงินกู้ยืมประเภทเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่โดยนาง
บัวลอง สุวรรณจักร เป็นจำนวนเงิน 40,000 บาท และกลุ่มอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่โดยผู้
นางสาวสุตาภาบุญพลี เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท

ปัจจุบันทั้งสองกลุ่มได้ชำระคืนเงินกู้ในรอบที่ 1 แล้วพร้อมทั้งดอกเบี้ย แล้ว และกำลังดำเนินการ
เพื่อที่จะชำระเงินคืนในรอบที่ 2 สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเนื่องจากได้มีเงินมาลงทุนในการทอ
ผ้า เมื่อเกิดผลกำไรก็นำมาจัดสรรให้สมาชิกและเก็บ รายได้ บางส่วนเพื่อนำไปชำระคืนกองทุนพัฒนา
บทบาทสตรี

บริบทชุมชนของหมู่บ้านวงศ์สว่าง หมู่ที่ 10 ตำบลปอแดง อำเภอนวนนท จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านวงศ์สว่าง หมู่ที่ 10 ได้แยกจากบ้านปอแดง เมื่อ ปี พ.ศ. 2541 ที่ตั้งชื่อว่าบ้านวงศ์สว่าง
เนื่องจากตั้งชื่อตามวัดคือ วัดสว่างวงศ์ เพื่อไม่ให้เหมือนชื่อวัด จึงตั้งชื่อกลับกันเป็นบ้านวงศ์สว่าง ชาวบ้าน
กลุ่มแรกที่ย้ายมาอยู่มาจากบ้านปอแดง ซึ่งมีต้นปอแดงเป็นป่าละเมาะขึ้นอยู่มากมาย สภาพที่ตั้งหมู่บ้าน
เป็นที่ดอน ที่โนน ดังนั้นชาวบ้านจึงเรียกว่า “บ้านดอนปอแดง” ก่อนที่จะมาตั้งบ้านปอแดงนี้ เดิมชาวบ้าน
อยู่บ้านหนองน้ำเขียว ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านดอนปอแดงหรือบ้านปอแดงเพียง 1 กิโลเมตร สมัยนั้นที่บ้าน
หนองน้ำเขียวเกิดโรคหิวตาคโรค ชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านดอนปอแดง ลักษณะการตั้ง
บ้านเรือนเป็นกระจุก

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านวงศ์สว่าง หมู่ที่ 10 อยู่ห่างจากจังหวัดขอนแก่นประมาณ 55 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่
ลุ่มและที่ดอน มีโคกฝายหลวง แหล่งน้ำมีห้วยแฝด ห้วยเอียน และคลองน้ำสานเขียว
มีถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน สามารถไปติดต่อการงานกับชุมชนภายนอกได้อย่างสะดวก

3. สภาพทางชีวภาพ

3.1 การปลูกพืช ประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ได้ทำนา ทำไร่อ้อย ทำไร่มันสำปะหลัง ปลูก
หม่อน 6 ครัวเรือน

3.2 การเลี้ยงสัตว์ ได้เลี้ยงวัว เลี้ยงหมูในครัวเรือนที่มีโรงสี และเลี้ยงไก่

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

หมู่บ้านวงศ์สว่าง มีจำนวน 122 ครัวเรือน มีประชากร 506 คน เป็นชาย 249 คน หญิง 257 คน
อาชีพของประชาชน ได้แก่ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป รับราชการ ค้าขาย เกษตรกรผู้ที่มีที่นามาก
ที่สุด จำนวน 50 ไร่เศษ มีจำนวน 2 ครัวเรือน มีที่นายน้อยที่สุดครัวเรือนละ 3 ไร่ จำนวน 5 ครัวเรือน ผู้ที่
ไม่มีที่ดินทำกิน 4 ครัวเรือน

การรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่จะไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร เช่น ทำงานในโรงงาน มีรายได้วันละ
300 บาท นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมคือ การทอผ้า มีร้านค้า 2 แห่ง และมีโรงสีข้าว 4 แห่ง

5. สภาพทางด้านสังคม

สภาพด้านสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนมีความสามัคคีกันดี มีความเอื้ออาทรต่อ
กัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน มีวัดสว่างวงศ์ มีพระภิกษุ 5 รูป

ด้านการศึกษา มีโรงเรียนปอแดง รับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียน
จำนวน 167 ราย มีครูจำนวน 17 คน

การปกครองหมู่ที่ 10 มีผู้ใหญ่บ้านดูแลทุกข์สุขของประชาชน คือ นายนิยม ประชากุล
 ประชาชนบ้านซึ่งมีบทบาทสำคัญด้านหอสูตร ได้แก่ นายสุนันท์ จะเนียมพันธ์ อายุ 80 ปี
 และนายโกวิท อินทโคตร
 ประเพณีที่สำคัญ คือ ฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีบุญเวส และเทศมหาชาติเป็นประเพณีที่สำคัญ
 กลุ่มทางสังคม มีกลุ่มอาชีพเสริม เช่น กลุ่มทอผ้า เลี้ยงไหม กลุ่มปลาร้าบอง โดยมีนาง
 บุญสนอง เชษฐา เป็นประธานกลุ่มร้าบอง
 ในหมู่บ้านนี้ มีกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โครงการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาร้า
 บองทรงเครื่องสมุนไพร

บริบทชุมชนของหมู่บ้านโนนทอง หมู่ที่ 20 อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านโนนทองหมู่ที่ 20 ได้แยกจากบ้านโนนทองหมู่ที่ 10 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 ซึ่ง
 ตำบลโนนทองมีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2 10, 15, 19, และ 20 กลุ่มคนที่มาตั้งถิ่นฐานกลุ่มแรก
 เมื่อ 200 ปีเศษ มาจากจังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาได้มีผู้คนมาจากจังหวัดศรีสะเกษ ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ ได้มา
 ก่อตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านโนนทองอีกด้วย สาเหตุที่มาตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านโนนทอง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มี
 ความอุดมสมบูรณ์ ดินดี ดินดำ มีแหล่งน้ำ คือ แม่น้ำเซินไหลผ่าน ที่ชื่อโนนทองเนื่องจากมีต้นทองหลาง
 ขึ้นเป็นจำนวนมาก พื้นที่เป็นเนิน เป็นที่สูง จึงเรียกว่า “บ้านโนนทอง” จนถึงปัจจุบัน

2. สภาพกายภาพ

บ้านโนนทองอยู่ห่างจากจังหวัดขอนแก่น 54 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอหนองเรือ 8 กิโลเมตร
 สภาพพื้นที่เป็นที่สูง เป็นเนิน มีแม่น้ำเซินไหลผ่าน มีป่าไม้ มีถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน มีความสะดวกใน
 การติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ และการไปติดต่อกับสถานที่ราชการ หรือองค์กรต่าง ๆ ได้

3. สภาพทางชีวภาพ

3.1 การปลูกพืช ประชาชนในหมู่บ้านนี้ ได้ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น ทำนา ทำไร่ อ้อย
 ปลูกอ้อยเกือบทุกหลังคาเรือน ทำสวนยางพารา และปลูกพืชผักสวนครัว

3.2 การเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน ได้แก่ การเลี้ยงไก่

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

หมู่บ้านนี้มีจำนวน 123 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 501 คน เป็นชาย 233 คน หญิง 268 คน
 อาชีพของประชาชน ได้แก่ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ
 ผู้ที่มีที่นามากที่สุด 100 ไร่ มีจำนวน 2 ครัวเรือน รองลงมา มีที่นา 70-80 ไร่ จำนวน
 10 ครัวเรือน มีที่นา 10 ไร่ จำนวน 30 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีที่นาประมาณ 4-5 ไร่ ผู้ที่ไม่มีนาประมาณ 4-
 5 ครัวเรือน ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเหนียว

นอกจากนี้ยังมีอาชีพปลูกอ้อย มีพื้นที่ปลูกอ้อยแต่ละครัวเรือนประมาณ 100 ไร่ ปลูกเกือบทุก
 ครัวเรือน เพื่อนำอ้อยไปขายที่โรงงานน้ำตาลมิตรผลที่หนองเรือ

ครอบครัวที่ปลูกยางพารามีจำนวน 6 ครัวเรือน ใช้พื้นที่ปลูก แต่ละครัวเรือนประมาณ 70 ไร่
 การรับจ้าง ประชาชนมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ได้แก่ รับจ้างตัดอ้อย ตายหญ้า และได้ไปทำงานใน
 ต่างประเทศ เช่น ไต้หวัน อิสราเอล ปัจจุบันมีจำนวนเพียง 3-4 ราย นอกจากนั้นได้กลับภูมิลำเนาแล้ว
 ร้านค้าในหมู่บ้าน มีทั้งหมดจำนวน 3 ร้าน ร้านค้าของชำภายในหมู่บ้าน 7 ร้าน

5. สภาพทางด้านสังคม

สภาพด้านสังคม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน ประเพณีวัฒนธรรม สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา การสาธารณสุข การปกครอง ผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านดำเนินไปด้วยความสามัคคี มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านศาสนาและการพัฒนา เกี่ยวกับฮีตสิบสองคองสิบสี่ ประชาชนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีต่าง ๆ โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในงานบุญประเพณีต่าง ๆ มีวัดโพธิ์ชัย ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่ 10 ประชาชนจากหมู่บ้านต่าง ๆ ได้ไปทำบุญหรือทำกิจกรรมที่วัดนี้ วัดโพธิ์ชัย มีพระภิกษุ 6 รูป สามเณร 7 รูป

สำหรับหมู่ที่ 20 มีสถานปฏิบัติธรรมหรือวัดป่ามีพระภิกษุและสามเณร จำนวน 5 รูป หมู่ 2 และหมู่ 19 มีวัดสว่างศรีเย็น มีพระภิกษุ 3 รูป ซึ่งเป็นพระนักเทศ เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา มีโรงเรียนบ้านโนนทองเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ตั้งมาเป็นเวลา 80 ปี รับนักเรียนตั้งแต่อนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบันมีนักเรียน 400 คน ครู 24 คน นอกจากนี้ได้มีโรงเรียนเอกชน (โรงเรียนถนอมจิต) รับนักศึกษาตั้งแต่อนุบาล ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งมาได้ 10 ปีมีนักเรียน ประมาณ 300 คน ครู 10 คน

การสาธารณสุข มีสถานอนามัย เมื่อมีผู้ไม่สบายก็สามารถจะไปรับการตรวจรักษาเบื้องต้นไป สำหรับการปกครอง หมู่ที่ 20 มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน คือ นางวัลลภา แผ่นสุวรรณ อายุ 54 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญด้านประเพณีและด้านพัฒนาอาชีพเสริม ได้แก่ นายต่วน อายุ 70 ปีเศษ เป็นหมอทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ และนายสด อายุ 70 ปีเศษ มีฝีมือในการจักสาน กระติบข้าว

กลุ่มด้านสังคม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์วันละบาท กลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มอาชีพเสริมไข่เค็ม กลุ่มน้ายาล้างจาน กลุ่มทำดอกไม้จันทน์ และกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ นางสุภาภรณ์ ห่อคนดี ประธานกลุ่มได้รู้ข่าวเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจาก นางพรวิจิ ซึ่งเป็นประธานกรรมการสตรีตำบลโนนทอง

บริบทหมู่บ้านแสงอรุณ หมู่ที่ 18

ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านแสงอรุณหมู่ที่ 18ได้แยกออกมาจากบ้านพระคือ หมู่ที่ 10 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 อยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น 9 กิโลเมตร ลักษณะของหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านกึ่งเมืองและกึ่งชนบท

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านแสงอรุณ หมู่ที่ 18 มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ไม่มีโคก ไม่มีป่าชุมชน มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ ห้วยพระคือ มีถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน และมีรถประจำทางผ่านหมู่บ้าน สามารถจะติดต่อกับสังคมภายนอกได้สะดวก

3. สภาพทางชีวภาพ

บ้านแสงอรุณมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เหมือนกับหมู่บ้านในชนบทอีกแห่งหนึ่ง

การปลูกพืช ได้แก่ การทำนาปลูกข้าว ปลูกพืชผัก ส่วนใหญ่ปลูกพืชผักไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือนมากกว่าจะปลูกเพื่อขาย

การเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านได้เลี้ยงไก่ เลี้ยงวัว ไม่ได้เลี้ยงหมู เนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีโรงสีกเล็ก เป็นที่น่าสังเกตว่า หากชาวบ้านมีโรงสีกเล็กแล้ว ครัวเรือนนั้นจะเลี้ยงหมู เพื่อจะได้ใช้รำและปลายข้าวเป็นอาหารสำหรับหมู

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

หมู่บ้านแสงอรุณ หมู่ที่ 18 มีจำนวน 199 ครัวเรือน มีประชากร 743 คน เป็นชาย 346 คน หญิง 397 คน อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่รับราชการในตัวจังหวัดขอนแก่น เช่น ครู อาจารย์ ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ประชากรยังมีอาชีพรับจ้าง เช่น การก่อสร้าง รับจ้างขายหญ้า ตัดหญ้า อาชีพทำนา และค้าขาย

การไปทำงานต่างประเทศ ปัจจุบันได้มี 2 ครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวไปทำงานที่ไต้หวัน

5. สภาพทางด้านสังคม

ความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนมีความสามัคคีกันดี มีความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมกิจกรรมในประเพณีวัฒนธรรมฮีตสิบสองคองสิบสี่ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา และอื่น ๆ

หมู่บ้านแสงอรุณหมู่ที่ 18 มีวัดที่มีชื่อเสียงประชาชนและข้าราชการที่มีตำแหน่งสูง ๆ จะมาบวชพระ และจำพรรษาอยู่ที่วัดแห่งนี้ คือ วัดป่าแสงอรุณ นอกจากนี้จะมีวัดสมศรีที่บ้านพระคือ มีพระภิกษุ 8 รูป ซึ่งประชาชนจะไปทำบุญและร่วมพิธีทางศาสนาเป็นประจำ

ด้านศาสนา ปกติประชาชนจะไปศึกษาเล่าเรียนในจังหวัดขอนแก่น ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บัณฑิตวิทยาลัยเอเชีย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ

นอกจากนี้ในหมู่บ้านแสงอรุณได้มีโรงเรียน หนองโพธิ์วิทยา รับนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีครู 10 คน นักเรียนประมาณ 100 คนเศษ

ด้านการปกครอง บ้านแสงอรุณ หมู่ที่ 18 มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชน เป็นผู้ใหญ่บ้านสตรีคนที่ 2 ของหมู่บ้านและได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน วาระที่ 2 มัยแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2555 สมัยที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน ผู้ใหญ่คนนั้นคือ นางเบญจรัตน์ นามมณี

กลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ(สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี)โดยมีนางสาวบรรดิษฐ์ เผ่าพระคือ เป็นประธาน กรรมการกลุ่ม

บริบทชุมชนของหมู่บ้านผือหมู่ที่ 19

ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านผือ หมู่ที่ 19 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ ห่างจากตัวอำเภอเมืองขอนแก่นประมาณ 6 กิโลเมตร เมื่อประมาณ 200 กว่าปีที่ผ่านมามีชาวบ้านอพยพมาจากบ้านบึงท่า ต.บ้านแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 10 กว่าครัวเรือน โดยอพยพมาตามลำน้ำชี มาตั้งรกรากที่บ้านผือ เพราะเห็นว่าเป็นแหล่งพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำสำหรับใช้ บริโภค เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม และตั้งชื่อว่า “บ้านผือ” ตามหนองน้ำ เพราะในหนองน้ำนั้นมีต้นผือเกิดขึ้นมากมาย (ต้นกก) จึงให้ชื่อว่า “หนองผือ” บ้านผือหมู่ที่ 19

2. สภาพทางกายภาพ

บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของศาลากลางจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 6 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดิน (ถนนเลียบเมืองขอนแก่น – เชียงยืน) การเดินทางจากศาลากลางจังหวัดขอนแก่นไปที่บ้านผือ ตามถนนกลางเมืองไปทางทิศใต้ ผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธรผ่านหน้าโรงเรียนสวนสนุก ผ่านหน้าวัดหนองแวงเมืองเก่า ถึงสี่แยกระหว่างถนนกลางเมืองตัดกับถนนเลียบเมือง เลี้ยวซ้ายตามทางหลวง (ถนนเลียบเมือง ขอนแก่น – เชียงยืน) ถึงประมาณ กิโลเมตรที่ 4 เลี้ยวขวาถนนกรมทางหลวงชนบท บ้านผือ – หนองหญ้าแพรง ตรงวัดตาลเรียงบ้านผือ

3. สภาพทางชีวภาพ

บ้านผือมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

การปลูกพืช พื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด 3,400 ไร่ โดยแบ่งออกเป็น ทำการเกษตร 934 ไร่ ปลูกข้าว 900 ไร่ และพืชผัก 34 ไร่

การเลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ ไก่ เป็ด ปลาไน และปลาตะเพียน เดิมเคยเลี้ยงโค กระบือ ต่อมาไม่มีแรงงานในการเลี้ยง และไม่มีโคก ไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงโค กระบือ เกษตรกรจึงมีอาชีพ แต่เพียงทำนาและปลูกพืชผักทั้งขายและบริโภคเท่านั้น

ปัญหาการปลูกพืช ปัญหาที่พบในการปลูกพืชคือ ดินไม่ดี ไม่อุดมสมบูรณ์ทำให้การปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย อีกทั้งยังขาดน้ำทำให้ไม่สามารถปลูกพืชได้ทุกฤดู

4. สภาพเศรษฐกิจ

บ้านผือ หมู่ที่ 19 มีจำนวน 256 ครัวเรือน มีประชากร 1,042 คน เป็นชาย 502 คน หญิง 540 คน อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ปลูกผักและรับจ้างทั่วไป เช่นขายหญ้า ก่อสร้าง และรับราชการ การย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น คือไปทำงานที่กรุงเทพฯ และพัทยา

จำนวนร้านค้าในชุมชนมีทั้งหมด 9 ร้านค้า โรงสี 1 โรง

5. สภาพทางสังคม

ประชากรมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา

ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่ด้วย ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท จำนวนโรงเรียน 1 แห่ง ใช้ร่วมกันทั้ง 19 หมู่บ้าน

มีโรงเรียนประจำบ้านผือ ประชาชนทุกชุมชนได้นำบุตรไปเล่าเรียนคือ โรงเรียน สวัสดิ์ราษฎร์วิทยา เปิดสอน ชั้น ป.1 ถึง ม.3 มีครู 10 คน นักเรียน 80 คน นอกจากนี้ มีโรงเรียน ปรีดีธรรม วัดตาลเรียงวิทยาลัย สอนระดับ ม.1 ถึง ม.3 มีสามเณรที่เรียนจำนวน 60 รูป ปัจจุบันวัดบ้านผือ มีพระภิกษุ 10 รูป สามเณร 60 รูป

การปกครองเป็นไปในรูปแบบประชาธิปไตย ฟังเสียงข้างมาก และฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแล นำโดยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะ อสม. ปราชญ์ชาวบ้าน

ความสัมพันธ์ของสถาบันชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) ความสัมพันธ์ของสถาบัน วัด บ้าน โรงเรียน ดีมาก เวลาที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งสามสถาบันให้ความสำคัญช่วงกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ จนได้รับโล่วัฒนธรรมดีเด่น

6. ประเพณีและวัฒนธรรม

จารีตประเพณีท้องถิ่น ชุมชนมีประเพณีตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ ตามประเพณีอีสานทุกเดือน และมีบุญประเพณีที่สำคัญคือ บุญมหาชาติ และบุญบวชนาค ที่จะจัดกันเป็นงานเทศกาลบุญที่ยิ่งใหญ่ กลุ่มทางสังคม ประกอบด้วย กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มพันธุ์ข้าว และกลุ่มปลูกผัก ไโฮโดรโปนิคส์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งมี นางนิรันดร์ รัตนพล ที่เป็นประธานกลุ่ม

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กนกพรณ โคะแสง (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝางจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้าน นิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า โดยตรง กฎหมาย และข้อบังคับให้ทันสมัยเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ อย่างเท่าเทียมกัน มีการรณรงค์ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ ยึดมั่นในความถูกต้องตรงไปตรงมาและให้ ประชาชนตรวจสอบได้หลายช่องทาง

ปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลแก่นฝาง ได้แก่ เทศบัญญัติบางข้อไม่ เหมาะสมกับการใช้บังคับตามสภาพการเปลี่ยนแปลงไป การจัดสรรงบประมาณลงทุนสู่ชุมชน ไม่เป็น ธรรม มีการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งการพิจารณาความดีความชอบ การปฏิบัติงานตามนโยบายบางส่วนไม่ สามารถตรวจสอบได้ และปัญหาการสื่อสารกับประชาชนไม่เหมาะสมและขาดความทันสมัย

แนวทางการแก้ไขการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ ควรมีการแก้ไขเสนอแก้ไขเทศบัญญัติ ในข้อที่ไม่เหมาะสมกับการใช้บังคับในสภาพการที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการรักษาสถิติประโยชน์ของ ประชาชนเป็นหลัก และให้ประชาชนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ อีก ทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานอย่างตรงไปตรงมา โดยผู้บริหาร พนักงาน ไม่เป็นเป็นผู้รับเหมาหรือ รับจ้างที่เทศบาลเปิดประมูลหรือไม่เปิดประมูลก็ตาม เพื่อความโปร่งใสและไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับ ซ้อน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมโครงการพัฒนาด้วยวิธีประชาคมใน รูปของคณะกรรมการตรวจงานและหากมีประชาชนทั่วถึงต้องเต็มใจรับและพร้อมแก้ไขทันที

มานิตย์ ชาติโย (2555) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโฮม ลูกหลานบ้านเหล่าลิ่ง” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโฮม ลูกหลานบ้านเหล่าลิ่งคือ LING MODEL ซึ่งประกอบด้วย 1) การเรียนรู้(Learning) โดยการปรับแนวคิด สาธิตให้ดูเรียนรู้ชุมชนอื่นนำมาปฏิบัติพัฒนาต่อยอด 2) การค้นหาความถนัด (Individual) โดยการเรียนรู้ สิ่งเดิมเสริมสร้างสิ่งใหม่ 3) การสร้างเครือข่าย (Network) การพัฒนาต่อยอดความรู้ให้มีการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง4) การปลูกฝัง (Grown) การเรียนรู้พื้นฐานวิถีชุมชนบนความพอเพียง

โดยสรุปรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่งทำให้ กลุ่มผู้นำชุมชนกลุ่มผู้ปกครองกลุ่มเด็กและเยาวชนเกิดความรู้ความถนัดและสามารถสร้างเครือข่ายและ การปลูกฝังรากฐานวิถีชีวิตในชุมชนและสามารถใช้ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้ตลอด ชีวิตได้จริงก่อให้เกิดความสำคัญของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่งซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่ จะพัฒนาความยั่งยืนในชุมชนต่อไป

สุภามาส อำดวง (2555) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดแหล่งการ เรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายมีค่าเฉลี่ยปัญหา มากที่สุด ($X = 3.96$, $S.D. = 0.61$) ความต้องการ ($X = 4.24$, $S.D. = 0.57$) 2) แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อ เสริมสร้าง

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ เน้นให้ผู้ให้บริการทุกคนได้เข้ามาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม เป็น การจัดการทำงานอย่างมีระบบโดยกำหนดระเบียบแบบแผนการทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการจัดแหล่งการเรียนรู้ เน้นให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เน้นกิจกรรมการทัศนศึกษาใน วัด กิจกรรมการอบรมระยะสั้น รวมไปถึงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบระยะยาว ประชาชนควร เป็นผู้ให้บริการที่ดีให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ทุกภาคส่วนควรเข้ามามีบทบาทใน การจัดแหล่งการเรียนรู้ ควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับด้านงบประมาณใน การพัฒนาระบบการจัดการ ให้กับแหล่งการเรียนรู้ในวัด

สุภาวดี วาทิกทินกร (2552) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนา “กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ” บทบาทหน้าที่หลักขององค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษาการศึกษาอบรมและการศึกษาตาม อธิยาศัย ทุกระดับในประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ “กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ” ซึ่งมี คุณสมบัติ ดังนี้ “กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ” ที่มีความเหมาะสมกับการใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 ปรับวิธีคิด (เรียนรู้ชีวิต) ขั้นที่ 2 สานิตวิธีทำ (เปิดโลก ทัศน์ เรียนรู้ชุมชนอื่น) ขั้นที่ 3 นำมาปฏิบัติ (เข้าถึงตนเอง ประเมินตนเอง) ขั้นที่ 4 พัฒนาต่อยอด (วางแผนการเรียนรู้ต่อเนื่อง)

2. เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้เรื่องชีวิตโดยการ เรียนรู้การปรับกระบวนการคิด 2) การเปิดโลกทัศน์ โดยการเรียนรู้จากการศึกษาข้อมูลชุมชนอื่น 3) การเข้าถึงตนเอง เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนรู้จักตนเอง เรียนรู้ทางเลือกเพื่อนำไปสู่การเลือก ทางเลือกที่เหมาะสมกับศักยภาพและทุนของตนเอง 4) การวางแผนการเรียนรู้ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรู้ ที่สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตหรือพัฒนาต่อยอดได้

3. วิธีการจัดการเรียนรู้ มีรูปแบบการเรียนรู้เป็นไปตามอธิยาศัย ชวนกันมาคิด ชวนกันมาคุย ชวนกันมาค้นหาคำถามความรู้เดิมและสร้างความรู้ใหม่ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการเรียนแบบชั้นเรียนบ้าง เป็นบางครั้ง มีครูคนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้

4. เรียนรู้บนฐานวิถีชีวิตของชุมชน ผู้เรียนคือ คนทุกคนในชุมชน

5. มีเครือข่ายการเรียนรู้ พัฒนาต่อยอดความรู้ให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง

นายกิตติ์ บุญชูวิทย์ และนางทัศนีย์ บุญชูวิทย์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือแบบหุ้นส่วนวงจรการเรียนรู้ในภาคส่วนขององค์กรประชาชนนั้น ได้ผลการวิเคราะห์การในหลายประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงคือ การประเมินโครงการที่กลุ่มได้ดำเนินการมาแล้วโดยใช้วิธีการประเมินจากรายได้ของประชาชนในกลุ่ม การกำหนดแผนงานโดยกำหนดเพื่อพอยู่พอกินและประเมินคุณภาพชีวิตในชุมชน การประเมินการให้ ความร่วมมือภายในกลุ่ม/นอกกลุ่มโดยการประเมินจากผลตอบแทน การให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความช่วยเหลือทั้งงบประมาณและทรัพยากร ส่วน ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำคือ การประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยวิธีติดตามผลรายบุคคล การ เปลี่ยนแปลงของสมาชิกในกลุ่มค่อนข้างน้อย

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ -การจัดระบบในภาคส่วนขององค์กรประชาชนนั้น โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงคือ การปรึกษาหารือและกำหนดเป้าหมายเพื่อชุมชนก่อนดำเนิน โครงการนั้นมีเป้าหมายหลักคือ รายได้พอเพียงและให้ชุมชนเข้มแข็ง ความเข้าใจกิจกรรมของผู้ปฏิบัติ ที่ เกี่ยวข้องกับชุมชนโดยมีความเข้าใจว่าการทำงานเป็นทีมส่งผลดีต่อชุมชน กลุ่มที่มีส่วนร่วมใน

การปรีกษาหำรือคือ ผู้ชาย/ผู้หญิง/หนุ่มสาว/ผู้สูงอาย/ผู้อยู่ในท้องถิ่นมานาน/ผู้อพยพมาใหม่ การชุมนุมเพื่อปรีกษาหำรือในชุมชนเกินกว่าร้อยละ 70 มีการชุมนุมเพื่อปรีกษาหำรือเป็นครั้งคราว วิธีที่ประสบผลสำเร็จเมื่อต้องมีการปรีกษาหำรือคือร่วมมือ /สามัคคีกัน วิธีที่ไม่ประสบผลสำเร็จเมื่อต้องมีการปรีกษาหำรือคือ ไม่เอาใจใส่ /ไม่ร่วมมือ ส่วนประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำคือ การวางระบบเพื่อกระตุ้นในการปรีกษาหำรือในชุมชน /ระดมทุนจากสมาชิกและทำให้สมาชิกรู้สึกว่ำตนมีส่วนร่วมได้เสียในการเข้าประชุมเพื่อปรีกษาหำรือ และการหยิบยกประเด็นที่ค้ำคไม่ถึง โดยเฉพาะเรื่องของการจัดซื้อจ้นต้องทำให้เปลี่ยนแผนงาน

ส่วนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ -แนวคิดในการดำเนินงานในภาคส่วนขององค์กรประชาชนนั้น โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำคือ การบันทึกดัชนีสำคัญ /สมุดบัญชีรายรับรายจ่าย การริเริ่มจากการอภิปรายหรือแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ การรับและส่งข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ริเริ่มใหม่ และการค้นคว่ำวิจัยหรือวิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้

วงจรรการเรียนรู้ -การวิเคราะห์มูลค่าที่เพิ่มขึ้นการประเมินทรัพยากรที่ป้อนเข้าสู่ระบบ -การวิเคราะห์มูลค่าที่เพิ่มขึ้น ในภาคส่วนขององค์กรประชาชนนั้น ประเด็นที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงคือ การผนวกเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามความต้องการของชุมชน การประสานงาน/ร่วมมือขององค์กรต่างๆ ในชุมชน

ฉลงนพ อัมพรัตน์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรมและด้านคุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า 2) การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน พบว่า บุคลากรที่มีเพศระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2548) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ” วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเภทสวนสาธารณะ เพื่อวิเคราะห์นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสวนสาธารณะของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อการศึกษามาตรฐานการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเภทสวนสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า นโยบายหลักในการจัดสวนสาธารณะส่วนใหญ่คือ เพื่อให้เป็นแหล่งนันทนาการของประชาชน ใช้สำหรับพักผ่อนเป็นหลัก สวนสาธารณะบางแห่งจัดเป็นแหล่งวิทยากร เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆในท้องถิ่น ด้านการดำเนินการของสวนสาธารณะมีหน่วยงานดูแลเฉพาะสภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ แต่ไม่มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาลงไปดูแลโดยตรง ทำให้มีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และงบประมาณ

ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ของสวนสาธารณะ พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นที่พักผ่อนของประชาชน มีการจัดกิจกรรมของชุมชน และบางแห่งมีการจัดการศึกษาต่อเนื่องคือ การอบรมฝึกอาชีพและการประเมินผลการจัดกิจกรรม

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2544) ได้วิจัยเรื่อง มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรมแนวทางใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวทางใหม่ที่ประเทศสหราชอาณาจักรสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง

งานวิจัยจากต่างประเทศ

Mwaikokesya, Mpoki John (2014) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีใน ทานซาเนีย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีการนิเทศการเรียนรู้ด้วยการทดสอบกับตนเอง มีการใช้หลักจรรยาบรรณการเข้าถึงข้อมูล และมีการประเมิน ข้อจำกัดคือ การส่งเสริมนโยบาย มีความล่าช้าในการบูรณาการ การเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษานอกจากนี้ ยังพบว่า ปัจจัยด้านปัจเจกชนและสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการ และยุทธศาสตร์การเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณสมบัติ ของนักศึกษาปริญญาตรี เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องพิจารณาคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วย

Mari Elken (2008) วิจัยเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต-กิจกรรมหลักของมหาวิทยาลัย :กรณีศึกษา ยูไอโอ , มหาวิทยาลัย ออสโล ผลการวิจัยพบว่า ความหลากหลายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถาบันการศึกษา จากความสนใจเพียงเล็กน้อยได้พัฒนาไปถึงการมีส่วนร่วมของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และบรรจุไว้ในแผนสะสมงาน ถึงแม้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย แต่โดยเหตุผลต่างๆ แล้ว การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหลักของมหาวิทยาลัย

BergLund, Gun, (2008) วิจัยเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต เหมือน เรื่องราวในปัจจุบันคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวีเดน ผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมี ความแตกต่างกันเช่น (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิตหมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับการงาน มากกว่าชีวิต (2) หมายถึง การสร้างสรรค์อุดมคติและความไร้สมรรถภาพ หรือความล้มเหลวในชีวิต และ (3) หมายถึง การเป็นตัวของตัวเอง กับ การครอบงำจากผู้อื่น

Giasemi Vavoula (2003) วิจัยเรื่อง ความรู้และระบบการเรียนรู้ขององค์กรในการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (KLeos;a Knowledge and leering Organization system ผลการวิจัยพบว่า ความรู้และระบบการเรียนรู้ขององค์กรสอดคล้องกับความต้องการของระบบการสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้วิธีนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ และง่ายต่อการใช้ความรู้และข้อมูล

Christinee J. Cress and Gary J. Dean(2000) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับความคิดความเชื่อของนักศึกษาผู้ใหญ่:ทฤษฎีและปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า

1. ตนเอง สังคม อารมณ์ จิตใจ ควรมาจากประสบการณ์การเรียนรู้
2. หน้าที่ของนักศึกษาผู้ใหญ่ และเพื่อน ประชาชน นักธุรกิจ บิดามารดา ควรมีส่วนร่วมในการศึกษาผู้ใหญ่
3. นักการศึกษาผู้ใหญ่ ควรส่งเสริมช่วยให้ปัจเจกชน เป็นผู้ที่คิดริเริ่มด้วยตนเอง
4. สถาบันของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ควรสนับสนุน การศึกษาผู้ใหญ่
5. นักศึกษาผู้ใหญ่ ควรใช้กระบวนการอื่น ๆมากกว่า การศึกษาผู้ใหญ่ตามปกติซึ่งจะทำให้ เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

6. นักศึกษาผู้ใหญ่ควรจะมีควมรับผิดชอบที่จะช่วยให้ผู้เรียน มีความพร้อมในการยอมรับ และปรับปรุงในการเปลี่ยนแปลงตลอดชีวิต
7. ชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ ความสามารถในการเรียนรู้ สามารถจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้
8. ประสบการณ์เรียนรู้ ควรจะยืดหยุ่นได้
9. นักศึกษาผู้ใหญ่ ควรสนับสนุนให้มีบทบาทด้านสังคม
10. ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกขององค์กร สมาคม มีการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน
11. การเรียนรู้ตลอดชีวิตควรขึ้นอยู่กับเจกชนแต่ละคน
12. สถาบันทางสังคม ควรจัดสวัสดิการ แก่ นักวิชาการ การศึกษาผู้ใหญ่ได้ด้วย

แนวคิดในการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้แบบผสม ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย มีขบวนการเรียนรู้โดยค้นหาความรู้เดิม สร้างความรู้ใหม่ และมีเครือข่ายการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ เรียนรู้เพื่อรู้ เรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เรียนรู้เพื่อจะอยู่ร่วมกัน เรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (เอื้อมพร ทองกระจาย, 2558) ธรรมชาติ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนิติธรรม คุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบต่อ และด้านความคุ้มค่า (สถาบันพระปกเกล้า, 2546) โดยจะเน้นความโปร่งใส ดังกำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ต่อไปนี้

8. กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ (Analytical Framework)

รูปภาพที่ 4

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัย แบบผสม (Mixed Methods Research-MMR) ทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีลำดับขั้นตอนการวิจัยต่อไปนี้

3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือกลุ่มสตรี ระดับองค์กรหรือกลุ่ม ได้วิเคราะห์ บทบาทของกลุ่ม ในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้มีพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประธานกรรมการกองทุน พัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด

3.3 การเลือกพื้นที่และเลือกผู้ให้ข้อมูล

ได้เลือกจังหวัดขอนแก่นเป็นพื้นที่ศึกษาเลือกโดยวิธี เจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากจังหวัดขอนแก่น เป็นเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับงบประมาณจากรัฐบาล ในการสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ถึง 130 ล้าน ขณะที่จังหวัดอื่นๆจะได้รับเงินสนับสนุน เพียง 100 ล้าน ในปีพ.ศ.2556รัฐบาลได้อนุมัติประเภทเงินทุนหมุนเวียน 1370 โครงการ เป็นเงิน 91,950,852 บาทและอนุมัติเงินทุนอุดหนุน 157 โครงการเป็นเงิน 1,500,694 บาท (รายงานสรุป แบบเสนอโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีฯ สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดขอนแก่น, 2557) เนื่องจากรัฐบาลได้อนุมัติโครงการจำนวนมากแต่คณะกรรมการการติดตามและสนับสนุนกองทุน พัฒนาสตรีระดับจังหวัด ไม่สามารถจะติดตามได้อย่างทั่วถึง คณะผู้วิจัยจึงได้เลือกพื้นที่จังหวัด ขอนแก่น เป็นพื้นที่ทำการวิจัย โดยได้เลือกโครงการจากกลุ่มสตรีที่ได้รับเงินอุดหนุนจากหมวดเงิน อุดหนุน 5 หมู่บ้าน 5 โครงการ หรือ 5 กลุ่ม และหมวดเงินทุนหมุนเวียน 5 หมู่บ้าน 5 โครงการ หรือ 5 กลุ่ม 5 ประเภท ประกอบด้วยประเภท หัตถกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และ เกษตรกรรม รวมเป็น 10 โครงการ หรือ 10 กลุ่ม 10 หมู่บ้าน 8 อำเภอ ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 180 คน ดังตารางแสดงรายชื่อ กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มตัวอย่าง)

ตารางที่ 1. แสดงรายชื่อโครงการหรือกลุ่มสตรี พื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูล

ที่	รายชื่อโครงการหรือกลุ่มสตรี/พื้นที่	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูล
1	ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการเขียนโครงการ หมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลารัตน์ กุ้ยมเงินกองทุน 4,500 บาท	-คณะกรรมการกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - ผู้นำชุมชน - พัฒนาชุมชน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย -คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและจังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน
2	สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการให้แก่ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง กุ้ยมเงินกองทุน 6,300 บาท	-คณะกรรมการกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - ผู้นำชุมชน - พัฒนาชุมชน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย -คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและจังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน

ที่	รายชื่อโครงการหรือกลุ่มสตรี/พื้นที่	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูล
3	พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุน พัฒนาบทบาทสตรี หมู่ที่ 7 ตำบลนาจัว อำเภอเขาสนวงวาง กุ้ยมเงินกองทุน 14,175 บาท	-คณะกรรมการกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - ผู้นำชุมชน - พัฒนาชุมชน - เจ้าหน้าที่องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น - ประธานกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาท สตรีตำบล และจังหวัด - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบท ชุมชน	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย -คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาท สตรีตำบล 1 คนและ จังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบท ชุมชน 2 คน
4	อบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแงนางแบ อำเภอฟล กุ้ยมเงิน 24,310 บาท	-คณะกรรมการกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - ผู้นำชุมชน - พัฒนาชุมชน - เจ้าหน้าที่องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น - ประธานกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาท สตรีตำบล และจังหวัด - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบท ชุมชน	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย -คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาท สตรีตำบล 1 คนและ จังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบท ชุมชน 2 คน
5	พัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของ สังคม” หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านฝาง อำเภอ บ้านฝาง 45,600 บาท	-คณะกรรมการกลุ่ม - สมาชิกกลุ่ม - ผู้นำชุมชน	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย -คณะกรรมการกลุ่ม 5

ที่	รายชื่อโครงการหรือกลุ่มสตรี/พื้นที่	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูล
		- พัฒนาชุมชน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน	คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและจังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน
6	อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนโนนศิลา กู้ยืมเงินกองทุน 100,000 บาท	หัตถกรรม	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย - คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและจังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน
7	ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวบองทรงเครื่องสมุนไพร หมู่ที่ 10 ตำบลบ่อแดง อำเภอนบพิตำ กู้ยืมเงิน 20,000 บาท	คหกรรม	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย - คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การ

ที่	รายชื่อโครงการหรือกลุ่มสตรี/พื้นที่	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูล
			ปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและจังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน
8	ตัดเย็บเสื้อผ้า และสกรีนเสื้อ หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ กุ้ย้มเงินกองทุน 58,000 บาท	อุตสาหกรรม	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย - คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและจังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน
9	นวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง กุ้ย้มเงินกองทุน 90,000 บาท	พานิชยกรรม	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย - คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและ

ที่	รายชื่อโครงการหรือกลุ่มสตรี/พื้นที่	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูล
			จังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบท ชุมชน 2 คน
10	ปลูกผักลอยน้ำ (ไฮโดรโปนิกส์) หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง กุ้ย๋มเงินกองทุน 50,000 บาท	เกษตรกร	จำนวน 18 คน ประกอบด้วย - คณะกรรมการกลุ่ม 5 คน - สมาชิกกลุ่ม 5 คน - ผู้นำชุมชน 1 คน - พัฒนาชุมชน 1 คน - เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน - ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล 1 คนและ จังหวัด 1 คน - ผู้รู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน 2 คน
รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 180 คน			

หมายเหตุ : ลำดับ 1 – 5 หมวดเงินอุดหนุน ลำดับ 6 – 10 หมวดเงินทุนหมุนเวียน

3.4 จำนวนผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดตามความเหมาะสมของสถานการณ์ (ชาย โพธิ์สิตา, 2550)

3.5 ขอบเขตของการวิจัย

1) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยคณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้มีพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ อบต. หรือ เทศบาล หรือ อบจ. ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด

2) ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและปัญหาการ นำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น และแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

3) พื้นที่วิจัย จำนวน 10 หมู่บ้าน 8 อำเภอ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอบ้านฝาง อำเภอเขาสมนกวาง อำเภอพล อำเภอโนนศิลา อำเภอเมือง อำเภอหนองเรือ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

- 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์บริบทชุมชน
- 2) แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)
- 3) แนวทางการสังเกต (Observation guide) เพื่อสังเกตพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม
- 4) แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guidelines) วิไลวัจน์ กฤษณะภุมิต, 2554.

5) อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก

6) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบการประเมินผลและแนวทางการอภิปรายกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อต้องการ

ผลของการอบรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อ บุคคล ครอบครัว และชุมชน

3.7 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ตารางที่ 2

ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมนักวิจัย ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เลือกกิจกรรม เลือกพื้นที่วิจัย	- ประชุมนักวิจัย	- ประเด็นที่ศึกษา	ได้กิจกรรม
- สำรวจพื้นที่	- ประชุมนักวิจัย - ออกสำรวจพื้นที่ - วางแผนดำเนินงาน	- ประเด็นที่ศึกษา	ได้พื้นที่วิจัย
- ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล - แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง - แนวทางการสัมภาษณ์ - แนวทางการสังเกต - แนวทางการสนทนากลุ่ม	- ประชุมนักวิจัย - สร้างเครื่องมือ	- ประเด็นที่ศึกษา - เอกสาร งานวิจัย	ได้เครื่องมือการรวบรวมข้อมูลการวิจัย

- เก็บรวบรวมข้อมูล	- พบกลุ่มเป้าหมาย - การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ การสังเกต ผู้ให้ข้อมูล	- แนวทางการสัมภาษณ์ - แนวทางการสังเกต	ได้ข้อมูลการวิจัย
- การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้น	- ประชุมนักวิจัยร่วมวิเคราะห์ข้อมูล - สอนากลุ่มเป้าหมาย	- แนวทางการสัมภาษณ์ - แนวทางการสนทนากลุ่ม - ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก - ประเด็นการสนทนากลุ่ม	ได้ข้อมูลสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ
ขั้นตอนที่ 2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ - ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม - จัดเวทีเสวนาสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- ประชุมนักวิจัย - เชิญวิทยากร - เชิญกลุ่มเป้าหมาย - ประชุมเชิงปฏิบัติการ - ประชุมกลุ่มย่อยปฏิบัติการ - จัดเวทีเสวนา	- เอกสาร - วัสดุอุปกรณ์ - ประเด็นที่ศึกษา - ประเด็นการให้ความรู้ - เอกสาร - วัสดุอุปกรณ์ - วิทยากรได้ข้อมูลการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ	ได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแนวทางการติดตามประเมินผล วิจัยติดตามประเมินผลระยะที่2
ขั้นตอนที่ 3 ติดตามและประเมินผลโครงการ	- ประชุมนักวิจัย - พบกลุ่มเป้าหมาย	- แบบประเมินผล	- การเรียนรู้ตลอดชีวิต - การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต นำมาจัดหมวดหมู่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2) การตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ก่อนจะประชุมเชิงปฏิบัติการได้วิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และประเมินผลการประชุม เชิงปฏิบัติการที่มีผลต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน วิเคราะห์สถิติ T-test และ Chi-square

3) การติดตามผลและประเมินผล จะเป็นระยะที่ 2 เครื่องมือจะใช้แบบประเมินการปฏิบัติงานวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

3.8.1 พัฒนาโจทย์วิจัย

วันที่ 3 ตุลาคม 2557 ประชุมนักวิจัย เพื่อพัฒนาโจทย์ครั้งที่ 1 ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

วันที่ 6 ตุลาคม 2557 พบเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เพื่อติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ที่กู้ยืมเงินหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียน ณ ที่ทำการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดขอนแก่น ศาลาประชาคม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วันที่ 8 ตุลาคม 2557 ประชุมนักวิจัย ที่บ้านเลขที่ 360/272 ถนนเลียงเมือง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเลือกกิจกรรมของกลุ่มสตรี ให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม

วันที่ 11 ตุลาคม 2557 ประชุมนักวิจัย ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดขอนแก่น เลือกพื้นที่วิจัย

วันที่ 13 ตุลาคม 2557 ถึง 3 ธันวาคม 2557 นักวิจัยได้ออกสำรวจพื้นที่ในอำเภอเมือง อำเภอบ้านฝาง อำเภอหนองเรือ อำเภอพล อำเภอชนบท อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

วันที่ 15 ธันวาคม 2557 ประชุมนักวิจัย ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แนวทางการสัมภาษณ์ แนวทางการสังเกต แนวทางการสนทนากลุ่ม

วันที่ 5 มกราคม 2558 ถึง 30 เมษายน 2558 เก็บรวบรวมข้อมูล 10 โครงการหรือ 10 กลุ่ม 10 หมู่บ้าน 8 อำเภอ ในจังหวัดขอนแก่น

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2558 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ ประชุมรายงานความก้าวหน้าทุนวิจัยมุ่งเป้า : การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ประจำปีงบประมาณ 2557

วันที่ 19 มีนาคม 2558 ประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ 1 พฤษภาคม 2558 ถึง 31 กรกฎาคม 2558 วิเคราะห์ข้อมูล ผลกระทบจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ตกหล่น

วันที่ 18 มิถุนายน 2558 จัดเวทีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ โรงแรมขอนแก่นโฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น

โครงการวิจัย ฯ ได้อบรมเรื่อง การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มทักษะในการพัฒนา ตามความต้องการของกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม โครงการวิจัย ฯ นี้ ได้ฝึกอบรมเรื่อง การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

วันที่ 13 กรกฎาคม 2558 ได้ไปอบรมเรื่อง การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แก่กรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ จำนวน 17 คน ณ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

วันที่ 21 กรกฎาคม 2558 ได้ไปอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แก่กรรมการกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองแวงนางเป่า ตำบลหนองแวงนางเป่า อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ณ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ บ้านหนองแวงนางเป่า จำนวนผู้เข้าอบรม 4 คน

วันที่ 27 กรกฎาคม 2558 ได้ไปอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แก่กรรมการกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ณ บ้านประธานกรรมการ ผู้เข้าอบรม 6 คน

วันที่ 1 กันยายน 2558 ถึง 30 กันยายน 2558 วิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานการวิจัย

วันที่ 30 กันยายน 2558 ส่งรายงานการวิจัยไปยังสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เตรียมเผยแพร่งานวิจัย

วันที่ 1- 30 มิถุนายน 2559 ปรับปรุงข้อมูลตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ขอเสนอผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
2. ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย 10 โครงการ หรือ 10 กลุ่มสตรี จำนวน 5 กลุ่มสตรี แรก ได้กู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมวดเงินทุนอุดหนุน เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี ซึ่งไม่ต้องคืนเงินที่กู้ยืม ส่วนอีก 5 กลุ่มสตรี ได้กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ในครอบครัว กลุ่มสตรีดังกล่าวนี้ต้องคืนเงินครั้งหนึ่งที่กู้ยืมภายใน 1 ปี พร้อมทั้งดอกเบี้ยร้อยละ 3 และภายใน 2 ปี ต้องคืนเงินกู้ยืมให้ครบจำนวนที่กู้ยืม ในการวิจัยนี้ ขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนเป็นอันดับแรก และกลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนหมุนเวียนในอันดับต่อไป

1.1 กลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการเขียนโครงการ บ้านบ่อนกเขา หมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มนี้ ประธานและกรรมการกลุ่มรวม 5 คน ประกอบด้วย นางสาวกานต์ หาดิ (นามสมมติ) ประธานกรรมการกลุ่ม อายุ 52 ปี จบการศึกษา ปวส. อาชีพค้าขาย นอกจากเป็นประธานกรรมการกลุ่มนี้แล้ว ยังเป็นประธาน อสม. กรรมการหมู่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนประกันสุขภาพเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ นางพร ศรีสง่า (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 76 ปี จบการศึกษา กศ.บ. ข้าราชการบำนาญ สถานภาพสมรส หม้าย สถานภาพทางสังคม เป็นกรรมการผู้สูงอายุของหมู่บ้านเป็น อสม. กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กรรมการเหล่ากาชาดอำเภอบุขารัตน์ กรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอบุขารัตน์ นางวดี สีชมพู (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 68 ปี จบการศึกษา กศ.บ. ข้าราชการบำนาญ สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน สถานภาพทางสังคม เป็นประธาน อสม. หมู่ที่ 3 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ กรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอบุขารัตน์ กรรมการเหล่ากาชาดอำเภอบุขารัตน์ กรรมการป้องกันยาเสพติด ประธานกรรมการแอโรบิกเพื่อสุขภาพ กรรมการกลุ่มสุขภาวะ กรรมการผู้สูงอายุอำเภอบุขารัตน์ สมาชิกเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ และเป็นวิทยากรแอโรบิกเพื่อสุขภาพ นางพอเพียง เงินดี (นามสมมติ) อายุ 55 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกร สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน สถานภาพสังคม กรรมการกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนา

บทบาทสตรี นางวัน ดวงดี (นามสมมติ) อายุ 54 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกรกรรมสถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน สถานภาพสังคม กรรมการกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

พบว่า ประธานกรรมการและกรรมการกลุ่ม เคยเป็นกรรมการกลุ่มต่างๆมาก่อนจะรวมกลุ่มสตรี จัดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เช่น เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ กรรมการผู้สูงอายุ กรรมการป้องกันปัญหายาเสพติด กรรมการเหล้ากาชาดอำเภอ บางรายเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งเป็นผู้มีจิตอาสา ทำงานเพื่อสังคมมาก่อนแล้ว เมื่อมีโครงการพัฒนาบทบาทสตรีจึงมีการรวมกลุ่มกันเพื่อขอเงินสนับสนุนจากหมวดเงินทุนอุดหนุน 4,500 บาท เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพสตรี จึงง่ายต่อการรวมกลุ่ม ซึ่งการรวมกลุ่มจึงเกิดขึ้นไม่ยากนัก และจัดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดือนมีนาคม 2557 เมื่อรวมกลุ่มกันแล้วได้เลือกประธานกรรมการและกรรมการฝ่ายต่างๆ โดยมีคุณจินตนา มหาหิงค์ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่กลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่ม การเลือกกรรมการ 5 คน ได้เลือกผู้ที่สามารถทำงานด้วยกันได้ เป็นคนมีความรู้ มีประสบการณ์ บางรายเป็นวิทยากรเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นที่สังเกตว่า การเลือกกรรมการกลุ่มได้เน้นคนมีความรู้ มีประสบการณ์ มีจิตอาสา ซื่อสัตย์ มีธรรมาภิบาล ไม่ได้เลือกเครือญาติหรือผู้ที่เป็นสนิทสนม การเลือกประธานกรรมการของกลุ่ม ได้เลือกคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ สามารถบริหารงานของกลุ่มได้ ทั้งต้องรู้จักแหล่งเรียนรู้ของสตรีได้อย่างชัดเจน สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้

ดังคำกล่าวของนางวดี สีชมพู (นามสมมติ) กรรมการกลุ่ม อายุ 68 ปี “- - - กล่าวว่า การเลือกประธานกรรมการกลุ่มได้เลือกผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซื่อสัตย์ ไม่ได้เลือกญาติพี่น้อง ต้องรู้จักแหล่งเรียนรู้ของสตรีได้ด้วย - - -”

กลุ่มนี้ได้เลือกเลขานุการ เจริญญิก ตรงตามความสามารถของแต่ละตำแหน่ง มีส่วนร่วมในการเลือกกรรมการ มีความโปร่งใส และมีธรรมาภิบาล

ในการอบรมการเขียนโครงการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนหมวดเงินทุนอุดหนุนจำนวน 4,500 บาท ได้อบรมสตรีหมู่บ้านละ 3 คน 10 หมู่บ้าน กลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าอบรมคือ ประธานกรรมการ เลขานุการ และเจริญญิก วิทยากรในการอบรมได้แก่ พัฒนาการอำเภอ และพัฒนาการชำนาญการ เมื่อได้รับความรู้แล้ว สามารถนำไปปฏิบัติได้ และเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีอีกวิธีหนึ่ง

ดังจะเห็นได้เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2557 กลุ่มสตรีนี้ได้อบรมการเขียนโครงการแบบสัญจร จัดอบรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ใช้งบประมาณ 10,000 บาท มีผู้มารับการอบรมหมู่บ้านละ 6 คน 10 หมู่บ้าน ในการจัดการฝึกอบรมกรรมการกลุ่มได้มีการเรียนรู้จากการอบรมจากครั้งก่อน และได้ร่วมกันจัดอบรมสตรีด้วยกลุ่มของตน หากสงสัย ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลจะเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญ

ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตในการจัดฝึกอบรมแรกๆ กรรมการกลุ่มยังไม่มีประสบการณ์ แต่ได้รับการเรียนรู้ และการแนะนำ ทั้งพากันปฏิบัติโดยประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล เมื่อจัด

ประชุมอบรมครั้งที่ 2 กรรมการกลุ่ม ซึ่งมีประสบการณ์จากการฝึกอบรมครั้งแรก ก็สามารถจะจัดฝึกอบรมด้วยกลุ่มของตนเองได้ ในการบริหารจัดการกลุ่ม การฝึกอบรมได้แบ่งหน้าที่กันทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ใช้หลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบและความโปร่งใส

ดังคำกล่าวของนางกานต์ หาดิ (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 52 ปี ว่า “ - - - ในการจัดฝึกอบรม การเขียนโครงการครั้งแรก มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ได้แนะนำให้คำปรึกษา พาทำ ในการจัดการการฝึกอบรมการเขียนโครงการ ครั้งต่อมามีการประชุมแบบสัจจร การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเขียนโครงการ กรรมการกลุ่มสตรีสามารถจะจัดประชุมเองได้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต การฝึกปฏิบัติ ในที่สุดก็สามารถจะจัดอบรมให้ความรู้ และประสบการณ์แก่กลุ่มสตรีต่างๆได้ กรรมการทุกคนมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ และโปร่งใส - - - ”

เกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มนี้ คณะกรรมการของกลุ่มเป็นข้าราชการ บำนาญ 2 คน และมีเวลาในการดำเนินงานของกลุ่ม นอกจากจะเรียนรู้ภายในกลุ่มแล้ว ประธานกรรมการกลุ่มได้มีประสบการณ์และมีสถานภาพทางสังคมเป็นประธานกรรมการ อสม . กรรมการหมู่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนประกันสุขภาพเทศบาลเขื่อนอุบลรัตน์ นอกจากนี้ กรรมการบางคนยังมีตำแหน่งเป็นกรรมการผู้สูงอายุของหมู่บ้าน กรรมการ อสม . กรรมการกาชาดอำเภอ กรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ กรรมการป้องกันยาเสพติด กรรมการบางคนเป็นประธาน กรรมการแอโรบิกเพื่อสุขภาพ กรรมการชุดนี้ได้เรียนรู้โดยการไปร่วมประชุมอบรมเดือนละ 4-5 ครั้ง เนื้อหาในการประชุม สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่ อาทิ กรรมการยาเสพติดให้โทษ เนื้อหาที่ประชุมเกี่ยวกับโทษและภัยของยาเสพติด และจะให้ชุมชนช่วยกันสอดส่องผู้ติดยาเสพติด เพราะยาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ซึ่งทุกคนในสังคมต้องมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ ช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังนั้น นอกจากนั้น กรรมการของกลุ่มสตรีนี้ ยังไปถ่ายทอดความรู้โดยเป็นวิทยากรบางครั้งก็จะให้ข้อคิดในการประชุมกับเครือข่ายในระดับอำเภอและจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครือข่ายจะจัดประชุมให้ความรู้ ความคิดในต่างจังหวัด เช่น จังหวัดชายทะเลซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีการจัดการด้วยความโปร่งใส ทั้งหมดนี้คือสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้ ซึ่งมีการถ่ายทอดความรู้และรับความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2 กลุ่มสตรีสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำ แผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

คณะกรรมการกลุ่มสตรี หมู่บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มนี้มีประธานกรรมการ และกรรมการกลุ่มรวม 5 คน ประกอบด้วย นางพร ไชยะ (นามสมมติ) ประธานกลุ่ม อายุ 54 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพเย็บเสื้อผ้า สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางแก้ว พรหมมา (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 32 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางจิตร เสนา (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 53 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวม พวงแก้ว (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 58 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวมานิจิต แสนสุข (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 56 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพเกษตรกร อาชีพรองตัดเย็บเสื้อผ้า สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน สถานภาพด้าน

สังคม เป็นประธาน อสม.ที่ปรึกษากลุ่ม ได้แก่ นางสาวประสาน นาคทอง (นามสมมติ) อายุ 51 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส โสด สถานภาพด้านสังคม เป็นอستر. (อาสาสมัครตำรวจหมู่บ้าน) อาสาพัฒนาป้องกันฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครพัฒนาสังคมเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ ลูกเสือชาวบ้าน ได้รับผ้าพันคอพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นางศศิ ดีจั่ง (นามสมมติ) อายุ 32 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

พบว่า กลุ่มนี้ได้ยืมเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมวดเงินอุดหนุน จำนวน 6,300 บาท **วัตถุประสงค์** เพื่อให้สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีองค์ความรู้ในการเขียนโครงการ เพื่อให้รู้ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา สามารถเขียนโครงการ และทำแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

การเลือกประธานกลุ่ม ได้เลือกผู้ที่มีความสามารถและมีประสบการณ์ สามารถจะถ่ายทอดสอนคนอื่นได้ พื้นฐานของกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า ประธานกรรมการมีความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งได้แนะนำสอนวิธีการตัดเย็บเสื้อผ้าแก่สมาชิกในกลุ่ม เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้จักการประสานงานกับองค์กรของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้รับการสนับสนุนให้ใช้จักรเย็บผ้า ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อ.บ้านฝาง จำนวน 20 หลัง ช่วยกันเย็บผ้าทั้งหมด ไม่ได้แบ่งหน้าที่ ได้ทำงานตั้งแต่ 8.00 น. จนถึง 17.00 น. ผู้ที่มีฐานะจำเป็นก็อาจจะกลับบ้านก่อนเวลาได้ กลุ่มนี้ได้ใช้เศรษฐกิจพอเพียง มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเขียนโครงการ และการทำแผนการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีรับจ่าย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะการอบรมการเขียนโครงการ หากกลุ่มมีความต้องการจะขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณหรือต้องการความรู้ด้านการตลาด ก็สามารถจะเขียนโครงการไปขอรับการสนับสนุนด้านการเงินได้อีกด้วย

ดังคำกล่าวของนางพร ไชยะ (นามสมมติ) อายุ 54 ปี ประธานกรรมการกลุ่ม ว่า “- - - กลุ่มนี้เป็นกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า ต้องมีความรู้ด้านการทำบัญชีรับจ่าย การทำแผนการใช้จ่ายเงิน จึงต้องอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผน และฝึกการเขียนโครงการ ซึ่งจะสามารถเขียนโครงการของบประมาณได้ นับว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญยิ่ง - - -”

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ได้มีการบริหารจัดการอบรมกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า ด้านการจัดทำแผน และเทคนิคการเขียนโครงการ โดยได้เชิญประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมาร่วมเป็นวิทยากร ด้านการทำแผน และการเขียนโครงการ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย ในการอบรมเรื่องการเขียนโครงการ กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าได้มีการเรียนรู้ สามารถเขียนโครงการเสนอขอของบประมาณได้ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนคอยเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำเท่านั้น ทำให้กลุ่มสตรีสามารถส่งโครงการไปขอรับการสนับสนุนด้านการเงินมากขึ้น และได้รับอนุมัติโครงการจากจังหวัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เมื่อมีความรู้แล้วก็สามารถปฏิบัติได้

ดังกล่าวของ นางจดี ศักดิ์ศรี (นามสมมติ) อายุ 49 ปี นักวิชาการชำนาญการว่า “ - - - กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยประธานกลุ่มได้สอนสตรีเกี่ยวกับการตัดเย็บเสื้อผ้า มาอบรมการเขียนโครงการ และได้ไปถ่ายทอดแก่สมาชิก สามารถเขียนโครงการเสนอของบประมาณได้ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนคอยเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำเท่านั้น ทำให้กลุ่มสตรีสามารถส่งโครงการไปขอรับการสนับสนุนด้านการเงินมากขึ้น และได้รับอนุมัติโครงการจากจังหวัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เมื่อมีความรู้แล้วเพื่อปฏิบัติ เมื่อมีความรู้แล้วก็สามารถนำไปปฏิบัติได้ - - - ”

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้ พบว่า ประธานกรรมการกลุ่มมีอาชีพหลักตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งมีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นอันมาก ส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่กับการตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่บ้าน จึงไม่มีเวลาไปประชุมอบรมในพื้นที่อื่น การถ่ายทอดความรู้ จึงมีในกลุ่มสตรีนี้ เน้นความรับผิดชอบความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยจะมีผู้สนใจมาขอคำแนะนำการตัดเย็บเสื้อผ้าและการจัดทำบัญชี การจัดทำรายงานอยู่ที่บ้าน กรรมการกลุ่มอีก 3 คน อาชีพรับจ้าง มีการไปร่วมประชุมเพียงเดือนละครั้ง เช่น ในเดือนมีนาคม จะไปประชุมวันสตรีสากล กรรมการอีกคนหนึ่งมีอาชีพหลักคือทำนา อาชีพรองตัดเย็บเสื้อผ้า สถานภาพทางสังคมเป็นประธานอสม. ได้มีเวลาไปประชุมอบรมเดือนละ 1-2 ครั้ง เกี่ยวกับการสาธารณสุขของหมู่บ้านเรื่องโรคระบาด และมีเครือข่ายทั้งเป็นญาติพี่น้อง และเครือข่ายทั่วไปในหมู่บ้าน เพื่อให้คำแนะนำในการจัดทำแผนพัฒนา เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกวิธีหนึ่ง

1.3 กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำสนกวาง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

คณะกรรมการกลุ่มสตรีบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำสนกวาง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มนี้มีประธานและกรรมการกลุ่มรวม 5 คน ประกอบด้วย นางอุรึก กันยา (นามสมมติ) ประธาน กรรมการกลุ่ม อายุ 31 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพหลัก รับจ้างทั่วไป ได้แก่ รับจ้างขายหญ้า ตัดอ้อย ขุดมันสำปะหลัง อาชีพรอง ทำนา สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางรำ แหวนแก้ว (นามสมมติ) กรรมการกลุ่ม อายุ 56 ปี การศึกษาจบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสี สุขสันต์ (นามสมมติ) กรรมการกลุ่ม อายุ 65 ปี จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพ ทำนา ทำไร่อ้อย และไร่มันสำปะหลัง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางละมัย ชัยกอง (นามสมมติ) กรรมการกลุ่ม อายุ 44 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำนา ปลุกผัก สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาว นกแก้ว (นามสมมติ) กรรมการกลุ่มอายุ 42 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับจ้างทั่วไป ได้แก่ ขายหญ้า ปลุกมันสำปะหลัง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

พบว่า กลุ่มได้รวมกัน 5 คน เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 กรรมการกลุ่มได้เลือกผู้ที่สามารถจะทำงานด้วยกันได้ มีความเสียสละ ไม่ได้เลือกญาติพี่น้อง ไม่ได้แบ่งหน้าที่ว่า ใครทำหน้าที่อะไร ใครเป็นเลขานุการ เภรณูญิก หรือประชาสัมพันธ์ ก็ได้แบ่งหน้าที่กัน ทุกคนช่วยกันทำงานทุกอย่าง ทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ สอนกันเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มได้ร่วมกันเลือก นางอุรึก กันยา (นามสมมติ)

เป็นประธานกรรมการ เนื่องจาก เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทำงานกับทุกคนได้ สามารถประสานงานได้ดี ทั้งภายในกลุ่ม ภายในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลุ่มได้ยืมเงินจำนวน 14,175 บาท หมดเงินอุดหนุน จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ต้องส่งเงินคืน วัตถุประสงค์ของการก็ยืมเงิน เพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลนาจั่ว เพื่อสร้างความเข้าใจในการเขียนโครงการ และเพื่อเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการกลุ่มเกี่ยวกับการฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ด้านการพัฒนาศักยภาพการเขียนโครงการ ด้านการบริหารจัดการ นางอนงค์ ทาส่วย ซึ่งเป็นประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลนาจั่ว เป็นผู้มีส่วนประสานงานด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการประชุมอบรม ได้แนะนำและพาคณะกรรมการกลุ่มสตรีจัดประชุมโดยจัดหาวิทยากร จัดหาผู้เข้าร่วมประชุม จัดการประชุม และจัดหาสถานที่ อาหารต่าง ๆ ที่มีการถ่ายทอดประสบการณ์แนะนำและพากันปฏิบัติจัดการอบรมในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

ผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่บ้านละ 5 คน รวม 35 คน สถานที่อบรมคือ ศาลากลางบ้านนาโพธิ์ วิทยากรได้บรรยายเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการของสตรี การเขียนโครงการ บทบาทหน้าที่ของสตรีในครอบครัว ชุมชน และสังคม การทำบัญชีครัวเรือน การดำเนินงานของกลุ่ม มีการจัดอบรม กรรมการกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมโดยได้รับการเรียนรู้ แนะนำ และสังเกตการติดต่อประสานงานของประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล การดำเนินงานของกลุ่มมีหลักธรรมาภิบาลโดยเน้นมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบมีส่วนร่วมกิจกรรมกันดี ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติและเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น

ดังคำกล่าวของนางสี สุขสันต์ (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 65 ปี กล่าวว่า “- - - การดำเนินงานของกลุ่มโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีส่วนร่วมดี รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดี เป็นการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ - - -”

กลุ่มได้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานโดยยึดหลักเหตุผล มีความพอดี พอประมาณ มีความซื่อสัตย์ และช่วยกันทำงาน ไม่จ้างผู้ช่วยมาทำงาน

ดังคำกล่าวของนางอุรึก กันยา (นามสมมติ) อายุ 31 ปี ประธานกรรมการ ว่า “- - - การทำงานของกลุ่มในการจัดการประชุมอบรมได้รับการแนะนำ เรียนรู้จากประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลนาจั่ว ซึ่งเป็นผู้มีส่วนประสาน การทำงานมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบดี ทำพอประมาณไม่เกินตัว มีความซื่อสัตย์ จัดการดี ไม่จ้างคน ช่วยกันทำงาน - - -”

นอกจากนี้กรรมการยังได้ไปร่วมการประชุมสัมมนา ฝึกอบรมและศึกษาดูงานตลอด เนื่องจากได้รับความรู้ดี และมีประสบการณ์ที่ดี และมาเล่าให้กรรมการคนอื่น ๆ และผู้สนใจฟัง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเครือข่ายองค์กรภายนอก ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ

ดังคำกล่าวของ นางละมัย ชัยกอง (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 44 ปี จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาในระบบ (กศน.) ว่า “- - - เขาและกรรมการกลุ่มได้ไปร่วมประชุม สัมมนาตลอด เนื่องจากได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดี และได้นำความรู้ ความคิดเห็นมาเล่าให้กรรมการกลุ่มและผู้สนใจได้ฟังกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ - - -”

กลุ่มสตรี พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีเครือข่ายสนับสนุนจากภายนอกชุมชน คือ พัฒนาชุมชนอำเภอ ได้ใช้หลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง รู้จักประมาณตน มีเหตุผล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านและชุมชน เพราะเป็นการเพิ่มศักยภาพ ให้ความรู้แก่คนในชุมชน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาให้ดีขึ้น ดังคำกล่าวของ ผู้ใหญ่บ้าน อายุ 35 ปี กล่าวว่า “- - - โครงการนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนมาก เป็นการเพิ่มศักยภาพ ให้ความรู้แก่คนในชุมชน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาให้ดีขึ้น - - -”

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรรมการกลุ่มสตรี หากพิจารณาแต่ละคนพบว่า ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประชุมอบรมนอกหมู่บ้าน เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่เท่าที่ควร เนื่องจากกรรมการกลุ่มสตรีมีอาชีพรับจ้าง ทำไร่ ทำนา ได้ใช้เวลาส่วนมากอยู่กับการประกอบอาชีพในไร่นา อาชีพ ประธานกรรมการกลุ่มมีอาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรองทำนา วิถีชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับการทำนา รับจ้างหารายได้มาจุนเจือครอบครัว แต่ได้ร่วมกิจกรรมในงานบุญตามประเพณีฮิตสิบสองคองสิบสี่ และร่วมป้องกันปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด สำหรับกรรมการอีกคนหนึ่ง อาชีพหลักรับจ้าง ดายหญ้า และรับจ้างปลูกมันสำปะหลัง ได้ร่วมกิจกรรมของชุมชนการป้องกันสิ่งแวดล้อม และปัญหาความปลอดภัยของหมู่บ้านเกี่ยวกับงานประเพณี ส่วนกรรมการอีก 2 คน อาชีพหลักทำนา อาชีพรองทำไร่ อ้อยและปลูกผัก มีความสนใจในการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง เมื่อมีงานเกษตรอีสานที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ไปชมงานเกษตร สนใจเทคโนโลยีการเกษตร ได้ไปร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ และพัฒนาชุมชนเกี่ยวเศรษฐกิจพอเพียง ประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง ได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ครอบครัว และเพื่อนๆในชุมชน เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจเช่นกัน ประการสำคัญกรรมการกลุ่มนี้ จะต้องติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้าน ที่มารับการอบรม ซึ่งกลุ่มสตรีนี้ได้จัดอบรมแต่ยังขาดการติดตามผล ทั้งหมดนี้คือสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้

1.4 กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแวงนางแบ้ว หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวงนางแบ้ว อำเภอลพบุรี จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

คณะกรรมการกลุ่มสตรีบ้านหนองแวงนางแบ้ว มีกรรมการกลุ่ม 5 คน ประกอบด้วยนางจันทร์ คำจันทร์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการกลุ่ม อายุ 44 ปี จบการศึกษา ปริญญาตรีทางการศึกษา อาชีพ ครูคน. สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางจินตนา ฝ้ายคำ (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 53 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกรกรรม สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางชิน หวานสนิท (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 47 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกรกรรม สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสุเลศ เลิศดี (นามสมมติ) เลขานุการกลุ่ม อายุ 52 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกรกรรม สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางกอบกุล กุลมา (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 44 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกรกรรม สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน ตำแหน่งต่างๆของกลุ่มพิจารณาตามความสามารถและความเหมาะสม จุดเน้นกรรมการกลุ่มเป็นผู้ที่ทอผ้าเป็น และมีความรักการทอผ้า

กลุ่มทอผ้าฝ้ายนี้ ได้รวมกลุ่มกันตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543 ต่อมาในปีพ.ศ. 2556 ได้รวมกลุ่ม 5 คน เพื่อจดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และได้กู้ยืมเงินหมวดเงินอุดหนุนจำนวน 24,310 บาท เพื่อซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการผลิต

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแวงนางเบา กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้พบว่า นางจันทร์ คำจันทร์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการ มีความสนใจการทอผ้ามาตั้งแต่เด็กๆ โดยการสังเกตที่แม่ทอผ้าไหม ทั้งย่า ยาย บรรพบุรุษก็ทอผ้าไหม เมื่อลูกหลานโตขึ้น ย่า ยาย และแม่ได้สอนได้แนะนำให้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจึงมีความรัก ความสนใจในการทอผ้า และได้ช่วยแม่ทอผ้าไหม หัดทอผ้า ซึ่งแม่เป็นผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ และวิธีการทอผ้าให้ลูก ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจมาก ส่วนกรรมการกลุ่มอื่นๆ สามารถทอผ้าเป็นทุกคน เนื่องจากได้สังเกต และเรียนรู้จากแม่และยาย เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานให้สืบสานภูมิปัญญากันต่อไป เป็นการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เมื่อมีความรู้แล้วก็สามารถทำได้

เดิมประธานกรรมการได้เป็นครูสอนที่โรงเรียนมหาไถ่ อ.เมือง จ.ขอนแก่น และเป็นครู กศน. มีความชำนาญเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ ต่อมาในปี.ศ. 2543 จึงได้รวมกลุ่มสตรีทอผ้าฝ้าย เพราะเส้นฝ้ายหาซื้อได้ง่าย สามารถซื้อได้ที่อำเภอภูเวียง แล้วนำมาทอและแปรรูปเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์แปรรูปสามารถจะเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้ ซึ่งมีหลายประเภท ได้แก่ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋า ยาม กล่องดินสอ ผ้าขาวม้า และผ้าพันสีต่างๆที่ย้อมสีธรรมชาติหมักโคลน

การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะทำในกลุ่มและเครือข่าย ในกลุ่มกรรมการจะสอนกันเอง และสอนสมาชิกกลุ่ม กลุ่มนี้มีสมาชิก 20 คน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการสร้างลวดลายสีสันทัน ได้จากการสังเกต เช่น สังเกตจากงานขายสินค้า จากโทรทัศน์ จากรูปภาพ เมื่อเห็นลวดลายสวยๆก็จะจำ จะจ๊อ จะถ่ายภาพมาดัดแปลงเป็นของตนเอง เช่น ผ้าพันคอลายหินแตก มีลักษณะบาฮู คือ มีรู และมีการเว้นระยะ (บา) เมื่อเป็นผ้าพันคอที่มีลวดลายสวยงาม ซึ่งทอด้วยมือ จะเรียกว่า **ผ้าพันคอबार**

ดังคำกล่าวของ นางจันทร์ คำจันทร์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 44 ปี กล่าวว่า “ - - การเรียนรู้ตลอดชีวิต จะสอนในกลุ่ม และมีเครือข่ายนอกกลุ่ม การแปรรูปและสร้างลวดลายสีสันทัน ได้จากการสังเกต เช่น สังเกตในงานขายสินค้า โทรทัศน์ จากรูปภาพ เมื่อเห็นลวดลายสวยๆก็จะจำ จะจ๊อ นำมาดัดแปลงเป็นของตนเอง - - ”

ประธานกรรมการจะสอนสมาชิกกลุ่ม (20 คน) ให้เรียนรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ มีการส่งพนักงานไปอบรม เรื่องการทำบัญชีรับจ่าย เรื่องการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ขอนแก่น โดยมีมูลนิธิศุภนิมิตให้การสนับสนุนค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีเครือข่ายให้ความรู้ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งของการเรียนรู้

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 กลุ่มได้อบรมกรรมการและสมาชิกกลุ่ม เกี่ยวกับการให้ความรู้ การย้อมสีผ้าฝ้าย การมัดลวดลาย และอบรมเรื่องการย้อมสีหมักโคลน (ผ้ามัดย้อม) เพื่อให้สีคงทน การบริหารจัดการกลุ่ม ประธานกลุ่มเล่าให้ฟังว่า จะต้องสร้างสิ่งเล็กๆไปหาสิ่งใหญ่ๆ เช่น จะตั้งกลุ่มเล็กๆก่อน เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นใจ มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง แล้วจึงขยายใหญ่ขึ้น โดยเน้นหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส กลุ่มมีระเบียบข้อบังคับ สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบ การแบ่งผลประโยชน์ต้องมีความยุติธรรม เช่น จะคิดค่าแรงงานตามชิ้นงาน ตัวอย่าง หากทอผ้าขาวม้า จะคิดค่าแรงงานฝืนละ 60 บาท

ดังนั้น ราคาขายจึงประกอบด้วย การคิดต้นทุนโดยบวกค่าแรงงาน ค่าวัสดุ ค่าบริการ (30%) เกี่ยวกับการตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์ สมัยก่อนไม่ได้คิดค่าแรงงาน เนื่องจากกลุ่มสตรีกลุ่มนี้ได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เมื่อไปรับการอบรมกับเครือข่ายนอกพื้นที่ จะต้องคิดค่าแรงงาน

ตั้งคำถามของ นางสาวเลิศ เลิศดี (นามสมมติ) อายุ 52 ปี เลขานุการกลุ่ม ว่า “- - - สมัยก่อน การตั้งราคาผลิตภัณฑ์ ไม่ได้คิดค่าแรงงานเลย แต่เมื่อไปรับการอบรมมาแล้ว จึงต้องคิดค่าแรงงาน ด้วยตามความเป็นจริง - - -”

สำหรับการตลาดของกลุ่มนี้ ยังไม่กว้างไกล ปกติจะขายสินค้าที่ศูนย์สาธิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เมืองพล (ร้านตุ้มโฮม) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านแหล่งของการเรียนรู้ หรือไม่กี่ฝากตามร้านค้า และฝากขายตามร้านศูนย์ OTOP ตลอดทั้งนำไปขายในเทศกาลงานใหม่ ประเพณีผูกเสี่ยว และงาน ภาษาดจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้จะขายโดยได้รับ order จากผู้ที่ต้องการ บางครั้งก็จะให้กรรมการ กลุ่มไปขาย ได้ค่าจ้างวันละ 300 บาท ช่วงที่ขายดีที่สุด คือ หน้าหนาว ผู้บริโภคจะซื้อผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ กลุ่มสตรีได้มีเครือข่ายในหมู่บ้าน ได้นำเอางานที่รับ order ให้กลุ่มในหมู่บ้านช่วยทำ และ ฝากขาย เครือข่ายนอกหมู่บ้านคือ ร้าน OTOP ที่นำสินค้าไปฝากขายเช่นกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอด ชีวิตด้านการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านศักยภาพ และมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเศรษฐกิจดีขึ้น เป็นการ พัฒนาที่สำคัญ สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน กลุ่มนี้เป็นกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) โดยนำทุนชุมชนมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ ทุนทางชีวภาพ คือ ใช้วัตถุดิบในชุมชน หรือท้องถิ่น ทุนทางวัฒนธรรมโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสร้าง แนวคิด ในการผลิตและทุนทางสังคม ได้แก่ การใช้แรงงานในชุมชน ประธานกลุ่มมีประสบการณ์ด้านการ ถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากเป็นครูสอน กศน 10 ปี เศษ จนถึงปัจจุบัน กรรมการกลุ่มเป็นผู้มี ประสบการณ์ด้านการตลาดกลุ่มจึงแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ ได้แก่ กรรมการฝ่ายขาย การตลาด และ เลขานุการกลุ่ม

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มนี้มีทั้งรูปแบบเข้ามา และ ออกไป หมายถึง มีผู้เข้ามาเรียนรู้กับ ศูนย์สาธิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเมืองพล (ร้านตุ้มโฮม) โดยมีนักเรียนนักศึกษา จากสถานศึกษา เช่น นักศึกษา ปริญญาโท ทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาศึกษาวิจัย ศึกษาด้านการจัดการกลุ่ม มุลนิธิศุภนิมิตมาศึกษา ด้านการผลิต การตลาด และ ให้การช่วยเหลือ ซึ่ง ประธานกรรมการ และ กรรมการ จะเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าฝ้าย ย้อมสีธรรมชาติหมักโคลน ส่วนการออกไป หมายถึง ประธานและกรรมการกลุ่มสตรีนี้ได้มีบทบาท เป็นวิทยากรออกไปถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับการผลิตการแปรรูป และ การตลาด ของผลิตภัณฑ์ เป็นการสร้างเครือข่ายเรียนรู้อีกด้วย นอกจากนี้ ประธานกรรมการและกรรมการกลุ่ม ยังได้ไปร่วม ประชุม อบรม ด้านการผลิต การพัฒนาอาชีพ จัดอบรมที่ขอนแก่น ประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง เป็น การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต่อเนื่อง

1.5 กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มนี้มีประธานกรรมการ และกรรมการกลุ่มรวม 5 คน ประกอบด้วย นางสาวเดชา (นาม สมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 33 ปี จบการศึกษา ปวส. อาชีพ ลูกจ้างที่โรงพยาบาล สถานภาพ สมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวศิริ ป้องกัน (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 28 ปี จบการศึกษา ปริญญา ตรี อาชีพ ลูกจ้างสมาคมมาปนกิจสงเคราะห์ สถานภาพสมรส โสด นางสินี ชันหมาก (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 31 ปี จบการศึกษา ปริญญาตรีด้านคอมพิวเตอร์ อาชีพ รับจ้าง สถานภาพสมรส โสด นางชนา ชนะพร (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 28 ปี จบการศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ ลูกจ้าง

สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน และนางสาวชนิด ใจกล้า (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 32 ปี จบการศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ รับจ้าง สถานภาพการสมรส โสด

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

พบว่า เมื่อปี พ.ศ. 2556 นางสาว เดชา (นามสมมติ) ได้รวมกลุ่มสตรี และจดทะเบียนสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้กู้ยืมเงิน หมวดเงินอุดหนุน จำนวนเงิน 45,600 บาท เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ เพื่อให้เยาวชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด และขยายผลการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับหมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้เยาวชนสตรี มีความรู้เรื่อง การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี

การเลือกประธานกรรมการ กรรมการกลุ่มได้เลือก นางสาว เดชา (นามสมมติ) เป็นประธานกรรมการ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ สามารถประสานงานได้ดี มีความยุติธรรม ส่วนการเลือกกรรมการ ได้เลือกผู้ที่มีศักยภาพ มีความรู้ ความตั้งใจทำงานกลุ่มด้วยกันได้ สามารถนำความรู้ที่ไปอบรมมาแล้ว มาถ่ายทอดให้แก่กลุ่ม และให้แก่เยาวชนต่อไปได้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ

เมื่อเลือกประธานกรรมการได้แล้ว กลุ่มได้ยื่นโครงการขอทุนสนับสนุน เพื่อนำหมวดเงินอุดหนุนมาดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนในตำบลบ้านเหล่า ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป บทบาทของกลุ่มสตรีกลุ่มนี้ ได้อบรมเยาวชน อายุ 15 ปี ขึ้นไป รุ่นละ 150 คน อบรมรุ่นละ 1 วัน สถานที่อบรมคือ หอประชุมอำเภอบ้านฝาง อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น การให้คำปรึกษาแนะนำแก่กลุ่มสตรีนี้คือ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการแนะนำให้มีความรู้ ความคิด แก่กรรมการกลุ่ม เน้นความรับผิดชอบ และความโปร่งใส

หัวข้อที่อบรม ได้แก่

การบรรยายในหัวข้อ “ เยาวชนกับภัยของสังคมและการแก้ไขปัญหายา ”

วิทยากรคือ นายสุธีพรณ์ ดวงดี

(ครูชำนาญการพิเศษ อาจารย์โรงเรียนฝางวิทยายน)

การบรรยายในหัวข้อ “ ผู้นำเยาวชนยุคใหม่สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ”

วิทยากรคือ นางเพ็ญสุภา ศิริสวัสดิ์

(พัฒนาการจังหวัดขอนแก่น)

การบรรยายในหัวข้อ “ ยาเสพติดเป็นพิษร้ายต่อสังคม ”

วิทยากรคือ พ.ต.ท. ไชแสง ถวิลวงษ์

(พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรบ้านฝาง)

การบรรยายในหัวข้อ “ เยาวชนสตรีกับการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ”

วิทยากรคือ นางวิภา เรืองประเสริฐกุล

(ประธานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดขอนแก่น)

ต่อมา นางสาว เดชา (นามสมมติ) ประธานกรรมการ ได้ลาออกจากประธานกรรมการไป ประกอบอาชีพที่จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่ต้นปี 2557 ปัจจุบันนางสาวศิริ ป้องกัน (นามสมมติ) ได้รับเลือกให้เป็นประธานกรรมการ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้ประสานงานที่ดี มีจิตอาสา มีความโปร่งใส และเป็นผู้สนใจใฝ่ศึกษาตลอด มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดังคำกล่าวของ นางชนา ชนะพร (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 28 ปี ว่า “ - - - สาเหตุที่เลือก น้องศิริ ป้องกัน (นามสมมติ) เป็นประธานกรรมการแทนนางสุภา เตชา (นามสมมติ) ซึ่งย้ายไปที่ ศรีสะเกษ เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบสูง เป็นผู้ประสานงานที่ดี มีจิตอาสา มีความโปร่งใส - - - ”

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชน ‘สู่คนดีของสังคม’ หลังจากประธานกรรมการกลุ่มไปดำรงชีวิตที่จังหวัดศรีสะเกษ นางสาว ศิริ ป้องกัน (นามสมมติ) ได้ทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน มีอาชีพหลักเป็นลูกจ้าง ของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ได้ทำหน้าที่การทำงานหนักมาก จึงไม่มีเวลารับความรู้และถ่ายทอดความรู้ แก่ เครือข่าย นอกจากนี้มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน เกี่ยวกับประเพณีต่างๆตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ของชาวอีสาน และมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด เครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน ส่วนมากเป็นเครือข่ายที่ติดต่อพูดคุยให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นพิษภัยต่อสังคม และเยาวชนยุคใหม่สร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคม เท่าที่ได้รับการอบรมมาแล้ว สำหรับกรรมการที่เรียนจบปริญญาตรี อีก 2 คน มีอาชีพรับจ้าง แต่ไม่มีเวลาไปร่วมประชุมอบรมหรือเรียนรู้ตลอดชีวิตเหมือนกลุ่มสตรีอื่นๆ เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นเยาวชนได้ย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่นๆทำให้การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ต่อเนื่อง

1.6 กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองกุ้ง ตำบลปลาหมอ อำเภอนาคู จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองกุ้ง มีกรรมการ 5 คนซึ่งได้ขึ้นทะเบียน เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามข้อบังคับของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามข้อบังคับของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มนี้ประกอบด้วย นางดา ทองดี (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 28 ปี ระดับการศึกษา จบปริญญาตรีทางรัฐศาสตร์ อาชีพรับราชการพัฒนาชุมชน อำเภอพล สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางนวล อินทรา (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 45 ปี จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำนา สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางวรรณ กรณี (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 50 ปี จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางงาม งามจิต (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 80 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพแม่บ้าน สถานภาพสมรส หม้าย และนางอนงค์ คงที่ (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 48 ปี จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ทำนา สถานภาพสมรส หม้าย

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

พบว่า คณะกรรมการ 5 คน ได้เลือก นางดา ทองดี (นามสมมติ) เป็นประธานกรรมการ เนื่องจากเป็นผู้รู้เรื่องกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นอย่างดี และเป็นผู้ชักชวนมารดา นางอนงค์ คงที่ (นามสมมติ) อายุ 48 ปี นางงาม งามจิต (นามสมมติ) อายุ 80 ปี งามจิต ยาย และญาติ ๆ ที่สนิทสนมรวมกัน 5 คน ใช้เครือข่ายติมารวมกลุ่มกัน เขาให้เหตุผลว่า จะได้พูดคุยกันเข้าใจไว้วางใจกัน และรู้เรื่องกัน สมาชิกกลุ่มไม่มี มีแต่กรรมการ ใครสนใจเรื่อง การทอผ้าไหมมัดหมี่ ก็ไปตั้งกลุ่มใหม่ได้

ดังคำกล่าวของ นางอนงค์ คงที่ (นามสมมติ) อายุ 48 ปี มารดาของประธานกรรมการว่า “ - - - ประธานกลุ่มหรือลูกสาวได้พูดว่า เอาแต่ญาติพี่น้องมาเข้ากลุ่มกันนะ จะได้คุยกันเข้าใจไว้วางใจกัน พูดกันรู้เรื่องกัน สมาชิกกลุ่ม ไม่ต้องมี มีแต่กรรมการ ถ้าใครสนใจก็ให้ไปตั้งกลุ่มใหม่ - - - ”

ในกลุ่มนี้ นางอนงค์ คงที่ (นามสมมติ) กรรมการ จะเป็นผู้มีบทบาทในการทอผ้าในกลุ่มนี้ ซึ่งเขาได้สนใจทอผ้ามาตั้งแต่เด็ก ๆ ตั้งแต่อายุได้ 10 ขวบ เห็นแม่ทอผ้าคือ นางงาม งามจิต(นามสมมติ) กรรมการ อายุ 80 ปี ก็สนใจ สังเกตการทอ ช่วยกวดไหม เห็นแม่ทำอะไร ก็จะทำตามบ้าง บางครั้งแม่ก็จะสอนให้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จดจำมาตั้งแต่เด็ก ๆ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สืบทอดมาจากอดีต ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้านเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เมื่อมีความรู้แล้ว โดยการสอนหรือสังเกตก็สามารถทำได้

ดังคำกล่าวของ นางอนงค์ คงที่ (นามสมมติ) ว่า “- - - สนใจทอผ้ามาตั้งแต่เด็ก ๆ อายุได้ 10 ขวบ เห็นแม่ทำ ยายทำ ก็สนใจ ทำตามท่าน บางครั้งท่านก็สอนให้ - - -”

สำหรับประธานกรรมการ ซึ่งเป็นบุตรสาวของนางอนงค์ คงที่ จะสนใจเรื่องสตรีมาก เธอจะเข้าร่วมประชุมสตรีรุ่นต่าง ๆ เช่น สตรีเข้มแข็ง วันสตรีสากล เมื่อประชุมแล้วก็จะมาเล่าให้แม่ให้ยาย และกรรมการฟัง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเครือข่ายภายนอก

บทบาทหน้าที่ของกรรมการแต่ละคน สรุปได้ดังนี้

ประธานกรรมการ นางดา ทองดี (นามสมมติ) มีหน้าที่บริหารจัดการกลุ่ม เริ่มตั้งแต่การชักชวนให้ญาติพี่น้องมารวมกลุ่มให้ครบ 5 คน ตามระเบียบของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี นางดา ทองดี เดิมเป็นนักพัฒนาชุมชน อำเภอโนนศิลา ต่อมาได้ย้ายเป็น นักพัฒนาชุมชนอำเภอพล เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ญาติพี่น้อง เรื่อง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จะช่วยส่งเสริมสตรีด้านอาชีพ ทั้งด้านการกู้ยืมเงิน การส่งคืนเงินพร้อมดอกเบี้ย

เมื่อรวมกลุ่มได้แล้ว ประธานกรรมการจึงไปกู้เงิน 100,000 บาท จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และมีหน้าที่จัดการการเงิน การลงบัญชีรับจ่าย ทำหน้าที่การตลาด การนำสินค้าไปขาย โดยไปขายที่อำเภอ ขายที่บ้าน และเปิดให้มีการสั่งสินค้า (Order) ได้ด้วย

ดังคำกล่าวของประธานกรรมการ ว่า “- - - ตนได้บริหารกลุ่ม จัดการการเงิน การบัญชี ขายสินค้า เช่น นำไปขายที่อำเภอ ที่บ้าน และรับ Order ด้วย - - -”

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกลุ่มซึ่งมีความสามารถด้านการตลาด การทำบัญชีรับจ่าย ก็จะมาเล่าให้แม่ ยาย ญาติ ที่เป็นกรรมการได้เข้าใจ เมื่อประธานกรรมการ ไปร่วมประชุม ก็จะนำเรื่องที่น่าสนใจ เช่น เรื่องการพัฒนาสตรีเข้มแข็ง หรือเรื่องการตลาดขายสินค้า ก็จะมาถ่ายทอดให้กรรมการฟังตลอด

นางนวล อินทรา (นามสมมติ) อายุ 45 ปี จบ ประถมศึกษาปีที่ 6 กรรมการอีกคนหนึ่งจะมีหน้าที่ออกแบบลายมัดหมี่และทอผ้า การออกแบบได้ออกแบบลายมัดหมี่ที่ชอบ

นางวรรณ กรณี (นามสมมติ) อายุ 50 ปี จบ ประถมศึกษาปีที่ 4 กรรมการกลุ่มอีกคนหนึ่ง มีหน้าที่หลักในการปั่นเส้นไหม

นางงาม งามจิต (นามสมมติ) อายุ 80 ปี มารดาของนางอนงค์ และยายของประธานกรรมการ ซึ่งมีอายุมาก ตาไม่ค่อยดี นังนาน ๆ ก็ปวดหลัง ได้มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษากลุ่ม ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการย้อมสี (ทำน้ำแต้ม) บางครั้งก็จะช่วยกวดไหม เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญอย่างยิ่ง ด้านเรียนรู้เพื่อปฏิบัติและเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านศักยภาพและคุณภาพชีวิต

นางอนงค์ คงที่ (นามสมมติ) อายุ 48 ปี บุตรสาวนางงาม งามจิต (นามสมมติ) และเป็นมารดาของประธานกรรมการ จะทำหน้าที่ออกแบบมัดหมี่และทอผ้า การออกแบบลายชนิดต่าง ๆ ใช้วิธีจำจากแบบอื่น ๆ มาดัดแปลง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจอีกวิธีหนึ่ง การออกแบบ

สมัยปัจจุบัน จะไม่เหมือนสมัยก่อน ผู้ออกแบบมัดหมี่สมัยก่อนจะดูปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น เห็นใบไม้หรือใบมะพร้าวอ่อนโอนไหวไปตามสายลม ก็จะนำมาออกแบบ หรือเห็นน้ำไหล ก็จะทำ ออกแบบว่า “ลายน้ำไหล” เห็นพระอาทิตย์ทอแสงในยามรุ่งอรุณ ก็จะนำมาออกแบบลายขีด ลายหมี่ บางรายเห็นสมเด็จพระเทพฯ ฉลองพระองค์ด้วยเสื้อผ้าลายขีดที่สวยงาม ก็จะจดจำมาออกแบบ เรียกว่า “ลายขอพระเทพฯ”

ดังคำกล่าวของ นางอนงค์ คงที (นามสมมติ) อายุ 48 ปี ว่า “- - - การออกแบบลายขีดต่าง ๆ ใช้วิธีจำจากแบบอื่น ๆ มาดัดแปลง ไม่เหมือนสมัยก่อน สมัยโบราณ ผู้ออกแบบมัดหมี่จะดู ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เห็นลายน้ำไหล เห็นพระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้าสีสวยสด ก็จะนำมา ออกแบบลายขีด ลายหมี่ บางรายเห็นสมเด็จพระเทพฯ ฉลองพระองค์ด้วยเสื้อผ้าลายขีดที่ สวยงาม ก็จะจำมาออกแบบ เรียกว่า “ลายขอพระเทพฯ - - -”

การมัดหมี่ ปัจจุบัน ได้มีการจ้างมัดหมี่ ค่าจ้างลายละ 100 บาท การซื้อปัจจัยการผลิต คือ เส้นไหม ปกติจะไปซื้อที่อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ราคา กิโลกรัมละ 1,800 บาท ถ้าไปซื้อที่ หมูบ้าน จังหวัดชัยภูมิ เช่น ไปซื้อที่บ้านแท่น ราคา กิโลกรัมละ 1,400 บาท

การจัดการการเงินได้รวมไว้ที่ประธานกรรมการผู้ไปซื้อคือ นางอนงค์ คงที เวลาไปซื้อเส้นไหม และอุปกรณ์การทอผ้า จึงเบิกเงินจากกลุ่ม

การทอผ้า ได้ทอผ้าหลังจากการปักดำและเกี่ยวข้าว โดยใช้เวลาวางมาทอผ้า เช่น ปักดำ เดือน กรกฎาคม สิงหาคม เกี่ยวข้าว เดือนพฤศจิกายน ถึง ธันวาคม การทอผ้าแต่ละครั้งประมาณ 20 ผืน ลงทุนประมาณผืนละ 700 บาท ขายได้ผืนละ 1,000 บาท ดังนั้นถ้าผ้า 20 ผืน ลงทุนประมาณ $700 \times 20 = 14,000$ บาท ขายได้ประมาณ 20,000 บาทเศษ จะได้กำไรประมาณ 6,000 บาท การทอผ้าได้ทออยู่บ้านตนเอง คือบ้านนางอนงค์ คงที (นามสมมติ) และบ้านนางนวล อินทรา (นามสมมติ) กรรมการ

การแบ่งเงิน นางอนงค์ คงที เล่าว่า แบ่งให้เท่าไร ก็ไม่มีใครว่าเพราะเป็นญาติกัน เช่น ยายงาม งามจิต อายุ 80 ปี ก็จะให้ 1,000 บาท ก็ไม่มีใครว่า คนอื่นแบ่งเงินเท่าไร ก็ไม่มีใครต่อว่ากัน เนื่องจากเป็นญาติพี่น้องกัน

สรุป กลุ่มมีกรรมการ 5 คน ไม่มีสมาชิกกลุ่ม ความสัมพันธ์ของกรรมการเป็นเครือญาติ ใกล้ชิด เช่น เป็นลูก หลาน ประธานกลุ่ม เป็นลูกของนางอนงค์ และเป็นหลานของยายงาม งามจิต (นามสมมติ) นอกจากนี้ก็เป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดสนิทสนม มีบ้านติดกัน

การรวมกลุ่ม ก่อนได้รับอนุมัติ 2 เดือน ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงิน ประมาณ กันยายน 2556 กลุ่มได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์

กลุ่มได้ดำเนินงานตามแผนที่กำหนด

การได้รับผลประโยชน์ กรรมการจะใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์และทำงานที่บ้านตนเอง ผู้สูงอายุ (คุณยายงาม งามจิต อายุ 80 ปี) ไม่ใช้แรงงานแต่ได้ใช้สมองแนะนำการให้สี การทอ แก่ ลูกหลาน จะได้ไม่เหงา ความจำจะดี

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกรรมการได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและนำความรู้มา ถ่ายทอดให้กลุ่มฟัง

การตลาด ขายที่บ้าน ที่งานอำเภอ จังหวัด และมีการ Order การตลาดในวงแคบจะไม่มี ปัญหา

การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความซื่อสัตย์ มีเหตุผล มีความพอประมาณ

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบตามที่ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ เป็นที่สังเกตว่ากรรมการกลุ่มเป็นญาติพี่น้อง ประธานกรรมการเป็นบุตรสาว ซึ่งมีแม่เป็นกรรมการ ยายอายุ 80 ปี เป็นกรรมการ อีก 2 คน เป็นญาติที่ใกล้ชิดในหมู่บ้าน ปลุกบ้านอยู่ใกล้ๆกัน เมื่อมีอาหารที่อร่อยๆ ก็จะแบ่งไปให้ซึ่งกันและกัน กรรมการกลุ่มจบระดับประถมศึกษา ประธานกรรมการกลุ่มจบปริญญาตรี การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหม ตั้งแต่เด็กๆมีการเรียนรู้โดยการสังเกต การตัดทำ การทอผ้า การทอผ้าไหม และได้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดมา ประธานกรรมการกลุ่ม ซึ่งมีอาชีพหลักเป็นนักพัฒนาชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้ได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชี การตลาด และการจัดการกลุ่มให้แก่ กลุ่มสตรีนี้แล้ว ยังได้นำความรู้เกี่ยวกับการจัดการ การทอผ้าไหม ไปถ่ายทอดให้กับเครือข่ายทางอำเภอและทางจังหวัด ขอนแก่น นอกจากนี้ประธานกลุ่มยังไปรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ การตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และร่วมประชุมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีงานวันสตรีสากล เฉลี่ยแล้วได้ไปร่วมประชุมประมาณเดือนละ 3-4 ครั้ง หลังจากได้ประชุมอบรมมาแล้ว ก็ได้นำความรู้และประสบการณ์มาเล่าให้กรรมการกลุ่มซึ่งเป็นญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดฟังจัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญ

1.7 กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวปองทรงเครื่องสมุนไพร หมู่ที่ 10

บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มนี้มีกรรมการรวมทั้งประธานกรรมการทั้งสิ้น 5 คน มีสมาชิกกลุ่ม 108 คน ประธานและกรรมการประกอบด้วย นางบุญ ลูกพี่ (นามสมมติ) ประธานกรรมการกลุ่ม อายุ 52 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลักเกษตรกร อาชีพรองทำปลาข้าวปอง ทรงเครื่องสมุนไพร สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวเข็ม ทำนา (นามสมมติ) เลขานุการกลุ่ม อายุ 52 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลักเกษตรกร อาชีพรองทำปลาข้าวปองทรงเครื่องสมุนไพร สถานภาพสมรส โสด นางสาวอารัญ คนดี (นามสมมติ) อายุ 38 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลักเกษตรกร อาชีพรองทำปลาข้าวปอง ทรงเครื่องสมุนไพร สถานภาพโสด นางสาวพิทยา ละมัย (นามสมมติ) ผู้ช่วยเลขานุการ อายุ 35 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพหลักเกษตรกร อาชีพรองทำปลาข้าวปอง ทรงเครื่องสมุนไพร สถานภาพสมรส โสด นางหนูเดือน เต็มเดือน (นามสมมติ) รองประธานกรรมการ อายุ 49 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลักเกษตรกร อาชีพรองทำปลาข้าวปอง ทรงเครื่องสมุนไพร สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวปองทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

จากการศึกษาได้พบว่า การรวมกลุ่มของสตรีกลุ่มนี้ ได้รวมกลุ่มมาก่อนแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นกลุ่มทำน้ายาล้างจาน สำหรับการรวมกลุ่ม กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้รวมกลุ่มกัน เมื่อเดือนตุลาคม 2556 และได้กู้ยืมเงิน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมวดเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 20,000 บาท เพื่อนำมาลงทุนในการผลิต ปลาข้าวปองเครื่องสมุนไพร และได้คืนเงินไปแล้วครึ่งหนึ่ง จำนวน 10,000 บาท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557

การเลือกกรรมการกลุ่ม กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้เลือกผู้ที่มีเวลา มีความเสียสละ อุทิศเวลาร่วมกิจกรรม และสามารถทำงานด้วยกันได้ การเลือกประธานกรรมการ ได้เลือกผู้ที่มี

ประสบการณ์ด้านการทำอาหาร เสียสละ สาเหตุที่เลือก นางบุญ ลูกพี่ (นามสมมติ) เป็นประธาน กรรมการ เนื่องจากนางบุญ ลูกพี่ มีประสบการณ์ ด้านการทำอาหาร ทั้งเคยไปทำงานร้านอาหารไทย เป็นก๊วกถึง 3 ปี ที่ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มจึงได้เลือก นางบุญ ลูกพี่ เป็นประธานกรรมการโดยมติเอกฉันท์ จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ได้พบว่า การทำปลาร้าบองทรง เครื่องสมุนไพรนั้น มีความพิถีพิถันมาก ตั้งแต่การเลือกปลา ชนิดปลา การเตรียมสมุนไพร การประกอบปลาร้าบองซึ่งเป็น ภูมิปัญญาชาวบ้าน พ่อแม่ได้สอนไว้ และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้นว่า การเลือก ปลาต้องเลือกปลาเนื้อแน่น น้ หนักได้นาน จึงจะอร่อย เช่นเลือกปลานิล ปลากระดี่ จะดีมาก ส่วนปลา ตะเพียน (ปลาขาว) มีก้างมาก จะไม่ดี ปกติ ปลานิล ราคา กิโลกรัมละ 60 บาท ปลากระดี่ กิโลกรัมละ 70 บาท ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ

ดังคำกล่าวของ นางบุญ ลูกพี่ (นามสมมติ) ประธานกรรมการว่า “- - - การทำปลาร้าบอง ทรงเครื่อง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พ่อแม่ได้พาทำ ตั้งแต่การเลือกปลาที่เนื้อแน่นหนักได้นาน เช่นปลานิล ปลากระดี่ ปลาตะเพียนหรือปลาขาว มีก้างมากจะไม่ดี ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอด ชีวิต - - -”

สำหรับสมุนไพร ได้แก่ ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด หัวหอมแดง กระเทียม น้ำมะขามเปียก(คืดขึ้น ใหม่) รสชาติจะได้อร่อย พริกแห้ง การทำแต่ละครั้งลงทุนประมาณ 500 บาท ขายได้ครั้งละ 1,000 บาท จะได้กำไรครั้งละ 500 บาท เดือนหนึ่งทำ 2-3 ครั้ง จะได้กำไรเดือนละ 2,000 บาท

ดังคำกล่าวของ นางสาวเข็ม ทำนา (นามสมมติ) เลขานุการกลุ่ม กล่าวว่า “- - - สมุนไพร ได้แก่ ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด หัวหอมแดง กระเทียม พริกแห้ง มะขามเปียก สมัยก่อนไม่มีทำ ได้คิด ขึ้นใหม่ เพื่อรสชาติจะได้อร่อย - - - ” ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีการสังเกต การได้รับการ ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษและคิดสูตรขึ้นมาใหม่ให้ดีขึ้น เป็นการหาองค์ความรู้ใหม่จากความรู้เดิมที่มี วิธีทำปลาร้าบองทรงเครื่อง เริ่มตั้งแต่การนำปลาเนื้อแน่น หนานาน ซึ่งเป็นปลากระดี่ ปลานิล เมื่อบัดแล้ว ก็นำมาผัด ให้ร้อนนิดหน่อย ถ้าตั้งไฟพอให้ร้อนนิดหน่อยจึงนำสมุนไพรที่เตรียมไว้ใส่ลงใน กระทะ ตั้งไฟพอให้ร้อนนิดหน่อยจึงนำสมุนไพรที่เตรียมไว้ใส่ลงในกระทะ เปิดไฟให้ร้อนปานกลาง ควรผัดสมุนไพรไม่ให้ไฟร้อนมาก ควรผัดสมุนไพรทั้งหมด ที่เตรียมไว้ จนมีกลิ่นหอม และสมุนไพรมีสี เหลืองจึงเทสมุนไพรจากกระทะ พักไว้เสียก่อน ต่อไปให้นำปลาร้าบดใส่ลงไปลงในกระทะ ให้ร้อนนิด หน่อย ถ้าร้อนมากๆปลาจะแฉะ แล้วจึงนำสมุนไพรที่เตรียมไว้ และน้ำมะขามเปียกใส่ในกระทะ การใช้ น้ำมะขามเปียกจะดี ป้องกันการขึ้นรา หากเติมน้ำเปล่า ปลาร้าบองจะขึ้นรา ซึ่งได้คิดดัดแปลงจากที่ พ่อแม่สอนมาแต่ก่อน สมัยก่อนทำแล้วก็รับประทานกันทันที สมัยนี้ทำเพื่อขายต้องอร่อย ปลอดภัย และอยู่ได้นาน จึงต้องปรับปรุงให้ผลผลิตอยู่ได้นาน คุณภาพดีปลอดภัย เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้าน เรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นศูนย์หรือเป็นแหล่งของการเรียนรู้ได้

ดังคำกล่าวของ นางบุญ ลูกพี่ (นามสมมติ) ประธานกรรมการว่า “- - - ในการทำปลาร้า บองทรงเครื่องสมุนไพรให้อร่อย ปลอดภัย ควรนำปลาร้าบดใส่ลงในกระทะ ให้ร้อนนิดหน่อย ถ้า ร้อนมากๆจะทำให้ปลาแฉะ แล้วนำสมุนไพร และน้ำมะขามเปียกใส่ในกระทะด้วย การใช้น้ำ มะขามเปียกจะสามารถป้องกันการขึ้นราได้ หากเติมน้ำเปล่าจะทำให้ปลาร้าบองขึ้นรา สมัยนี้ทำ เพื่อขาย จะต้องอร่อย และอยู่ได้นาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต - - -”

จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีกลุ่มนี้ นอกจากจะได้รับการบ่มเพาะ สังเกต ทำตามกันแล้ว ยังสามารถดัดแปลงภูมิปัญญาเดิม มาสร้างองค์ความรู้ใหม่ และถ่ายทอดกันต่อไปได้ ดังเช่นกรณีนี้ศึกษา การทำปลาร้าบองทรงเครื่องนี้ กรรมการและสมาชิกกลุ่ม ได้ช่วยกันทำในเวลา

ว่าหลังจากการปิดตำ และหลังเก็บเกี่ยว ทำที่บ้านของประธานกรรมการ ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะมาเรียนรู้ หัดทำนำไปบริโภคในครัวเรือน และซื้อไปฝากญาติมิตรกันต่อไป การผลิตปลาร้าบองทรงเครื่องได้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องปรุงบางอย่างปลูกเองได้ ไม่ต้องซื้อ เช่น ข้าว ตะไคร้ ใบมะกรูด มีเหตุผล ทำพอประมาณ มีองค์ความรู้ และซื่อสัตย์ ไม่เกินตัว มีธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

การจัดการบุคลากร หรือ กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม โดยให้มาร่วมกิจกรรม ใช้หลักธรรมาภิบาล แม้กลุ่มจะไม่มีข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม ก็มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับมอบหมาย กรรมการและสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ (มีการประชุมเดือนละครั้ง)

การจัดการเงิน กลุ่มได้กู้ยืมเงินมาจำนวน 20,000 บาท เพื่อมาลงทุน ซื้อเครื่องบดพริกปั่น ทำกล่องบรรจุภัณฑ์ และโลโก้ต่างๆ

การบริหารการตลาด กลุ่มได้นำปลาร้าบองทรงเครื่อง ไปขายเวลาที่มีประชุมสัมมนา ในหัวข้อที่น่าสนใจและเป็นปัญหาของชุมชน เช่น การอบรมเกี่ยวกับปัญหาของสตรี ปัญหาของวัยรุ่น ปัญหาเด็กหญิงตั้งครรภ์ในวัยที่ยังไม่พร้อม เป็นต้น

ดังคำกล่าวของ นางสาวอารัญ คนดี (นามสมมติ) กรรมการคนหนึ่งว่า “- - - การจัดการตลาด กลุ่มได้นำปลาร้าบองทรงเครื่องไปขาย เวลาที่มีประชุมสัมมนา ในหัวข้อที่น่าสนใจ เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น ปัญหาเด็กหญิงตั้งครรภ์ในวัยที่ยังไม่พร้อม ที่มีคนมาประชุมมาก - - -”

สำหรับความต้องการของกลุ่ม ต้องการจะช่วยเหลือด้านการตลาดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และสนับสนุนด้านเงินทุน และการเรียนรู้เรื่องการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาร้าบอง ทรงเครื่องสมุนไพร กรรมการกลุ่มมีอาชีพหลักเกษตรกรกรรมอาชีพรอง ทำปลาร้าบอง ประธานกรรมการกลุ่มมีประสบการณ์ ด้านการทำอาหาร อาชีพหลักเกษตรกรกรรม มีอาชีพรองทำปลาร้าบอง และนวดแผนไทยอีกด้วย การศึกษาจบระดับมัธยมศึกษา มีการเรียนรู้ตั้งแต่ได้แนะนำ การทำปลาร้าบองสมุนไพรภายในกลุ่มนับตั้งแต่ การเลือกชนิดปลา ขั้นตอนการทำปลาร้าบอง การทำตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ปู่ตายายได้ทำมาตั้งแต่อดีต และการหาองค์ความรู้ใหม่ มาดัดแปลงให้ปลาร้าบอง มีคุณภาพถูกสุขอนามัย การตลาดของปลาร้าบองทรงเครื่องได้นำไปขายเมื่อมีการประชุมสัมมนา บางครั้งจะขายตามสั่ง (order) การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้มีผู้สนใจมาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับปลาร้าบองที่ทำงานกลุ่มสตรี ซึ่งตั้งอยู่ใน หมู่ที่ 10 บ้านวงศ์สว่าง

กรณีที่ประธานกลุ่มไปร่วมประชุมอบรม กับ / เครือข่ายนอกหมู่บ้าน ไปประชุมเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น ปัญหาเด็กตั้งครรภ์ในวัยที่ยังไม่พร้อม ปัญหายาเสพติดให้โทษ ประชุมเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เฉลี่ยแล้วประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง นอกจากนี้กรรมการกลุ่มได้ไปร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน ทั้งกิจกรรมทางศาสนาและการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม

1.8 กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อผ้า บ้านโนนทอง หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอนางรอง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

คณะกรรมการกลุ่มสตรีบ้านโนนทอง ฯ มีประธานกรรมการและกรรมการกลุ่ม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นางภรณ์ คนดี (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 36 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพค้าขาย สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางฝน สิงห์คำ (นามสมมติ) รองประธานกรรมการ อายุ 60 คน จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกร สถานภาพสมรส

หม้าย นางศิลป์ วันพุธ (นามสมมติ) เหมฤณิก อายุ 59 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพ เกษตรกรรม สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางทิพย์ มาคุณ (นามสมมติ) กรรมกร อายุ 60 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพเกษตรกรรม สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางนวล มีศรี (นามสมมติ) เลขาณูการ อายุ 59 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพค้าขาย สถานภาพสมรส หย่าร้าง

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ บ้านโนนทอง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มนี้ได้รวมกลุ่มและจดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2556 ได้กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนหมุนเวียน เป็นเงิน 58,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน การคืนเงินได้คืนเงินเป็น 2 งวด ปีละครึ่งจนครบแล้ว การเลือกประธานกรรมการได้เลือกผู้ที่มีความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อผ้า มีความสามารถในการติดต่อประสานงานในกลุ่มและองค์กรเครือข่ายต่างๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่วนกรรมการอื่นๆ เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกันได้ มีความรับผิดชอบไว้วางใจได้ ตำแหน่งต่างๆ ได้เลือกตามความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น เลขาณูการ เหมฤณิก รองประธานกรรมการ นอกจากนี้ได้พบว่าประธานกรรมการรู้ข่าวเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจากประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลโนนทอง (นางพรวิจิ เสดตรกลาง) ประธานกรรมการ สามีมีอาชีพค้าขายและตัดเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ ซึ่งมีอาชีพสอดคล้องและเสริมกัน สามีจบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 มีบุตร 2 คน นางภรณ์ คนดี (นามสมมติ) ประธานกรรมการได้รับการสอนตัดเย็บเสื้อผ้าจากแม่ของสามี ซึ่งเป็นผู้ที่มีฝีมือในการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นการเรียนรู้ในครอบครัว ต่อมาประธานกรรมการได้แนะนำและสอนกรรมการกลุ่มเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่ม นอกจากนี้กรรมการกลุ่มนี้ยังได้ไปอบรมหาความรู้เพิ่มเติมจากองค์กรเครือข่ายภายนอกอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตเช่นกัน การตัดเย็บเสื้อผ้าบางครั้งก็ทำผ้าห่มเย็บจากผ้าหลายๆชิ้น ทำหมอน ย่อม ซึ่งทำที่บ้านแต่ละคน การซื้อวัตถุดิบซื้อจากพ่อค้าซึ่งไปรับผ้ามาจากโรงงานในกรุงเทพฯ ๓ ราคาขายแล้วแต่ชนิดของผ้า ขายราคากิโลกรัมละ 100 บาทเศษ การซื้อวัตถุดิบได้ซื้อเป็นกลุ่ม ราคาจะได้ถูกลง การขายก็รวมกลุ่มกันขาย ซึ่งไปขายที่ร้านขายเสื้อผ้าตามอำเภอต่างๆในขอนแก่น เช่น อำเภอชุมแพ อำเภอภูเวียง บางครั้งมีผู้มารับเสื้อผ้าที่บ้าน บางครั้งกรรมการก็นำไปขายเอง เป็นการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การแบ่งปันรายได้ด้วยความโปร่งใส กรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจโดยคิดค่าแรงงาน หักต้นทุนการผลิต แล้วแบ่งกำไรตามที่ผลิต

ดังคำกล่าวของ นางนวล มีศรี (นามสมมติ) กล่าวว่า “ - - - การตัดเย็บเสื้อผ้าบางครั้งก็นำเศษผ้าหลายๆชิ้นมาทำเป็นผ้าห่ม ทำหมอน ย่อม กระเป๋า ราคาขายผ้าห่มขายผืนละ 150 - 200 บาท การเย็บเสื้อผ้ากรรมการทำที่บ้านตนเอง ซื้อวัตถุดิบซื้อเป็นกลุ่ม ราคาจะได้ถูกลง เวลาขายก็รวมกลุ่มกันขาย ไปขายตามอำเภอต่างๆ ในขอนแก่น บางครั้งก็มีพ่อค้ามารับซื้อที่บ้าน การบางรายได้ ได้หักต้นทุนการผลิต ค่าแรง นำกำไรมาแบ่ง การตัดเย็บกับองค์กรภายนอกเป็นการสร้างเครือข่ายการตลาด และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย - - - ”

การสกรีนเสื้อได้เรียนรู้วิธีการจากโรงงาน ซี เคซูส์ บ้านแดงน้อย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในรามปี พ.ศ. 2542 เนื่องจากเคยไปทำงานที่นั่น เป็นการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีที่สำคัญ จึง

ซื้อเครื่องสกรีนเสื้อ ราคาสกรีนเสื้อเริ่มจากตัวแรก 250 บาท และราคาจะลดลงตามจำนวนเสื้อ ลูกค้าเป็นกลุ่ม ชมรม สถาบัน มาจ้างทำ ส่วนมากไม่ค่อยได้ทำ เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ แม้ว่าประธานกรรมการจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นโดยสามี ลูกสาว และพี่ชายซึ่งทำงานที่สาธารณสุขุมแพเป็นผู้สอนให้ จัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

ดังคำกล่าวของ นางภรณ์ มีศรี (นามสมมติ) กล่าวว่า “- - - การสกรีนเสื้อเรียนรู้มาจากโรงงาน ซี เคชูล์ บ้านแดงน้อย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ได้ซื้อเครื่องสกรีนเสื้อ ราคา 5,000 บาท ราคาสกรีนเสื้อตัวแรก 250 บาท ราคาจะลดลงตามจำนวนเสื้อ ลูกค้าเป็นกลุ่มชมรม สถาบัน ส่วนมากไม่ค่อยได้ทำ เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ - - -”

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ บ้านโนนทอง หมู่ที่ 20 ประธานกรรมการกลุ่มอาชีพหลักค้าขาย ส่วนกรรมการกลุ่มอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการสอนและแนะนำภายในกลุ่ม กลุ่มนี้กรรมการจะมาช่วยกันเย็บผ้า สกรีนผ้าที่บ้าน ประธานกรรมการ การซื้อวัตถุดิบ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ได้นำไปขายที่อำเภอต่างๆ ตามที่เขาสั่งให้ผลิตสำหรับการไปร่วมประชุมอบรมไม่ค่อยมี เนื่องจากกรรมการกลุ่มไม่มีเวลา ยกเว้นได้ร่วมกิจกรรมการทำบุญตามประเพณีต่างๆของภาคอีสาน เช่น ประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ เช่น งานสงกรานต์ งานออกพรรษา งานกฐิน หรือร่วมกับชุมชนในการป้องกันปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติดและปัญหาสาธารณสุข

1.9 กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หมู่บ้านแสงอรุณ หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

คณะกรรมการกลุ่มสตรีบ้านแสงอรุณฯ ประธานกรรมการและกรรมการกลุ่มจำนวน 5 คน ประกอบด้วย นางสาวดิษฐ์ เผ่าพันธ์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 50 ปี จบการศึกษา มศ. 5 อาชีพนวดแผนไทย สถานภาพสมรส โสด นางสมหวัง นิยมพลี (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 40 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพค้าขาย สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางรัตน์ มณี (นามสมมติ) อายุ 52 ปี กรรมการ จบการศึกษา ปริญญาตรี อาชีพผู้ใหญ่บ้าน สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสมจริง สิงห์ทอง (นามสมมติ) อายุ 40 ปี กรรมการ จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสังเกตุ ลายงาม (นามสมมติ) อายุ 34 ปี กรรมการ จบการศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน

สถานภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หมู่บ้านแสงอรุณ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มนี้ได้มีการรวมกลุ่มเพื่อจดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเมื่อเดือน พฤศจิกายน 2556 ได้กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 90,000 บาท สมาชิกกลุ่มไม่มี วัตถุประสงค์ของโครงการได้แก่ เพื่อสร้างรายได้และลดรายจ่ายในครอบครัว เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่สตรีและชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีในกลุ่มสตรีและชุมชน เพื่อสร้างอาชีพให้กับสมาชิกในกลุ่มสตรีและชุมชน และเพื่อสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้กับชุมชน การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ไม่มีลักษณะเป็นกลุ่ม ไม่มีสมาชิกกลุ่ม ไม่มีข้อบังคับของกลุ่ม กรรมการกลุ่มไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน กรรมการกลุ่มส่วนมากยังνωดไม่เป็น แต่มีความสนใจในการนวดมีเพียงประธานกรรมการเท่านั้นที่สามารถนวดแผนไทยได้

การเลือก นางสาวดิษฐ์ เผ่าพันธุ์ (นามสมมติ) เป็นประธานกรรมการเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนวดแผนไทย ส่วนกรรมการคนอื่นๆ ที่มาเข้ากลุ่ม เพราะมีความสนใจเรื่องนวดแผนไทย แต่ไม่ได้ทำการนวด กรรมการกลุ่มนี้จะมาหัดนวดภายหลัง ประธานกรรมการจะสอนให้ ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการแนะนำและสอนกันภายในกลุ่ม

ดังคำกล่าวของ นางสาวหวัง ฉิมพลี (นามสมมติ) กล่าวว่า “ - - - การเลือกประธานกลุ่มได้เลือกผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนวดแผนไทย ส่วนกรรมการคนอื่นๆ อื่นยังนวดไม่เป็น แต่มีความสนใจในการนวด และจะหัดนวดภายหลัง ประธานกรรมการจะสอนให้ - - - ”

นางสาวดิษฐ์ เผ่าพันธุ์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการเป็นผู้ที่สนใจการนวดแผนไทย ได้เรียนรู้และได้รับการฝึกอบรมหลายแห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เช่นได้เรียนการนวดแผนไทยที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เรียนนวดที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น สามารถสอบใบประกอบวิชาชีพนวดแผนไทยได้จากกรมการพัฒนาการแพทย์ไทย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง สำหรับค่านวดและสถานที่ไปนวดแผนไทย เมื่อเรียนจบการนวดแผนไทยที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในปี พ.ศ. 2550 ได้ไปนวดที่ทัวร์ขอนแก่นระหว่างปี 2550-2553 เพื่อหาประสบการณ์ได้ค่านวดชั่วโมงละ 100 บาท มีรายได้วันละ 2,000 บาทถึง 3,000 บาท นอกจากนี้สถานที่เคยไปนวดได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น นวดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2556 ต่อมาได้ไปนวดที่ถนนคนเดิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นโดยนวดทุกวันเสาร์ตอนเย็น

ดังคำกล่าวของ นางสาวดิษฐ์ เผ่าพันธุ์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 50 ปี กล่าวว่า “ - - - เขาสนใจการนวดแผนไทยมาก ได้เรียนและฝึกอบรมมาหลายแห่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ได้เรียนนวดแผนไทยที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน วิชาวิทยานวดแผนไทย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น สามารถสอบได้ใบประกอบวิชาชีพนวดแผนไทยได้ จากกรมการพัฒนาการแพทย์ไทย เรียนจบแล้วได้ไปนวดที่ทัวร์ขอนแก่น ค่านวดชั่วโมงละ 100 บาท นอกจากนี้สถานที่เคยไปนวดได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น และไปนวดที่ถนนคนเดิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยนวดทุกวันเสาร์ตอนเย็น ปัจจุบันได้นวดที่บ้านตนเอง ได้ต่อเติมบ้านและมีห้องนวด 3 ห้อง มีห้องอบสมุนไพร ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า รายได้จากการนวดของกลุ่ม เฉลี่ยวันละ 1,000 บาท ประมาณเดือนละ 30,000 บาท - - - ”

จากสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีกลุ่มนี้ไม่มีการจัดการกลุ่มไม่มีสมาชิกกลุ่มอย่างแท้จริง สมาชิกกลุ่มทั้ง 4 คน ไม่มีความรู้เรื่องการนวดแผนไทย ขาดการเรียนรู้เรื่องการนวด แม้ประธานกลุ่มจะแนะนำ ฝึกฝนให้แก่กรรมการกลุ่มไม่มีความสนใจ อาชีพหลักค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง และเป็นผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มนี้มีความล้มเหลว ได้ขอไม่ร่วมในการศึกษานี้

1.10 กลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ หมู่บ้านผือ หมู่ที่ 19 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐาน

คณะกรรมการกลุ่มสตรี หมู่บ้านผือ มีคณะกรรมการ 5 คน ประกอบด้วย นางนิวัติ รัตนานา (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 40 ปี จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำนา อาชีพรองปลูกผัก สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวชุตนา รัตนานา (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 19 ปี กำลังเรียนสาขาสาธารณสุข ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยวิทยาเขตขอนแก่น เป็นบุตรของ นางนิวัติ รัตนานา ประธานกรรมการ นางหนู สุดใจ (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 49 ปี จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวต้น กวนชา (นามสมมติ) เป็นบุตรของ

นางหนู สุดใจ กรรมการ อายุ 26 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี อาชีพธุรกิจส่วนตัว สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน นางสาวตา กวนชา (นามสมมติ) เป็นบุตรของนางหนู สุดใจ กรรมการ อายุ 23 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา อาชีพทำงานบ้าน สถานภาพสมรส สมรสอยู่ด้วยกัน

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านผือ หมู่ที่ 19 กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ได้จดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อปี พ.ศ. 2556 ได้กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนหมุนเวียน เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างให้สมาชิกกลุ่มมีรายได้มาเลี้ยงครอบครัว ทำให้สมาชิกครอบครัวอยู่กับครอบครัวให้มากขึ้น ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นมั่นคง

การเลือกประธานกลุ่ม ได้เลือกผู้ที่มีประสบการณ์ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์มาก่อน เป็นคนทำจริง กรรมการกลุ่มได้เลือกผู้ที่สนิทคุ้นเคย จะได้พูดคุยกันง่าย เวลานั้นเงินไปใช้หนี้กองทุนจะได้เข้าใจกัน พูดกันง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก

เป็นที่สังเกตว่า กรรมการตั้ง 5 คน เป็นญาติพี่น้องกัน และมาจาก 2 ครอบครัว เมื่อกู้เงิน 50,000 บาท มาได้แล้ว ก็ได้แบ่งกันคนละครึ่ง (25,000 บาท) ครอบครัวนางหนู สุดใจ (นามสมมติ) ได้นำเงินไปซื้อวุ้น เป็นวุ้นพันธุ์ตัวเมีย ครอบครัวนางนิวัติ รัตน (นามสมมติ) ใช้เงิน 25,000 บาท ลงทุนปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ การบริหารแรงงานในการปลูกผัก ได้ปลูกในครอบครัวพ่อบ้านและลูกสาวไปช่วยดูแล มีความโปร่งใส ใครต้องการข้อมูลก็อธิบายให้ฟังอย่างละเอียด

ดังคำกล่าวของ นางนิวัติ รัตน (นามสมมติ) ประธานกรรมการ ว่า “- - - กรรมการกลุ่มมาจากสองครอบครัว กู้เงินมา 50,000 บาท ได้แบ่งกันคนละครึ่ง ครอบครัวนางหนู สุดใจ นำเงินไปซื้อวุ้นพันธุ์ตัวเมีย ส่วนครอบครัวนางนิวัติ รัตน นำเงินไปปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ - - -”

สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่มีการแนะนำสอนกันในกลุ่ม เนื่องจากครอบครัวนางนิวัติ รัตน (นามสมมติ) ไม่มีลักษณะเป็นกลุ่ม เพราะมีสมาชิกกลุ่มเพียง 2 คน ด้านการสร้างเครือข่าย ไม่มีการสร้างเครือข่ายด้านวิชาการกับข้างนอก ไม่ได้มีความรู้ด้านการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์จากวิทยากร หรือผู้รู้ ปกติได้ปลูกผักคื่นฉ่ายอย่างเดียว เนื่องจากราคาดี ได้ผลผลิตไปขาย บริโภค แจกจ่ายให้ผู้สนิท และนำไปทำบุญ ส่วนการตลาด ได้นำผลผลิตไปขายส่งที่ตลาดศรีเมืองทอง (สี่แยกเจริญศรี) ขอนแก่น ราคาขายขึ้นอยู่กับช่วงฤดูกาล ราคาภิโกรัมละ 20 , 30 , 100 บาท ก็มี ช่วงเดือนที่ขายดีคือ มีนาคม เมษายน และพฤษภาคม

ด้านต้นทุนการผลิต เช่น โฟม เมล็ดผัก ฟองน้ำ ปุ๋ย ตาข่าย มุ้งกางแดด การลงทุนแต่ละครั้ง ประมาณ 10,000 บาท ช่วงราคาดีขายได้ประมาณ 15,000 บาท ในเนื้อที่ 1 แปลง จะปลูกได้ 300 มัด ถ้าช่วงราคาดี จะขายได้มัดละ 100 บาท จะได้เงินประมาณ 5,000 – 6,000 บาท/แปลง

การกำหนดใช้เงินคืน วันที่ 10 พฤศจิกายน 2557 ได้ส่งเงินคืนครั้งหนึ่งพร้อมดอกเบี้ย ร้อยละ 3 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มนี้ มีลักษณะล้มเหลว เนื่องจากกู้ยืมเงินมาแล้ว ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ได้แบ่งเงินเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งนำไปปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ อีกส่วนหนึ่งนำไปซื้อวุ้นพันธุ์ ตัวเมียมาเลี้ยงเพื่อต้องการลูก ไม่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตในกลุ่ม และนอกกลุ่ม กลุ่มได้ขอไม่ร่วมทำการศึกษาวิจัยต่อไป

2. ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า แต่ละกลุ่มสตรีมีปัญหาตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น กลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการเขียนโครงการ หมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้เพื่อรู้ เรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน เรียนรู้เพื่อช่วยผู้อื่น และเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพชีวิต ทั้งด้านพัฒนาศักยภาพ ด้านสังคม เศรษฐกิจ กรณีการเรียนรู้ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการได้อย่างถูกต้องชัดเจน แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กรรมการกลุ่มสตรีที่จัดการประชุมอบรมแล้ว ยังขาดการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับผู้ได้มาได้รับการฝึกอบรมแล้ว สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปปฏิบัติได้เพียงใด มีปัญหาอะไรหรือไม่ และขาดการเรียนรู้ว่า หากไม่ติดตามผลและประเมินผลแล้ว จะก่อให้เกิดข้อเสียอย่างไร จะตรวจสอบความโปร่งใสได้ไหม ดังคำกล่าวของนางพร ศรีสง่า (นามสมมติ) กรรมการกลุ่ม อายุ 76 ปี ว่า “ - - - หลังจาก การฝึกอบรมแล้ว กรรมการกลุ่มผู้จัดฝึกอบรม ไม่ได้ติดตามผลและประเมินผล จึงไม่ทราบว่า ผู้ ได้รับการฝึกอบรม ได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ปฏิบัติเป็นอย่างไรบ้าง และมีข้อเสีย ใดอย่างไร หากไม่ติดตามประเมินผล และจะมีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร - - ”

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ การขาดงบประมาณการฝึกอบรมกลุ่มสตรี ในการเขียนโครงการ เพื่อต้องการเพิ่มศักยภาพของสตรี ซึ่งต้องกู้ยืมเงินจากหมวดเงินทุนอุดหนุน เป็นการให้โดยไม่คิด ดอกเบี้ยและไม่คืนเงินอุดหนุน หากจะให้กลุ่มสตรีกู้เงินหมวดเงินทุนหมุนเวียน ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 3 และส่งคืนเงินที่กู้ยืมภายใน 2 ปี ปัญหาคือการกู้ยืมเงินมีหลายขั้นตอน ยุ่งยากในการยืมเงิน ทั้ง ไม่ต้องการเป็นลูกหนี้ เนื่องจากสตรีประมาณ 50 คน มีอาชีพแคตตี ทำงานที่สนามกอล์ฟ บ้านบ่อนกเขา หมู่ที่ 1 มีรายได้ประมาณวันละ 1,000 บาท หรือเดือนละประมาณ 30,000 บาท ซึ่งการขาดแคลนงบประมาณการฝึกอบรมกลุ่มสตรีจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

ดังคำกล่าวของนางวัน ดวงดี (นามสมมติ) กรรมการกลุ่ม อายุ 54 ปี ว่า “ - - - ปัญหาการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ๑ กลุ่มขาดเงินเพื่อฝึกอบรมกลุ่มสตรีในการเขียนโครงการ เพื่อเพิ่มศักยภาพ ของสตรี หากขาดการฝึกอบรมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ การ กู้ยืมเงิน หมวดเงินทุนหมุนเวียน ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 3 และต้องคืนเงินกู้ภายใน 2 ปี การกู้ยืมมีหลาย ขั้นตอน มีความยุ่งยากมาก ชาวบ้านไม่ต้องการเป็นลูกหนี้ ทั้งบ้านบ่อนกเขามีสตรีประมาณ 50 คน อาชีพแคตตี ทำงานที่สนามกอล์ฟ มีรายได้ประมาณวันละ 1,000 บาท หรือเดือนละ 30,000 บาท - - ”

สำหรับความต้องการของกลุ่มสตรี มีความต้องการจะได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ เพื่อการพัฒนาศักยภาพ มีกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม บางคนได้รับการฝึกอบรม การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มาแล้ว เมื่อปีพ.ศ. 2557 โดยฝึกอบรมที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เทศบาล ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีพื้นฐานอยู่แล้ว มีปัญหาไม่ได้ใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ประจำ ทำให้ลืมได้ ขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2.2 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่มสตรี หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

เนื่องจากกลุ่มสตรีที่เข้ารับการฝึกอบรมเงื่อนไขในการฝึกอบรม ต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านเขียนได้ แต่เมื่อเข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏว่าได้มีสตรีบางรายที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เข้าร่วมรับการฝึกอบรมด้วย ทำให้การฝึกอบรมไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปดำเนินการปฏิบัติ

ดังคำกล่าวของ นางสาวประสาน นาคทอง (นามสมมติ) อายุ 51 ปี ที่ปรึกษากลุ่มสตรี ว่า “ - - ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี ได้แก่ เมื่อกลุ่มสตรีเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการเขียนโครงการ สตรีบางรายอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ทำให้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เป็นปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติ - - - ”

นอกจากนี้ ยังมีปัญหางบประมาณในการจัดฝึกอบรมมีจำนวนจำกัดมาก ทำให้การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการ ไม่ได้ผล ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มสตรี และเป็นปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน

2.3 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาลกลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่ที่ 7 ตำบลนาจัว อำเภอสวนทอ จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระยะเวลาในการอบรมการพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ใช้เวลาอบรมน้อย ไม่เพียงพอในการได้รับความรู้ ทำให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ผลและไม่ได้อิงตามผลการอบรมแต่ประการใด ซึ่งไม่สามารถจะทราบได้ว่า การดำเนินงานมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้หรือไม่ ประการสำคัญกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ยังไม่เข้าใจคำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตหมายถึงอะไร ควรทำอย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ตลอดชีวิต หากไม่เข้าใจความหมายและความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน

สถานที่อบรมมีบริเวณน้อย เป็นศาลากลางบ้านเล็กๆ ไม่เพียงพอสำหรับผู้มารับการฝึกอบรม งบประมาณในการอบรมครั้งนี้ได้รับเพียง 14,175 บาท ซึ่งไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย นี่คือนโยบายที่กลุ่มสตรีประสบ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ที่มีการเรียนรู้ไม่ได้เต็มที่

ดังคำกล่าวของ นางรำ แหวนแก้ว (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 56 ปี เรียนจบ ประถมศึกษาปีที่ 4 กล่าวว่า “ - - ปัญหาในการฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้แก่ เวลาอบรมน้อย สถานที่คับแคบ เพราะเป็นศาลากลางบ้านเล็กๆ งบประมาณ เพียง 14,175 บาทไม่เพียงพอต่อการจัดการอบรม ทำให้มีปัญหาต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้- - - ”

ในขณะเดียวกัน คำกล่าวของ นางอุรึก กันยา (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 31 ปี กล่าวว่า “ - - กรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ยังไม่เข้าใจคำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคืออะไร ควรทำอย่างไรบ้าง ทั้งหลังการประชุมอบรมแล้ว ก็ไม่ได้ติดตามผลการอบรมแต่อย่างใด - - - ”

กลุ่มนี้มีความต้องการจะให้สนับสนุนงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณมีจำนวนจำกัด และต้องการจะให้ประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ เพื่อจะได้เข้าใจชัดเจนขึ้น

2.4 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล อบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแขวงนางเบ้า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัด ขอนแก่น

ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี ฯ ได้แก่ ปัญหาการตลาด เนื่องจากเป็นตลาดที่ไม่กว้างไกล ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้การขายผลิตภัณฑ์ไม่ได้มากเท่าที่ควร ทำให้ขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวกับความรู้ด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์

ดังคำกล่าวของ นางชิน หวานสนิท (นามสมมติ) กรรมการฝ่ายการตลาด อายุ 47 ปี ว่า “- - - ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มคือ ปัญหาการตลาดที่ไม่กว้างไกล ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้การขายผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาก ส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการตลาด การประชาสัมพันธ์และการเพิ่มรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์- - -”

นอกจากนี้ยังมีปัญหาขาดการเรียนรู้ด้าน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะทอผ้าพื้น เป็นผ้าฝ้าย ที่ได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ไว้บ้างแล้ว แต่ก็ยังมีไม่มาก จึงประสงค์จะได้รับความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป

ดังคำกล่าวของ นางจินตนา ฝ่ายคำ (นามสมมติ) กรรมการฝ่ายขาย อายุ 53 ปี ว่า “- - - กลุ่มมีปัญหาขาดการเรียนรู้ด้าน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะทอผ้าพื้น เป็นผ้าฝ้ายที่ได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ไว้บ้าง แต่ไม่มาก จึงอยากจะได้ความรู้ด้านการแปรรูป - - -”

นอกจากนี้ยังมีปัญหาทุนการผลิตมีน้อย ไม่พอต่อการผลิต จึงทำให้การผลิตสินค้าไม่ทันตามรายการสั่งของลูกค้า

ดังคำกล่าวของ นางสุเลศ เลิศดี (นามสมมติ) เลขานุการกลุ่ม อายุ 52 ปี ว่า “- - - ทุนการผลิตมีน้อย ไม่พอต่อการผลิต ทำให้ผลิตสินค้าไม่ทันตามออร์เดอร์ของลูกค้า- - -”

สำหรับความต้องการ เพื่อจะทำให้กลุ่มสตรี ซึ่งเป็นการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ กลุ่มมีความต้องการจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การศึกษาดูงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าด้วยมือในพื้นที่อื่น และต้องการอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งความต้องการของกลุ่มสตรีนี้ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆภายนอกกลุ่ม นอกจากนี้ยังต้องการทุนในการผลิต จะได้ผลิตให้แก่ผู้ที่สั่งสินค้าตามความต้องการได้

ดังคำกล่าวของ นางกอบกุล กุลมา (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 44 ปี กล่าวว่า “- - - กลุ่มมีความต้องการ ความรู้เรื่องการ แปรรูปผลิตภัณฑ์ ต้องการศึกษาดูงานการทอผ้าฝ้ายด้วยมือ และการอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อจะได้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการทุนในการผลิตสินค้าอีกด้วย - - -”

2.5 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่ม สตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “คู่คนดีของสังคม” หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้พบว่า ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “คู่คนดีของสังคม” กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ฯ ดังนี้

1. หลังจากที่ได้ฝึกอบรมเยาวชนสตรีแล้ว คณะผู้ให้การฝึกอบรม ไม่ได้ติดตาม และประเมินผล เยาวชนสตรีที่มารับการฝึกอบรมแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนไม่ได้อยู่ในพื้นที่ เยาวชนส่วนใหญ่จะแยกย้ายไปศึกษาต่อ หรือทำงานที่จังหวัดอื่น จึงมีความยากลำบากในการหาข้อมูล ทำให้ไม่สามารถจะทราบถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเยาวชนกลุ่มนี้ได้

ดังกล่าวของ นางศิริ ป้องกัน (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 28 ปี ว่า “ - - - ไม่ได้ติดตาม ประเมินผลเยาวชนสตรีที่มาอบรมแล้ว เนื่องจากเขาแยกย้ายไปศึกษาต่อ และไปทำงานที่อื่น จึงไม่สามารถจะทราบถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเยาวชนกลุ่มนี้ได้- - -”

2. กลุ่มสตรีกลุ่มนี้ไม่มีกฎระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่ม ทั้งประธานกรรมการคนแรกได้ลาออก และย้ายไปประกอบอาชีพที่จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้เป็นกลุ่มที่ไม่เข้มแข็ง แต่ก็มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรรมการกลุ่ม เช่น ไปรับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และมีเครือข่ายภายนอกที่ยังคงดำรงอยู่

ดังกล่าวของ นางชนา ชนะพร (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 28 ปี ว่า “ - - - กลุ่มนี้ไม่มีกฎระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่ม ทำให้เป็นกลุ่มที่ไม่เข้มแข็ง แต่ก็มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรรมการ เช่น ไปรับการฝึกอบรมกับเครือข่ายภายนอกอย่างต่อเนื่อง - - -”

สำหรับความต้องการของกลุ่มสตรีกลุ่มนี้คือ ต้องการจะให้รัฐบาลสนับสนุนหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียนร้อยละ 50 เท่ากัน และควรให้เยาวชนชายมาร่วมอบรมกับเยาวชนสตรีด้วย เนื่องจากการพัฒนาสังคมจะให้ผลทั้งชายและหญิง ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้ง 2 กลุ่ม

2.6 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล
กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองกง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนิคมลดา กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

การถ่ายทอดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ดำเนินการในกลุ่มมากกว่าจะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชนในชุมชน และสังคม เนื่องจากผู้ถ่ายทอดความรู้มีการทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นงานหนักละเอียดลออต้องใช้เวลาทำอยู่ที่บ้านติดต่อกันจึงจะได้ผล จึงไม่มีเวลาไปถ่ายทอดความรู้นอกบ้าน จึงมีปัญหาด้านการถ่ายทอด การเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน และผู้สนใจภายนอกด้วย

ปัญหาด้านบุคลากร กล่าวคือ กรรมการ เป็นผู้ที่อายุมาก 80 ปี จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้พบว่า ได้มีปัญหาด้านสุขภาพ เป็นต้นว่า หากนั่งนานจะมีอาการปวดเมื่อย ปวดหลัง ปวดศีรษะ ตา มัว มองไม่ค่อยเห็น

ปัญหาด้านการตลาด ทำให้การตลาดไม่กว้างไกล ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ยังไม่มีข้อมูลในการประชาสัมพันธ์ อาทิ แผ่นพับ ใบปลิว ซึ่งจะช่วยให้ขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

สำหรับความต้องการของกรรมการกลุ่มคือ ต้องการพัฒนารายการตลาดให้กว้างไกลกว่านี้ ต้องการให้วัยรุ่นชายหญิง สนใจด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จะได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยกัน และต้องการจะให้ตรวจสุขภาพกรรมการอีกด้วย

2.7 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล
กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวโพดทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง หมู่ที่ 10 ตำบลปอแดง อำเภอนบพิตำ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. กลุ่มได้มีปัญหาเกี่ยวกับการตลาดที่ยังไม่กว้างพอ เพราะขายกันเองในหมู่บ้าน ที่มีผู้น้อยรายหรือไม่กี่รายตามงานอำเภอเคลื่อนที่ ส่วนมากจะเป็นประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มช่วยกันขาย ถ้าในหมู่บ้านจะเดินขายกันเอง เป็นการขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการตลาด

ดังคำกล่าวของ นางสาวเข็ม ทำนา (นามสมมติ) เลขานุการกลุ่ม ว่า “- - - กลุ่มได้มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการการตลาด ที่ยังไม่กว้างพอ ขายกันเองในหมู่บ้าน มีผู้ซื้อน้อยราย หรือไม่ก็ขายตามงานอำเภอ เป็นการขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการตลาด- - -”

2. กลุ่มไม่มีเครือข่ายจากองค์กรข้างนอกเข้ามาให้ความช่วยเหลือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การทำกล่องที่น่าสนใจ การทำประวัติผลิตภัณฑ์ ทำให้ขาดเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากบุคคลจากกลุ่มและองค์กรภายนอก

ดังคำกล่าวของ นางหนูเดือน เต็มเดือน (นามสมมติ) รองประธานกรรมการกลุ่ม ว่า “- - - กลุ่มไม่มีเครือข่ายจากองค์กรข้างนอก เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การทำกล่องที่น่าสนใจ การเขียนประวัติของผลิตภัณฑ์ ทำให้ขาดเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากภายนอก - - -”

3. ปัญหาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลยังไม่ชัดเจน เนื่องจากกลุ่มยังไม่มีกระบวนการบันทึกข้อมูล เป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มีการทำบัญชีรับจ่าย ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้

ดังคำกล่าวของ นางพิทยา ละมัย (นามสมมติ) ผู้ช่วยเลขานุการกลุ่ม ว่า “- - - การทำงานตามหลักธรรมาภิบาล ยังไม่ชัดเจน กลุ่มยังไม่มีกระบวนการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มีการทำบัญชีรับจ่ายทำให้ไม่สามารถจะตรวจสอบข้อมูลได้ - - -”

2.8 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรี ตัดเย็บเสื้อผ้า และสกรีนเสื้อบ้านโนนทองฯ หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้พบปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มนี้ ได้แก่

1. ปัญหาการตลาดในการตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อยังแคบเป็นแต่เพียงผู้ที่มาซื้อได้บอกต่อกันหรือไม่ก็นำไปขายให้ร้านค้าที่เคยซื้อขายกัน ไม่ได้ขยายการตลาดในวงกว้าง ซึ่งต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบและประชาสัมพันธ์ทาง Internet ให้กว้างไกล ถึงแม้ประธานกรรมการจะสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้ก็เป็นเพียงการเรียนรู้เบื้องต้น ทำให้การตลาดซื้อขายสินค้า เสื้อผ้า และสกรีนเสื้อไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับเครือข่ายข้างนอก

ดังคำกล่าวของ นางฝน สิงห์ดำ (นามสมมติ) รองประธานกรรมการ อายุ 60 ปี กล่าวว่า “- - - กลุ่มสตรีนี้มีปัญหาการตลาดในการขายเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ ไม่ได้ขยายการตลาดในวงกว้าง การประชาสัมพันธ์ได้ทำแคบๆ แม้ประธานจะใช้ Internet ก็เป็นเพียงเบื้องต้น ทำให้การตลาดของกลุ่มไม่กว้างไกล - - -”

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีตัดเย็บ เสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ บ้านโนนทองหมู่ที่ 20 ประธานกรรมการกลุ่มอาชีพหลักค้าขาย ส่วนกรรมการกลุ่มอาชีพหลักคือเกษตรกรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีการสอนและแนะนำภายในกลุ่ม กลุ่มนี้กรรมการจะมาช่วยช่วยกันเย็บผ้า สกรีนผ้าที่บ้าน ประธานกรรมการ การซื้อวัตถุดิบ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ได้นำไปขายที่อำเภอต่างๆ ตามที่เขาสั่งให้ผลิต สำหรับการไปร่วมประชุมอบรม ไม่ค่อยมี เนื่องจากกรรมการกลุ่มไม่มีเวลา ยกเว้นได้ร่วมกิจกรรมทำบุญตามประเพณีต่างๆของภาคอีสาน เช่น ประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ เช่น งานสงกรานต์ งานออกพรรษา งานกฐิน หรือร่วมกับชุมชนในการป้องกันปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติดและปัญหาสาธารณสุข

2. ปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเงินทุนที่กู้ยืมจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้ส่งคืนตามกำหนด แต่ก็มีคามจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการซื้อวัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม หาก

ขาดปัจจัยการผลิตที่สำคัญก็จะทำให้ความก้าวหน้าของกลุ่มหยุดชะงักลงได้ ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

ดังคำกล่าวของ นางศีล วันพุธ (นามสมมติ) กล่าวว่า “- - - กลุ่มได้ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนสำหรับซื้อวัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการ หากขาดการบริหารจัดการที่ดีก็จะทำให้ความก้าวหน้าของกลุ่มชะงักลงได้ และจะเป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้- - -”

3. กรรมการกลุ่มยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเขียนโครงการฯ สำหรับความต้องการของกลุ่มนี้คือ ต้องการให้ช่วยด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ช่วยด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเขียนโครงการ และช่วยหาองค์กรที่สนับสนุนงบประมาณในการผลิตอีกด้วย

ดังคำกล่าวของ นางภรณ์ คนดี กล่าวว่า “- - - กรรมการกลุ่มยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเขียนโครงการทั้งอยากจะให้ช่วยด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การอบรมเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยหาองค์กรที่สนับสนุนงบประมาณในการผลิตด้วย - - -”

2.9 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามไปใช้ในการดำเนินงาน หลักสูตรมาภิบาลกลุ่มสตรีนวดไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หมู่บ้านแสงอรุณฯ หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่นพัฒนาบาทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้ ได้แก่ ปัญหาลักษณะของกลุ่ม ได้พบว่า กลุ่มนวดแผนไทย ไม่มีลักษณะของการเป็นกลุ่มอย่างถูกต้องแท้จริง เป็นกลุ่มแต่ในนาม ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน แม้จะมีความสนใจการนวดแผนไทยเหมือนกัน ประธานกรรมการมีความรู้ และมีประสบการณ์ในการตลาดนวดแผนไทย และมีความมั่นใจเป็นวิทยากร แต่กรรมการกลุ่มคนอื่น ไม่มีความรู้ไม่สามารถจะนวดแผนไทยได้ และไม่สนใจจะเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาต้องใช้เวลาไปประกอบอาชีพค้าขาย ทำธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง

ดังคำกล่าวของ นางรัตน์ มณี (นามสมมติ) กรรมการ อายุ 52 ปี กล่าวว่า “- - - กลุ่มนวดแผนไทยไม่มีลักษณะเป็นกลุ่มอันแท้จริงกรรมการกลุ่มมีความสนใจ เรื่องนวดแผนไทยแต่ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ประธานกรรมการมีความรู้และมีประสบการณ์ในการนวดแผนไทย และมีความมั่นใจเป็นวิทยากรแต่กรรมการคนอื่นๆ ไม่มีความรู้เรื่องการนวดแผนไทย และไม่สามารถจะนวดแผนไทยได้แม้แต่การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มีเวลาจะไปร่วม - - -”

2. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์ไม่มีการใช้สื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ Internet ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง แต่ได้ใช้การประชาสัมพันธ์แบบแคบ ๆ เช่น แบบปากต่อปาก หรือการบอกต่อ

ดังคำกล่าวของ นางสาวดิษฐ์ เผ่าพันธุ์ (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 50 ปี กล่าวว่า “- - - กลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์ โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับหรือ Internet ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง แต่ได้ใช้การประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก หรือการบอกต่อ - - -”

ความต้องการของกลุ่มยังไม่มี นอกจากจะหาเวลาเรียกรรมการกลุ่มมาสอนวิธีการนวดแผนไทยให้ ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีการสอนกันในกลุ่ม

วิเคราะห์ได้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มนี้ มีปัญหาด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการกลุ่มล้มเหลว

2.10 ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีกลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านผือ หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี ได้แก่ กลุ่มไม่ได้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งกู้ยืมเงินมาเพื่อพัฒนาอาชีพปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ แต่เมื่อได้เงินกู้มาแล้ว ได้แบ่งเงินเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเพื่อไปซื้อวุ้นพันธุ์มาเลี้ยง ส่วนที่ 2 เพื่อนำเงินไปลงทุนปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ มีปัญหาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้เรียนรู้เรื่องการจัดการกลุ่มตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืมเงิน

2. ในฤดูฝน ผักจะมีเชื้อรา ทำให้เน่า ในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม กันยายน และตุลาคม จึงไม่สามารถจะปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ในฤดูฝนได้

3. ปัจจัยการผลิตคือ ปุ๋ย ซึ่งต้องใส่ไว้ในน้ำไปเลี้ยงผักตามท่อ ราคาจะแพงมาก ราคาชุดละ 1,000 บาท/แปลง แปลงใหญ่ราคาปุ๋ย 4,000 บาท สามารถใช้ได้ 2 ชุด ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพง

ด้วยเหตุนี้ ครอบครัวของ นางนิวัติ รัตนานา (นามสมมติ) จึงเลิกปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ ซึ่งต่อไปจะปลูกผักลงดิน และจะปลูกที่นา มีประมาณ 2 แปลง

ดังคำกล่าวของ นางนิวัติ รัตนานา (นามสมมติ) ประธานกรรมการ อายุ 40 ปี กล่าวว่า “- - - ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ ฤดูฝนจะมีเชื้อรา จะทำให้ผักเน่า ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ ปุ๋ยที่ใส่กับน้ำ ซึ่งจะไหลเวียนตามท่อนั้น ราคาจะแพง ชุดละ 1,000 บาทต่อแปลง ถ้าแปลงใหญ่ราคาถึง 4,000 บาท ราคาจะแพงมาก ทั้งเงินกู้ยืมจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อปี ราคาจะแพง จึงขอยกเลิกกิจการการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ และจะเปลี่ยนเป็นปลูกผักลงดิน - - -”

กลุ่มนี้ไม่ขอเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากจะเปลี่ยนการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์เป็นปลูกผักลงดิน เพราะมีความถนัด และลงทุนไม่มาก

3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ก่อนจะนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น ขอนำเสนอเกี่ยวกับผลการประเมินการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน หลังจากไปรับการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีฯ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 ณ ตึกบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ประเมินการเรียนรู้ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้แบบสอบถาม (รายละเอียดที่ภาคผนวก ฉ)

สรุปผลการประเมินเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ส่วนข้อมูลการประเมินเชิงคุณภาพ ใช้แนวทางการสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การประเมินการเรียนรู้ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

ได้ประเมินทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การประเมินเชิงปริมาณได้ใช้แบบประเมิน คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วน 4 ระดับ (สำเร็จ จันทรสวรรณ, 2547) การเรียนรู้ประกอบด้วย การ

เรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) รายละเอียด ดูภาคผนวก ฉ

ผลการประเมินการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง 36 ราย เป็นหญิงทั้งหมด สมรสมากที่สุด ร้อยละ 72.2 รองลงมาโสด ร้อยละ 27.8 อายุมากที่สุด อยู่ระหว่าง 41-60 ปี ร้อยละ 63.9 รองลงมา อายุระหว่าง 20-40 ปี ร้อยละ 25.0 อายุ 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 11.1 ระดับการศึกษามากที่สุดต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 80.6 รองลงมาปริญญาตรี ร้อยละ 19.4

การเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับบุคคลโดยรวม พบว่า ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติระดับมาก ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=2.94$) รองลงมา ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=2.80$) ดังตารางที่ 2

พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ บุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อ 19 มีนาคม 2558 เรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับมาก ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.22$) มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.14$) ตารางที่ 3

ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ พบว่า บุคคล สามารถนำความรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อ 19 มีนาคม 2558 ระดับมาก ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.11$) สามารถนำความรู้ไปใช้บริหารกลุ่มสตรี ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.08$) ตารางที่ 4

ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน พบว่า สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มสตรีได้ ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.33$) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มสตรี ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.11$) ตารางที่ 5

ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) พบว่า ระดับบุคคล สามารถพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.72$) การดำเนินงานมีโอกาสร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่น และสามารถพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.08$) ตารางที่ 6

การประเมินผลการเรียนรู้ระดับครอบครัว

ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4 ด้าน พบว่า เรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (หรือการเปลี่ยนแปลง) มากที่สุด ($\bar{X}=3.29$) รองลงมาด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ($\bar{X}=3.07$) ตารางที่ 7

ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ พบว่า สมาชิกครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับมาก ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=2.94$) สมาชิกครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=2.89$) ตารางที่ 8

ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ พบว่า สมาชิกครอบครัว สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ ระดับมาก ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=2.97$) สมาชิกครอบครัว สามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=2.94$) ตารางที่ 9

ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน พบว่า สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบญาติพี่น้อง ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.64$) สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดสรรการเงิน ระดับมากลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.22$) ตารางที่ 10

ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) พบว่า สมาชิกครอบครัว ให้ความสำคัญต่อการรักษาประเพณี เน้นคุณธรรมมากกว่าวัตถุ ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.75$) สมาชิกครอบครัวดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.58$) ตารางที่ 11

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวกับชุมชน

ด้านการเรียนรู้จะอยู่ร่วมกัน ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.44$) ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.00$) ตารางที่ 12

ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ พบว่า ชุมชน มีความรู้เกี่ยวกับ การรักษาความปลอดภัย ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.50$) ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.14$) ตารางที่ 13

ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ พบว่า ชุมชนสามารถรักษาความปลอดภัย ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.56$) ชุมชน สามารถรักษาสิ่งแวดล้อม ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.22$) ตารางที่ 14

ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย ของชุมชนตนเองได้ ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.81$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.75$) ตารางที่ 15

ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) พบว่า ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้ โดยผ่านญาติ หรือ ระบบอุปถัมภ์ ระดับมาก ลำดับที่ 1 ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X}=2.97$) ตารางที่ 16

การประเมินระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน เชิงคุณภาพ

การประเมินเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แนวทางการสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก ได้ประเมินจากกลุ่มสตรีที่ไปประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 และไปติดตามผล สัมภาษณ์ที่หมู่บ้าน ได้สัมภาษณ์สตรีกลุ่มละ 3 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม

เลขานุการกลุ่มและเหรียญก สัมภาษณ์ 8 กลุ่ม ที่ร่วมโครงการ ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 24 คน สรุปผลการ ประเมิน ดังนี้

การเรียนรู้ระดับบุคคล สตรีในกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล มีความรู้เพื่อรู้เกี่ยวกับการ บริหารจัดการกลุ่ม การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ (put the right man in the right job) ตามหลักธรรมาภิบาล เน้นความรับผิดชอบและความโปร่งใส มีความรู้ในการประสานงานในกลุ่ม และการเขียนโครงการ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เมื่อสตรีมีความรู้แล้วได้นำความรู้ไปใช้ในการบริหาร กลุ่ม และการประสานงานกับกลุ่มสตรี เช่น กลุ่มสตรีบ้านบ่อนกเขา ตำบลเชื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธรี รัตน์ และ กลุ่มสตรีบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจิว อำเภอลำทะเมนชัย ซึ่งมิพบทบทวนในการพัฒนาสตรี เขียน โครงการและพัฒนาศักยภาพสตรี ตามลำดับ นอกจากนี้แล้วสตรีกลุ่มเป้าหมายยังสามารถทำงาน ร่วมกับกลุ่มได้อย่างดี เช่น มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มสตรี กลุ่มสตรี ดังกล่าวสามารถมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สามารถจะพึ่งตนเองตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และ สามารถร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่นๆได้ เป็นการสร้างเครือข่ายที่ดี

การเรียนรู้ระดับครอบครัว

เกิดจากสมาชิกครอบครัว อยู่ในโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และได้รับการประชุมเชิง ปฏิบัติการ ได้ถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกครอบครัว และมีผลต่อครอบครัว สรุปได้ว่า สมาชิก ครอบครัวจะมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทคนิคการทำงานกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้าน พัฒนา ด้านงานบุญประเพณีต่างๆ ทั้งการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครอบครัวกับครอบครัว และครอบครัวกับชุมชน

เมื่อสมาชิกครอบครัวมีความรู้เรื่องการเรียนรู้แล้ว ได้นำไปประยุกต์ปฏิบัติในครอบครัว และ สร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ บางรายนำความรู้ไปใช้ในการจัดอบรมสตรี การวางแผน การเขียน โครงการ ในด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน สมาชิกครอบครัวมีความเข้าใจกันในครอบครัว มีสัมพันธ์ ภาพที่ดี ยังมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายกับญาติพี่น้อง ร่วมกันจัดสรรการเงินอย่างเหมาะสม ประหยัด มีเหตุผล นอกจากนี้สมาชิกครอบครัว ได้ให้ความสำคัญในการร่วมกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะ เรื่องความปลอดภัย ปัญหาอาชญากรรม ร่วมด้านประเพณีต่างๆ เน้นคุณธรรมมากกว่าวัตถุนิยม ด้าน เศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการทำงานและรู้จักประหยัด โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนรู้ระดับชุมชน

การเรียนรู้ระดับชุมชน มีผลจากสมาชิกกลุ่มสตรี ได้รับการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 และจากการให้ความรู้เพิ่มเติมจากนักวิจัย พบว่า กลุ่มสตรีเหล่านั้นได้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้คนในชุมชนได้ฟัง ได้ปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้ ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเยาวชนตั้งครรภ์ในวัยยังไม่พร้อม มีความรู้เรื่องการใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการดำรงชีวิต เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ สื่ออินเทอร์เน็ต ใช้ไลน์ เฟสบุ๊ค ติดต่อบริษัทในทางที่เกิดประโยชน์ เมื่อชุมชนได้รับความรู้และประสบการณ์แล้ว ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ เช่น การรักษาป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่เรื่องขยะ การรักษาต้นไม้ แม่น้ำลำธาร รักษาไม่ให้ทิ้งขยะหรือปฏิกูลมูลฝอยลงในแม่น้ำ สำหรับ การเรียนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ชุมชนสามารถจะร่วมกิจกรรมด้วยกัน ทั้งด้านพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม จาริดประเพณี ฮีตสิบสอง ศรอนสิบสี่ ชุมชนได้มีการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น โดยการถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านญาติพี่น้องในชุมชน ทำให้ชุมชนรู้จักประกอบอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การทอผ้าไหมมัดหมี่อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอโนนศิลา การตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำปลาข้าวบองทรงเครื่องสมุนไพร ของกลุ่มสตรี บ้านวงศ์สว่าง ตำบลโปแตง อำเภอนบพิตำ มีความรู้ในการจัดการกลุ่ม ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เหล่านี้คือ การเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายเพื่อต่อยอด ดังเช่น กลุ่มสตรีในหมู่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น ได้สร้างเครือข่ายกับองค์กรเอกชน และองค์กรต่างๆ เช่น พัฒนาชุมชน เกี่ยวกับการฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการพัฒนาบทบาทสตรี ทำให้คณะกรรมการฯ มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะผู้นำ

นอกจากนี้ กลุ่มสตรี บ้านหนองแวงนางแก้ว ตำบลหนองแวง อำเภอนครชัย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการอบรม การย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน และร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้สร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เช่น กศน. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชน มูลนิธิศุภนิมิต ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และผลิตภัณฑ์จากการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลนโดยเฉพาะเน้นการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด การรักษาสิ่งแวดล้อม การทอผ้าฝ้ายหมักโคลนไม่ให้ทำลายสิ่งแวดล้อม กลุ่มสตรีนี้จะมีเครือข่ายจากนักเรียน นักศึกษา นักวิจัย และผู้สนใจ มาเรียนรู้ที่ศูนย์เรียนรู้ บ้านหนองแวงนางแก้ว เพื่อทำการศึกษาอิสระ หรือ งานวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาปริญญาโทสถานศึกษาต่างๆต่อไป

ผลของการประเมินการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีในการวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปได้ว่า สตรีมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้รับการประชุมอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดโดยองค์กรรัฐ เช่น พัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานมีมือแรงงาน ความรู้ใหม่ที่ได้รับได้แก่ การจัดการกลุ่ม เทคนิคการประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อ การตลาด การถนอมอาหาร เช่น กรณีกลุ่มสตรีทำปลาร้า

บองทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการถนอมอาหาร และถูกสุขอนามัย เดิมการทำปลาร้าบองจะไม่สุก ไม่ถูกสุขอนามัย เก็บไว้นานไม่ได้ กลุ่มสตรีดังกล่าวนี้ ได้พัฒนาการทำปลาร้าบองสมุนไพร ตั้งแต่การเรียนรู้การเลือกปลา โดยได้เลือกปลาเนื้อแน่น เก็บได้นาน จึงจะอร่อย ได้เลือกปลานิล ปลากระดี่ จะดีมาก สมุนไพร ได้แก่ ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด หัวหอมแดง กระเทียม น้ำมะขามเปียก (ความรู้ใหม่) สาเหตุที่ใช้น้ำมะขามเปียกสามารถป้องกันการขึ้นราได้ หากเติมน้ำเปล่าปลาร้าจะขึ้นรา จึงดัดแปลงจากสมัยก่อน และการทำปลาร้าบอง ได้ตั้งไฟให้ร้อนเพื่อฆ่าเชื้อโรคจะทำให้ถูกสุขอนามัย หรือการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลนของสตรีบ้านหนองแวงนางแก้ว อำเภอพล จะทำให้ผ้าฝ้ายมีเนื้อแน่นสีสด ทนทาน เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ได้ เหล่านี้เป็นความรู้ใหม่ ที่แตกต่างจากสมัยก่อน

ในด้านสังคม ได้ก่อให้เกิดผลดี แก่ครอบครัว และชุมชน กล่าวคือ สมาชิกกลุ่ม ไม่ย้ายแรงงานไปทำงานที่อื่น ตรงข้ามเขาได้ทำอาชีพเสริมหลังปักดำ และหลังเกี่ยวข้าว เช่น ทอผ้า เย็บผ้า ทำปลาร้าบอง ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ประการสำคัญ กลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินหมวดเงินอุดหนุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประกอบด้วย โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการบ้านบ่อนกเขา อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผน และฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการให้แก่ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง โครงการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านนาโพธิ์ อำเภอเขาสมันต์ โครงการฝึกอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน ตำบลหนองแวงนางแก้ว อำเภอพล และโครงการพัฒนาศักยภาพสตรี “สู่คนดีของสังคม” ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง ได้กู้เงินหมวดเงินอุดหนุน ให้โดยไม่คิดมูลค่า เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี ให้สตรีมีทักษะชีวิต ค่านิยมสร้างสรรค์ มีศักยภาพภาวะผู้นำ ทำให้มีความเสมอภาค ชาย หญิง ชัดเจนยิ่งขึ้น อาทิ ความเสมอภาคในการร่วมกิจกรรมการพัฒนา ค่านิยมของผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ซึ่งเป็นฝ่ายปกครอง ค่านิยมจะเลือกผู้ชาย ปัจจุบันผู้หญิงได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน และกำนันเพิ่มขึ้น ไม่คำนึงถึงเพศชาย หญิง แต่คำนึงถึงความสามารถ การวางแผน การจัดการกลุ่ม การเขียนโครงการ การเป็นวิทยากร การจัดการการเงิน มีความโปร่งใส และมีธรรมาภิบาล ทำให้ความเสมอภาค ชาย หญิง ชัดเจนยิ่งขึ้น

กลุ่มสตรี ครอบครัว และชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่นสตรีในครอบครัวและชุมชนดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น จากการประกอบอาชีพเสริม มีความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชนดีขึ้น มีการดำรงชีวิตที่ดี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และชุมชนมีความเข้มแข็ง

การรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งกลุ่มสตรี ครอบครัว ชุมชน ได้รักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ทั้งเรื่องขยะ ได้จัดการเรียบร้อย มีการแยกขยะของครัวเรือนและชุมชน รถเก็บขยะตรงเวลา และการป้องกัน

การตัดต้นไม้ทำลายป่า ตลอดจนการทอผ้า ย้อมผ้า ย้อมสีแบบธรรมชาติ ได้ระมัดระวังเกี่ยวกับการถากเปลือกไม้ ไม่ให้ถากรอบต้น จะทำให้ต้นไม้ตายได้ หลังจากการถากเปลือกไม้ ได้นำดินมาทาเพื่อให้เปลือกไม้งอกขึ้นมาอีก ทั้งหมดนี้ คือ ผลการประเมินการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี

จากผลการวิจัยพบว่า แต่ละกลุ่มสตรีมีแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรี ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่บ้านบ่อนกเขา อำเภอบุตรรัมย์ จังหวัดขอนแก่น หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด และหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. กลุ่มสตรีควรมีการติดตามประเมินผลที่ได้ฝึกอบรมกลุ่มสตรีในการเขียนโครงการ เพื่อจะได้ทราบว่า กลุ่มสตรีที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว เขาสามารถจะเขียนโครงการได้หรือไม่เพียงใด และได้เขียนโครงการขอทุนก็โครงการมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้ได้

2. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

3. ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านวิชาการและวิทยากรเพื่ออบรม แสวงหาความรู้ตลอดเวลา โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล มีความพอประมาณ การมีส่วนร่วมความรับผิดชอบ และความโปร่งใส เพื่อจะได้เป็นแหล่งการเรียนรู้ และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้

4. ประการสำคัญ รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพสตรี เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสตรี เพื่อเพิ่มรายได้ เพื่อจะได้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะสามารถพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียน ควรจะให้การสนับสนุนแก่กลุ่มสตรี ร้อยละ 50 เท่ากัน

3.2 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลัก ธรรมาภิบาล กลุ่มสตรี สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่ม สตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองสุขเจริญ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัดขอนแก่น และหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. กลุ่มสตรีควรแสวงหาความรู้ในสิ่งใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง เช่น การไปร่วมประชุมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง แล้วนำความรู้ประสบการณ์มาถ่ายทอดเผยแพร่ต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2. การฝึกอบรม ควรเพิ่มระยะเวลาเป็น 2 วัน โดยวันแรกเป็นการอบรมเรื่อง หลักการและทฤษฎี วันที่ 2 ควรเป็นการฝึกปฏิบัติ และแบ่งกลุ่มย่อยแต่ละหมู่บ้าน จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเป็นแหล่งการเรียนรู้

3. ควรส่งเสริมอาชีพให้แก่กลุ่มสตรี เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ และมีความโปร่งใส ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการเปลี่ยนทั้งศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรี

3.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรี พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่บ้านนาโพธิ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึก พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัดขอนแก่น และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. ควรจะเพิ่มระยะเวลาในการอบรมให้มากกว่านี้ และควรติดตามดูผลการอบรมว่าเขาสามารถจะนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติได้เพียงใด ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้

2. เกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรม ควรจะจัดหาสถานที่ให้พอเพียงกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ทั้งมีความสะดวกในการติดต่อเดินทางไปกลับ และควรเป็นสถานที่ มีสัดส่วน มีความเหมาะสมสำหรับการจัดประชุม จึงจะสามารถเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

3. งบประมาณ ควรเพียงพอในการใช้ฝึกอบรม นอกจากนี้ กรรมการกลุ่มและ กลุ่มสตรีที่มารับการฝึกอบรม ได้เสนอความคิดเห็นว่า หมวดเงินอุดหนุน เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี และหมวดเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ ควรปรับเป็นร้อยละ 50 เท่ากันกับหมวดเงินอุดหนุน

4. ควรมีการประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มสตรี และผู้สนใจอีก เพื่อจะได้เข้าใจการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

3.4 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองแวงนางบัว ตำบลหนองแวงนางบัว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. กลุ่มควรให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการการตลาดของผลิตภัณฑ์แก่กลุ่มสตรีการตลาดเป็นการติดต่อระหว่างผู้ประกอบการ และผู้บริโภคโดยการใช้สื่อทุกรูปแบบ โดยเฉพาะสื่อ Internet เพื่อจะช่วยให้การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ได้อย่างกว้างไกลยิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อจะได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น และจะได้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้

3. กลุ่มควรส่งเสริมการศึกษาของสมาชิกเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายด้วยมือที่หมู่บ้านอื่นตามความต้องการของกลุ่ม เพื่อจะได้เรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

4. กลุ่มควรฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อฝึกทักษะพื้นฐาน ตามความต้องการของกรรมการและสมาชิกกลุ่ม เพื่อจะได้มีองค์ความรู้และนำมาประยุกต์ใช้ซึ่งจัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้

5. เนื่องจากโครงการนี้ ได้ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล รู้จักประมาณตน ซื่อสัตย์ มีความพอเพียง สามารถช่วยเหลือชุมชนให้เกิดรายได้เสริม มีการปันผล ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะมีหุ้น สิ้นปีสามารถจะแบ่งกำไรตามหุ้นที่ถือไว้ได้ เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อหมู่บ้าน สามารถสร้างรายได้แก่คนในชุมชน ได้มีกลุ่มต่างๆมาศึกษาดูงานเป็นประจำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งของการเรียนรู้ การจัดการกลุ่มมีความโปร่งใส ได้สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทุนการผลิตยังมีน้อย ไม่พอต่อการผลิตและผลิตสินค้าไม่ทันตามรายการสั่งของลูกค้า ดังนั้นกลุ่มสตรีนี้ควรประสานงานกับเครือข่ายและหน่วยงานต่างๆให้สนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มต่อไป ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

3.5 แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “คู่คนดีของสังคม ” กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านโคกใหญ่ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกลุ่มกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม และการสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. แม้ว่าเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมบางราย จะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ องค์กรที่จัดประชุมอบรม ควรมีการติดตามประเมินผลที่จัดฝึกอบรมแล้ว เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่อไป เพื่อต้องการทราบว่าผู้รับการอบรมมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด

2. กลุ่มสตรีนี้ควรมีกฎระเบียบ และข้อบังคับของกลุ่ม เพื่อจะได้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง

3. รัฐบาลควรที่จะปรับหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินหมุนเวียนเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพของสตรีทั้งด้านภาวะผู้นำ และเศรษฐกิจพร้อมกัน

4. ในการฝึกอบรมเยาวชนสตรี ควรจะให้เยาวชนชายมาร่วมฝึกอบรมด้วย ทั้งนี้จะได้รับข้อมูลข่าวสารด้วยกัน และจะได้ช่วยกันป้องกัน และแก้ไขปัญหา สังคมด้วยกัน เป็นต้นว่า ปัญหายาเสพติด ปัญหาเยาวชนทั้งครุฑยังไม่พร้อมและอื่นๆ

3.6 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทอผ้าไหมมัดหมี่ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองกุง อำเภอนาคู จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม 5 คน และสัมภาษณ์เจาะลึก พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุน พัฒนารูปแบบบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด

และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. กลุ่มควรมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการทอผ้าไหมมัดหมี่แก่ประชาชนข้างนอก โดยเฉพาะในวัยรุ่นชายหญิงเพื่อจะได้สืบสานภูมิปัญญา และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

2. ควรมีการตรวจสอบสุขภาพของกรรมการกลุ่มสตรีทอผ้าไหมมัดหมี่ เพื่อจะได้รับการรักษาและป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากกรรมการกลุ่มมีอายุมาก เวลาทอผ้าจะรู้สึกปวดเอว ปวดขา ปวดหลัง ตาไม่ดี มีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย

3. ควรมีการพัฒนามูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ การเขียนประวัติการผลิตของผลิตภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อ Social Media เข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้

3.7 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวโพดทอดเครื่องสมุนไพร กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านวงศ์สว่าง อำเภอนบพิตำ จังหวัดขอนแก่น

หลังจากสนทนากลุ่ม กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึก พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัดขอนแก่น และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓ ดังนี้

1. กลุ่มควรพัฒนาด้านการตลาดให้กว้างยิ่งขึ้น โดยใช้กลไกของการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น ทั้งสื่อพื้นบ้าน และสื่อทาง Internet จะเป็นการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ต่อไป

2. ควรสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เพื่อรับการอบรมด้านการตลาด การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การบรรจุภัณฑ์ การทำประวัติ เรื่องราวของการทำปลาข้าวโพดทอดเครื่องสมุนไพร เป็นการนำภูมิปัญญาเดิมมาพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน เป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. กลุ่มควรมีการจัดบันทึกข้อมูล เวลาการประชุม ควรจัดทำบัญชีรายรับจ่าย เพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ตามหลักธรรมาภิบาล

4. กลุ่มมีความสนใจ ต้องการจะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้นในการพัฒนาทักษะ ควรจะได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้นในการพัฒนาทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

3.8 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อเสื่อผ้าและสกรีนเสื้อ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านโนนทอง อำเภอนองเรือจังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล และจังหวัดขอนแก่น และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัด

เวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดของการตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ เพื่อให้มีตลาดในการจำหน่ายผลผลิตกว้างขวางและแน่นอนกว่านี้ ตลอดทั้งควรใช้วิธีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทุกรูปแบบและใช้ Internet เพื่อให้การประชาสัมพันธ์กว้างไกลกว่านี้ จะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้
2. ควรหาองค์กรเพื่อสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มสตรีเพื่อจะได้ใช้ในการซื้อวัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งต่อไป
3. ควรให้กรรมการกลุ่มสตรีเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดทั้งการอบรมเรื่องการเขียนโครงการ เพื่อจะได้เขียนโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.9 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านแสงอรุณฯ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสัมภาษณ์ประธานกรรมการ พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรพัฒนากลุ่ม ให้มีลักษณะเป็นกลุ่มอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มด้วยกัน
2. ประธานกรรมการ ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในการนวดแผนไทย ควรกระตุ้นให้กรรมการกลุ่ม ซึ่งมีความสนใจในการนวดแผนไทย ให้เข้ากลุ่มเพื่อแนะนำและสอนวิธีการนวดแผนไทย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่ม ขั้นตอนต่อไปควรส่งเสริมให้กรรมการไปรับการฝึกอบรมการนวดแผนไทยกับหน่วยงานภายนอกจะเป็นการเรียนรู้ต่อบทชีวิตรอย่างต่อเนื่อง

3.10 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านผือ หมู่ที่ 19 จังหวัดขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการกลุ่มสตรี พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน สรุปได้ว่า

1. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กรภายนอก โดยเชิญผู้รู้มาเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกผักมีเชื้อรา เน่า และไม่ได้ผล
2. เนื่องจากการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ดำเนินการตามแผนที่กำหนด ไม่มีกฎระเบียบของกลุ่ม กล่าวคือ เมื่อกู้เงินมาพัฒนาอาชีพปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ 50,000 บาท แล้วนำมาแบ่งเป็น 2 ครอบครั้ว ครอบครั้วละ 25,000 บาท ครอบครั้วแรกปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ ครอบครั้วที่ 2 นำไปซื้อวัวพันธุ์ ดังนั้น การบริหารจัดการกลุ่ม ควรดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืมเงิน ควรมีธรรมาภิบาล มีคุณธรรม ซื่อสัตย์โปร่งใส ตรวจสอบข้อมูลได้

สำหรับ : โครงการหรือกลุ่มสตรี ลำดับที่ 9, 10 การดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีความล้มเหลวในการดำเนินงาน และไม่รับการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีของ กลุ่มสตรี กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรี ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1.1 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรี ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการ บ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตในการจัดการฝึกอบรมครั้งแรกๆ กรรมการกลุ่มยังไม่มีประสบการณ์ ได้เรียนรู้และได้รับคำแนะนำและจัดดำเนินการโดยประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตในกระบวนการฝึกอบรม การจัดประชุมครั้งที่ 2 กรรมการซึ่งมีประสบการณ์จากการฝึกอบรมครั้งแรกก็สามารถจัดฝึกอบรมด้วยตนเองได้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายและความโปร่งใสในการจัดการงบประมาณ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกิดจากการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ การสังเกตแล้วนำมาปฏิบัติเอง

1.2 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่ม บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญได้มีการจัดอบรมกลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า ด้านการจัดทำแผนและเทคนิคการเขียนโครงการได้เชิญประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมาร่วมเป็นวิทยากร ด้านการจัดทำแผนและการเขียนโครงการ กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าได้มีโอกาสในการเรียนรู้ สามารถเขียนโครงการเสนอของบประมาณได้ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนคอยเป็นพี่เลี้ยงได้ให้คำแนะนำเท่านั้น สามารถส่งโครงการไปขอรับการสนับสนุนด้านการเงินมากขึ้น และได้รับอนุมัติจากจังหวัดมากยิ่งขึ้นจัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการสอนการเรียนรู้ในกลุ่ม

1.3 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอสวนทอ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มเกี่ยวกับการฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เกี่ยวกับการเขียนโครงการ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลนาจั่ว เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการประชุม อบรม ได้ให้การแนะนำและช่วยจัดประชุม อบรม ตามขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การจัดหาผู้เข้าอบรม จัดหาสถานที่อบรม เชิญวิทยากร การ

รับประทานอาหาร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจยิ่ง ประการสำคัญ การดำเนินงานของกลุ่มได้ใช้หลักธรรมาภิบาล เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรับผิดชอบงานที่ได้มอบหมาย ความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้โครงการนี้ได้มีเครือข่ายสนับสนุนจากองค์กรภายนอก เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้ช่วยเป็นวิทยากรซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการสร้างเครือข่ายกับภายนอก

1.4 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแวงนางเบา ตำบลหนองแวงนางเบา อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า ประธานกรรมการ มีความสนใจการทอผ้ามาตั้งแต่เด็กๆ โดยการสังเกตที่แม่ทอผ้าไหม ทั้งย่า ยาย บรรพบุรุษก็ทอผ้าไหม เมื่อลูกหลานโตขึ้น ย่า ยาย และแม่ได้สอนได้แนะนำให้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจึงมีความรักความสนใจการทอผ้า และได้ช่วยแม่ทอผ้าไหม หัดทอผ้า แม่เป็นผู้สอน ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานให้สืบสานภูมิปัญญาต่อไป

การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ดำเนินการในกลุ่มและเครือข่ายในกลุ่มกรรมการจะสอนกันเอง และสอนสมาชิกใหม่ กลุ่มมีสมาชิก 20 คน การแปรรูปผลิตภัณฑ์และการสร้างลวดลายสีสันทัดจาก การสังเกต เช่นสังเกตจากงานขายสินค้า สังเกตจากโทรทัศน์ รูปภาพ เมื่อเห็นลวดลายสวยๆก็จะจดจำ และถ่ายภาพมาดัดแปลงเป็นลวดลายของตัวเอง ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั่นเอง

1.5 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีการพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” บ้านโคกใหญ่ ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า สตรีกลุ่มนี้ได้มีบทบาทในการอบรมเยาวชน อายุ 15 ปีขึ้นไป รุ่นละ 150 คน อบรมรุ่นละ 1 วัน การให้คำปรึกษาแนะนำแก่กลุ่มสตรีนี้คือ ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและจังหวัด ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการแนะนำให้ความรู้ ความคิด แก่กรรมการ กลุ่มเน้นความรับผิดชอบและความโปร่งใส

1.6 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองกุง ตำบลปลาหมอ อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า กรรมการกลุ่มนี้ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่เด็กๆ ซึ่งเขาได้สนใจ ทอผ้ามาตั้งแต่อายุได้ 10 ขวบ เห็นแม่ ยาย ทอผ้าก็สนใจ ได้สังเกตการณ์ทอผ้า ช่วยทอผ้าไหมเห็นแม่ทำก็จะจดจำทำตาม บางครั้งแม่ก็สอนให้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จดจำมาตั้งแต่เด็กๆ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สืบทอดกันมาจากอดีต ประธานกรรมการเมื่อไปร่วมประชุม เช่น สตรีเข้มแข็ง วันสตรีสากล เมื่อประชุมแล้วก็จะมาเล่าให้แม่ ให้ยายและกรรมการคนอื่นได้ฟังได้ถามไถ่กัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเครือข่ายภายนอก การออกแบบลายชนิดต่างๆ ใช้วิธีจำจากแบบอื่นๆมาดัดแปลง บางลายมัดหมี่เมื่อเห็นพระเทพาฉลองพระองค์ด้วยเสื้อผ้าลายชนิดที่สวยงาม ก็จะจำมาออกแบบ เรียกว่า “ลายขอพระเทพฯ” การจดจำนำมาดัดแปลง จัดว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.7 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาร้าทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้นอกจากจะได้รับการบ่มเพาะ การสังเกต การทำตามกันแล้วยังสามารถดัดแปลงภูมิปัญญาเดิม มาสร้างองค์ความรู้ใหม่และถ่ายทอดกันต่อไปได้ การทำปลาร้าสมัยก่อนทำเพื่อบริโภค ปัจจุบันการทำปลาร้าบอง นอกจากจะบริโภคในครัวเรือนแล้วยังทำเพื่อขาย จึงต้องเลือกปลาที่เนื้อแน่นเก็บไว้ได้นาน เช่นใช้ปลานิล ปลากระดี่ สมัยนี้จะใช้น้ำมะขามเปียกแทนน้ำ จึงจะไม่ขึ้นรา เก็บไว้ได้นาน นับว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.8 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อและสกรีนเสื้อผ้าบ้านโนนทอง ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้จากการแนะนำการสอนมาตั้งแต่อดีต โดยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ได้สอนการตัดเย็บเสื้อผ้า ขึ้นต่อมาได้พัฒนาเป็นกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า ประธานกรรมการได้แนะนำและสอนกรรมการกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่มเกี่ยวกับการตลาด บางครั้งได้ขายผลิตภัณฑ์ที่บ้าน บางครั้งก็จะนำไปขายกับองค์กรภายนอก เป็นการสร้างเครือข่ายการตลาด และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.9 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ บ้านแสงอรุณ ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประธานกรรมการมีความสนใจการนวดแผนไทย ได้เรียนและฝึกอบรมมาหลายแห่ง สามารถสอบได้ใบประกอบวิชาชีพนวดแผนไทย จากกรมการพัฒนากายภาพไทย เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้ไปนวดหลายแห่ง เช่น นวดที่บ้านตนเอง นวดที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น นวดที่ถนนคนเดิน อำเภอเมือง ขอนแก่น นวดทุกวันเสาร์ตอนเย็น และได้ไปเรียนรู้วิธีการนวดแผนไทยที่ใหม่ ๆ ตลอดซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

1.10 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สรุปได้ว่า ประธานกรรมการเป็นผู้มีประสบการณ์ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์มาก่อน เป็นคนทำจริง กรรมการกลุ่มจึงได้เลือกผู้ที่มีประสบการณ์ด้านนี้ ทั้งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติพี่น้องกัน เมื่อนำเงินไปใช้หนี้กองทุนซึ่งยืมมาปลูกผัก 50,000 บาท จะได้เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยาก แต่เมื่อได้รับเงินกู้จากหมวดเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งต้องส่งคืนครึ่งหนึ่งภายใน 1 ปี อีกครึ่งหนึ่งได้ส่งคืนเมื่อครบกำหนด 2 ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 3 เป็นที่สังเกตว่า กลุ่มนี้ได้นำเงินมาแบ่งครึ่งกัน ได้รับคนละ 25,000 บาท กลุ่มหนึ่งปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ อีกกลุ่มหนึ่งนำไปซื้อวัวพันธุ์มาเลี้ยง ทำให้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวกับการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ เฉพาะประธานกรรมการ ยังไม่ได้ถ่ายทอดความรู้แก่กรรมการคนอื่น ทั้งไม่ได้ปรึกษาคณะที่มีความรู้เกี่ยวกับผักไฮโดรโปนิคส์ปลูกหน้าฝน จะเน่ามีเชื้อรา ไม่ได้ผล ซึ่งไม่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น การดำเนินงานของกลุ่มนี้ ประสบความล้มเหลว

2. ปัญหาการนำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

2.1 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการบ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการ กรรมการกลุ่มได้จัดการประชุมอบรมแล้ว ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล แต่ยังขาดการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกอบรมเรื่องการเขียนโครงการ ซึ่งไม่สามารถจะทราบได้ว่าผู้รับการอบรม จะได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ปฏิบัติได้เพียงใด หรือมีปัญหาอะไรหรือไม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2. การขาดงบประมาณในการฝึกอบรม สมาชิกกลุ่มในการเขียนโครงการเพื่อต้องการเพิ่มศักยภาพของสตรีเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับครั้งแรกไม่เพียงพอ

2.2 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการให้แก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

1. ตามเงื่อนไขในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่เมื่อเข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏว่าได้มีสตรีบางรายที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เข้าร่วมรับการฝึกอบรมด้วย ทำให้การฝึกอบรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหานำมาซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปดำเนินการปฏิบัติ

2. ปัญหางบประมาณในการจัดฝึกอบรม ซึ่งงบประมาณมีจำนวนจำกัด ทำให้การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการไม่ได้ผลเท่าที่ควร กลุ่มจึงต้องการจะได้รับงบประมาณให้มีจำนวนมากกว่าเดิม เพื่อจะได้จัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มสตรีจะได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจ้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. ระยะเวลาในการอบรมการพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีใช้เวลาอบรมน้อย ไม่เพียงพอในการได้รับความรู้ และไม่ได้ติดตามผลการอบรม จึงไม่สามารถจะทราบว่าเมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้วจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้เพียงใด

2. กรรมการและสมาชิกกลุ่มยังไม่เข้าใจคำว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายความว่าอะไร ควรจะอย่างไร”

3. สถานที่ให้การฝึกอบรมมีบริเวณคับแคบเป็นศาลากลางบ้าน สถานที่ไม่เพียงพอกับผู้มารับการฝึกอบรมที่มีจำนวนมาก ทำให้ผู้มารับการฝึกอบรมมีความอึดอัดคับข้องใจ ทำให้การฝึกอบรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. ปัญหางบประมาณที่ใช้ฝึกอบรมมีจำนวนจำกัดทั้งๆที่ความต้องการของกลุ่มสตรีประสงค์จะให้การฝึกอบรมกลุ่มสตรีเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพกลุ่มสตรี และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2.4 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน บ้านหนองแขวงนางแบ้ว ตำบลหนองแขวงนางแบ้ว อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการตลาด เนื่องจากเป็นตลาดที่ไม่กว้างไกล ปกติกลุ่มจะขายสินค้าที่ศูนย์สาธิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเมืองพล (ร้านตุ้มโฮม) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านแหล่งหรือศูนย์ของการเรียนรู้ หรือไม่ฝากขายตามร้านค้า และฝากขายตามรายศูนย์ OTOP ซึ่งเป็นตลาดที่ไม่กว้างไกลทำให้การขายสินค้าไม่ได้จำนวนมากตามความประสงค์ของโครงการ จะก่อให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
2. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่ได้มีกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างไกล เช่น ใช้ Internet ซึ่งมีผลเชื่อมโยงถึงการตลาด การขายสินค้า ไม่ได้อยู่ในตลาดที่กว้างไกล
3. ปัญหาการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น กลุ่มยังขาดการแปรรูปผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ที่เด่น น่าสนใจ ตลอดทั้งประวัติของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้
4. ปัญหาทุนในการผลิตมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการผลิต จึงทำให้การผลิตสินค้าไม่ทันตามรายการสั่งของลูกค้า

2.5 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีการพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” บ้านโคกใหญ่ ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. การขาดการติดตามผลประเมินผล หลังจากที่ได้ฝึกอบรมเยาวชนสตรีแล้ว คณะผู้จัดฝึกอบรมไม่ได้ติดตามผลและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ เยาวชนส่วนใหญ่จะแยกย้ายไปศึกษาต่อ หรือทำงานที่จังหวัดอื่น จึงมีความยากลำบากในการหาข้อมูล
2. กลุ่มสตรีนี้ ไม่มีกฎระเบียบหรือข้อบังคับของกลุ่ม ทั้งประธานกรรมการคนแรกได้ลาออก และย้ายไปประกอบอาชีพที่จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้กลุ่มไม่เข้มแข็งแต่ก็มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกรรมการกลุ่ม เช่น ไปรับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

2.6 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองกุง ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนาคู จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการถ่ายทอดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การตลาดของผ้าไหมมัดหมี่ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้การกระจายผลผลิต หรือการจำหน่ายผลผลิตอยู่ในวงแคบ มีผลทำให้การเพิ่มรายได้ของกลุ่มอยู่ในวงแคบเช่นกัน
2. ปัญหากรรมการ ซึ่งทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นผู้มีอายุมาก ได้มีปัญหาด้านสุขภาพ หากนังนานจะมีอาการปวดเมื่อย ปวดหลัง ปวดศีรษะ ตามัว มองไม่ค่อยเห็น อันเป็นอุปสรรคในการทอผ้าไหมมัดหมี่ดังกล่าว ได้เกิดปัญหาการถ่ายทอดความรู้ และปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
3. ปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างทั่วถึงและขาดการประชาสัมพันธ์ทาง Social Media ทำให้เป็นผลเสียต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและ ทำให้การจำหน่ายสินค้า/ผลิตภัณฑ์อยู่ในวงแคบเช่นกัน ซึ่งจะทำให้กลุ่มได้รับรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์มีจำนวนน้อย
4. ปัญหาการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ โดยขาดการบรรจุภัณฑ์ ขาดประวัติของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะมีผลในการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

2.7 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรี ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวบอง ทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

1. กลุ่มมีปัญหาด้านการตลาด การตลาดไม่กว้างพอเพราะขายกันในหมู่บ้าน ซึ่งมีผู้ซื้อน้อยราย หรือไม่ก็นำไปขายตามงานอำเภอเคลื่อนที่
2. กลุ่มไม่มีเครือข่ายจากองค์กรข้างนอกเข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การทำกล่องที่น่าสนใจ การทำประวัติผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นปัญหาของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. ปัญหาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลยังไม่ชัดเจน เนื่องจากกลุ่มยังไม่มีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มีการทำบัญชีรับจ่าย ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้

2.8 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ บ้านโนนทอง ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

1. ปัญหาการตลาดยังแคบ ขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง เป็นแต่เพียงผู้ที่มาซื้อผลิตภัณฑ์ได้บอกต่อกันหรือไม่ก็นำไปขายให้ร้านค้าที่เคยซื้อขายกัน ไม่ได้ขยายการตลาดในวงกว้าง ซึ่งต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ
2. ปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนซึ่งกู้ยืมจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้ส่งคืนตามกำหนด แต่ก็มีผลจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการซื้อวัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม หากขาดเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยการผลิต ก็จะทำให้ความก้าวหน้าของกลุ่มหยุดชะงักลงได้ และเป็นปัญหาต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
3. กรรมการกลุ่มยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต นั้นหมายถึงอะไร จัดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ

2.9 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ บ้านแสงอรุณ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีนี้ได้แก่ ปัญหาลักษณะของการเป็นกลุ่มอย่างถูกต้องแท้จริง เป็นกลุ่มแต่ในนาม ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน แม้จะมีความสนใจการนวดแผนไทย กรรมการอีก 4 คน ไม่สามารถจะนวดแผนไทยได้ เนื่องจากนวดแผนไทยยังไม่เป็นนั่นเอง
2. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์ไม่มีการใช้สื่อ เช่น Internet ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง แต่ได้ใช้การประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคลโดยการใช้ปากต่อปาก หรือการบอกต่อ

2.10 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มไม่ได้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ได้ยืมเงินมาเพื่อพัฒนาอาชีพปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ แต่เมื่อกู้เงินมาแล้วได้แบ่งเงินเป็น 2 ส่วน/ครอบครัว ซึ่งครอบครัวแรกนำไปซื้อวุ้นพันธุ์มาเลี้ยง ครอบครัวที่สองนำเงินไปปลูกผักไฮโดรโปนิคส์

2. ในฤดูฝน ผักระบบไฮโดรโปนิคส์จะมีเชื้อราทำให้เน่าในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม กันยายนและตุลาคม จึงไม่สามารถปลูกผักในฤดูฝนได้
3. ปัจจัยการผลิตผักไฮโดรโปนิคส์ คือปุ๋ย ซึ่งต้องใส่ไว้ในน้ำไปเลี้ยงผักตามท่อ ราคาแพงมาก ราคาชุดละ 1,000 บาท/แปลง แปลงใหญ่ราคาปุ๋ย 4,000 บาท สามารถใช้ได้ 2 ชุด ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพง

3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และสัมภาษณ์เจาะลึก พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบล และจังหวัด และหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และได้ทราบผลการอบรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ของโครงการต่าง ๆ ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการเขียนโครงการบ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มสตรีควรมีการติดตามประเมินผลที่ได้ฝึกอบรมกลุ่มสตรีในการเขียนโครงการ เพื่อจะได้ทราบว่า กลุ่มสตรีที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว เขาสามารถจะเขียนโครงการได้หรือไม่เพียงใด และได้เขียนโครงการขอทุนกี่โครงการมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง
2. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
3. ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านวิชาการและวิทยากรเพื่ออบรม แสวงหาความรู้ตลอดเวลา โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล มีความพอประมาณ การมีส่วนร่วมความรับผิดชอบ และความโปร่งใส เพื่อจะได้เป็นแหล่งการเรียนรู้ และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไปได้
4. ประการสำคัญ รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพสตรี เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสตรี เพื่อเพิ่มรายได้ เพื่อจะได้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะสามารถพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียน ควรจะให้การสนับสนุนแก่กลุ่มสตรี ร้อยละ 50 เท่ากัน

3.2 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการแก่สมาชิกกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองสุขเจริญ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มสตรีควรแสวงหาความรู้ในสิ่งใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง เช่น การไปร่วมประชุมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง แล้วนำความรู้ประสบการณ์มาถ่ายทอดเผยแพร่ต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้
2. การฝึกอบรม ควรเพิ่มระยะเวลาเป็น 2 วัน โดยวันแรกเป็นการอบรมเรื่องหลักการและทฤษฎี วันที่ 2 ควรเป็นการฝึกปฏิบัติ และแบ่งกลุ่มย่อยแต่ละหมู่บ้าน จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเป็นแหล่งการเรียนรู้
3. ควรส่งเสริมอาชีพให้แก่กลุ่มสตรี เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ และมีความโปร่งใส ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการเปลี่ยนทั้งศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรี

3.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาจั่ว อำเภอลำดวน จังหวัดขอนแก่น

สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. ควรจะเพิ่มระยะเวลาในการอบรมให้มากกว่านี้ และควรติดตามดูผลการอบรมว่าเขาสามารถจะนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติได้เพียงใด
2. เกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรม ควรจะจัดหาสถานที่ให้พอเพียงกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ทั้งมีความสะดวกในการติดต่อเดินทางไปกลับ และควรเป็นสถานที่ มีสัดส่วน มีความเหมาะสมสำหรับการจัดประชุม
3. งบประมาณ ควรเพียงพอในการใช้ฝึกอบรม นอกจากนี้ กรรมการกลุ่มและ กลุ่มสตรีที่มารับการฝึกอบรม ได้เสนอความคิดเห็นว่า หมดเงินอุดหนุน เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี และหมดเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ ควรปรับเป็นร้อยละ 50 เท่ากันกับหมดเงินอุดหนุน
4. ควรมีการประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มสตรีและผู้สนใจอีก เพื่อจะได้เข้าใจการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

3.4 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองแวงนางบัว ตำบลหนองแวงนางบัว อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น

สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. กลุ่มควรให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการการตลาดของผลิตภัณฑ์แก่กลุ่มสตรีการตลาด เป็นการติดต่อระหว่างผู้ประกอบการ และผู้บริโภคโดยการใช้สื่อทุกรูปแบบ โดยเฉพาะสื่อ Internet เพื่อจะช่วยให้การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ได้อย่างกว้างไกลยิ่งขึ้น
2. กลุ่มควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อจะได้แปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น และจะได้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้
3. กลุ่มควรส่งเสริมการศึกษาดูงานของกลุ่มสตรี เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายด้วยมือที่หมู่บ้านอื่นตามความต้องการของกลุ่ม

4. กลุ่มควรฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อฝึกทักษะพื้นฐาน ตามความต้องการของกรรมการและสมาชิกกลุ่ม

5. เนื่องจากโครงการนี้ ได้ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล รู้จักประมาณตน ซื่อสัตย์ มีความพอเพียง สามารถช่วยเหลือชุมชนให้เกิดรายได้เสริม มีการปันผล ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม จะมีหุ้น สิ้นปีสามารถจะแบ่งกำไรตามหุ้นที่ถือไว้ได้ เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อหมู่บ้าน สามารถสร้างรายได้แก่คนในชุมชน ได้มีกลุ่มต่างๆมาศึกษาดูงานเป็นประจำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งของการเรียนรู้ การจัดการกลุ่มมีความโปร่งใส ได้สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทุนการผลิตยังมีน้อย ไม่พอต่อการผลิต และผลิตสินค้าไม่ทันตามรายการสั่งของลูกค้า ดังนั้นกลุ่มสตรีนี้ควรประสานงานกับเครือข่ายและหน่วยงานต่างๆให้สนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มต่อไป

3.5 แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านโคกใหญ่ ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สรุปลักษณะดังนี้

หลังจากการสนทนากลุ่มของกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม และการสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลและจังหวัด และหลังจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี และหลังการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. แม้ว่าเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมบางราย จะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ องค์กรที่จัดประชุมอบรมควรมีการติดตามประเมินผลที่จัดฝึกอบรมแล้ว เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่อไป

2. กลุ่มสตรีนี้ควรมีกฎระเบียบ และข้อบังคับของกลุ่ม เพื่อจะได้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง

3. รัฐบาลควรที่จะปรับหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินหมุนเวียนเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพของสตรีทั้งด้านภาวะผู้นำ และเศรษฐกิจอีกด้วย

4. ในการฝึกอบรมเยาวชนสตรี ควรจะให้เยาวชนชายมาร่วมฝึกอบรมด้วย ทั้งนี้จะได้รับข้อมูลข่าวสารด้วยกัน และจะได้ช่วยกันป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยกัน

3.6 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทอผ้าไหมมัดหมี่ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านหนองกง ตำบลปลาหมอ อำเภอนโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. กลุ่มควรมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการทอผ้าไหมมัดหมี่แก่ประชาชนข้างนอก โดยเฉพาะในวัยรุ่นชายหญิงเพื่อจะได้สืบสานภูมิปัญญาต่อไป

2. ควรมีการตรวจสอบสุขภาพของกรรมการกลุ่มสตรีทอผ้าไหมมัดหมี่ เพื่อจะได้รับการรักษา และป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากกรรมการกลุ่มมีอายุมาก เวลาทอผ้าจะรู้สึกปวดเอว ปวดขา ปวดหลัง ตาไม่ดี

3. ควรมีการพัฒนามูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ การเขียนประวัติการผลิตของผลิตภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อ Social Media เข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์

3.7 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาข้าวโพดทรงเครื่องสมุนไพร กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านวงศ์สว่าง ตำบลโปแตง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. กลุ่มควรพัฒนาด้านการตลาดให้กว้างยิ่งขึ้น โดยใช้กลไกของการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น ทั้งสื่อพื้นบ้าน และสื่อทาง Internet
2. ควรสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เพื่อรับการอบรมด้านการตลาด การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การบรรจุภัณฑ์ การทำประวัติ เรื่องราวของการทำปลาข้าวโพดทรงเครื่องสมุนไพร เป็นการนำภูมิปัญญาเดิมมาพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน เป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. กลุ่มควรมีการจัดบันทึกข้อมูล เวลาการประชุม ควรจัดทำบัญชีรายรับจ่าย เพื่อให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
4. กลุ่มมีความสนใจ ต้องการจะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ในการพัฒนาทักษะ ควรจะได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ในการพัฒนาทักษะ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

3.8 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านโนนทอง หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

สามารถได้แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯ ดังนี้

1. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดของการตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อ เพื่อให้มีตลาดในการจำหน่ายผลผลิตกว้างขวางและแน่นอนกว่านี้ ตลอดทั้งควรใช้วิธีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทุกรูปแบบและใช้ Internet เพื่อให้การประชาสัมพันธ์กว้างไกลกว่านี้
2. ควรหาองค์กรเพื่อสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มสตรีเพื่อจะได้ใช้ในการซื้อวัตถุดิบและใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งต่อไป
3. ควรให้กรรมการกลุ่มสตรีเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดทั้งการอบรมเรื่องการเขียนโครงการ เพื่อจะได้เขียนโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

3.9 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านแสงอรุณ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสัมภาษณ์ประธานกรรมการ พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรพัฒนากลุ่ม ให้มีลักษณะเป็นกลุ่มอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มด้วยกัน

2. ประสานกรรมการ ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในการวางแผนไทย ควรกระตุ้นให้กรรมการกลุ่ม ซึ่งมีความสนใจในการวางแผนไทย ให้เข้ากลุ่มเพื่อแนะนำและสอนวิธีการวางแผนไทย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในกลุ่ม ขั้นตอนต่อไปควรส่งเสริมให้กรรมการไปรับการฝึกอบรมการวางแผนไทยกับหน่วยงานภายนอกจะเป็นการเรียนรู้ต่อยอดอย่างต่อเนื่อง

3.10 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกของกรรมการกลุ่มสตรี พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน สรุปได้ว่า

1. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับองค์กรภายนอก โดยเชิญผู้รู้มาเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ จะได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกผักมีเชื้อรา เน่า และไม่ได้ผล

2. เนื่องจากการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ และแผนที่กำหนดของโครงการ ไม่มีกฎระเบียบของกลุ่ม เมื่อกู้เงินมาพัฒนาอาชีพปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ 50,000 บาท แล้วนำมาแบ่งเป็น 2 ครอบครัว ครอบครัวละ 25,000 บาท ครอบครัวแรกปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ ครอบครัวที่ 2 นำไปซื้อวัวพันธุ์ ดังนั้น การบริหารจัดการกลุ่ม ควรดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืมเงิน ควรมีธรรมาภิบาล มีคุณธรรม ซื่อสัตย์โปร่งใส ตรวจสอบข้อมูลได้

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้พบประเด็นที่น่าสนใจ จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีอนุรักษนิยมมีปัญหาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองกุ้ง ตำบลปลาหมอ อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มนี้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่เด็ก ด้านการทอผ้า สนใจทอผ้ามาตั้งแต่ตั้งแต่อายุ 10 ขวบ มีการสังเกต จดจำ ทำตามแม่และยาย เมื่อประธานกรรมการไปร่วมประชุมหลายๆแห่ง กลับบ้านก็จะเล่าสิ่งที่ไปได้ยินได้ฟังให้กรรมการกลุ่มฟัง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเครือข่ายภายนอก และเป็นการสร้างเครือข่ายภายนอก ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บนความพอเพียง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น สามารถเริ่มได้ตั้งแต่มีการสังเกต การจดจำ การร่วมกิจกรรม ร่วมประชุม มีการสร้างเครือข่าย มีการพัฒนาต่อยอดความรู้ให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ ชาติโย (2555) วิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่ง” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโฮม ลูกหลานบ้านเหล่าลิ่งคือ LING MODEL ประกอบด้วย การเรียนรู้ การค้นหาความถนัด การสร้างเครือข่าย และการปลูกฝัง การเรียนรู้พื้นฐานวิถีชุมชนบนความพอเพียง และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี วาทิกทินกร (2552) วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต บทบาทหน้าที่หลักขององค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทุกระดับในประเทศไทย ผลการวิจัยสรุปได้ กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย

ขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นคือ ขั้นปรับวิธีคิด ขั้นสาธิตวิธีทำ ขั้นนำมา และขั้น พัฒนาต่อยอดความรู้ให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง

2. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาบองทรงเครื่องสมุนไพร บ้านวงศ์สว่าง ตำบลปอแดง อำเภอนบพิตำ จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มมีปัญหาด้านการตลาด การตลาดไม่กว้างพอ ขายในหมู่บ้าน ขายตามอำเภอที่มีการจัดงาน ไม่มีเครือข่ายจากองค์กรภายนอกช่วยเหลือด้านประชาสัมพันธ์ กลุ่มมีปัญหาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ยังไม่ชัดเจน ไม่มีการบันทึกข้อมูล ไม่มีการทำบัญชีรับจ่าย ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่าการจัดการการตลาดของผลิตภัณฑ์ จะต้องใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ทาง Internet จึงจะได้ผล และเป็นการประชาสัมพันธ์วงกว้าง นอกจากนี้การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลข้อหนึ่งในหกข้อคือ ความโปร่งใส หากไม่มีการทำบัญชีรับจ่าย ไม่สามารถตรวจสอบได้ ก็จะมีปัญหาด้านความโปร่งใส ซึ่งจะมีความแตกต่างกับงานวิจัยของ อาชีวนุญา รัตนอุบล และคณะ (2548) วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้มีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และงบประมาณ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาลงไปดูแลโดยตรง

3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล

แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการเขียนโครงการ บ้านบ่อนกเขา ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลำภู จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มสตรีบ้านบ่อนกเขาควรมีการติดตามประเมินผลที่ได้ฝึกอบรมกลุ่มสตรีในการเขียนโครงการ ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านวิชาการ โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ และมีความโปร่งใส รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพสตรี และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสตรี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรสนับสนุนหมวดเงินอุดหนุน และหมวดเงินทุนหมุนเวียน ร้อยละ 50 เท่ากัน ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า ในการพัฒนาศักยภาพสตรี เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรสร้างเครือข่ายวิชาการ เน้นการมีส่วนร่วมจึงจะได้ผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติม บัญชวิทย์ และนางทัศนีย์ บัญชวิทย์ (2551) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง

ข้อค้นพบที่น่าสนใจ ที่ได้จากการวิจัยนี้คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดขึ้นได้ตั้งแต่บุคคลจำความได้ มีการสังเกต การจดจำ นำไปสู่การกระทำ ค้นหาความรู้เดิม เสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีเครือข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สตรีที่จดทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นกลุ่มญาติพี่น้องหรือผู้ที่คุ้นเคยกัน แต่คนยากจนชายขอบเข้าไม่ถึงข้อมูล จึงไม่มีโอกาสเป็นสมาชิกกองทุนได้

ดังนั้นรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประสานงานกับกลุ่มบุคคลทุกระดับ ทั้งระดับชนบท ระดับเมือง ฐานะยากจน เพื่อความเท่าเทียมกัน และความเสมอภาคในการได้รับการพัฒนาการเรียนรู้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า บางโครงการที่กู้ยืมเงินมาพัฒนาอาชีพ แต่ไม่ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินงาน หากมีปัญหาจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาดังต่อไป

1.3 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การจะพัฒนาสตรีให้มีความเข้มแข็งด้านศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาสตรีคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาสตรีโดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านศักยภาพ ด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มสตรีมีความต้องการจะพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำมากกว่าจะพัฒนาอาชีพ ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนหมวดเงินอุดหนุน เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรีร้อยละ 20 ส่วนหมวดเงินทุนหมุนเวียนร้อยละ 80 และกลุ่มสตรีมีความต้องการจะปรับหมวดเงินทุนอุดหนุนเป็นร้อยละ 50

ดังนั้น รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนเงินกู้ยืมหมวดเงินทุนหมุนเวียน และหมวดเงินทุนอุดหนุนเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน ตามความต้องการของกลุ่มสตรี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสตรี ฯ ในพื้นที่เดิมหรือพื้นที่ใหม่ เพื่อจะทราบข้อมูลระดับกว้างและระดับลึกต่อไปได้

2.2 ควรทำวิจัยประเมินผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีที่ได้รับการสนับสนุนหมวดเงินทุนอุดหนุนกับหมวดเงินทุนหมุนเวียน ในจังหวัดขอนแก่นหรือพื้นที่อื่น

2.3 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research PAR) เพื่อต้องการทราบปัญหาและความต้องการ และการแก้ไขปัญหาของโครงการกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีได้

บรรณานุกรม

- กนกพรรณ โคะแสง. (2556). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ .
- กล้า สมตระกูล . (2551). **ระเบียบวาระแห่งชีวิต 3 การศึกษาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต** . (ออนไลน์). ที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/155951>. สืบค้น 20 เมษายน 2558.
- “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2557 – 2559 วันที่ 28 สิงหาคม 2556” เอกสารประกอบโครงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นยุทธศาสตร์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 4 ภาค. ขอนแก่น. (อัดสำเนา)
- การเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้ปรัชญาพัฒนาการนิยม. (2557). (ออนไลน์). ที่มา : <http://www.kroobannok.com/54487>. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2557
- กิตติ์ บุญชูวิทย์ และทัศนีย์ บุญชูวิทย์. (2551). **การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ สอดคล้องกับวิถีท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** . ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). **การเรียนรู้ตลอดชีวิต** . (ออนไลน์). ที่มา : <http://www.snc.lib.su.ac.th/snclibblog/?p=17929>. สืบค้น 15 ตุลาคม 2557.
- เกษม วัฒนชัย. (2556). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** . กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- ครรชิต มัลลียงส์. (2544). **มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรมแนวทางใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตำบล . (2555). สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- จุลสารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.ฉบับที่ 4 มกราคม 2556.
- ฉลองนพ อัมพรัตน์. (2550). **การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์**. มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). **ศาสตร์และศิลปะแห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งพับลิชชิ่ง.
- ชูเกียรติ ลิสุวรรณ, นโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี , 2543.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). **การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ณดา จันทรสม. (2548). **ธรรมาภิบาลกับการกระจายอำนาจ** . กรุงเทพมหานคร : คณะพัฒนาการเศรษฐกิจสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทิพย์ กิจวิจารณ์. (2549). “เศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนจะน้อมนำมาปฏิบัติอย่างไร ”. **สารสนเทศสัมพันธ์ ลูกฮักลูกแพง องค์กรเครือข่ายพัฒนาเด็กฯ : ขอนแก่น**
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). **องค์การและการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

- ธีรภูมิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2534). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคม**. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมีลี. (2546). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปราโมทย์ กรุ่มสูงเนิน. (2552). **การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านเมืองเก่าตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชนี้ ภูตระกูล. (2549). **ธรรมาภิบาล Good Governance กับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2552). **นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรป**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรม ตินสุลนันท, พล.อ. (2548). “ **จริยธรรมการบริหารภาครัฐ** ”. มติชน.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัยขยมงคล). (2548). **หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชัยมงคลพรินต์.
- มานิตย์ ซาซีย. (2555). **รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิง**. วารสารวิจัยมข : ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2555 หน้า 283-297
- รักกิจ ศรีสินทร์. **การเรียนรู้ตลอดชีวิต**. (ออนไลน์). ที่มา: <http://www.google.co.th/url?url=http://suthep.crru.ac.th/mgnt66>. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2557
- ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต**. (2555). (ออนไลน์). ที่มา : http://203.147.62.104/main_doc/001lang.pdf. 14 พฤษภาคม 2558
- รายงานสรุปแบบเสนอโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี**. (2557). สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดขอนแก่น.
- วรภัทร โตณะเกษ. (2542). **การสร้าง Good Governance ในองค์กร**. วารสาร กสท.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ . (2552). **การบริหารจัดการและการบริหารจัดการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เบอร์เนท.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ . (2550). **การบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เบอร์เนท.
- วิโรจน์ มังคละมณี, แหลมทอง ร่มสนธิ์และคณะ. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ฉบับประชาชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสานมิตร.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ภูติ. (2557). “ **บริบทสตรีเชิงพุทธ** ” **โครงการบริหารจัดการสำหรับผู้นำชุมชนในมิติพุทธ**.ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ภูติ. (2554). **การวิจัยเชิงคุณภาพ : วิธีการ**.ขอนแก่น สาขารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สถาบันพระปกเกล้า.(2546). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมคิด บางโม. (2538). **การประกอบธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์.(2549). **รัฐประศาสนศาสตร์: แนวคิดทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เบอร์เนท.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(2546). **คู่มืออธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** .กรุงเทพมหานคร : สิริบุตรการพิมพ์ .
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549).
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). **คู่มือการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร
- สุกามาศ อ่าวดวง. (2555). **แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต.** วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี วาทิกทินกร. (2549). **การวิจัยและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดน่าน. สืบค้น 22 มิถุนายน 2558 จาก <https://panchalee.wordpress.com/2010/03/09/>
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (มปป.). **บทสัมภาษณ์พิเศษ “ธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการประเทศ ”.** กรุงเทพฯ.
- เสรี พงศ์พิศ. (2547). **ร้อยคำที่ควรรู้.** กรุงเทพฯ ฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- หอการค้าไทย. (2553). **ปรัชญาใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียง 100 ธุรกิจชั้นนำในการดำเนินเอกสารโครงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 4 ภาค.**
- อนันท์ งามสะอาด. (2553). **Lifelong education & Lifelong Learning.** (ออนไลน์). ที่มา : <https://www.sisat.ac.th/main/images/.../lifelong222.doc>. สืบค้น 20 เมษายน 2558
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2548). **การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เอี่ยมพร ทองกระจาย. (2558). **รายงานการบรรยาย เรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น ” วันที่ 19 มีนาคม 2558 ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.**
- Berglund, Gun (2008) **Lifelong Learning as Stories of the Present.** Doctoral disertation, Faculty of Social Sciences, Umea University ,Sweedan.
- Christine J.Cresson and Gary J. Dean (2000) **Lifelong Learning and Adult Educators’ Beliefs: Implications for Theory and Pracetic.** Indiana University of Pennsylvania. U.S.A.
- Giasemi Vavoula. (2003) **Kleos : A Knowledge and learning Organization System in Support of Lifelong Learning** .The University of Birmingham , united kingdom.
- Giasemi Vavoula. (2003) **KLeos : A Knowledge and Learning Organization System in Support of Lifelong Learning.** The University of Birmingham, United Kingdom.
- Mwaikokesya, Mpoki John (2014) **Undergraduate students, development of Lifelong Learning attributes in Tanzania,** University of Glasgow.

Mari Elken (2008) Lifelong Learning – a Core Activity for Universities. The Case of Uio, university of Oslo.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
สัมภาษณ์บริบทชุมชน
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล
ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

1. สภาพกายภาพ

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 1.2 สภาพที่ตั้งชุมชน
- 1.3 ลักษณะการตั้งบ้านเรือน
- 1.4 ผู้ตั้งถิ่นฐาน ใคร มาจากไหน เมื่อไร
- 1.5 ทรัพยากรธรรมชาติ (แหล่งน้ำ แหล่งอาหาร ป่าไม้ สภาพดิน)
- 1.6 การคมนาคม
- 1.7 พื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่การเกษตร

2. สภาพทางชีวภาพ

- 2.1 การปลูกพืช
- 2.2 การเลี้ยงสัตว์
- 2.3 แหล่งจำหน่ายผลผลิต
- 2.4 ปัญหาการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

3. สภาพเศรษฐกิจ

- 3.1 การประกอบอาชีพ
- 3.2 จำนวนร้านค้า โรงสี
- 3.3 รายได้ รายจ่าย
- 3.4 ทรัพย์สิน หนี้สิน
- 3.5 การถือครองที่ดิน

4. สภาพทางสังคม

- 4.1 จำนวนครัวเรือน
- 4.2 จำนวนประชากร ชาย หญิง
- 4.3 การย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น
- 4.4 ลักษณะและขนาดครอบครัว
- 4.5 ระดับการศึกษา จำนวนโรงเรียน นักเรียน
- 4.6 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน
- 4.7 กลุ่มทางสังคม
- 4.8 การได้รับข้อมูล/การเข้าถึงข้อมูล

5. สภาพทางการเมือง

- 5.1 การปกครองในหมู่บ้าน
- 5.2 ความสัมพันธ์ของสถาบันชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน)
- 5.3 ระบบการจัดการความขัดแย้งในชุมชน

5.4 การปกครองท้องถิ่น

5.5 การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ระดับต่าง ๆ)

6. ประเพณีและวัฒนธรรม

6.1 จารีตประเพณีท้องถิ่น

6.2 ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา

6.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.4 กลุ่ม

6.5 ผู้ทรงภูมิปัญญา

6.6 กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ภาคผนวก ข
แนวทางการสัมภาษณ์

แนวทางการสัมภาษณ์
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล
ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 ชื่อ/สกุล (นาย, นาง, นางสาว).....อายุ.....ปี
 1.2 ที่อยู่.....
โทรศัพท์.....
 1.3 สถานภาพสมรส () โสด () แต่งงาน () หม้าย () หย่าร้าง
 1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด.....
 1.5 อาชีพหลัก.....
 อาชีพรอง.....
 1.6 สถานภาพในกลุ่ม.....
 1.7 สถานภาพทางสังคม.....

ส่วนที่ 2 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี (ระบุชื่อโครงการ)
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

- 2.1 โครงการมีสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ วิธีการหรือเทคนิคที่กลุ่ม
ปฏิบัติ นับตั้งแต่การเลือกประธาน กรรมการกลุ่ม การให้คำปรึกษาแนะนำหรือการให้ความรู้
 ในกลุ่ม และนอกกลุ่ม เป็นอย่างไร
 2.2 การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ เช่น เมื่อรู้แล้ว สามารถนำไปปฏิบัติอย่างไร
 2.3 การเรียนรู้เพื่อจะอยู่ร่วมกัน ผู้ทำงานในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างไร
 2.4 การเรียนรู้ที่จะเป็น เช่น การทำกิจกรรมมีอะไร มีเป้าหมายอย่างไรหรือไม่
 2.5 การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมของกลุ่มสตรีมีการเรียนรู้เป็นศูนย์หรือเป็นแหล่ง
การเรียนรู้ หรือไม่ อย่างไร
 2.6 การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านศักยภาพ คุณภาพชีวิต กลุ่มยืม
 เงินหมุนเวียน สภาพรายได้หรือเศรษฐกิจเป็นอย่างไร ได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี (ระบุชื่อโครงการ)
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโครงการนี้ มีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับการนำวิธีการเรียนรู้ไป
 ใช้ดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นความโปร่งใส คืออะไรบ้าง

ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรี (ระบุชื่อโครงการ)
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางการปรับปรุงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลัก
 ธรรมาภิบาล เน้นความโปร่งใส ควรจะเป็นอย่างไร ทำไม

ภาคผนวก ค
แนวทางการสัมภาษณ์(สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน)

แนวทางการสัมภาษณ์
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล
ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
 (ผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน จ.น.ท. อบต. ประธานกองทุนฯ พัฒนบทบาทสตรีตำบล และจังหวัด)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 ชื่อ/สกุล (นาย, นาง, นางสาว).....อายุ.....ปี
 1.2 ที่อยู่.....
โทรศัพท์.....
 1.3 สถานภาพสมรส () โสด () แต่งงาน () หม้าย () หย่าร้าง
 1.4 อาชีพหลัก.....
 อาชีพรอง.....
 1.5 ระดับการศึกษาสูงสุด.....
 1.6 สถานภาพเกี่ยวกับโครงการนี้.....

ส่วนที่ 2 สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

- 2.1 ท่านเห็นว่าโครงการนี้ มีเครือข่ายการเรียนรู้จากองค์กรใดใหม่ เป็นอย่างไร
 2.2 ท่านเห็นว่าโครงการนี้มีประโยชน์ต่อหมู่บ้านหรือชุมชนหรือไม่ อย่างไร
 2.3 ท่านเห็นว่าโครงการนี้มีความโปร่งใส ตรวจสอบข้อมูลได้ไหม ท่านได้ทราบข้อมูลในการผลิต
 การขายหรือไม่อย่างไร

**ส่วนที่ 3 ท่านเห็นว่าโครงการนี้มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรใหม่ เป็นอย่างไร การรวมกลุ่ม การเลือกประธาน
 กรรมการ กรรมการกลุ่ม ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส การสร้างเครือข่ายความรู้
 กับองค์กรภายนอก**

ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
 ท่านเห็นว่าโครงการนี้ควรมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ง
แนวทางการสนทนากลุ่ม

แนวทางการสนทนากลุ่ม
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล
ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐานสมาชิก

- 1.1 ชื่อ/สกุล (นาย, นาง, นางสาว).....อายุ.....ปี
- 1.2 ที่อยู่.....
โทรศัพท์.....
- 1.3 ระดับการศึกษา.....
- 1.4 อาชีพ.....

พิธีกรแนะนำตนเอง / แนะนำนักวิจัย ผู้ช่วยวิจัย

สมาชิกกลุ่มแนะนำตนเอง

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1. สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
2. ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น
3. แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามการวิจัย(การวิจัยเชิงปริมาณ)

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ บุคคล ครอบครัว และชุมชน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงเติมคำลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง หรือตามความเข้าใจของท่าน

ชื่อ- สกุล นาง,นางสาว.....กลุ่ม.....
บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

1. สถานภาพสมรส

- () โสด
- () สมรส
- () หย่า
- () หม้าย

2. อายุ

- () 20 ปี - 40 ปี
- () 41 ปี - 60 ปี
- () 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
- () ปริญญาตรี
- () ปริญญาโท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินตนเอง จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อ 19 มีนาคม 2558 มีส่วนช่วยให้ตัวท่านเอง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านต่างๆต่อไปนี้มาน้อยเพียงใดแล้วเติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความเพียงข้อละ 1 เครื่องหมาย

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น			
		น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
	1.ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ (บุคคล - ตนเอง)				
1	ท่านได้รับความรู้จากการประชุมเมื่อ 19 มี.ค. 58 เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
2	ท่านรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากสื่อบุคคลเพียงใด				
3	ท่านรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากสิ่งโทรศัพท์เพียงใด				
4	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการประสานงานในกลุ่มสตรีเพียงใด				
5	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับ การบริหารจัดการกลุ่มสตรีเพียงใด				
	2.ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ				
1	ท่านสามารถนำความรู้จากการประชุม (19 มีนาคม 58) ไปใช้เพียงใด				
2	ท่านสามารถนำความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อบุคคลไปใช้เพียงใด				
3	ท่านสามารถนำความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อโทรศัพท์ไปใช้เพียงใด				
4	ท่านสามารถนำวิธีการประสานงานในกลุ่มสตรีไปใช้เพียงใด				
5	ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้บริหารกลุ่มสตรีเพียงใด				
	3.ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน				
1	ท่านสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มสตรีเพียงใด				
2	ท่านมีปัญห/อุปสรรค ในการทำงานร่วมกับกลุ่มสตรีเพียงใด				
3	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำกิจกรรมของกลุ่มสตรีเพียงใด				
4	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มสตรีเพียงใด				
5	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มสตรีเพียงใด				
6	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานของกลุ่มสตรีเพียงใด				
	4.ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)				
1	ในการดำเนินงานในอดีตท่านมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
2	การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
3	การดำเนินการในปัจจุบันท่านมีโอกาสร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่นๆเพียงใด				
4	การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงใด				
5	การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
6	ปัจจุบันท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพียงใด				
7	ปัจจุบันท่านสามารถจะพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงใด				
8	ท่านคิดว่าในอนาคตกลุ่มของท่านจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด				
9	ท่านคิดว่าในอนาคตท่านสามารถจะเป็นผู้ประกอบการได้หรือไม่เพียงใด				

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของสตรี เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวกับครอบครัว

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินว่า จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อ 19 มีนาคม 2558 มีส่วนช่วยให้สมาชิกครอบครัวของท่าน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด แล้วเติมเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องท้ายข้อความเพียงข้อละ 1 เครื่องหมาย

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น			
		น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
	1.ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ (ครอบครัว)				
1	สมาชิกครอบครัวของท่าน มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
2	สมาชิกครอบครัวของท่าน มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อมือถือเพียงใด				
3	สมาชิกครอบครัวของท่าน มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการทำงานเพียงใด				
4	สมาชิกครอบครัวของท่าน มีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานภาครัฐเอกชนเพียงใด				
5	สมาชิกครอบครัวของท่าน มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
	2.ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ				
1	สมาชิกครอบครัวของท่าน สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้เพียงใด				
2	สมาชิกครอบครัวของท่าน สามารถนำความรู้ไปจัดอบรมสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
3	สมาชิกครอบครัวของท่าน สามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงานเพียงใด				
4	สมาชิกครอบครัวของท่าน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประสานงานภาครัฐและเอกชนเพียงใด				
5	สมาชิกครอบครัวของท่าน สามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้เพียงใด				
	3.ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน				
1	สมาชิกครอบครัวมีการตัดสินใจร่วมกันในการทำกิจกรรมของครอบครัวเพียงใด				
2	สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถทำงานร่วมกันได้เพียงใด				
3	สมาชิกครอบครัวของท่านมีการวางแผนการดำเนินชีวิตร่วมกันเพียงใด				
4	สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรการเงินเพียงใด				
5	สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบญาติพี่น้องเพียงใด				
6	สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยทั่วไป เพียงใด				
	4.ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)				
1	สมาชิกครอบครัวมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องเพียงใด				
2	สมาชิกครอบครัวดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพียงใด				
3	ครอบครัวของท่านมีรายได้ เพิ่มขึ้นจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงใด				
4	ครอบครัวของท่านให้ความสำคัญต่อการรักษาประเพณีเน้นคุณธรรมมากกว่าวัตถุเพียงใด				

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของสตรีเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวกับครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินว่า จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อ 19 มีนาคม 2558 มีส่วนช่วยให้ชุมชนของท่าน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ มาก น้อยเพียงใด แล้ว เติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความเพียงข้อละ 1 เครื่องหมาย

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น			
		น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
	1.ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ (ชุมชน)				
1	ชุมชนมีความรู้เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพียงพอ				
2	ชุมชนมีความรู้เรื่องการใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตเพียงพอ				
3	ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาสีงแวดล้อมเพียงพอ				
4	ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสังคมเพียงพอ				
5	ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับ การรักษาความปลอดภัยเพียงพอ				
	2.ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ				
1	ชุมชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเพียงพอ				
2	ชุมชนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการดำรงชีวิตได้เพียงพอ				
3	ชุมชนสามารถรักษาสีงแวดล้อมได้เพียงพอ				
4	ชุมชนสามารถป้องกันปัญหาสีงแวดล้อมได้เพียงพอ				
5	ชุมชนสามารถรักษาความปลอดภัยในชุมชนได้เพียงพอ				
	3.ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน				
1	ชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้มากน้อยเพียงพอ				
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงพอ				
3	ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาสีงแวดล้อมได้เพียงพอ				
4	ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้เพียงพอ				
5	ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของชุมชนตนเองได้เพียงพอ				
	4.ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)				
1	ชุมชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องเพียงพอ				
2	ชุมชนมีทักษะในการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตเพียงพอ				
3	ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้โดยผ่านญาติหรือระบบอุปถัมภ์เพียงพอ				
4	ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้โดยไม่ผ่านญาติ (เช่นเครือข่ายทั่วไป) มีเพียงพอ				
5	สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพียงพอ				
6	ชุมชนมีความเข้มแข็งเพียงพอ				
7	สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เพียงพอ				

ภาคผนวก ฉ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ความคิดเห็นของสตรีที่รับการอบรม (19 มีนาคม 2558) เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในจังหวัดขอนแก่น ที่มีผลเกี่ยวข้องกับบุคคล ครอบครัว และชุมชน เครื่องมือใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน 4 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนน

- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

การแปลความหมาย ข้อมูลตามเกณฑ์ การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของข้อมูลในแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์ดังนี้ (สำเร็จ จัทรสุวรรณ, 2547)

ค่าเฉลี่ย	3.26-4.00 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.25 ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย	1.76-2.50 ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.75 ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย(Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

χ^2 หมายถึง ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

P. หมายถึง ค่าความน่าจะเป็น (Probability) เมื่อทดสอบด้วยสถิติ ไคสแควร์ (Pearson Chi-Square)

t แทน สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรสองกลุ่ม

F แทน สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

SS แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of square)

Df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)

Sig แทน คำนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ส่ง แบบสอบถามไปทั้งหมด 36 ฉบับได้รับกลับคืนมา 36ฉบับ คิดเป็นร้อยละ100 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพสมรส จำแนกเป็น		
1.1 โสด	10	27.8
1.2 สมรส	26	72.2
รวม	36	100.0
2. อายุจำแนกเป็น		
2.1 อายุระหว่าง 20-40ปี	9	25.0
2.2 อายุระหว่าง 41-60ปี	23	63.9
2.3อายุ60 ปีขึ้นไป	4	11.1
รวม	36	100.0
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	29	80.6
3.2ปริญญาตรี	7	19.4
รวม	36	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 36 คน สถานภาพสมรส มากที่สุด คือ สมรส จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 โสด จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 27.8 ช่วงอายุมากที่สุด คือ 41-60ปีมีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9รองลงมาช่วงอายุระหว่าง 20-40 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0และน้อยที่สุด คืออายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 4คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ระดับ การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 29คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 ปริญญาตรี จำนวน 7คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ผลการวิเคราะห์
ปรากฏตามตารางที่ 2 – 6

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยภาพรวม

การเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	2.80	.295	มาก	2
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	2.94	.997	มาก	1
3. ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	2.69	.141	มาก	3
4. ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)	2.63	.257	มาก	4
รวม	2.77	.292	มาก	

จากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ ($\bar{X}=2.94$) รองลงมาด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ ($\bar{X}=2.80$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) ($\bar{X}=2.63$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้

ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านได้รับความรู้จากการประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.22	.422	มาก	1
2. ท่านรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อบุคคล	2.56	.504	มาก	4
3.ท่านรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อโทรทัศน์	2.11	.319	น้อย	5
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการประสานงานในกลุ่มสตรี	2.97	.377	มาก	3
5.ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มสตรี	3.14	.424	มาก	2
รวม	2.80	.295	มาก	

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้รับความรู้จากการประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=3.22$) รองลงมา ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มสตรี ($\bar{X}=3.14$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อโทรทัศน์ ($\bar{X}=2.11$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ

ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ		ระดับความคิดเห็น (n=36)			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านสามารถนำความรู้จากการประชุม 19 มีนาคม 2558 ไปใช้		3.11	.319	มาก	1
2. ท่านสามารถนำความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อบุคคลไปใช้		2.58	.554	มาก	4
3.ท่านสามารถนำความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อโทรทัศน์ไปใช้		2.14	.351	มาก	5
4.ท่านสามารถนำวิธีการประสานในกลุ่มสตรีไปใช้		2.94	.333	มาก	3
5.ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้บริหารกลุ่มสตรี		3.08	.280	มาก	2
รวม		2.78	.231	มาก	

จากตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้จากการประชุม 19 มีนาคม 2558 ไปใช้ ($\bar{X}=3.11$) รองลงมา ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้บริหารกลุ่มสตรี($\bar{X}=3.08$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อโทรทัศน์ไปใช้($\bar{X}=2.14$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน

ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ท่านสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มสตรีได้	3.33	.478	มากที่สุด	1
2. ท่านมีปัญหา/อุปสรรคในการทำงานร่วมกับกลุ่มสตรี	1.31	.467	น้อยที่สุด	6
3. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำกิจกรรมกลุ่มสตรี	3.08	.280	มาก	3
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มสตรี	3.03	.167	มาก	4
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มสตรี	3.11	.319	มาก	2
6. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานของกลุ่มสตรี	2.31	.577	น้อย	5
รวม	2.69	.141	มาก	

จากตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มสตรีได้ ($\bar{X}$ =3.33) รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มสตรี ($\bar{X}$ =3.11) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานของกลุ่มสตรี ($\bar{X}$ = 2.31)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)

ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ในการดำเนินงานในอดีตท่านมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต	1.72	.566	น้อยที่สุด	8
2. การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.00	.239	มาก	3
3.การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีโอกาสร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่นๆ	2.81	.401	มาก	2
4.การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น	2.97	.167	มาก	6
5.การดำเนินงานในปัจจุบันท่านมีความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.94	.333	มาก	5
6. ปัจจุบันท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น				
7. ปัจจุบันท่านสามารถจะพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.08	.368	มาก	2
8. ท่านคิดว่าในอนาคตกลุ่มของท่านจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้มากน้อย	3.72	.454	มากที่สุด	1
9. ท่านคิดว่าในอนาคตท่านสามารถจะเป็นผู้ประกอบการได้หรือไม่	1.97	1.055	น้อย	7
	1.47	.257	น้อยที่สุด	9
รวม	2.63	.257	มาก	

จากตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจุบันท่านสามารถจะพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง($\bar{X}$ =3.72) รองลงมา ปัจจุบันท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น($\bar{X}$ =3.08) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าในอนาคตท่านสามารถจะเป็นผู้ประกอบการได้หรือไม่($\bar{X}$ = 1.47)

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 7 - 11

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว โดยภาพรวม

การเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	2.63	.268	มาก	4
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	2.65	.280	มาก	3
3. ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	3.07	.216	มาก	2
4. ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)	3.29	.200	มากที่สุด	1
รวม	2.91	.174	มาก	

จากตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) ($\bar{X}=3.29$) รองลงมา ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ($\bar{X}=3.07$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้ ($\bar{X}=2.63$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้

ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	ลำดับที่
1. สมาชิกครอบครัวท่านมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.89	.398	มาก	2
2. สมาชิกครอบครัวของท่านมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อโทรศัพท์มือถือ	2.31	.577	น้อย	5
3.สมาชิกครอบครัวของท่านมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการทำงาน	2.36	.543	น้อย	4
4.สมาชิกครอบครัวของท่านมีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานภาครัฐเอกชน	2.67	.535	มาก	3
5.สมาชิกครอบครัวของท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.94	.475	มาก	1
รวม	2.63	.268	มาก	

จากตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกครอบครัวของท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 2.63$) รองลงมา สมาชิกครอบครัวท่านมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 2.89$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สมาชิกครอบครัวของท่านมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อโทรศัพท์มือถือ ($\bar{X} = 2.31$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ

ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้	2.97	.446	มาก	1
2. สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถนำความรู้ไปจัดอบรมสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.50	.561	น้อย	4
3.สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงาน	2.17	.378	น้อย	5
4. สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประสานงานภาครัฐและเอกชน	2.67	.478	มาก	3
5.สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.94	.532	มาก	2
รวม	2.65	.280	น้อย	

จากตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ ($\bar{X}=2.97$) รองลงมา สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=2.94$) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=2.17$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน

ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.สมาชิกครอบครัวของท่านมีการตัดสินใจร่วมกันในการทำกิจกรรมของครอบครัว	3.19	.401	มาก	3
2. สมาชิกครอบครัวของท่านสามารถทำงานร่วมกันได้	3.08	.280	มาก	4
3.สมาชิกครอบครัวของท่านมีการวางแผนการดำเนินชีวิตร่วมกัน	2.97	.291	มาก	5
4. สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรการเงิน	3.22	.540	มาก	2
5.สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบญาติพี่น้อง	3.64	.487	มากที่สุด	1
6. สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยทั่วไป	2.33	.478	น้อย	6
รวม	3.07	.216	มาก	

จากตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบญาติพี่น้อง ($\bar{X}=3.64$) รองลงมา สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรการเงิน ($\bar{X}=3.22$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สมาชิกครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยทั่วไป ($\bar{X}=2.33$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)

ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.สมาชิกครอบครัวมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง	3.00	.535	มาก	4
2. สมาชิกครอบครัวดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.58	.500	มากที่สุด	2
3. ครอบครัวของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.97	.167	มาก	5
4. ครอบครัวของท่านให้ความสำคัญต่อการรักษาประเพณีเน้นคุณธรรมมากกว่าวัตถุ	3.75	.439	มากที่สุด	1
5. ครอบครัวของท่านมีความรัก ความสามัคคี	3.14	.351	มาก	3
รวม	3.29	.200	มากที่สุด	

จากตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครอบครัวของท่านให้ความสำคัญต่อการรักษาประเพณีเน้นคุณธรรมมากกว่าวัตถุ ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมา สมาชิกครอบครัวดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครอบครัวของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 2.97$)

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ ชุมชน ผลการวิเคราะห์
ปรากฏตามตารางที่ 12 - 16

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เกี่ยวข้องกับชุมชน

การเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	2.88	.259	มาก	3
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	3.00	.283	มาก	2
3. ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	3.44	.213	มากที่สุด	1
4. ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)	2.81	.200	มาก	4
รวม	3.03	.174	มาก	

จากตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ($\bar{X}=3.44$) รองลงมา ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ ($\bar{X}=3.00$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง) ($\bar{X}=2.81$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้เพื่อรู้

ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.ชุมชนมีความรู้เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.64	.487	มาก	4
2. ชุมชนมีความรู้เรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต	2.06	.232	น้อย	5
3. ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม	3.06	.333	มาก	3
4. ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.14	.351	มาก	2
5.ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย	3.50	.507	มากที่สุด	1
รวม	2.88	.259	มาก	

จากตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้เพื่อรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =2.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย($\bar{X}$ =3.50) รองลงมา ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม($\bar{X}$ =3.14) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีความรู้เรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต($\bar{X}$ = 2.06)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ

ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.ชุมชนสามารถรู้เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2.81	.401	มาก	4
2. ชุมชนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต	2.19	.401	น้อย	5
3. ชุมชนสามารถรักษาสิ่งแวดล้อม	3.22	.422	มาก	2
4. ชุมชนสามารถป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.22	.422	มาก	3
5.ชุมชนสามารถรักษาความปลอดภัย	3.56	.504	มากที่สุด	1
รวม	3.00	.283	มาก	

จากตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนสามารถรักษาความปลอดภัย ($\bar{X}=3.56$) รองลงมาคือ ชุมชนสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมและชุมชนสามารถป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมเพียงใด ($\bar{X}=3.22$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต ($\bar{X}=2.19$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน

ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.ชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้	3.06	.333	มาก	4
2.สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.03	.167	มาก	5
3.สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม	3.56	.504	มากที่สุด	3
4.สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.75	.439	มากที่สุด	2
5.สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของชุมชนตนเองได้	3.81	.401	มากที่สุด	1
รวม	3.44	.213	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของชุมชนตนเองได้($\bar{X}=3.81$) รองลงมาคือ สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม($\bar{X}=3.75$) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น($\bar{X}=3.03$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (การเปลี่ยนแปลง)

ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น(การเปลี่ยนแปลง)	ระดับความคิดเห็น (n=36)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.ชุมชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง	2.75	.439	มาก	5
2. ชุมชนมีทักษะในการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต	2.47	.506	น้อย	6
3. ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้โดยผ่านญาติหรือระบบอุปถัมภ์	3.25	.500	มาก	1
4.ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้โดยไม่ผ่านญาติ(เช่น เครือข่ายทั่วไป)	2.28	.454	น้อย	7
5.สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	2.97	.291	มาก	2
6.ชุมชนมีความเข้มแข็ง	2.97	.291	มาก	3
7. สมาชิกชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้	2.94	.232	มาก	4
รวม	2.81	.200	มาก	

จากตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชุมชนด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น(การเปลี่ยนแปลง)โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 2.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้โดยผ่านญาติหรือระบบอุปถัมภ์เพียงใด($\bar{X} = 3.25$) รองลงมาคือ สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพียงใดและชุมชนมีความเข้มแข็งเพียงใด($\bar{X} = 2.97$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีเครือข่ายถ่ายทอดความรู้โดยไม่ผ่านญาติ(เช่น เครือข่ายทั่วไป) มีเพียงใด($\bar{X} = 2.28$)

ส่วนที่5การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของสตรีเรื่อง
การเรียนรู้ตลอดชีวิตผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 17-19

ตารางที่ 17 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความคิดเห็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เกี่ยวข้องกับตนเองของกลุ่มสตรี

ความคิดเห็นของสตรีเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต เกี่ยวข้องกับตนเอง	อายุ 20 -40 ปี		อายุ 41 – 60 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		$\chi^2=1.197$ Pearson Chi- Square P=.550
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับน้อย	0	0.0	2	5.6	0	0.0	
ระดับมาก	9	25.0	21	58.3	4	11.1	
รวม	9	25.0	23	63.9	4	11.1	

จากตารางที่ 17 พบว่า อายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของสตรีเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับตนเองของกลุ่มสตรี

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสและความคิดเห็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เกี่ยวข้องกับครอบครัวของกลุ่มสตรี

ความคิดเห็นของสตรีเรื่องการ เรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับ ครอบครัว	โสด		สมรส		$\chi^2= .521$ Pearson Chi-Square P=.470
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับมาก	0	25.0	25	69.4	
ระดับมากที่สุด	1	2.8	1	2.8	
รวม	10	27.8	26	72.2	

จากตารางที่ 18 พบว่า สถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เกี่ยวข้องกับครอบครัว

ตารางที่ 19 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและความคิดเห็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับชุมชนของกลุ่มสตรี

ความคิดเห็นของสตรีเรื่องการ เรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับชุมชน	ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี		$\chi^2=1.566$ Pearson Chi-Square P=.211
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับมาก	26	72.2	5	13.9	
ระดับมากที่สุด	3	8.3	2	5.6	
รวม	29	80.6	7	19.4	

จากตารางที่19 พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุด ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับตนเอง

ส่วนที่ 6 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 20 – 22

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน

เกี่ยวกับตนเอง	แหล่งความ	SS	Df	MS	F	p – value
แปรปรวน						
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	ระหว่างกลุ่ม	.030	2	.015	.162	.851
	ภายในกลุ่ม	3.010	33	.091		
	รวม	3.040	35			
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	.069	2	.035	.640	.534
	ภายในกลุ่ม	1.783	33	.054		
	รวม	1.852	35			
3. ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	.026	2	.013	.649	.529
	ภายในกลุ่ม	.668	33	.020		
	รวม	.694	35			
4. ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น	ระหว่างกลุ่ม	.215	2	.107	1.68	.201
	ภายในกลุ่ม	2.102	33	.064	6	
	รวม	2.317	35			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.065	2	.033	1.23	.305
	ภายในกลุ่ม	.873	33	.026	1	
	รวม	.938	35			

*P ≤.0.05 **P≤0.01

จากตารางที่ 20 พบว่า ความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เมื่อจำแนกตามอายุของสตรี โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าสตรีที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว
จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน

เกี่ยวกับครอบครัว	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	p – value
1. ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	ระหว่างกลุ่ม	.050	2	.025	.332	.720
	ภายในกลุ่ม	2.470	33	.075		
	รวม	2.520	35			
2. ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	.065	2	.033	.401	.673
	ภายในกลุ่ม	2.685	33	.081		
	รวม	2.750	35			
3. ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	.038	2	.019	.392	.679
	ภายในกลุ่ม	1.598	33	.048		
	รวม	1.636	35			
4. ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น	ระหว่างกลุ่ม	.008	2	.004	.090	.915
	ภายในกลุ่ม	1.388	33	.042		
	รวม	1.396	35			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.007	2	.004	.112	.894
	ภายในกลุ่ม	1.058	33	.032		
	รวม	1.066	35			

*P ≤ 0.05 **P ≤ 0.01

จากตารางที่ 21 พบว่า ความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว
จำแนกตามอายุของสตรี โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าสตรีที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับชุมชน
จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	เกี่ยวกับชุมชน	ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี		t	P- value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้	2.85	.250	2.97	.292	-1.07	.292
2	ด้านการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ	2.97	.265	3.11	.344	-1.20	.239
3	ด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน	3.41	.223	3.57	.075	-1.90	.066
4	ด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น	2.78	.197	2.90	.197	-1.38	.176
	โดยภาพรวม	3.00	.164	3.14	.187	-1.90	.066

*P ≤ 0.05 **P ≤ 0.01

จากตารางที่ 22 พบว่าระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ความคิดเห็น
ของสตรีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับครอบครัว โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาคผนวก ข
โครงการการประชุมอบรมเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี
ผลการประเมิน

**โครงการการประชุมอบรมเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น
วันที่ 19 มีนาคม 2558
ตึกบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสตรีมีบทบาทและหน้าที่สำคัญมากกว่าในอดีต ซึ่งมีบทบาทต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาทั้ง ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาโดยตลอด แต่สตรีในชุมชนทั้งชุมชนในเขตเทศบาล ชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสตรีซึ่งเป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดขอนแก่น จากการสัมภาษณ์ ได้พบว่า สตรีบางกลุ่ม บางคน ได้มีความประสงค์จะได้รับความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยิ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ในสังคมจะต้องพัฒนาตนเองให้มีเครือข่ายในการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองและเรียนรู้ตลอดเวลา ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีมาก ทำให้การสื่อสารเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557, ออนไลน์)

ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มสตรีในโครงการวิจัย แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดขอนแก่นได้รับความรู้ และประสบการณ์เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากผู้รู้และแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มสตรีในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงสมควรจะได้จัดประชุมอบรม ดังวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่กลุ่มสตรี
- 2.2 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรี
- 2.3 เพื่อให้กลุ่มสตรีสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานและในชีวิตประจำวัน

3. กลุ่มเป้าหมาย

3.1 กลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่กู้ยืมเงินมาพัฒนาศักยภาพสตรีและพัฒนาอาชีพ

กลุ่มสตรีจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งผู้ยืมเงินหมวดเงินอุดหนุน 5 หมู่บ้าน ในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ 1) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการเขียนโครงการ หมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ 2) สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิคการเขียนโครงการให้แก่ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่ที่ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง 3) พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หมู่ที่ 7

ตำบลน้ำจ้ว อำเภอลำสนธิ 4) อบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวงนางบัว
อำเภอลพ 5) พัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม” หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง
หมวดเงินทุนหมุนเวียน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่ หมู่ที่ 1
ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอนโนนศิลา 2) ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาบองทรงเครื่องสมุนไพร หมู่ที่ 10
ตำบลบ่อแดง อำเภอชนบท 3) ตัดเย็บเสื้อผ้า และสกรีนเสื้อ หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ
4) นวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง 5) ไฮโดรโปนิกส์ หมู่ที่ 19 ตำบล
พระลับ อำเภอเมือง หมู่บ้านละ 3 คน รวม 30 คน

3.2 องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดขอนแก่นและ
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น

จัดดำเนินการโดย

โครงการวิจัย แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตาม
หลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดขอนแก่น

รองศาสตราจารย์วิไลวัลย์ กฤษณะภู่ดี

นางสาวลักขณา อินทร์ปิง

นางสาวนุชธิดา โยธัย

นางสาวทัศนีย์พร วงชมพู

วิทยากร รองศาสตราจารย์ ดร. เอื้อมพร ทองกระจาย

อดีตรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อดีตคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปัจจุบัน อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

แบบประเมินการประชุมอบรม

เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

วันที่ 19 มีนาคม 2558

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอาหาร	N.60 %	N.60 %	N.60 %	N.60 %	N.60 %
1.1 ท่านเห็นว่าสถานที่จัดประชุมมีความเหมาะสมเพียงใด	86.7	13.3	-	-	-
1.2 วัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้เข้าประชุมมีความเหมาะสมเพียงใด	66.7	33.3	-	-	-

1.3 อาหารว่าง มีความเหมาะสมเพียงใด	83.3	16.7	-	-	-
1.4 อาหารกลางวัน มีความเหมาะสมเพียงใด	91.7	8.3	-	-	-
2. การดำเนินการประชุม					
2.1 การลงทะเบียน รับเอกสาร มีความเหมาะสมเพียงใด	83.3	16.7	-	-	-
2.2 การเปิดประชุมฯ มีความเหมาะสมเพียงใด	91.7	8.3	-	-	-
2.3 การบรรยายของวิทยากรได้ให้ความรู้ความคิดอย่างไร	93.3	6.4	-	-	-
2.4 การใช้สื่อในการบรรยายมีความเหมาะสมเพียงใด	85.0	15.0	-	-	-
2.5 ท่านได้รับความรู้จากการบรรยาย เพียงใด	90.0	10.0	-	-	-
2.6 ท่านได้รับความรู้ ความคิด จากการประชุมกลุ่มย่อย เพียงใด	70.0	30.0	-	-	-
2.7 การนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยมีความเหมาะสม เพียงใด	63.3	36.7	-	-	-
2.8 พิธีปิดการประชุมฯ มีความเหมาะสมเพียงใด	83.3	16.7	-	-	-

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

อยากให้จัดประชุมอีกครั้ง

ภาพการประชุมอบรมเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรี
 กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น
 วันที่ 19 มีนาคม 2558
 ตึกบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคผนวก ซ
โครงการเวทีแสดงความคิดเห็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ผลการประเมิน

โครงการ
เวทีแสดงความคิดเห็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น

1. หลักการและเหตุผล

โครงการแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนหาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย กลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินหมวดเงินอุดหนุน เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี และกลุ่มสตรีที่กู้ยืมเงินหมวดเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ ต่อมา กรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้มารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลังจากนั้นคณะนักวิจัยได้ไปพบปะเยี่ยมเยียนกลุ่มสตรีในหมู่บ้านแต่ละกลุ่ม เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสตรีในเครือข่ายได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติ จึงสมควรให้มีเวทีเพื่อให้กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มสตรี และผู้สนใจที่เป็นเครือข่าย ได้มาประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มสตรี การเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการดำเนินกิจการของกลุ่มสตรี
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาการนำความรู้ ความคิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการดำเนิน กิจการของกลุ่มสตรี
- 2.3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดขอนแก่น

3. กำหนดวันเวลา / สถานที่จัดประชุม

วันที่ 18 มิถุนายน 2558 ณ โรงแรมขอนแก่นโฮเต็ล อ.เมือง จ.ขอนแก่น

4. ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 60 คน ประกอบด้วย

- กลุ่มสตรี
- $7 * 5 = 35$ คน
- นักพัฒนาชุมชน
- = 25 คน
- พ.ม.นักวิจัย ประธานกรรมการและกรรมการพัฒนาบทบาทสตรี

5. ประเด็นของการประชุม

- การเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ปัญหาการนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรี

- แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สามารถทราบถึงกลุ่มสตรีได้นำวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มบนพื้นฐานของความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2 สามารถทราบถึงปัญหาการนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปใช้ในการดำเนินงานบนพื้นฐานของความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.3 ได้ทราบแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเท่าเทียมด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- รองศาสตราจารย์วิไลวัจน์ ฤกษ์อนุฤติ
- นางสาวลักขณา อินทร์บึง
- นางสาวนุชธิดา โยสัย
- นางสาวทัศนีย์พร วงชมพู

8. ผู้ให้การสนับสนุน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ผลการประเมินเวทีแสดงความคิดเห็น แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ
โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดขอนแก่น
วันที่ 18 มิถุนายน 2558
ห้องอัมพทาวน์ โรงแรมขอนแก่นโฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอาหาร	%	%	%	%	%
1.1 ท่านเห็นว่าสถานที่จัดเวทีเสวนามีความเหมาะสม	42.0	50.0	3.0	-	-
1.2 วัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้ร่วมเวทีเสวนามีความเหมาะสม	50.0	42.0	-	-	-
1.3 อาหารว่าง มีความเหมาะสม	44.0	50.0	10.0	-	-
1.4 อาหารกลางวัน มีความเหมาะสม	40.0	46.0	5.0	-	-
2. การดำเนินเวทีเสวนา					
2.1 การลงทะเบียน รับเอกสาร มีความเหมาะสม	54.0	46.0	3.0	-	-
2.2 การนำเสนอที่มาของโครงการ มีความเหมาะสม	54.0	36.0	-	-	-
2.3 การเปิดประชุมเวทีเสวนา มีความเหมาะสม	46.0	52.0	18.0	-	-
2.4 การบรรยายพิเศษได้ให้ความรู้ความคิด	48.0	46.0	5.0	-	-
2.5 ท่านได้รับความรู้จากการบรรยาย	44.0	46.0	13.0	-	-
2.6 ท่านได้รับความรู้ ความคิด จากการเสวนาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ	48.0	52.0	3.0	-	-
2.7 การมีส่วนร่วมในการซักถาม	28.0	42.0	3.0	-	-
3. การปิดเวทีเสวนา					
3.1 ความประทับใจพิธีกร	58.0	40.0	-	-	-
3.2 พิธีปิดเวทีเสวนา มีความเหมาะสม	46.0	42.0	8.0	-	-

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ได้รับแบบสอบถามกลับคืนร้อยละ 86.0

ภาพเวทีเสวนา
 โครงการเวทีแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ
 วันที่ 18 มิถุนายน 2558
 ณ ห้องอัมพาวรน์ โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ณ
รายนามผู้ให้ข้อมูล

รายนามผู้ให้ข้อมูล

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการเขียนโครงการ
บ้านบ่อนกเขา หมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การ ศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางสาวกานต์ หาดิ	52	ปวส.	ค้าขาย	-	โสด	ประธาน กรรมการ	- ประธานกองทุน - ประธานอสม. - กรรมการหมู่บ้าน - กรรมการกองทุน หมู่บ้าน - สมาชิกกองทุน ประกันสุขภาพ เทศบาลต.เขื่อน อุบลรัตน์
นางพร ศรีสง่า	76	กศ.บ.	ข้าราชการ บำนาญ	-	หม้าย	กรรมการ	- กรรมการผู้สูงอายุ หมู่บ้าน - อสม. - กรรมการหมู่บ้าน - กรรมการกาชาด อำเภอ - กรรมการสภา วัฒนธรรมอำเภอ
นางวดี สีชมพู	68	ป.ตรี	ข้าราชการ บำนาญ	-	สมรส	กรรมการ	- ประธานอสม. หมู่2 - ประธานสภา วัฒนธรรมอำเภอ - กรรมการกาชาด อำเภอ - กรรมการป้องกัน ยาเสพติด - ประธานกรรมการ แอโรบิคเพื่อสุขภาพ - กรรมการผู้สูงอายุ อำเภอ - สท.ต.เขื่อน อุบลรัตน์

							- วิทยาการแอโรบิค - กรรมการสุขภาวะ
นางพอเพียง เงินดี	55	ม.6	เกษตรกรรม	-	สมรส	กรรมการ	- กรรมการกลุ่มสตรี
นางวัน ดวงดี	54	ม.6	เกษตรกรรม	-	สมรส	กรรมการ	- กรรมการกลุ่มสตรี

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนและฝึกทักษะเทคนิค
การเขียนโครงการแก่งสมาชิกรองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การ ศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางพร ไชยะ	54	ป.4	เย็บผ้า	-	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางแก้ว พรหมมา	32	ม.3	รับจ้าง	-	สมรส	กรรมการ	
นางจิตร เสนา	53	ป.6	รับจ้าง	-	สมรส	กรรมการ	
นางสำรวม พวงแก้ว	58	ป.4	รับจ้าง	-	สมรส	กรรมการ	
นางสมานจิต แสนสุข	56	ป.4	ทำนา	ตัดเย็บ เสื้อผ้า	สมรส	กรรมการ	- ประธานอสม.

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
บ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตำบลนาจั่ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางอรุณ กัญญา	31	ม.3	รับจ้าง	ทำนา	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางรำ แหวนแก้ว	56	ป.4	ทำนา	-	สมรส	กรรมการ	
นางสี สุขสันต์	65	ป.6	ทำนา	- ตัด อ้อย - ปลูกล มัน	สมรส	กรรมการ	
นางละมัย ชัยกอง	44	ป.6	ทำนา	ปลูกล ผัก	สมรส	กรรมการ	
นางสง นกแก้ว	42	ป.6	รับจ้าง	- ดาย หญ้า - ปลูกล มัน	สมรส	กรรมการ	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีอบรมการย้อมผ้าฝ้ายหมักโคลน
บ้านหนองแวงนางเบา หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวงนางเบา อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การ ศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางจันทร์ คำจันทร์	44	ป.ตรี	ครูคน	-	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางจินตนา ฝ้ายคำ	53	ป.6	เกษตรก กรรม	-	สมรส	ฝ่ายชาย	
นางชิน หวานสนิท	47	ป.6	เกษตรก กรรม	-	สมรส	ฝ่าย การตลาด	
นางสุเลศ เลิศดี	52	ม.6	เกษตรก กรรม	-	สมรส	เลขานุการ	
นางกอบกุล กุลมา	44	ป.6	เกษตรก กรรม	-	สมรส	ฝ่ายชาย	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีพัฒนาศักยภาพเยาวชนสตรี “สู่คนดีของสังคม”
บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางสุภา เตชา	33	ปวส.	ลูกจ้าง รพ.	-	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางสาวศิริ ป้องกัน	28	ป.ตรี	ลูกจ้าง สมาคม ฌาปน กิจสง เคราะห์	-	โสด	กรรมการ	
นางสินี ชันหมาก	31	ป.ตรี	รับจ้าง	-	สมรส	กรรมการ	
นางชนา ชนะพร	28	ป.ตรี	ลูกจ้าง	-	สมรส	กรรมการ	
นางสาวชนิด ใจกล้า	32	ป.ตรี	รับจ้าง	-	โสด	กรรมการ	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีกลุ่มอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหมมัดหมี่
บ้านหนองกุ้ง หมู่ที่ 1 ตำบลปลาหมอ อำเภอนोनศิลา จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางดา ทองดี	28	ป.ตรี	นัก พัฒนา ชุมชน	-	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางนวล อินทรา	45	ป.6	ทำนา	-	สมรส	กรรมการ	
นางวรรณ กรณี	50	ป.4	ทำนา	-	สมรส	กรรมการ	
นางงาม งามจิต	80	ป.4	แม่บ้าน	-	หม้าย	กรรมการ	
นางอนงค์ คงที่	48	ป.4	ทำนา	-	หม้าย	กรรมการ	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มตรีกุ่มผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปปลาร้าบองทรงเครื่องสมุนไพร
บ้านวงศ์สว่าง หมู่ที่ 10 ตำบลปอแดง อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางบุญ ลูกพี่	52	ม.6	เกษตรกรรม	- นวด แผน ไทย - ทำ ปลาร้า บอง	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางสาวเข็ม ทำนา	52	ม.6	เกษตรกรรม	ทำ ปลาร้า บอง	โสด	เลขานุการ	
นางสาวอารัญ คนดี	38	ป.6	เกษตรกรรม	ทำ ปลาร้า บอง	โสด	กรรมการ	
นางสาวพิทยา ละมัย	35	ม.3	เกษตรกรรม	ทำ ปลาร้า บอง	โสด	ผู้ช่วยเลขานุการ	
นางหนูเดือน เต็ม เดือน	49	ม.6	เกษตรกรรม	ทำ ปลาร้า บอง	โสด	รอง ประธาน	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้าและสกรีนเสื้อผ้า
บ้านโนนทอง หมู่ที่ 20 ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางภรณ์ คนดี	36	ม.6	ค้าขาย	-	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางฝน สิงห์คำ	60	ป.6	เกษตรกรรม	-	หม้าย	รอง ประธาน	
นางศิลป์ วันพุธ	59	ป.6	เกษตรกรรม	-	สมรส	เหรัญญิก	
นางทิพย์ มาคุณ	60	ป.6	เกษตรกรรม	-	สมรส	กรรมการ	
นางนวล มีศรี	59	ม.3	ค้าขาย	-	หย่าร้าง	เลขานุการ	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีนวดแผนไทยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ
บ้านแสงอรุณ หมู่ที่ 18 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางสาวดิษฐ์ เผ่าพันธ์	50	มศ.5	นวด แผน ไทย	-	โสด	ประธาน กรรมการ	
นางสมหวัง นิมพลี	40	ป.6	ค้าขาย	-	สมรส	กรรมการ	
นางรัตน์ มณี	52	ป.ตรี	ผู้ใหญ่ บ้าน	-	สมรส	กรรมการ	
นางสมจริง สิงห์ทอง	40	ป.6	รับจ้าง	-	สมรส	กรรมการ	
นางสังเกต ลายงาม	34	ป.ตรี	ธุรกิจ ส่วนตัว	-	สมรส	กรรมการ	

รายนามผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มสตรีกลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
บ้านผือ หมู่ที่ 19 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-นามสกุล (นามสมมติ)	อายุ	การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	สถานภาพ สมรส	สถานภาพ ในกลุ่ม	สถานภาพ ทางสังคม
นางนิวัติ รัตน	40	ป.6	ทำนา	ปลูก ผัก	สมรส	ประธาน กรรมการ	
นางสาวชุต รัตน	19	ป.ตรี	นัก ศึกษา	-	โสด	กรรมการ	
นางหนู สุดใจ	49	ป.4	ทำนา	-	สมรส	กรรมการ	
นางสาวตัน กวนชา	26	ป.ตรี	ธุรกิจ ส่วนตัว	-	สมรส	กรรมการ	
นางสาวตา กวนชา	23	ปวส.	แม่บ้าน	-	สมรส	กรรมการ	

ภาคผนวก ญ
ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย

รองศาสตราจารย์ วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ

ประวัติการศึกษา : รัฐศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2502

สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2503

สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520

Cert in Medical Social Work

(Sydney University, Australia.)

สถานที่ทำงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

199/19 ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 083-677-7758

ที่อยู่ปัจจุบัน 360/272 หมู่บ้านเกษมทรัพย์ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร.043-227067, 083-677-7758 E-mail: wilaiwatt_17@hotmail.com

ประสบการณ์ทำงาน : รองศาสตราจารย์ระดับ 9 (ข้าราชการบำนาญ)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลงานการวิจัย

- (1) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ , สมใจ ศรีหาล้า, ทิพย์ กิจวิจารณ์, วิภาวี ฤกษ์ฤทธิ, สำเร็จ จันทรสวรรณ และ สุริยา สมใจ. **สถานการณ์ในการแก้ปัญหาเด็กขององค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัดขอนแก่น** . สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ : 2550.
- (2) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ, อุตม พิริยสิงห์และคณะ. **แนวทางการพัฒนาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2553 (ทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
- (3) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ, ร่วมวิจัย เรื่อง **การติดตามและประเมินผลการผูกเสี่ยวในงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น** .ขอนแก่น ได้รับทุนสนับสนุนจาก อบจ.ขอนแก่น , 2554
- (4) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ, ร่วมวิจัยเรื่อง **การจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2555
- (5) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ และคณะ. วิจัยเรื่อง **การพัฒนากลุ่มอาชีพเสริมแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษากลุ่มเกรียงไกรแคบหมู บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น** . ขอนแก่น.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2555
- (6) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ และคณะ. วิจัยเรื่อง **แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเพาะปลูกและขยายพันธุ์ผักหวาน พืชเศรษฐกิจในจังหวัดขอนแก่น** . ขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2555
- (7) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ และคณะ. **แนวทางการเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมืองบนพื้นฐานประชาธิปไตยในจังหวัดขอนแก่น**. กรุงเทพฯ : ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. 2555

- (8) วิไลวัจส์ กฤษณะภุติ , และคณะ วิจัยเรื่อง **แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหม บ้านหนองเต่า หมู่ที่ 13 ตำบลหนองแซง อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น .** ขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ . 2556 นำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ ในการประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ 24 พฤษภาคม 2557
- (9) วิไลวัจส์ กฤษณะภุติ , ภูวนิดา คุณผลิน , อรัญ โสทธิพันธ์. **แนวทางการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง ตามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น .** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ , 2557 (ได้รับเกียรติบัตรบทความวิจัยดีเด่นกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ)
- (10) วิไลวัจส์ กฤษณะภุติ , ภูวนิดา คุณผลิน , สมศักดิ์ พรพันธ์. **แนวทางการป้องกันและแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชั่นตามทัศนะของประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ .** ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ , 2558 นำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ ในการประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ 11 กรกฎาคม 2558

อาจารย์ลักษณ์ อินทร์บึง

ประวัติการศึกษา: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2553

ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี พ.ศ. 2546

สถานที่ทำงาน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
199/19 ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 089-4446902

งานวิจัย

- (1) สุมิตรา จันทร์ขำ, ลักษณ์ อินทร์บึง , ร่วมวิจัย เรื่อง **การพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2553.**
- (2) ดวงเนตร ชาสุวรรณ,วิภาวี กฤษณะภุติ, ลักษณ์ อินทร์บึง , และคณะ ร่วมวิจัย เรื่อง **การติดตามและประเมินผลการผูกเสี่ยวในงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น .** ขอนแก่น ได้รับทุนสนับสนุนจาก อบจ.ขอนแก่น.2554.
- (3) ลักษณ์ อินทร์บึง, นภารัตน์ พุฒนาถ เรื่อง **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2555.**
- (4) จรัส ลีกา, ลักษณ์ อินทร์บึง, ร่วมวิจัยเรื่อง **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.2555.**
- (5) วิไลวัจส์ กฤษณะภุติ, ลักษณ์ อินทร์บึง, และคณะ ร่วมวิจัย เรื่อง **แนวทางการเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมืองบนพื้นฐานประชาธิปไตยในจังหวัดขอนแก่น.2555.**
- (6) ลักษณ์ อินทร์บึงและคณะ งานวิจัยเรื่อง **แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.2556 .**
- (7) วิไลวัจส์ กฤษณะภุติ,ลักษณ์ อินทร์บึง,และคณะ รวมวิจัย เรื่อง **แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตามหลักธรรมาภิบาล:กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหม บ้านหนอง**

เต่า ตำบลหนองแขง อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น.ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ภาคตะวันออกเฉียง2556.

- (8) นภารัตน์ พุฒนาถ ลักขณา อินทร์บึง,และคณะ ร่วมวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพเสริมเพาะ
เห็ดฟาง : กรณีศึกษากลุ่มสตรี ชุมชนโนนทัน 3 เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัด
ขอนแก่น.2556.

อาจารย์นุชธิดา โยลั

ประวัติการศึกษา : บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร่วมวิจัย

- (1) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ , นุชธิดา โยลั และคณะ วิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มอาชีพเสริมแบบมีส่วนร่วม :
กรณีศึกษากลุ่มเกรียงไกรแคบหมู บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง
จังหวัดขอนแก่น .ขอนแก่น.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2555
- (2) นภารัตน์ พุฒนาถ , นุชธิดา โยลั และคณะ วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพเสริมปลูก
ผักไฮโดรโปนิคส์ บ้านโนนตุน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น .คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2555
- (3) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ, ประสาน วงศ์ใหญ่, นุชธิดา โยลั .แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเพาะปลูกและ
ขยายพันธุ์ผักหวานพืชเศรษฐกิจในจังหวัดขอนแก่น, ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ.2556

นางสาวทัศนพร วงชมภู

ประวัติการศึกษา :ศศ.บ. การจัดการการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รป.ม. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถานที่ทำงาน 35 หมู่ 7 ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

อาชีพ นักวิจัยอิสระ/วิทยากรด้านสังคมศาสตร์

ร่วมวิจัย

- (1)วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ , ทัศนพร วงชมภู,ร่วมวิจัย เรื่อง การติดตามและประเมินผลการผูกเสี่ยวในงาน
เทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น .ขอนแก่น ได้รับทุนสนับสนุนจาก
อบจ.ขอนแก่น.2554
- (2)วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ , และคณะเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมืองบนพื้นฐาน
ประชาธิปไตยในจังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ : ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบัน
พระปกเกล้า.2555
- (3) วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ , นุชธิดา โยลั, ทัศนพร วงชมภูและคณะ วิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มอาชีพเสริมแบบ
มีส่วนร่วม : กรณีศึกษากลุ่มเกรียงไกรแคบหมู บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอ
บ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น . ขอนแก่น.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2555